

50 let

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

ZBORNIK

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Letnik/Volume: 4

Posebna številka

Maribor, oktober 2011

REVIJA ZA
ELEMENTARNO IZOBRAŽEVANJE

50 let

Univerza v Mariboru
Pedagoška fakulteta

Zbornik

Naslov uredništva

Pedagoška fakulteta Maribor, Revija za elementarno izobraževanje, Koroška 160, 2000 Maribor

- Internetni naslov: www.pfmb.uni-mb.si/zalozba
- Elektronski naslov: zalozba.pef@uni-mb.si

REVIJA ZA ELEMENTARNO IZOBRAŽEVANJE – ISSN 1855-4431.

REVIJA ZA ELEMENTARNO IZOBRAŽEVANJE

Izdajatelj: Založba PEF, Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Urednica: dr. Dragica Haramija

Založniški odbor: dr. Samo Fošnarič, dr. Dragica Haramija, dr. Janja Batič, Bojan Kovačič

Lektoriranje: dr. Polonca Šek Mertük

Naslovnico je oblikoval: Primož Krašna

Naklada: 500 izvodov

Tisk: Grafični studio OK, Maribor

Cena: darilna izdaja

REVIJA ZA ELEMENTARNO IZOBRAŽEVANJE

Letnik: 4

Številka: posebna številka

Maribor, oktober 2011

Revija je vpisana v razvid medijev.

REVIJA ZA ELEMENTARNO IZOBRAŽEVANJE je indeksirana in vključena v bazo podatkov:

Co-operative Online Bibliographic System and Services (COBISS)

Ulrich's Periodicals Directory

IBZ, Internationale Bibliographie der Zeitschriftenliteratur

Izhajanje revije sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport RS.

VSEBINA/CONTENTS

Dr. Samo Fošnarič	
Petdeset let Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru	9

Dr. Vladimir Bračič	12
Organizacijska in samoupravna podoba Pedagoške akademije Maribor od njene ustanovitve do 1986	

Dr. Viljem Brumec	32
Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto	

Dr. Martin Kramar	60
Razvoj Pedagoške akademije v Mariboru Pedagoška fakulteta Maribor – po tridesetih letih	

Dr. Bojan Borstner	70
Spomini nekega sanjača	

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Dr. Jernej Weiss	81
Oddelek za glasbo	

Dr. Janez Balažič	90
Oddelek za likovno umetnost	

Dr. Janja Črčinovič Rozman	102
Oddelek za razredni pouk	

Dr. Milena Ivanuš Grmek	125
Oddelek za temeljne pedagoške predmete	

Dr. Jurka Lepičnik Vodopivec	132
Oddelek za predšolsko vzgojo	
Stojan Puhalj	143
Oddelek za športno treniranje	
Tamara Markelj	147
Podiplomski študij Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru	
Nuša Lazar	152
Raziskovalna dejavnost na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru	
Andreja Žiško	164
Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje	
Nuša Lazar	176
Mednarodne mobilnosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru	

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

Dr. Marko Jesenšek	180
Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru	
Dr. Klementina Jurančič Petek	197
Oddelek za anglistiko in amerikanistiko	
Dr. Boris Vezjak	202
Oddelek za filozofijo	
Dr. Uroš Horvat	205
Oddelek za geografijo	

Dr. Vida Jesenšek Oddelek za germanistiko	227
Dr. Anna Kolláth Oddelek za madžarski jezik in književnost	233
Dr. Edvard Protner Oddelek za pedagogiko	240
Dr. Karmen Teržan Kopecky Oddelek za prevodoslovje	243
Dr. Karin Bakračević Vukman Oddelek za psihologijo	246
Dr. Miran Štuhec Oddelek za slovanske jezike in književnosti	250
Dr. Marina Tavčar Krajnc Oddelek za sociologijo	255
Dr. Marjeta Ciglencečki Oddelek za umetnostno zgodovino	260
Dr. Darko Friš Oddelek za zgodovino	261
Alenka Marušič Strokovne službe	267

Tjaša Mohar Mednarodno sodelovanje	272
Jasna Vauhnik Predstavitev podiplomskega študija na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru	274
Mag. Bojan Macuh Predstavitev Kariernega centra Filozofske fakultete Univerze v Mariboru	277
Andjela Trkulja Knjižarna Filozofske fakultete Univerze v Mariboru	279
Mag. Jožica Slana Center za vseživljenjsko izobraževanje	280
Drr. Ana Vovk Korže Mednarodni center za ekoremediacije	280
Dr. Dragan Potočnik Center za medkulturno sodelovanje z državami Azije, Afrike in Latinske Amerike	281
Dr. Sergej Flere Center za raziskovanje postjugoslovanskih družb	282
Dr. Matjaž Klemenčič Center za ameriške študije	283
Mojca Garantini Miklošičeva knjižnica – FPNM	285

Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru

Dr. Nataša Vaupotič 296
Predstavitev fakultete

Dr. Dušan Devetak 304
Zgodovinski pregled študija biologije na Univerzi v Mariboru

Dr. Aleš Fajmut 307
50 let študija fizike na Univerzi v Mariboru

Dr. Bojan Hvala 312
50 let pedagoških študijskih programov matematike v Mariboru

Dr. Aleksander Vesel 316
Zgodovina razvoja pedagoških računalniških študijskih programov v Mariboru

Dr. Darinka Sikošek 317
Retrospektiva izvajanja pedagoškega dvopredmetnega programa Kemija
na Univerzi v Mariboru

Dr. Amand Papotnik, dr. Srečko Glodež 320
Zgodovina razvoja pedagoških študijskih programov s področja tehnike v Mariboru

Petdeset let Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru

V svoji skoraj petdesetletni zgodovini je Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru šla skozi več različnih obdobj. Njeno poslanstvo je bilo zapečatenost z ustanovitvijo štiriletne Pedagoške akademije 26. junija 1961 – kot visoke šole, ki izobražuje učitelje na višji in visokošolski ravni. Najprej je organizirala prvo stopnjo študija, ko se je pokazala potreba, pa še drugo. S tem je Pedagoška akademija dobila tudi značaj specializirane visoke šole z dvostopenjskim poukom. To je bil v tistem obdobju izjemen dogodek. Takrat je mesto Maribor ob petih višjih šolah bilo ponosno, da je dobilo tudi prvo visoko šolo.

Skoraj petindvajset let pozneje, 12. februarja 1986, pa se je z odlokom slovenske skupščine Pedagoška akademija v Mariboru tudi uradno preimenovala v Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru. Ta dogodek je vsekakor izjemnega pomena, saj smo s tem dobili tudi prvo pedagoško fakulteto v Sloveniji, Univerza v Mariboru pa istočasno humanistično in družboslovno znanstveno središče, ki ga je do takrat pogrešala.

Temeljni pomen delovanja Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru je bil že od vsega začetka skrit v besedi »pedagoška« – v svojem globljem pomenu je označevala ustanovo, ki usposablja kadre za potrebe predšolske, osnovnošolske in srednješolske prakse. Na podlagi tega je fakulteta v obdobju svojega delovanja programsko temeljila predvsem na prevladujočih pedagoških dvopredmetnih študijih, ki pa so na posameznih področjih postopoma prešli v enopredmetne pedagoške študije. Ob vsem tem pa je v največji mogoči meri tudi zelo uspešno razvijala podiplomski in doktorski študij.

Čas neusmiljeno prinaša spremembe. In tako se je tudi Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru iz prvotne Pedagoške akademije razvila do tolikšne velikosti, da je v tistem trenutku, ko je začela razvijati tudi nepedagoške študijske programe, postalo neizbežno, da se smiselno preoblikuje in postane bolj operativna in s tem bolj v svoje specifično poslanstvo usmerjena institucija. Zato se je leta 2006, po petinštiridesetih letih delovanja pod istim imenom, Senat Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru odločil, da določene programe odstopi novima institucijama Univerze v Mariboru, in sicer Filozofski fakulteti ter Fakulteti za naravoslovje in matematiko, ki sta svojo novo pot lahko začeli smiselno poglobljeno tudi izven okvirjev poslanstva izobraževanja učiteljev.

Današnja programska podoba Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru se v vseh svojih programih usmerja v edukacijsko in športnotrenersko področje. Tako imamo

na fakulteti pedagoške univerzitetne dodiplomske programe, podiplomske ter doktorske programe ter hkrati tudi visokošolske strokovne programe, ki bodočim diplomantom omogočajo primerno stopnjo izobrazbe in predvsem za življenje pomembno zaposljivost.

Ker pa prihodnost pred vse nas nenehno postavlja nove izzive, je fakulteta enega od njih pred kratkim dosegla s temeljito prenovi vseh dosedanjih študijskih programov, ki sedaj sledijo smernicam bolonjske strategije.

Tako kot je bilo od vsega začetka pred petdesetimi leti, je tudi danes poslanstvo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru usmerjeno v razvoj vzgoje in izobraževanja kot temeljev trajnostnega razvoja vsake skupnosti. Zavedamo se, da so dobro izobraženi in vzgojeni učitelji in vzgojitelji temeljni nosilci sodobne družbe. Prav zato je naša skrb oblikovati te mlade ljudi v strokovnjake, ki bodo kos izzivom sodobnega časa in spremembam v družbi.

Zato naj zaključim z mislijo, da sta študij in iskanje življenjskih ciljev sicer pomembna, a najti pravo pot do njih je še pomembnejše. Kajti le takrat tisto, kar smo si postavili kot cilj, ostane del nas. Zato sem prepričan, da je Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru že od vsega začetka trdno na poti oblikovanja odličnih strokovnjakov našega širokega vzgojno-izobraževalnega polja in da v srcih večine tistih, ki so rastle in še rastemo z njo, ostaja nepozabna.

Še na mnoga leta v duhu ustvarjalne in vzgojne moči!

Dekan
Red. prof. dr. Samo Fošnarič

160.

Na podlagi 11. točke 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije razglasa Izvršni svet Ljudske skupščine LRS zakon o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora dne 26. junija 1961 in ki se glasi:

ZAKON**o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru**

1. člen

Ustanovi se Pedagoška akademija v Mariboru. Sedež Pedagoške akademije je v Mariboru.

2. člen

Pedagoška akademija vzgaja in izobražuje učitelje z višjo in visoko izobrazbo za osnovne in druge šole ter druge vzgojne in izobraževalne zavode.

Pedagoška akademija organizira in razvija znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja.

3. člen

Pedagoška akademija organizira pouk na prvi in drugi stopnji visokošolskega študija.

4. člen

Pedagoška akademija organizira sama ali na predlog državnih organov, zavodov in organizacij posebne redne in občasnne tečaje in druge oblike pouka

— za strokovno in pedagoško izpopolnjevanje učnega osebja,

— za usposabljanje učiteljev za proučevanje vzgojnega izobraževalnega dela.

5. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije imenuje začasni svet pedagoške akademije za čas, dokler ne bodo v skladu s statutom pedagoške akademije organizirani organi vodstva pedagoške akademije.

Začasni svet pedagoške akademije izvršuje vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo po zakonu o visokem šolstvu organi visokošolskega zavoda.

6. člen

Pedagoška akademija začne s poukom v šolskem letu 1961/62.

Da se zagotovi začetek rednega dela šole, lahko začasni svet pedagoške akademije ureja začasno tudi vprašanja, ki bi morala biti urejena s statutom pedagoške akademije.

7. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu LRS.

Št. 01-538/2-61

Ljubljana, dne 26. junija 1961.

**Izvršni svet Ljudske skupščine
Ljudske republike Slovenije**

Predsednik
Ljudske skupščine LRS:
Miha Marinko l. r.

Predsednik
Izvršnega sveta
Ljudske skupščine LRS:
Boris Kraigher l. r.

161.

Na podlagi 11. točke 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije razglasa Izvršni svet Ljudske skupščine LRS zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora dne 26. junija 1961 in ki se glasi:

ZAKON**o spremembah zakona o območjih okrajev in občin
v Ljudski republiki Sloveniji**

1. člen

Združijo se občine:

— Dobrovo, Kanal in Nova Gorica v novo občino Nova Gorica,
— Bovec, Kobarid in Tolmin v novo občino Tolmin.

2. člen

Spremeni se meja med občino Tolmin in občino Radovljica tako, da se izloči iz občine Tolmin in priključi občini Radovljica območje planine Savnik, ki obsega parc. št. 1269 in 1270 k. o. Podbrdo.

3. člen

Združene občine prenehajo, nove občine pa pričnejo z delom dne 1. julija 1961.

4. člen

Do novih splošnih volitev v ljudske odbore vodijo nove občine njihovi začasni ljudski odbori, ki jih izvolijo izmed sebe odborniki ljudskih odborov združenih občin po določbah tega zakona.

5. člen

Število odbornikov začasnih ljudskih odborov novih občin se določi na skupnih sestankih ljudskih odborov združenih občin. Pri tem je treba upoštevati pri zborih proizvajalcev razmerja, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu na območju nove občine.

6. člen

Volitve začasnih ljudskih odborov novih občin se opravijo ločeno za vsak zbor oziroma za vsako proizvajalsko skupino zbora proizvajalcev, in sicer tako, da volijo odbornike v občinski zbor oziroma v ustrezno skupino zbora proizvajalcev ljudskega odbora nove občine odborniki občinskih zborov oziroma odborniki v ustrezni skupini zborov proizvajalcev sedanjih občinskih ljudskih odborov.

Volitve začasnih ljudskih odborov morajo biti opravljene najpozneje do 1. julija t. l.

7. člen

Glede družbenih planov, proračunov, skladov, pravic in obveznosti, uslužbencev, uradnih knjig, spisov in inventarja združenih občin se ustrezno uporabljajo določbe 9. do 18. člena zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor (Uradni list LRS, št. 34-169/58).

8. člen

2. člen zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji z dne 30. januarja 1961 (Uradni list LRS, št. 3-53/61) preneha veljati.

*Dr. Vladimir Bračič**

Organizacijska in samoupravna podoba Pedagoške akademije Maribor od njene ustanovitve do 1986

Predhodniki Pedagoške akademije

Izobraževanje učiteljev ima v Mariboru dolgoletno tradicijo. Njegovi začetki segajo vsaj v leto 1802, ko je bil na mariborski »Glavni šoli« dokumentirano prvi izpit po trimesečnem t. i. preparandnem tečaju. Izpit sta opravljala dva kandidata. Absolventi trimesečnih tečajev so bili usposobljeni za organiste, cerkovnike in učitelje ljudskih šol. Prvotno so se v preparandni tečaj lahko vpisali tisti, ki so končali dva razreda glavne šole, pozneje so morali imeti tri in štiri razrede. Od leta 1812 so se lahko v tečaj vpisali tudi gimnazijski dijaki. Glavni učni predmeti na preparandnih tečajih so bili: verouk, branje, pisanje in računstvo. V letih 1802–1849 si je v trimesečnih preparandnih tečajih naziv učiteljski pomočnik (pomožni učitelj) pridobilo 379 in naziv domači ali privatni učitelj 619 kandidatov, skupaj torej 998.

Leta 1850 je bil preparandni tečaj podaljšan na eno leto. V Mariboru je bila kot učni predmet uveljavljena tudi slovenščina. Enoletni preparandni tečaji so trajali do leta 1861; končalo jih je 167 moških kandidatov.

Leta 1861 je bilo v Mariboru podobno kot v vseh avstrijskih deželah ustanovljeno dveletno učiteljišče. Delovalo je do reformnega leta 1869; končalo ga je 56 kandidatov.

S šolsko reformo in uvedbo osemletnega obveznega osnovnega šolstva leta 1869 so bila dveletna učiteljišča razširjena na štiriletna. Ker pa je močno primanjkovalo učiteljev, so absolventom tretjih letnikov dovolili, da so se lahko zaposlili. Tako je bilo v Mariboru do leta 1874 učiteljišče dejansko triletno in šele v šolskem letu 1874/75 je postalo štiriletno. S prehodom na štiriletno učiteljišče pa je bila slovenščina kot učni jezik odpravljena. Na štiriletno učiteljišče so se lahko vpisovali absolventi meščanskih šol in nižje gimnazije. Od leta 1871 je pri mariborskem učiteljišču delovala najprej dveletna, kasneje pa štiriletna slovensko-nemška vadnica. Ker je bilo kandidatov za štiriletno učiteljišče premalo, so ustanovili enoletno pripravljalnico, ki je delovala v letih 1874–1886. Dve-, tri- in štiriletno učiteljišče v Mariboru je v letih 1863–1918 končalo 1576 absolventov.

* Prispevek je bil objavljen v jubilejnem zborniku Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici (1986). Družini Bračič se zahvaljujemo, da so dovolili uporabo prispevka.

Prvotnim štirim predmetom v trimesečnih preparandnih tečajih so postopoma dodajali še druge predmete, kot so: psihologija, obča metodika, geografija, zgodovina, orglanje, lepomis, geometrija, naravoslovje, kmetijstvo s poudarkom na sadjarstvu in vinogradništvu, petje in telovadba.

Državnemu moškemu učiteljišču se je leta 1888 pridružilo še štiriletno zasebno žensko učiteljišče šolskih sester, ki je leta 1893 dobilo pravico javnosti. Pri šoli sta delovali vадnica in otroški vrtec, ki so ju vzdrževali s pomočjo Ciril-Methodove družbe. Vадnica je bila edina povsem slovenska dekliska osnovna šola v Mariboru. Dijakinje učiteljišča so obvezno stanovale v samostanskem internatu. Zasebno žensko učiteljišče je bilo leta 1919 začasno odpravljeno, nato ponovno ustanovljeno in delovalo je do leta 1941. Na tej šoli je maturiralo 1205 učiteljic.

Leta 1902 je štajerska deželna vlada s pomočjo mesta Maribor ustanovila štiriletno deželno žensko učiteljišče, ki je tudi imelo svojo vадnico. Šola je veljala za izrazito nemško, saj so slovenščino poučevali samo kot neobvezni predmet 3 ure tedensko. Osnovna naloga te šole je bila vzgoja nemških učiteljic za mestne šole in šole, ki jih je po podeželju ustanavljal nemški Schullverein. Hkrati pa naj bi mestnim dekletom omogočala pridobiti višjo izobrazbo. Šolo je do njene začasne odprave leta 1919 končalo 428 deklet. Leta 1919 je bilo državno žensko učiteljišče zopet ustanovljeno, poslovenjeno in je kot tako delovalo do leta 1932, ko so ga združili z državnim moškim učiteljiščem. Za ta čas ni točnih podatkov o številu absolventk, ker so okupatorji arhiv uničili.

Leta 1929 so učiteljišče kot edino srednjo šolo podaljšali na pet let in s tem vsaj delno izpolnili zahteve naprednega učiteljstva po kakovostnejši izobrazbi ljudskošolskih učiteljev. Da so bile zahteve naprednega učiteljstva z ustanovitvijo petletnega učiteljišča le delno izpolnjene, smo zapisali zato, ker je učiteljski zbor državnega moškega učiteljišča pod vodstvom Henrika Schreinerja že leta 1892 zahteval petletno učiteljišče in so kasneje najbolj progresivni mariborski pedagogi (Henrik Schreiner, dr. Franjo Žgeč in Gustav Šilih) odločno zahtevali, da bi se učitelji za osnovne šole morali izobraževati na posebnih visokih pedagoških šolah. V okviru Pedagoške centrale v Mariboru, ki se je razvila v najbolj dinamično pedagoško središče v državi, so pripravljali predlog za ustanovitev Višje pedagoške šole po vzorcu podobnih šol v Beogradu in Zagrebu. Ostalo pa je le pri zamisli, kajti v takratnih razmerah, ko se je morala Ljubljana boriti za obstoj nepopolne univerze, predlog ni bil posredovan beograjskemu ministrstvu. V letih 1919–1941 je dalo državno učiteljišče 1019 absolventov.

Leta 1941 je nacistični okupator skupaj z vsemi drugimi slovenskimi šolami ukinit tudi obe učiteljišči. Znana je usoda večine slovenskih učiteljev, ki so bili izgnani na Hrvaško in v Srbijo. Nekateri redki so pristali na prešolanje, t. i. Umschullung, in so bili premeščeni v notranjost Avstrije. Na naše šole pa so prišli učitelji iz Av-

strije, med njimi največ deklet iz Hitlerjugenda, ki so opravili kratke tečaje. Znane so metode in rezultati njihovega poučevanja.

Po osvoboditvi so se iz izgnanstva vrnil prejšnji učitelji, vendar ne vsi. Učiteljev je močno primanjkovalo, zato je bilo šolanje na učiteljišču skrajšano na štiri leta in uvedeni večmesečni tečaji. S šolskim letom 1951/52 je bilo učiteljišče zopet podaljšano na pet let. Zaradi velikega pomanjkanja učiteljev je bilo leta 1950 ustanovljeno učiteljišče v Murski Soboti; leta 1959 in 1960 pa so v oddelke učiteljišča začasno vpisovali tudi na ptujski in ravenski gimnaziji. Ti dijaki so po tretjem letniku nadaljevali šolanje v Mariboru. S splošno reformo osnovnega šolstva smo leta 1958 ponovno uvedli osemletno obvezno osnovno šolo (v letih 1945–1958 je bila samo sedemletna) in odpravili nižje gimnazije, ki so se združile z osnovnimi šolami. Sklenjeno je bilo, da se učiteljišča postopoma odpravijo, učitelji za osnovno šolo pa naj se izobražujejo na pedagoških akademijah. Učiteljišča nadomestijo pedagoške gimnazije. V Mariboru je bil zadnji vpis v prvi letnik učiteljišča leta 1963. S tem je začelo učiteljišče po dobrih sto letih obstoja odmirati in je leta 1968 prenehalo delovati. V letih 1945–1968 je na učiteljišču v Mariboru končalo šolanje 347 tečajnikov pripravnikov, 145 privatistov in 2296 rednih diplomantov – učiteljskih pripravnikov.

V 166 letih (1802–1968) se je v Mariboru v različnih oblikah šolanja, od trimesečnih preparandnih tečajev do petletnega učiteljišča, po ne popolnih podatkih izšolalo nad 9000 učiteljev za potrebe osnovnih šol. Med njimi so bili mnogi odlični praktiki pa tudi pisci strokovnih člankov, zagnani prosvetno-kulturni in družbeni delavci, aktivisti Osvobodilne fronte slovenskega naroda in partizani. Precej jih je za svobodo darovalo svoja življenja.

Ustanovitev Pedagoške akademije

Pobuda za ustanovitev višje šole za izobraževanje osnovnošolskih učiteljev v Mariboru je bila sprožena v krogih Pedagoške centrale že med obema vojnama. Želja je bila obnovljena potem, ko je bila leta 1947 v Ljubljani ustanovljena Višja pedagoška šola, da pripravlja predmetne učitelje za višje razrede osnovne šole. Vendar je ostalo samo pri želji. Ker pa so v letih 1956–1958 v zvezni komisiji za reformo osnovne šole sodelovali tudi nekateri pedagoški delavci iz Maribora, so predlagali svetu za prosveto pri takratnem okrajnem ljudskem odboru Maribor, naj začne postopek za ustanovitev pedagoške akademije. Svet za prosveto in okrajni ljudski odbor sta pobudo sprejela in tako sta bili v načrtu gospodarskega razvoja okraja Maribor za obdobje 1957–1961 predvideni tudi ustanovitev pedagoške akademije in gradnja novega šolskega poslopja za njene potrebe. Vse je torej kazalo, da bo pedagoška akademija prva visokošolska ustanova v povojnem Mariboru. Svet je imenoval tudi štiričlansko komisijo, Anico Kuhar, Staneta Kuštrina, Drago Humek

in Vladimira Bračiča, z nalogo, da pripravi dokumentiran predlog in prikaže potrebo po ustanovitvi pedagoške akademije tudi pri svetu za šolstvo LR Slovenije.

Komisija je s pomočjo Zavoda za pedagoško-prosvetno službo pri OLO Maribor zbrala podatke o učnem osebju na osnovnih šolah v mariborskem in murskosoboškem okraju. Manjkalo je 412 predmetnih učiteljev, 86 tistih, ki so učili na predmetni stopnji, pa ni imelo ustrezne izobrazbe; bili so absolventi učiteljišča. Iz Višje pedagoške šole v Ljubljani je na območje obeh okrajev prihajalo samo po 15 predmetnih učiteljev na leto, torej bi trajalo več kot 30 let, da bi dobili ustrezno strokovno zasedbo. S takšnim kadrovskim potencialom ni bilo mogoče uresničiti reforme osnovne šole. Argumenti so bili prepričljivi. Kljub temu uresničitev predloga za ustanovitev pedagoške akademije ni napredovala tako, kot so si to želeli pobudniki in svet za šolstvo pri OLO Maribor. Nastopile so nepredvidene težave. V zvezni komisiji za reformo osnovne šole in tudi v svetu za šolstvo LRS namreč niso bili enotnega mnenja o tem, kakšna naj bo predvidena nova pedagoška akademija. Nekateri so predlagali, naj bi učiteljiščem dodali še šesti letnik. Tako bi bila pedagoška akademija šestletna strokovna šola, v katero bi se vpisovali dijaki po končani osnovni šoli, torej podaljšano učiteljišče. Ta oblika pedagoške akademije naj bi bila namenjena predvsem za šolanje učiteljev razrednega pouka. Drugi predlog je predvideval pedagoško akademijo kot dveletno višjo šolo, v katero bi se vpisovali absolventi učiteljišč, gimnazij in drugih srednjih strokovnih šol. Tudi med mariborskimi pobudniki za ustanovitev pedagoške akademije so bila mnenja o tem problemu deljena, vendar so se po daljših razpravah večinsko opredelili za pedagoško akademijo kot dveletno višjo šolo z možnostjo, da se razvije v štiriletno visoko šolo.

Neenotnost pogledov na temeljno organizacijsko obliko pedagoške akademije pa ni bila edina ovira za njeno ustanovitev. Medtem ko so v prosvetnih organih razpravljali o konceptu pedagoške akademije, so leta 1959 v Mariboru ustanovili Višjo komercialno in Višjo tehniško šolo, pripravljali pa ustanovitev Višje agronomske, Višje pravne in Višje stomatološke šole ter Medicinske fakultete. Tako je za pedagoško akademijo zmanjkalo denarja. Kljub finančnim zadregam pa na OLO Maribor niso opustili misli na ustanovitev pedagoške akademije. 23. marca 1960 je bila imenovana Podkomisija za ustanovitev Višje pedagoške šole v Mariboru. V komisijo so bili imenovani: Draga Humek, Tone Ferlinc, Jože Kuhar, Gustav Šilih in Alfonz Fekonja.

Podkomisija je nadaljevala delo, ki ga je začela komisija sveta za šolstvo pri OLO Maribor. Kmalu pa so spoznali, da zadeve ne bo mogoče rešiti na hitro. Iskali so drugo možnost. Na voljo so imeli podatke o tistih učiteljih, ki so bili vpisani kot izredni študenti (študij ob delu) na Višji pedagoški šoli v Ljubljani, vendar so iz kakršnih koli vzrokov prenehali s študijem. Pozvali so jih, naj se zopet vpišejo, in jim obljubili pomoč. Vodstvo Višje pedagoške šole so zaprosili, naj v Mariboru ustanovi detaširani oddelek in iz vrst mariborskih srednješolskih profesorjev izvoli pre-

davatelje, ki bodo predavali na seminarjih. V Ljubljani so predlog sprejeli, v Mariboru ustanovili Center za izredni študij Višje pedagoške šole v Ljubljani in izvolili predavatelje; ti so že januarja 1961 začeli predavati v seminarjih. V Center za izredni študij VPŠ, ki ga je vodila Draga Humek, ravnateljica učiteljišča, je bilo vpisanih 286 učiteljev z območja OLO Maribor, 84 z območja OLO Murska Sobota in 5 učiteljev z območja OLO Celje; skupaj 375 učiteljev. Tako so v Mariboru na višješolski stopnji za potrebe osnovne šole začeli izobraževati osnovnošolske učitelje. Izvoljenih je bilo 34 honorarnih visokošolskih učiteljev. To dejstvo je mnogo pripomoglo pri nadaljnjem prizadevanju za ustanovitev samostojne pedagoške akademije v Mariboru.

Podkomisija za ustanovitev višje pedagoške šole oziroma pedagoške akademije je medtem nadaljevala delo: pripravila je predmetnik in učni načrt, osnutek zakona o ustanovitvi šole ter finančni načrt. Elaborat je že marca 1961 dostavila svetu za šolstvo LRS. OLO Maribor je sporočil v Ljubljano, da je pripravljen ustanoviti pedagoško akademijo, ki bi bila v začetku dveletna, pozneje pa štiriletna. Prvi vpis v peti semester naj bi opravili v študijskem letu 1964/65. Predvidevali so postopno rast števila rednih študentov, toda samo okoli 50 izrednih študentov, zato pa kar 1200 udeležencev raznih izpopolnitvenih tečajev. Svet za šolstvo LRS je predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru podprl, pri tem pa spremenil besedilo 2. in 3. člena zakona tako, da je predlagano dveletno pedagoško akademijo spremenil v štiriletno, torej v visoko šolo. Ker je OLO Maribor zagotovil, da bo pokril ustanovitvene stroške, prispeval 30 % za financiranje redne dejavnosti in da do leta 1965 ne bo od izvršnega sveta skupščine LRS zahteval denarja za investicije, je izvršni svet zakon o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru na seji 13. junija 1961 potrdil, 26. junija pa je bil soglasno izglasovan v republiškem zboru ljudske skupščine LRS. Tako je bila po štiriletnih pripravah in mnogih peripetijah Pedagoška akademija v Mariboru le ustanovljena. Maribor je k petim višjim šolam dobil še visoko šolo. Čeprav je bila načrtovana prva, je bila ustanovljena zadnja. Le trmasta vztrajnost in prizadevnost predlagateljev, kričeče pomanjkanje predmetnih učiteljev, veliko razumevanje takratnih vodilnih ljudi na okraju Maribor, to želimo še posebej podčrtati, ter podpora v republiških organih so jo priklicali v življenje. Uresničen je bil dolgoletni sen naprednega učiteljstva.

Pedagoška akademija in njen razvoj

a) Razvoj predmetnih skupin

Takoj ko je izvršni svet LS LRS sprejel predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru, je vodstvo Pedagoške akademije, ne da bi čakalo na sprejem zakona v ljudski skupščini, objavilo razpis za vpis rednih in izrednih slušateljev. Kandidati so se lahko prijaviili v naslednje študijske skupine: 1. skupina za razredni

pouk; 2. predmetna skupina slovenščina-srbohrvaščina; 3. predmetna skupina nemščina-slovenščina; 4. predmetna skupina angleščina-slovenščina; 5. predmetna skupina matematika-fizika; 6. predmetna skupina tehnična vzgoja-fizika; 7. predmetna skupina za likovno vzgojo, vezana z enim od predmetov iz drugih v razpisu navedenih skupin; 8. predmetna skupina za glasbo. Razpisani nista bili sicer običajni predmetni skupini geografija-zgodovina in biologija-kemija, ker je bilo ocenjeno, da v teh dveh skupinah ne bo uveden redni študij, izrednih študentov pa je bilo dovolj v Centru za izredni študij VPŠ Ljubljana. Takrat še ni bilo predvideno izobraževanje učiteljev za telesno vzgojo.

Na Pedagoško akademijo so se lahko vpisali absolventi vseh srednjih šol in tudi takšni, ki niso končali srednje šole, če so imeli štiri leta ustrezne prakse. To je bila novost, ki so jo izkoristili predvsem kandidati za študij tehnične vzgoje. Kandidati brez končane srednje šole so morali opraviti sprejemni izpit, kandidati za likovno in glasbeno predmetno skupino pa poseben preizkus sposobnosti.

Za redni študij se je prijavilo samo 52 kandidatov, za izrednega pa 204. K tem je prištetih 164 izrednih študentov, vpisanih v Center za izredni študij Višje pedagoške šole v Ljubljani. Za te študente so bili organizirani nadaljevalni seminarji že meseca oktobra. Ob tej priložnosti so povabili študente centra, naj se prepišejo na Pedagoško akademijo Maribor, in vsi so to tudi storili. Čeprav je bilo za vpis razpisanih osem predmetnih skupin, je bil za redne študente v prvem letu delovanja Pedagoške akademije organiziran pouk samo v štirih predmetnih skupinah, in sicer: 1. razredni pouk (19 študentov), slovenski-angleški jezik (11 študentov), matematika-fizika (7 študentov) in tehnični pouk (5 študentov). Za novovpisane izredne študente so bili organizirani seminarji za vse razpisane predmetne skupine. Tako je Pedagoška akademija prvo študijsko leto začela z 52 rednimi študenti v štirih predmetnih skupinah in z 204 izrednimi študenti v vseh predmetnih skupinah. Stroške za seminarje sta prispevala OLO Maribor in Murska Sobota.

Predavanja za redne študente so se začela 3. novembra 1961. S tem datumom se začel redno samostojno delovanje Pedagoške akademije v Mariboru. 21. oktobra pa je diplomirala prva skupina izrednih študentov, ki so bili vpisani v Center za izredne študente Višje pedagoške šole v Ljubljani. Sporazumno z ljubljansko šolo jim je diplome na njihovo prošnjo izdala Pedagoška akademija Maribor. Vseh sedem diplomantov je bilo iz predmetne skupine tehnični pouk.

Vodstvo šole je spomladi 1962. leta izvršnemu svetu LS LRS predlagalo ustanovitev dveh novih predmetnih skupin za redni študij, in sicer: biologija-kemija in geografija-zgodovina. Izvršni svet je odklonil financiranje predlaganih predmetnih skupin zaradi močno naraslih finančnih izdatkov za pet mariborskih višjih šol. Zopet je pokazal razumevanje OLO Maribor, ki je odobril finančna sredstva za delovanje predmetne skupine geografija-zgodovina. Tako je bilo v začetku drugega študijskega

leta (1962/63) pet predmetnih skupin za redne študente, v obliki seminarjev pa so študijsko pomoč dobivali izredni študenti vseh dotedanjih predmetnih skupin. OLO Murska Sobota je predlagal ustanovitev predmetne skupine madžarski-slovenski jezik za eno generacijo v obliki izrednega študija, za učitelje, ki so poučevali na dvojezičnih šolah. Obvezal se je, da bo prvo leto financiral stroške seminarjev. Vodstvo Pedagoške akademije je predlog sprejelo. Vpisalo se je 23 kandidatov. Predavanja iz madžarskega jezika so opravljali profesorji Univerze v Novem Sadu. Seminarska predavanja so bila v Murski Soboti.

Večino rednih študentov predmetne skupine razredni pouk so sestavljali izbrani osnovnošolski učitelji z nekajletno prakso. To so bili pravi študenti iz dela, saj so v času študija dobivali redni osebni dohodek. Zaradi svojih izkušenj so imeli bistveno prednost pred absolventi učiteljskega študija. Svet Pedagoške akademije je bil mnenja, da je učiteljem z daljšo prakso in opravljenim strokovnim izpitom študijski čas potrebno skrajšati. Vodstvo šole je pripravilo predmetnik in učni načrt za dvosemestrski oziroma enoletni študij razrednega pouka, ki ga je svet šole potrdil in razpisal vpis v enoletni študij za študijsko leto 1962/63. Zaradi uvedbe enoletnega študija razrednega pouka so se za dveletni program prijaviли samo trije kandidati (absolventi učiteljskega študija). Zato predmetna skupina dveletni razredni pouk v štud. letu 1962/63 ni delovala. Praksa je pokazala, da je eno leto prekratek čas za usvojitev predpisane snovi, zato je bila enoletna predmetna skupina razredni pouk v naslednjih letih odpravljena, bil pa je pripravljen program za trisemestrski študij. Tehnične in druge težave skrajšanih oblik študija razrednega pouka so utrdile štirisemestrski študij.

Za tretje štud. leto (1963/64) je vodstvo Pedagoške akademije predlagalo uvedbo novih predmetnih skupin za redne študente. Obnovljen je bil predlog za predmetno skupino biologija-kemija, na novo naj bi uvedli predmetni skupini likovni pouk in glasba. Predlagano je bilo tudi, naj bi študij slovenskega jezika poleg angleškega jezika povezovali še s srbohrvaškim in ruskim jezikom. Ker so v Ljubljani z odločitvijo o financiranju novopredlaganih študijskih smeri odlagali, je tudi tokrat OLO Maribor dal izjavo, da bo prispeval finančna sredstva, če bodo v Ljubljani financiranje odpovedali. Predlog je bil končno ugodno rešen, ustanovljena je bila skupina biologija-kemija, predmetna skupina glasba je bila enopredmetna, likovni pouk pa se je lahko vezal s katerim koli predmetom.

V štud. letu 1964/65 je bila za redne študente organizirana še predmetna skupina telesna vzgoja, ki se je lahko vezala v dvopredmetno skupino z biologijo ali geografijo. Telesna vzgoja je bila organizirana kot dvopredmetna skupina z obrazložitvijo, da učitelji telesne vzgoje v primeru kakšne poškodbe in v starejših letih težko opravljajo svoje delo in je zato prav, da obvladajo še drugi predmet. Z ustanovitvijo predmetne skupine telesna vzgoja je Pedagoška akademija v Mariboru pri ustanovitvi dosegla programirani razvoj, manjkala je le še nemščina, ki so jo prva leta iz političnih razlogov izločili iz programa rednega študija. V istem študijskem letu so

bile uvedene še posebne študijske oblike za izredne študente. Zaradi velikega pomanjkanja ustrezno šolanih učiteljev na poklicnih šolah so bili sporazumno z Ljubljansko Pedagoško akademijo izdelani študijski programi za strojno, elektro, ekonomsko in administrativno stroko. Po sklepu sveta šole je bilo uvedeno fakultativno poučevanje treh tujih jezikov: angleškega, nemškega in ruskega. (Zaradi majhnega interesa pri študentih in pomanjkanja finančnih sredstev nihče ni hotel tega študija financirati, zato je bil fakultativni študij tujih jezikov hitro opuščen.)

V štud. letu 1965/66 je bil za redne študente organiziran še študij nemškega jezika, ki se je lahko povezoval s slovenskim ali angleškim jezikom. Tako je Pedagoška akademija v Mariboru vzgajala in izobraževala predmetne učitelje za predmetna področja na osemletni obvezni osnovni šoli in tudi strokovne učitelje za poklicne šole.

Leta 1974 je Pedagoška akademija v Mariboru kot edina na Slovenskem v svoj študijski program sprejela še študijsko smer družbeno-moralna vzgoja. Prvo leto so se lahko vpisali samo študenti ob delu, že v naslednjem letu pa tudi redni študenti. Predmet se je lahko vezal z geografijo, zgodovino, biologijo ali slovenskim jezikom. Tolikšne možnosti kombinacij so ustvarjale tehnične težave pri sestavi ustreznega urnika, zato je bilo njihovo število kasneje zmanjšano.

V naslednjih letih so bile na osnovi izkušenj in spoznanj opravljene nekatere spremembe v organiziranosti predmetnih skupin oziroma študijskih smeri. Likovni pouk in telesna vzgoja sta kot glasbena vzgoja postala enopredmetna. Prvotno enoten jezikovni oddelek se je v študijskem letu 1968/69 razdelil v dva oddelka: oddelek za slovanske jezike in književnosti ter oddelek za germanske jezike in književnosti. Leta 1970 je bil na Pedagoški akademiji v Mariboru uveden stalni lektorat madžarskega jezika. Lektorja pošilja Visoka učiteljska šola iz Szombathelya. Hkrati je bil v Szombathelyu uveden stalni lektorat slovenskega jezika. Lektorja pošilja Pedagoška akademija v Mariboru. S tem letom se je začelo tudi siceršnje raznoliko sodelovanje med obema navedenima šolama, ki je bistveno prispevalo k izboljšanju pedagoškega dela na dvojezičnih šolah v Prekmurju in k uveljavljanju slovenščine na osnovnih šolah v Porabju na Madžarskem. V štud. letu 1974/75 so dotedanje oddelke zamenjale katedre (zgodovina, biologija, slovenski jezik s književnostjo itd.). Nekatere povezave predmetnih področij so bile spremenjene oziroma opuščene.

V štud. letu 1980/81 je bila ustanovljena katedra za madžarski jezik in v Szombathelyu katedra za slovenski jezik. Vpisani so bili prvi redni študenti, ki so študij madžarskega jezika vezali s slovenskim jezikom, lahko pa tudi z drugimi študijskimi smermi. Katedra je dobila lastne stalne učitelje.

Od nekdanjih posebnih predmetnih skupin za usposabljanje učiteljev za poklicne šole je ostala samo študijska smer kovinarski praktični pouk s tehnologijo, vendar samo kot oblika študija ob delu. Od predmetnih skupin, ki so delovale od začetka obstoja Pedagoške akademije, je bila leta 1981 odpravljena študijska smer ruski jezik s književnostjo za redne študente z utemeljitvijo, da na osnovnih šolah v SR Sloveniji ne poučujemo ruskega jezika, in ker nekaj let ni bilo dovolj študentov. Ruski jezik se je vezal s slovenskim, angleškim in nemškim jezikom.

Tako so neposredno pred uvedbo novih vzgojno-izobraževalnih programov v okviru usmerjenega izobraževanja na Pedagoški akademiji v Mariboru delovale naslednje študijske smeri:

A. Razredni pouk.

B. Študijske smeri predmetnega pouka:

1. Dvopredmetne smeri:

- slovenski jezik v povezavi s srbohrvaškim, angleškim, nemškim in madžarskim jezikom ter družbeno-moralno vzgojo;
- angleški in nemški jezik;
- geografija in zgodovina;
- družbeno-moralna vzgoja v povezavi s slovenskim jezikom, biologijo, geografijo in zgodovino;
- matematika in fizika;
- tehnična vzgoja v povezavi s fiziko.

2. Enopredmetne smeri:

- glasbena vzgoja;
- likovna vzgoja;
- telesna vzgoja.

3. Posebne oblike študija:

- kovinarski praktični pouk s tehnologijo (samo študij ob delu).

Omenimo nekaj zamisli in pobud, ki niso bile uresničene ali so bile uresničene šele v okviru splošne reforme usmerjenega izobraževanja.

Leta 1962 je bila dana pobuda, da bi na Pedagoški akademiji v Mariboru organizirali študij predmetov za usposabljanje učiteljev za posebne šole. Dve leti kasneje je svet obravnaval predlog o uvedbi enopredmetne smeri za slovenski jezik, vendar predlog v Ljubljani ni dobil podpore.

Že leta 1966 je bila dana prva pobuda za ustanovitev posebne dveletne študijske smeri za vzgojiteljice. Osnovana je bila posebna delovna skupina, ki je pripravila program za redni študij in študij ob delu. Zadeva se je zelo vlekla, tako da je svet Pedagoške akademije šele leta 1973 sprejel sklep o ustanovitvi oddelka za vzgojiteljice, vendar v ustreznih republiških organih ni dobil podpore. Tako je bila akcija za nekaj let odložena. Na ponovne pobude in zahteve vzgojiteljic je bil predlog zopet obravnavan in spet odložen, dokler ni dobil potrditve v okviru reforme vsega pedagoškega šolstva.

Leta 1973 je svet Pedagoške akademije podprl tudi predlog o ustanovitvi predmetne skupine knjižničarstvo. Tudi za to skupino je posebno delovno telo pripravilo vzgojno-izobraževalni program, ki so ga v organih izobraževalne skupnosti Slovenije potrdili, niso pa ga bili pripravljene financirati, in tako je ostal vse do danes samo predlog.

Kot posebna oblika nekakšnega dopolnilnega usposabljanja rednih študentov za delo z učenci so bile uvedene prostočasne dejavnosti, za katere dobijo študenti teoretične osnove pri predmetu metodika prostovoljnih dejavnosti. Praktično se študenti pod vodstvom mentorjev lahko usposabljujejo za okoli šestnajst dejavnosti.

Nedvomno posebno, toda zelo pomembno pedagoško enoto predstavlja knjižnica, ki s svojim bogatim knjižnim gradivom omogoča poglobljen študij in širše dopolnilno izobraževanje. Kot neposredna pomoč pri pripravi obveznih nastopov služi gradivo, ki ga zbira posebna knjižnična enota – medioteka. V dvajsetih letih je knjižnično gradivo naraslo na 35.000 knjižnih enot, letna izposoja pa na več kot 50.000 knjižnih enot. Knjižnica s čitalnico in medioteko predstavlja velik dosežek Pedagoške akademije.

Zadnja sprememba organiziranosti pred prehodom na visoko stopnjo je bila opravljena leta 1982, ko so bile posamezne sorodne katedre povezane v oddelke.

b) Predmetniki in učni načrti

V Centru za izredni študij Višje pedagoške šole v Ljubljani, ki je v Mariboru deloval od januarja do oktobra 1961, je delo potekalo po predmetniku in učnem načrtu Višje pedagoške šole. Podkomisija za ustanovitev višje pedagoške šole (pedagoške akademije) v Mariboru je za prvo štud. leto delovanja Pedagoške akademije v Mariboru pripravila začasen predmetnik in učni načrt samo za prvi letnik. Pri tem

se je zgledovala po programu Višje pedagoške šole in Filozofske fakultete v Ljubljani. Začasni predmetnik in učni načrt so v prvem letu preizkušali in na teh izkušnjah so bili za drugo študijsko leto pripravljene novi predmetniki in učni načrti za vse predmete in obe študijski leti. Od prejšnjih so se razlikovali predvsem po tem, da je bilo dano več ur pedagoško-psihološkimi predmetom in metodikam.

Učitelji so bili zadolženi, da študijsko spremljajo izvajanje učnih načrtov in predlagajo spremembe in dopolnitve. Tako so za tretje študijsko leto nastali novi predmetniki in učni načrti za vse dotedanje in novouvedene predmete oz. predmetna področja. Pri izdelavi le-teh pa se niso več zgledovali pri ljubljanskih šolah, temveč so pri njihovi sestavi upoštevali priporočila zvezne komisije za proučevanje šolskih in vzgojnih vprašanj, program reformirane osemletne enotne osnovne šole in potrebo, da bi osnovnošolskemu učitelju dali solidnejšo strokovno, pedagoško-didaktično in splošno družbeno izobrazbo. Odnos med enotnim sklopom splošnih in pedagoško-psiholoških predmetov ter dvema strokovnima področjema je bil opredeljen s tretjinskim deležem. Z uveljavitvijo tega principa je imela Pedagoška akademija v Mariboru med vsemi šolami v Sloveniji, ki so vzgajale učitelje za osnovno šolo, največ ur pedagoško-psiholoških predmetov. Zaradi tega je doživljala kritične pripombe, češ da zanemarja stroko. Kljub kritičnim pripombam in občasnim predlogom za spremembe se je tretjinski princip obdržal polnih dvajset let.

Seveda so učni načrti posameznih predmetov tudi v naslednjih letih doživljali še spremembe in dopolnitve, najobčutnejše ob zakonski zahtevi, da tedenska obveznost študentov ne sme presegati 30 ur predavanj in vaj. Takrat je bilo pri posameznih predmetih skrženo število ur, nekateri predmeti pa so bili tudi odpravljeni, tako na primer predmet kultura ustnega in pisnega izražanja.

Generalna sprememba predmetnikov in učnih načrtov je bila opravljena v letih 1983–1985 ob splošni reformi visokega šolstva v okviru reforme usmerjenega izobraževanja, ko so bili po dolgih razpravah izdelani povsem novi vzgojno-izobraževalni programi (VIP) za višješolski in visokošolski študij.

c) Učitelji in študenti

Ker je bil neposredni predhodnik Pedagoške akademije v Mariboru Center za izredni študij VPŠ v Ljubljani, so bili tudi prvi visokošolski učitelji, ki so sodelovali pri usposabljanju učiteljev za osnovne šole na visokošolski ravni (višješolski študij) v Mariboru, tisti, ki jih je aprila 1961 izvolil učiteljski zbor Višje pedagoške šole v Ljubljani. Izvoljenih je bilo 35 honorarnih predavateljev in profesorjev višje šole. Velika večina jih je bilo zaposlenih na učiteljišču in obeh gimnazijah. Za izvolitev v naziv visokošolskega učitelja je kandidat moral imeti fakultetno izobrazbo in nekajletno prakso – za predavatelja višje šole petletno, za profesorja višje šole desetletno prakso. Predavatelji so bili izvoljeni za dobo treh let, profesorji za dobo petih

let. Sodelavcev asistentov takrat še niso volili. Prvi dve leti so na Pedagoški akademiji za učitelje izvolili tudi nekaj kandidatov, ki niso imeli fakultetne izobrazbe, to je bilo seveda v nasprotju z zakonom. Takšne so po dveh letih ob zaostritvi kadrovskih zahtev prekvalificirali v strokovne sodelavce, jih premestili na druga delovna mesta ali z njimi prekinili delovno razmerje.

Prve stalne in honorarne učitelje samostojne Pedagoške akademije je izvolil začasni svet šole 3. oktobra 1961. Bilo jih je štirinajst. Na isti seji je svet sklenil potrditi in prevzeti za delo v seminarjih za izredne študente vse učitelje, ki so sodelovali v Centru za izredni študij. Svet šole je v naslednjih letih ponovno volil vse učitelje, ki so sodelovali v pedagoškem procesu z rednimi študenti. S tem je postopoma odpadlo nekaj učiteljev iz časa delovanja Centra za izredni študij. Po takratnih predpisih so visokošolske učitelje volili člani uprave šole (sestavljali so jo vsi učitelji), izvolitev pa je postala veljavna, ko jo je potrdil svet šole.

Zaradi dejstva, da je bila Pedagoška akademija z zakonom ustanovljena kot štiri-letna visoka šola, ki »vzgaja in izobražuje učitelje z višjo in visoko izobrazbo«, in iz želje, da bi šola tudi dejansko postala visoka, so organi šole že leta 1963 spodbujali učitelje, naj si čim prej pridobijo akademske nazive magistrov in doktorjev znanosti. Ta prizadevanja so bila tudi materialno stimulirana. Prvi, ki so se temu pozivu odzvali, so bili: Borut Belec, Vladimir Bračič, Alenka Glazer in Breda Požar. K zaostajanju strokovnega izpopolnjevanja so pripomogli velika pedagoška obremenitev (dodatno s predavanji v seminarjih za izredne študente), problemi financiranja in neurejen status pedagoških delavcev raziskovalcev na višjih šolah. Kljub navedenim oteževalnim okoliščinam so se učitelji postopoma začeli ukvarjati z raziskovalnim delom. Svoje strokovne in raziskovalne izsledke so posredovali javnosti na raznih predavanjih ter z objavljanjem v strokovnih in znanstvenih revijah. Zaradi nekaterih objektivnih ovir in subjektivnih slabosti raziskovalno delo na Pedagoški akademiji ni dalo zelenih oziroma pričakovanih rezultatov, tudi potem ne, ko je bil leta 1975 na šoli ustanovljen Center za raziskovanje, ki je bil leta 1982 preimenovan v Raziskovalni inštitut.

Kot posebno dejavnost učiteljev Pedagoške akademije gre omeniti, da so bili v prvih letih njenega delovanja mnogi njeni stalni učitelji zunanji sodelavci Zavoda za prosvetno-pedagoško službo v Mariboru. Ta dejavnost je imela večkratno korist in velika škoda je, da je bila kasneje zaradi finančnih vzrokov opuščena.

Prvi študenti so se na Pedagoško akademijo v Mariboru vpisali leta 1961. Vpisalo se je 52 rednih in 204 izredni študenti, med zadnje prištevamo tudi nekdanje izredne študente, vpisane na Višjo pedagoško šolo v Ljubljani. Med rednimi študenti prve generacije je bila okoli tretjina že zaposlenih učiteljev, ki so jih poslali na študij razrednega pouka. Dobivali so osebni dohodek in torej bili pravi študenti iz dela. To obliko študija so v nekaj naslednjih letih povsem opustili. Pričakovanja, da se

bodo kot redni študenti vpisovali predvsem absolventi učiteljišča, ki so se nekaj časa celo posebej predmetno usposabljali, niso bila uresničena. Tako poročilo za vpis tretje generacije navaja, da je bilo med rednimi študenti 43 % gimnazijcev in samo 28 % učiteljiščnikov. Med izrednimi študenti je bila vedno velika večina absolventov učiteljišča.

Število rednih študentov je s širitvijo predmetnih skupin raslo vse do leta 1980, ko je začelo zaradi omejitvenih ukrepov vpisa nazadovati. Število izrednih študentov (študentov ob delu) je prva leta naraščalo, nato je stagniralo, zadnja leta pa vidno pada.

V vsej zgodovini Pedagoške akademije v Mariboru so najboljše študijske uspehe dosegli redni študenti prvih generacij razrednega pouka (študenti iz dela) in izredni študenti prve generacije tehničnega pouka. Sicer pa študijski uspehi nikoli niso bili prav zadovoljivi. Ta trditev še posebej velja za izredne študente, saj so se mnogi vpisali samo zato, da so dobili indeks in s tem začasno uredili svoj položaj. Prosvetne oblasti izrednega študija niso nikoli pošteno stimulirale, s stalnim podaljševanjem rokov, do katerih bi si tisti, ki so že poučevali na predmetni stopnji, morali pridobiti višješolsko izobrazbo, pa so študij celo destimulirale. Enako velja za mnenje Ustavnega sodišča SRS, da učiteljem za enako delo pripada enak osebni dohodek; torej enak osebni dohodek tako absolventu učiteljišča kot diplomantu Pedagoške akademije. Redni študenti so dobivali sorazmerno malo štipendij, stroške izrednega študija so postopoma prenašali na študente.

Ob tej kritični oceni uspešnosti študija pa moramo resnici na ljubo povedati, da so nekateri redni in še posebej izredni študenti kljub najrazličnejšim težavam in oviram pokazali odlične študijske rezultate.

Velika večina diplomantov Pedagoške akademije se je zaposlilo na osnovnih šolah in le redki posamezniki so nadaljevali študij na fakultetah.

č) Oblike samoupravne organiziranosti

Prvi samoupravni organ Pedagoške akademije v Mariboru je bil začasni svet, ki ga je še pred sprejetjem zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije na predlog podkomisije za njeno ustanovitev imenoval svet za šolstvo LRS, potrdil pa 15. septembra 1961 izvršni svet LS LRS. V začasni svet so bili imenovani: Vladimir Bračič, Alfonz Fekonja, Tone Ferlinc, Draga Humek, Jože Kuhar, Miloš Ledinek in Gustav Šilih. Pozneje so stalni učitelji v svet izvolili Francko Vari, pogodbeni učitelji Jara Dolarja, redni študenti Karla Korena in izredni študenti Dragana Flisarja. Za predsednika sveta je bil izvoljen Miloš Ledinek. Ravnatelj šole je bil član sveta po položaju. Prva ravnateljica šole je bila Draga Humek. Pri svetu šole so delovale tri komisije: študijska, kadrovska in finančna.

Interni samoupravni organ šole je bila uprava, ki so jo sestavljali vsi učitelji; predsedoval ji je ravnatelj. Tudi pri upravi šole so bile tri komisije – študijska, kadrovska in finančna. Uprava se je praviloma sestajala pred sejo sveta, razpravljala o vseh gradivih, ki so bila predložena svetu, in dajala o njih svoja mnenja in predloge. Temeljne naloge uprave so bile predvsem pedagoške narave; med najpomembnejše je spadala volitev učiteljev.

Kot posvetovalno in organizacijsko izvršilno telo je delovala ožja uprava, imenovana tudi kolegij predstojnikov. Sestavljali so ga vsi predstojniki oddelkov oziroma predmetnih skupin. Predsedoval mu je ravnatelj šole.

Posebni samoupravni organi so bili sveti letnikov in sveti predmetnih skupin. Sestavljali so jih učitelji letnika oziroma predmetne skupine in enako število študentov. Vodil jih je eden od učiteljev.

Poslovodni organ šole je bil ravnatelj, direktor, dekan, ki ga je v začetku volila uprava šole, potrdil pa svet, kasneje ga je vodil zbor delavcev in potrdil svet.

Zakon o visokem šolstvu je kot posebni samoupravni organ določal tudi letno skupščino šole. Sestavljali so jo: člani sveta, vsi učitelji, posebej izvoljeni študenti in povabljeni gostje iz za delo šole posebej zainteresiranih zavodov in ustanov ter družbenopolitičnih skupnosti in organizacij. Za skupščino je bilo pripravljeno obsežnejše pisno poročilo, ki so ga vabljeni na skupščino dobili z vabilom. Skupščina je razpravljala o vseh problemih šole ter sprejemala mnenja in predloge, o katerih sta bila svet in uprava šole dolžna razpravljati. Prva skupščina Pedagoške akademije je bila 14. novembra 1963, druga pa decembra 1965. Kasneje so to koristno institucijo opustili.

V prvih letih delovanja Pedagoške akademije nepedagoški delavci niso bili zastopani v samoupravnih organih, vendar so po letu 1963 začeli samoiniciativno sklicevati zbor delavcev kot posvetovalni organ.

Pravice in dolžnosti posameznih samoupravnih organov so bile določene z zakonom in statutom šole. Prvi statut Pedagoške akademije je sprejelčasni svet konec leta 1962. Za njegovo pravno veljavo je bila potrebna potrditev izvršnega sveta LS LRS.

Spremembe splošne zakonodaje in še posebej zakonov o visokem šolstvu so prinašale tudi spremembe v samoupravno organiziranost šole, ki je dajala vse več pravic delavcem in študentom. Zaradi prostorske omejenosti namesto podrobnih sprememb v samoupravni organiziranosti in kompetencah posameznih samoupravnih organov prikazujemo le najpomembnejšo samoupravno reorganizacijo Pedagoške akademije.

Razprave o novi ustavi in zakonu o združenem delu v letih 1972–1974 ter nov zakon o visokem šolstvu iz leta 1975 so spodbudili tudi delavce in študente Pedagoške akademije, da so se odločili za korenito samoupravno reorganizacijo. Tako so se po daljših razpravah z referendumom odločili, da se na Pedagoški akademiji oblikujeta dve visokošolski temeljni organizaciji združenega dela (VTOZD) – VTOZD razredni pouk in VTOZD predmetni pouk ter delovna skupnost strokovnih delavcev (v DSSS) oziroma delovna skupnost (DS). Pedagoška akademija je postala visokošolska delovna organizacija (VDO). V statutih obeh VTOZD in VDO so določene nova samoupravna organiziranost, pravice in dolžnosti delavcev in študentov ter delegatov uporabnikov.

Delavci in študenti uresničujejo svoje samoupravne pravice in dolžnosti v VTOZD, in sicer: na zborih delavcev in zborih študentov, z referendumom in drugimi oblikami osebnega izjavljanja, prek delegatov v svetih in njihovih organih, prek delegacije za družbenopolitično skupnost in delegacije za samoupravne interesne skupnosti ter v samoupravni delavski kontroli.

Temeljni samoupravni organi so sveti VTOZD in VDO. Sestavljajo jih skupine delegatov delavcev, študentov in porabnikov. Sveta VTOZD štejeta po 17 delegatov (5 + 5 + 7), svet VDO pa 29 delegatov (7 + 7 + 15). Vsi trije sveti imajo izvršilne organe: sveta VTOZD po pet, svet VDO štiri. Poleg izvršilnih organov delujejo pri svetih še stalna in občasna delovna telesa (od štiri do sedem). Vsi izvršilni organi svetov in večina delovnih teles so sestavljeni iz delegatov delavcev, študentov in porabnikov. Pri vseh treh temeljnih samoupravnih enotah deluje kot poseben organ samoupravna delavska kontrola. Sveti letnikov povezujejo učitelje in študente. Pedagoško-znanstveni sveti so strokovni organi. Kot strokovno izvršilni organi delujejo tudi centri za posamezna delovna področja.

Poslovodni organ na nivoju Pedagoške akademije je dekan, ki mu pomagata dva prodekana, od katerih je eden študent. Poslovodni organ VTOZD je direktor, ki ima dva pomočnika, eden od teh je študent.

Sveta VTOZD in svet VDO delujejo na sejah. Seja sveta je sklepčna, če ji prisostvuje večina delegatov vsake od treh skupin delegatov. Sklep je sprejet, če ni v statutu določeno drugače, če zanj glasuje večina na seji prisotnih delegatov vsake od skupin delegatov. Nobena skupina delegatov torej ne more biti preglasovana. Za primer, ko so mnenja delegatov posameznih skupin različna, določa statut postopek usklajevanja. Tega ni le pri volitvah učiteljev.

V sestavi VTOZD razredni pouk deluje v Celju dislocirana enota. Posebna delovna enota je tudi knjižnica, ki jo vodi knjižnični odbor. Pri VTOZD predmetni pouk deluje Center za raziskovanje oziroma Raziskovalni inštitut, katerega članice so tudi druge raziskovalne organizacije. Inštitut ima svoj svet, ki ga sestavljajo delegati članic, in direktorja.

Samoupravni organ delovne skupnosti je zbor delavcev.

Zakon o usmerjenem izobraževanju je zahteval nekatere spremembe statuta, vendar je osnovna samoupravna organiziranost ostala nespremenjena. Dopolnjeni statut je skupščina SR Slovenije potrdila leta 1983.

d) Prizadevanja za lastno šolsko zgradbo

Omenili smo že, da so priprave za reformo osnovne šole v Mariboru spodbudile akcijo za ustanovitev pedagoške akademije. Pobuda je našla svoje mesto v dokumentih srednjeročnega načrta gospodarskega razvoja okraja Maribor za obdobje 1957–1962, kjer je bila predvidena ustanovitev pedagoške akademije in gradnja prostorov za njene potrebe. Za novo poslopje je bila predvidena lokacija med poslopjem učiteljišča in osnovne šole Prežihov Voranc ob Gosposvetski cesti. Naročena in izdelana je bila idejna skica, toda zaradi zavlačevanja pri ustanavljanju pedagoške akademije se je akcija pri idejni skici ustavila. Pozabiti pa ne gre tudi pogoja izvršnega sveta LS LRS pri ustanavljanju šole, da Maribor za Pedagoško akademijo pet let ne sme zahtevati nobenih investicijskih sredstev.

Ob pripravah novega srednjeročnega načrta 1965–1970 je vodstvo Pedagoške akademije izvršnemu svetu SRS prijavilo novogradnjo. Načelno je bila sprejeta med mogoče investicije in predvidena so bila tudi začetna finančna sredstva. V Mariboru pa se nikakor niso mogli zediniti za lokacijo. Sredi leta 1965 razglašena gospodarska reforma je akcijo ustavila, saj so bile za nekaj let ustavljene vse negospodarske investicije.

Z razširitvijo dejavnosti Pedagoške akademije so postajali prostori bivše klasične gimnazije ob Mladinski ulici, ki jih je Pedagoška akademija delila z Višjo pravno šolo in Združenjem visokošolskih zavodov, vedno bolj tesni. Potreba po novih šolskih prostorih je postajala vse bolj nujna. Ob pripravah za proslavo desetletnice je vodstvo Pedagoške akademije republiškemu izvršnemu svetu ponovno postavilo zahtevo za gradnjo novega šolskega poslopja. Izvršni svet je pobudo sprejel in predvidel tudi finančna sredstva, toda v Mariboru se je spet ustavilo pri odobritvi lokacije in predvidena finančna sredstva so bila porabljena za gradnjo drugih visokošolskih objektov. Leta 1973 je republiški izvršni svet odobril sredstva za izdelavo projektne dokumentacije. Ko je bila ta pripravljena, so se ponovno pojavile težave z odobritvijo primerne lokacije. Z razpravljanjem je bilo izgubljeno eno leto. Končno je bila odobrena lokacija na komunalno neurejenem zemljišču ob Koroški cesti. Toda zadeva se je še enkrat zapletla, ko je vodstvo Zavoda za urbanizem določilo mikrolokacijo na zasipanih gramoznih jamah, kjer bi bili stroški gradnje višji za okoli milijardo dinarjev. Preden je bila odobrena nova mikrolokacija, je minilo skoraj eno leto in v Ljubljani so zagrozili, da bodo odobrena finančna sredstva usmerili drugam. Končno so leta 1975 začeli poslopje graditi in šola se je leta 1978 vselila

v sodobno poslopje s 17.000 m² površine, načrtovano za bodočo pedagoško fakulteto. Od prve pobude za gradnjo šolskega poslopja za potrebe pedagoške akademije do njene vselitve v novo poslopje je preteklo polnih dvajset let.

e) Visoka šola – višja šola – fakulteta

Kot že povedano, smo v Mariboru osvojili koncept pedagoške akademije kot dveletne višje šole, pri tem pa predvideli možnost njenega preraščanja v štiriletno visoko šolo oziroma fakulteto. V dokumentu iz leta 1961, ki je nakazoval razvoj šole, je zapisano, da naj bi prvi vpis v peti semester opravili v štud. letu 1964/65. Svet za šolstvo LRS je mariborski predlog za dveletno pedagoško akademijo spremenil v predlog za štiriletno visoko šolo. Ljudska skupščina LRS je ta predlog uzakonila in Maribor je k petim višjim šolam dobil visoko šolo. Kakšno veselje in zadovoljstvo, saj bo kmalu uresničena želja naprednih pedagogov! Kasnejši dogodki so pokazali, da je bil optimizem realen, saj bi visoka šola potrebovala primerno veliko in dobro opremljeno zgradbo ter ustrezno habilitirane učitelje. Ne prva ne druga zahteva pa v predvidenem času nista mogli biti uresničeni. Druga ni bila zadovoljivo uresničena niti po dvajsetih letih.

Sorazmerno slabi študijski uspehi prvih treh generacij rednih in izrednih študentov so privedli do spoznanja, da je učne snovi za dve leti preveč. Rodila se je zamisel o triletnem študiju in izdelan je bil osnutek predmetnika za triletno pedagoško akademijo. Ker predlog ni bil v skladu s splošnim konceptom, je bil zavrjen.

Novi zakon o visokem šolstvu iz leta 1969 je Pedagoško akademijo v Mariboru degradiral na dveletno višjo šolo, ko je odločil, da veljajo za pedagoške akademije ista določila kot za višje šole. Status Pedagoške akademije v Mariboru je bil prilagojen Pedagoški akademiji v Ljubljani, ki je bila dveletna višja šola. Ta degradacija je imela daljnosežne posledice predvsem pri učnih kadrih. Nekateri učitelji, ki jim je bil študij za dosego akademskih nazivov magistra in doktorja znanosti pretežek, so študij upočasnili ali celo povsem opustili. Šola ni mogla namestiti asistentov, status učiteljev kot raziskovalcev je bil nejasen. Negativne posledice se čutijo še danes.

Degradacija z visoke na višjo šolo pa vseh učiteljev ni demoralizirala. Samo dve leti zatem je ob praznovanju desetletnice Pedagoške akademije nastala študija o uvedbi druge stopnje študija, ki naj bi bil v prvem obdobju namenjen samo diplomantom šole, torej oblika študija ob delu. Ne dovolj dorečena zamisel ni dobila podpore ustreznih republiških organov.

Leta 1973 se je porodila nova zamisel, po kateri naj bi Pedagoška akademija prerasla v visoko šolo postopoma na posameznih katedrah, kakor bi omogočale razmere. Razprava o projektu je trajala leto dni in projekt je dobil načelno podporo.

Republiška pobuda za celovito reformo šolstva na Slovenskem pa je dobro zastavljena akcija pretrgala.

Leta 1975 se je v Ljubljani porodila ideja o ustanavljanju pedagoških centrov, ki bi po vzoru reprodukcijske verige v industriji združevali vse institucije, sodelujoče v oblikovanju osnovnošolskih učiteljev. V Mariboru so se nekateri nad idejo navdušili in jo skušali uresničiti tudi v praksi. Nastala je študija Samoupravna socialistična organizacija za usposabljanje pedagoških delavcev in na njeni osnovi pripravljen samoupravni sporazum. Zaradi spremenjenih stališč je bila akcija tik pred uresničitvijo ustavljena.

Priprave na korenito in celovito reformo srednjega in visokega šolstva v usmerjeno izobraževanje so nakazale možnost, da pri pripravi učiteljev za prvi dve leti usmerjenega izobraževanja (program SVIO) sodeluje tudi Pedagoška akademija. To bi ji vrnilo status visoke šole. Spomladi 1976 je bila ustanovljena posebna delovna skupina z nalogo, da pripravi splošna izhodišča in osnutek predmetnika. Pri izdelavi programskih osnov so izhajali iz podmene, da se bodo na drugo stopnjo vpisovali diplomanti Pedagoške akademije z nekajletno uspešno prakso. Preden pa je bilo gradivo študijsko poglobljeno, je zavod SRS za šolstvo januarja 1977 izdal elaborat Izobraževanje pogostejših poklicev pedagoških delavcev in s tem sprožil razpravo o splošni reformi pedagoškega šolstva. Delo na domačem projektu je bilo ustavljeno, učitelji pa so se aktivno udeleževali razprav in sodelovali pri snovanju novih vzgojno-izobraževalnih programov, ki so postali osnova za preraščanje Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto v Mariboru. Tako se po 25 letih uresničuje želja njenih ustanoviteljev, ki si za zanesenjaško prizadevanje in trdno vero v končni uspeh zaslužijo priznanje in spoštovanje.

Še posebej kaže opozoriti, da so bili tako pri pripravah za ustanovitev, pri sami ustanovitvi in pri kasnejšem razvoju šole pobudniki in nosilci vseh akcij člani Zveze komunistov oziroma njihova osnovna organizacija. V prvih letih je bila zelo ustvarjalno dejavna tudi organizacija študentov, ki je v polni meri uresničevala svoje samoupravne dolžnosti in pravice.

Dejstvo, da je bila Pedagoška akademija v Mariboru z zakonom ustanovljena kot štiriletna visoka šola, a je trajalo polnih 25 let, da je kot Pedagoška fakulteta to dejansko tudi postala, priča, kako se je v življenju pogosto potrebno prebijati skozi nepredvidene zapreke, cilj pa doseže le tisti, ki najde v ideji toliko spodbude, da si za njeno uresničitev nesebično prizadeva. Slabiči omahnejo in odpadejo. Naj bo to spoznanje vodilo pri razvijanju Pedagoške fakultete v Mariboru. Družba od nje mnogo pričakuje!

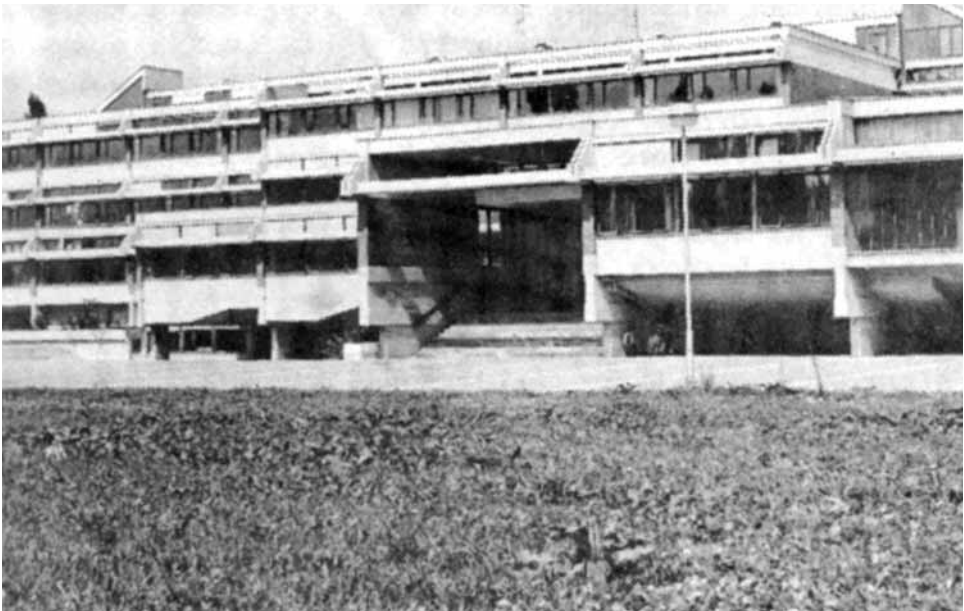
Ob obisku ljubljanske Pedagoške akademije 1. aprila 1964

Prva letna skupščina Pedagoške akademije v Mariboru 14. novembra 1963

Prva stavba Pedagoške akademije v Mariboru

Pedagoška fakulteta v Mariboru

*Dr. Viljem Brumec**

Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto

Ob 25-letnici svojega delovanja začenja Pedagoška akademija v Mariboru postopno od študijskega leta 1985/86 do študijskega leta 1987/88 izvajati visokošolske vzgojno-izobraževalne programe in 12. februarja 1986 je bila preimenovana v Pedagoško fakulteto. V tem zgodovinskem trenutku se uresničuje zahteva, ki je zrasla iz narodnostnih, strokovnih in družbenih potreb in se dolga leta kalila v prizadevanjih najnaprednejših slovenskih pedagogov in družbenih sil, da naj bi učitelj osnovne šole imel visokošolsko izobrazbo. Že sama ustanovitev Pedagoške akademije v letu 1961 (Skupščina SRS z ustanovitvenim aktom, ki je bil objavljen v Ur. l. SRS št. 18/61, 26. junija 1961) je nakazovala dolgoročno naravnost, ob spoznanju, da je potrebno osnovni šoli zaradi pomembnosti in številnih nalog zagotoviti pedagoške delavce z visokošolsko izobrazbo. Žal v šestdesetih letih čas še ni bil primeren, nova spoznanja in hotenja še niso bila dozorela in Pedagoška akademija je delovala na višji stopnji četrstoletja.

Razvoj Pedagoške akademije od prvih začetkov, njeni uspehi, pričakovanja in prizadevanja so bili obširneje prikazani ob 10-letnici obstoja v Zborniku Pedagoške akademije v Mariboru 1960–1970 (Breda Požar), v Zborniku ob 20-letnici Pedagoške akademije v Mariboru, 1980 (Vladimir Bračič, Martin Kramar, Jože Vauhnik, Alenka Glazer, Breda Požar, Jože Koropec, Ludvik Olas, Milan Divjak, Nedeljka Kotnik, Franjo Jakhel, Marjanca Markič, Janja Korošec, Ludvik Pandur, Ljubo Novak, Amand Papotnik, Sonja Marič), v Prispevkih za zgodovino visokega šolstva v Mariboru (Vladimir Bračič, 1984), v publikacijah: Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru 1961/1975 Univerza v Mariboru (Rudi Lešnik, 1975), 20 let visokega šolstva, združenega v Univerzo v Mariboru (Viljem Brumec, 1979), 10 let Univerze v Mariboru (Rudi Lešnik, 1985) in še kje.

Že od ustanovitve in ves čas delovanja na višji stopnji je Pedagoška akademija zavestno razvijala raziskovalno delo, ki je osnova za kakovosten razvoj visokošolskega študija, in od svojih učiteljev zahtevala (čeprav tega zakon tedaj ni zahteval!), da si ob magistrskih pridobijo še doktorate znanosti.

Zadnje petletno obdobje (od 1980 do 1985) je bilo ponovno dodobra izpolnjeno z intenzivnim iskanjem vsebin in oblik za vzgojo in izobraževanje takega osnovnošolskega učitelja, ki bi bil osebno, idejno, pedagoško in strokovno uspo-

* Prispevek je bil objavljen v jubilejnem zborniku Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici (1986). Avtorju se zahvaljujemo za dovoljenje za uporabo prispevka.

sobljen izvajati učni program svoje stroke ter se kot pedagog, samoupravljavec in kot mentor v prostočasnih dejavnostih vključevati v celodnevno osnovno šolo, v širše področje delovanja osnovne šole ter tudi aktivno sodelovati v njenem razvoju.

Nekajletna razprava o preobrazbi pedagoškega šolstva je izoblikovala tudi domači projekt Samoupravna socialistična ustanova za usposabljanje pedagoških delavcev v severovzhodni Sloveniji (Lešnik idr., 1975, 255 str.) in sklenjen je bil Samoupravni sporazum o organizaciji centra usmerjenega izobraževanja pedagoških delavcev v Mariboru (17. 11. 1975). Razprava je dobila nove razsežnosti z elaboratom Zavoda SRS za šolstvo iz leta 1977: *Izobraževanje pogostejših poklicev pedagoških delavcev (predlog reformnega koncepta)*, v ciklostilu, 65 strani. Pozneje se je razprava združila z razpravami o reformi celotnega visokošolskega izobraževanja. Sklenila se je s sklepom, da se bodo bodoči učitelji za delo v osnovnih šolah in za delo v SVIO-programih (skupne vzgojno-izobraževalne osnove) usmerjenega izobraževanja izobraževali na štiriletni visokošolski stopnji, vzgojiteljice za delo v predšolskih vzgojno-varstvenih zavodih pa na dveletni višji stopnji.

V pripravljalnem obdobju so bile izdelane smernice za pripravo vzgojno-izobraževalnih programov (v nadaljevanju VIP), ki so dopuščale prilagoditve v vsebinah znanstvenoraziskovalni, umetniški ali strokovni dejavnosti vzgojno-izobraževalnih organizacij, tj. izvajalkam programov. Slednje je bila priložnost za Pedagoško akademijo, da ponudi svoj specifični koncept pedagogizacije izobraževanja pedagoških delavcev. Pedagoška akademija je te vsebine zapolnjevala s potrebno pedagoško-psihološko specifičnostjo izobraževanja osnovnošolskega učitelja in ga še obogatila s pridobljenimi izkušnjami v praktičnem delu v vseh letih delovanja akademije.

Delegati obeh VTO in poslovodni delavci so v številnih odborih, komisijah, delovnih telesih in koordinacijskih komisijah fakultet in visokih šol z obeh slovenskih univerz, v PIS, v Svetu za vzgojo SRS itd. zagovarjali zlasti višji odstotek pedagoško-psihološko-didaktičnih vsebin, nadalje praktično pedagoško delo in pedagoško delovno prakso, ki naj bodo značilnost pedagoških visokošolskih programov. To ni protislovno, saj mora pedagoška visoka šola razvijati predvsem pedagoško-didaktično-psihološki sklop vsebin VIP. Sicer pa so programi usklajeni z dvopredmetnimi VIP pedagoške smeri na filozofski in drugih fakultetah ter z enopredmetnimi pedagoškimi VIP iz likovne pedagogike, glasbene pedagogike in telesne vzgoje.

Korenita posodobitev in izpopolnjevanje vsebin učnih načrtov za posamezne pedagoške VIP sta bila izvedena že v letih 1977–1979 ob preobrazbi programov usmerjenega pedagoškega izobraževanja: usklajeni so bili učni načrti s pedagoškimi srednjimi šolami in zagotovljena vertikalna povezanost z njimi, ob posebnih pogojih pa tudi z drugimi usmeritvami v srednjem usmerjenem izobraževanju. Hkrati se je začelo usklajevanje VIP z vsemi višje- in visokošolskimi zavodi, ki imajo pe-

dagoške VIP, zlasti s Pedagoško akademijo v Ljubljani, Filozofsko fakulteto in tedajšnjo Visoko šolo za telesno kulturo. Usklajevanja v smislu enotnih VIP so bila zlasti intenzivna v letih od 1983 do 1985. Pri tem so poleg omenjenih visokošolskih delovnih organizacij (v nadaljevanju VDO) sodelovale tudi Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, Biotehnična fakulteta in Akademija za glasbo. Prav na naši Pedagoški akademiji pa se je tedaj začelo izoblikovanje prvega, vsebinsko celovitega in z najnovejšimi dognanji dopolnjenega visokošolskega VIP za razredni pouk, ki je bil deležen pohval in pozornosti tudi v jugoslovanskih okvirih.

V naslednjih letih je ideja o odgovornosti strok za izobraževanje učiteljev predmetnega pouka in usmerjenega izobraževanja dajala pripravam VIP nove spodbude in potrebna so bila vsebinska usklajevanja. Nov napredek je bil dosežen leta 1984, ko je bil po dolgoletnem usklajevanju končno oblikovan tudi predlog družbenega dogovora o skupnih osnovah izobraževanja in izpopolnjevanja učiteljev in sodelavcev v Jugoslaviji, izoblikovale so ga medrepubliške in medpokrajinske komisije za preobrazbo izobraževanja pedagoških delavcev.

Pomemben dosežek je po dolgotrajnih prizadevanjih, zlasti pedagoških akademij v Mariboru in Ljubljani ter samih vzgojiteljic, uvedba višješolskega izobraževanja za vzgojiteljice predšolskih otrok. VIP vzgojitelj predšolskih otrok je bil ob delu prvič razpisan v študijskem letu 1984/85, redni študij pa se je začel v letu 1985/86. S tem so bila sklenjena prizadevanja, ki sta jih že v letu 1966 sprožili Pedagoška akademija v Mariboru in Pedagoška akademija v Ljubljani. Žal pobuda takrat ni bila sprejeta. V kasnejših letih je bila še nekajkrat obnovljena, uresničena pa je bila šele z uvedbo splošne reforme pedagoškega šolstva.

Ker v osnovni šoli ruščine ne poučujejo, PIS za pedagoško usmeritev študija za ruski jezik in književnosti od študijskega leta 1979/80 začasno ne razpisuje (redna študijska smer slovenski jezik-ruski jezik je bila uvedena v štud. l. 1963/64).

V zadnjem petletnem obdobju je bil ob lektoratu znova obnovljen študij madžarskega jezika in osnovana katedra za madžarski jezik; ta je začela delovati v študijskem letu 1980/81. Mogoče so bile študijske vezave madžarskega jezika s slovenščino, tujimi jeziki in družbeno-moralno vzgojo. Študij madžarskega jezika na Pedagoški akademiji je potekal že v študijskem letu 1962/63, dislociran v Murski Soboti, in nato v letih 1964–1970 v Mariboru, potem pa je deloval le lektorat. Ob začetku delovanja katedre je zlasti intenzivno zaživela misel na visokošolski študij slovenskega jezika in književnosti v povezavi z madžarskim jezikom in književnostjo.

Pomembno delo je v preteklih letih opravil tudi naš lektorat za slovenski jezik na Visoki učiteljski šoli v Szombathelyu. Delovati je začel v študijskem letu 1970/71 ter je opravil in še opravlja pomembno jezikovno in kulturno poslanstvo med po-

rabskimi Slovenci. V študijskem letu 1980/81 je bila na šoli ustanovljena še katedra za slovenski jezik.

Pedagoška akademija v Mariboru je doživela okrnitev v študijskem letu 1985/86, ko PIS za pedagoško usmeritev ni več razpisal študija za razredni pouk v dislociranem oddelku v Celju in študija za srbohrvaški jezik s književnostmi.

Delo v novi in sodobni zgradbi, dograjeni leta 1978, je omogočilo uvedbo številnih novih vzgojno-izobraževalnih oblik, izvedbo novih idej in razširitev možnosti za številne praktične dejavnosti: dopolnjuje se sodobna izobraževalna tehnologija, opremljajo se novi prostori, namenske predavalnice in zlasti didaktični kabineti, posodablja se oprema na vseh oddelkih in katedrah, opremljena je sodobna učilnica za računalništvo, kjer se izvajajo novi programi in teče dopolnilno izobraževanje, širi se obseg knjižnice z medioteko; ta se zlasti kompletira z igroteko za potrebe študija predšolske vzgoje.

V teh letih so nastali številni raziskovalni dosežki naših učiteljev in sodelavcev. Okrepila se je zavest, da brez raziskovalnega dela, ki je usmerjeno v našo šolsko prakso, in tudi drugega raziskovalnega dela, opravljenega v stalnem stiku z raziskovalnimi dosežki doma in v svetu, ni mogoče doseči trajnejšega vsebinskega napredka v šoli.

K temu so pripomogli novi stiki ter tudi poglobljanje in razširitev sodelovanja s številnimi domačimi in tujimi višjimi in visokimi šolami v mestih: Ljubljana, Zagreb, Rijeka, Novi Sad, Osijek, Szombathely, Marburg/Lahn, Gradec, Bayreuth, Bielefeld itd.

Podobno velja za umetniške dosežke naših učiteljev; ti so razstavljali svoja dela v ustanovah, s katerimi sodelujemo, in v številnih galerijah doma in v zamejstvu.

Aktivni so bili tudi centri Pedagoške akademije v Mariboru, zlasti Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje z obširnimi programom dela, številnimi izobraževalnimi dosežki, stalnim informacijskim glasilom in številnimi pripomočki za učiteljevo delo v osnovni šoli.

Tudi študenti lahko v tem obdobju pokažejo na številne aktivnosti: študentska oddaja na radiu; dramska sekcija, ki se je uspešno spoprijemala z odrskimi uprizoritvami sodobnih avtorjev in celo lastnih (avtorskih) uprizoritev; številni recitali in proslave; delovanje plesne sekcije; sodelovanje v številnih aprilsko-majskih študentskih prireditvah; sodelovanje v Akademskem pevskem zboru Boris Kraigher; dosežki v okviru prostočasnih aktivnosti kot pripravah na delo v celodnevni osnovni šolah oziroma na prenovljeni program življenja in dela na osnovnih šolah iz leta 1983; sodelovali so na delovnih akcijah, zlasti pri partizanski bolnišnici Jesen na Pohorju; likovniki so razstavljali v razstavišču Pedagoške akademije; sodelovali so na peda-

gogiadah in podobnih prireditvah, od koder so redno prinašali številna priznanja in nagrade.

Pedagoška akademija pa ima in je imela tudi nekaj vrhunskih športnic in športnikov, ki so se, zlasti alpinisti himalajci, prebili v svetovni vrh. Delo študentov se je vseskozi odvijalo v okviru danih možnosti, okrnjeno pa je seveda s kratkim, dveletnim študijem na Pedagoški akademiji.

ZSMS in študenti so ves čas aktivno sodelovali na samoupravnem in strokovnem področju in tako sooblikovali Pedagoško akademijo. Močan vpliv v samoupravnih organih so si pridobili z ustvarjalnimi predlogi, zasnovanimi na realni podlagi. Pripomogli so k ustvarjalnemu in demokratičnemu dialogu med profesorji in študenti ter soustvarjali ustrezno delovno vzdušje pri vsakodnevnem delu.

Prizadevale so nas tudi ekonomske težave: okrnjene so bile ekskurzije, skrajšano je bilo terensko delo, zmanjšano je bilo število hospitacij in nastopov, na najmanjšo mogočo dopustno mero je bila skrajšana pedagoška praksa v šoli itd.

Toda vse to ni omajalo zavesti učiteljev – ti so stalno spremljali tokove in dosežke znanosti, ki jih je gojila Pedagoška akademija, in se pripravljali na novo obdobje svojega dela.

Fakultete ni mogoče ustanoviti iz nič, čez noč, lahko nastane le kot zavestno dejanje, ki za to potrebuje čas. Pedagoška akademija v Mariboru je v številnih dejavnostih znotraj ustanove ter ožjega in širšega družbenega okolja opravljala temeljite priprave za prehod na VII. in VIII. stopnjo izobraževanja učiteljev enotnega profila osnovne šole in SVIO-programa usmerjenega izobraževanja. Dosledno je upoštevala določila dokumentov, ki sta jih sprejela Izobraževalna skupnost Slovenije in PIS za pedagoško usmeritev, ter uskladila programe do take mere, da se v svojih izvedbah ne razlikujejo od programov drugih fakultet za več kot do 25 %, in sicer zlasti v tistih znanjih, ki so potrebna za oblikovanje učiteljeve osebnosti s področja pedagoških, didaktičnih, specialnodidaktičnih in psiholoških znanosti. To pa je prav del tistega, kar ustreza posebnim potrebam osnovnošolskega učitelja in učitelja SVIO-programa usmerjenega izobraževanja.

Med številnimi drugimi dokumenti je Pedagoška akademija upoštevala tudi ugotovitve in usmeritve, ki jih vsebuje(jo):

- stališča koordinacijskega sestanka vodstev Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani in Univerze v Mariboru z dne 11. 12. 1984;
- sklepi 2. seje sveta Univerze v Mariboru z dne 20. 11. 1984;

- gradivo Izhodišča za usklajevanje nekaterih vprašanj v oblikovanju programov za izobraževanje pedagoških delavcev in za razvoj visokega šolstva za izvajanje teh programov (ISS – koordinacijski odbor za usklajevanje VIP, 11. 11. 1984);
- zapis razgovora predstavnikov Biotehniške fakultete v Ljubljani in Univerze v Mariboru z dne 13. 12. 1984;
- jasna opredelitev koordinacije obeh slovenskih univerz z dne 15. 2. 1985, da sta v Sloveniji dve univerzi in je zato potrebno spodbujati in krepiti drugo, mlajše univerzitetno središče zaradi enakopravnejšega razvoja slovenske kulture in znanosti, posebej še na tem narodnostno izpostavljenem področju Slovenije;
- sklep sveta Pedagoške akademije v Mariboru z dne 6. 2. 1985, da predlaga svetu Univerze v Mariboru, da podpre preimenovanje Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto v Mariboru, ker s tem zagotavlja celovito izobraževanje vzgojiteljev in učiteljev za potrebe predšolske vzgoje, osnovnošolskega in usmerjenega izobraževanja in obenem izpolnjuje drugo univerzitetno središče z visokošolsko organizacijo, doslej manjkajočo, ki bo lahko nosilka pedagoških, družboslovnih, humanističnih, naravoslovnih in umetnostno-vzgojnih znanj na Univerzi v Mariboru;
- soglasje sveta Univerze v Mariboru z dne 2. 4. 1985 za preimenovanje Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto v Mariboru.

Nazadnje je prišel odločilni trenutek: skupščina PIS za pedagoško usmeritev je na svoji seji 28. 2. 1985 odločila, da se na Pedagoški akademiji v Mariboru s študijskim letom 1985/86 razpišejo VIP VII. stopnje za dvopredmetne skupine slovenski jezik-nemški jezik, slovenski jezik-angleški jezik, slovenski jezik-družbeno-moralna vzgoja, geografija-zgodovina, biologija-kemija, madžarski jezik v poljubnih vezavah in VIP predšolska vzgoja na višji stopnji v rednem študiju (v štud. l. 1984/85 je bil razpisan le študij ob delu). Žal pa skupščina PIS za pedagoško usmeritev ni razpisala tudi visokošolskega študija srbohrvaškega/hrvaškosrbskega jezika s književnostmi z doslej uveljavljenimi vezavami.

Z vpisom in začetkom dela na vseh razpisanih visokošolskih VIP je bila dosežena prva stopnja v razvoju pedagoške visoke šole in utemeljen je bil prehod Pedagoške akademije v visokošolsko družboslovno, humanistično in naravoslovno pedagoško središče Univerze v Mariboru.

Po 24 letih je določilo iz akta o ustanovitvi Pedagoške akademije postalo stvarnost: nagrajeni so bili vztrajnost, ozaveščenost in daljnovidnost posameznikov, smotrno so bili usmerjeni in uporabljeni družbena pripravljenost in družbena sredstva z zgraditvijo nove stavbe in ustvarjanjem drugih materialnih pogojev za delo, uredila so se prizadevanja in dejavnost najbolj progresivnih učiteljev in drugih de-

lavcev Pedagoške akademije ter študentov v preteklem četrstoletnem obdobju. To je pomemben zgodovinski premik z daljnosežnimi posledicami v izobraževanju učiteljev v Sloveniji in zlasti v Mariboru, ki ima bogato pedagoško tradicijo.

Ustanovitev pedagoške fakultete pa mora biti tudi spodbuda za razmišljanje, kako kljub težkim gospodarskim razmeram še naprej razvijati in posodabljati celotno vzgojno-izobraževalno področje na vseh stopnjah izobraževanja; le to nam lahko prinese splošni družbeni napredek na kulturnem, znanstvenem in gospodarskem področju.

Vključena v vsa dogajanja na Pedagoški akademiji in zunaj nje so tekla prizadevanja, razmišljanja, soočanja in boji za vsebinsko, organizacijsko in samoupravno podobo bodoče pedagoške fakultete.

Komisiji za razvoj (ki je bila osnovana že v študijskem letu 1968/69, da pripravi gradivo in analize za elaborat o podaljšanem študiju na Pedagoški akademiji) je svet Pedagoške akademije naložil nalogo, da izdelata temeljne dokumente bodočega razvoja. Komisija je s pomočjo delovnih skupin in razširjena z zunanjimi sodelavci po večmesečnem delu izdelala dva elaborata:

- I. Elaborat o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto
- II. Elaborat o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete v Mariboru

I. Elaborat o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto

Elaborat ima osem temeljnih poglavij: uvod, utemeljitev predloga preobrazbe Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto, dejavnosti in naloge Pedagoške fakultete v Mariboru, utemeljitev, pomen in družbeni interes za predlagane izvedbe VIP, materialni pogoji, kadrovska projekcija, dinamika prehoda in sklep.

I. Uvod

II. Utemeljitev predloga preobrazbe Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto

V prvih dveh poglavjih so nanizani: načelne opredelitve za reformo vzgojno-izobraževalnega sistema (iz gradiv VII. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ), razvoj in pomen pedagoškega šolstva, nacionalni interes, potreba po dopolnitvi Univerze v Mariboru, racionalna delitev dela med obema univerzama v Sloveniji, skrb za nerazvita področja, prizadevanja za razvoj madžarske narodnostne skupnosti in za

razvoj dvojezičnega šolstva v Pomurju, skrb za zamejske Slovence (zlasti v Porabju in tudi na Koroškem) kot tisti osnovni elementi, ki v policentričnem razvoju Slovenije narekujejo oblikovanje Pedagoške fakultete v Mariboru kot izjemno pomembne funkcije narodnega, kulturnega in znanstvenega razvoja Slovenije.

III. Dejavnosti in naloge Pedagoške fakultete v Mariboru

1. Dejavnosti v okviru Univerze v Mariboru so številne. Pedagoška fakulteta bo ob svojih drugih pedagoških programih edina nosilka visokošolskih humanističnih, družboslovnih in umetniških VIP ter bo smiselno dopolnila in zaokrožila organizacijsko podobo in celotno funkcijo Univerze v Mariboru.

Prevzela bo številne naloge kot družboslovno in naravoslovno izobraževalno in raziskovalno središče v okviru univerze, kjer sta humanistika in družboslovje izrazito deficitarna, podobno pa to velja tudi za širši prostor, zlasti za severovzhodno Slovenijo. Gre za področja filozofije, sociologije, psihologije, pedagogike, družbeno-moralne vzgoje, SLO, za nacionalne vede (slovenistiko, zgodovino, geografijo) in še druge stroke (germanistiko, hungaristiko, srbohrvatistiko itd.).

Kulturno vlogo univerze Pedagoška fakulteta dopolnjuje tudi z umetniško dejavnostjo na likovnem in glasbenem področju; spremlja jo raziskovalna dejavnost znotraj umetniških disciplin.

Pedagoška fakulteta bo lahko strokovno povezovala in usmerjala tudi delo nekaterih skupnih univerzitetnih kateder (tuji jeziki z lektorati, SLO in DS, telesna vzgoja) in spodbujala znanstveno-tehnično in proizvodno-tehnično dejavnost v ožjem in širšem okolju.

Univerza v Mariboru bo lahko s pomočjo Pedagoške fakultete celoviteje izpolnjevala svojo vlogo v izenačevanju razvoja Slovenije, v ohranjanju nacionalne identitete, v skrbi za razvoj obmejnih področij in izkazovala skrb za naše narodne manjšine v Porabju in na Koroškem ter prispevala k razvoju dvojezičnega šolstva v Pomurju, ki spodbuja razvoj madžarske narodnosti in bogati tudi pripadnike večinskega naroda.

Z dejavnostjo Pedagoške fakultete se v okviru Univerze v Mariboru in z delitvijo dela med obema slovenskima univerzama skladno dopolnjuje celovit razvoj pedagoškega, znanstvenega in kulturnega prostora Slovenije.

2. Izvajanje VIP (pedagoška dejavnost). Pedagoška fakulteta se zavzema za 21 VIP, to je za vse tiste VIP, ki jih je že doslej izvajala na višješolski stopnji, vključno z VIP vzgojitelja predšolskih otrok, pa tudi tistih VIP, ki po sklepu PIS za pedagoško usmeritev začasno niso razpisani, to je ruski jezik in književnosti ter srbohrvaški jezik in književnosti. Svoj predlog pa dopolnjuje še s tistimi VIP, ki so potrebni, da

zadostijo celovitim potrebam univerzitetnega vzgojnega, izobraževalnega in raziskovalnega središča.

V okvirih organizacije pedagoškega šolstva v SRS in delitve dela bo Pedagoška fakulteta izvajalec naslednjih VIP:

VIP razredni pouk (VIS, enopredmetni),

VIP vzgojitelj predšolskih otrok (VIŠ, enopredmetni),

VIP slovenski jezik in književnost (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP srbohrvaški/hrvaškosrbski jezik in književnosti (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP nemški jezik in književnosti (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP angleški jezik in književnosti (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP madžarski jezik in književnost (VIS, dvopredmetni),

VIP družbeno-moralna vzgoja (VIS, dvopredmetni),

VIP geografija (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP zgodovina (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP glasbena pedagogika (VIS, enopredmetni),

VIP likovna pedagogika (VIS, enopredmetni),

VIP telesna vzgoja (VIS, dvopredmetni, enopredmetni),

VIP biologija (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP kemijsko izobraževanje (VIS, dvopredmetni),

VIP gospodinjstvo (VIS, dvopredmetni),

VIP matematika (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP fizika (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP tehnična vzgoja (VIS, dvopredmetni),

VIP računalništvo z informatiko (VIS, dvopredmetna pedagoška smer),

VIP proizvodno-tehnična vzgoja (VIŠ, enopredmetni).

Pedagoška fakulteta pa si bo zlasti prizadevala za razvoj didaktike in specialnih didaktik posameznih strok, razvila bo specializacije in habilitirala učitelje zlasti za ta deficitarna področja.

3. Osnovne usmeritve raziskovalne dejavnosti. Raziskovalna dejavnost na fakulteti je sistematično ustvarjalno razvijanje novih znanj in spoznanj v vseh strokah, ki jih fakulteta goji, in sistematično spremljanje razvoja znanosti; oboje zlasti v funkciji razreševanja vprašanj in problemov socialističnega samoupravnega vzgojno-izobraževalnega procesa, bogatitve vzgojno-izobraževalnih vsebin na vseh študijskih smereh in na vseh stopnjah izobraževanja.

Tako usmerjeno raziskovanje organizira fakulteta na naslednjih področjih:

- obča in posebne pedagogike predšolske vzgoje ter osnovnošolske in usmerjene vzgoje in izobraževanja,
- razvojna psihologija v celotnem razvojnem ciklusu človeka in pedagoška psihologija,
- didaktika in specialne didaktike predšolske vzgoje, osnovnošolske in usmerjene vzgoje in izobraževanja,
- sociološki, politološki in filozofski vidiki vzgoje in izobraževanja v samoupravni socialistični družbi,
- razvoj slovenskega jezika in književnosti ter problemi poučevanja materinščine,
- problemi dvojezičnega pouka na vseh stopnjah izobraževanja na narodnostno mešanem ozemlju ter razvijanje kulture in jezika narodnosti,
- drugi jeziki in književnosti, njihova vloga v slovenskem kulturnem prostoru in problemi vključevanja v vzgojno-izobraževalni proces,
- problemi pouka naravoslovja (matematika, fizika, biologija, kemija) v osnovni šoli in v SVIO-programih usmerjenega izobraževanja,
- temeljne raziskave s področja naravoslovno-tehničnih ved (matematika, fizika, biologija, kemija),
- človek in njegovo življenjsko okolje s posebnim ozirom na vzgojno-izobraževalni proces,
- geografski in historični vidiki razvoja severovzhodne Slovenije,
- problemi pouka družboslovja (geografija, zgodovina, družbeno-moralna vzgoja) in SLO v osnovni šoli in SVIO-programih usmerjenega izobraževanja,

- problemi politehnične zasnovanosti vzgojno-izobraževalnega procesa in splošna tehnična vzgoja na vseh stopnjah izobraževanja,
- družbena preobrazba in idejni pojavi v samoupravni družbi in njihovi odsevi v vzgojno-izobraževalni dejavnosti,
- problem pouka telesne vzgoje v osnovni šoli,
- glasbena in likovna umetniška tvornost v funkciji oblikovanja celovite osebnosti.

Raziskovalne usmeritve so zelo heterogene zaradi številnih strok, ki jih fakulteta goji, in številnih VIP, ki jih izvaja. Vse raziskave se oblikujejo na katedrah, oddelkih ali študijskih smereh, vključuje, usklajuje in spodbuja pa jih Razvojno-raziskovalni inštitut. Izvajalci so učitelji in zunanji sodelavci kateder in oddelkov ter stalni in zunanji sodelavci inštituta. Slednji lahko tudi samostojno oblikuje raziskave ali raziskovalne programe in projekte ter sestavlja raziskovalne time. Vse raziskave pa se glede na družbeni interes vključujejo v družbene cilje, ki izhajajo iz srednjeročnih programov raziskovalnega dela, predloženih RSS. Prioritete so zbrane v interdisciplinarnih kompleksih, nujnih za celovito delo visokošolske institucije.

V predloženih programih, ki upoštevajo celovit obseg delovanja Pedagoške fakultete glede na VIP, se kažejo prioritete usmeritve v številnih sklopih. Gre za raziskave, ki pomenijo pretežno fundamentalno razvijanje strok, zastopanih v VIP, in so sestavina obveznega raziskovalnega dela visokošolskih učiteljev, za aplikativne raziskave, ki so posebno pomembne za vzgojno-izobraževalno funkcijo Pedagoške fakultete, ter za raziskave nacionalnega pomena, ki jih Univerza v Mariboru že po svoji osnovni funkciji mora razvijati. Sem sodijo raziskave s področja zgodovine, jezikoslovja, literarnih ved, geografije, sociologije, filozofije, psihologije, družbeno-moralne vzgoje in SLO.

Nekatera od teh raziskovalnih področij so vključena že v tekoči srednjeročni raziskovalni program in se bodo nadaljevala tudi v naslednjem. V usmerjenih raziskovalnih programskih sklopih so: Raziskovanje slovenske zgodovine, Raziskovanje geografskega okolja Slovenije, Raziskovanje slovenskega jezika, Raziskovanje slovenske književnosti; v PORS so zlasti raziskovalni tematski sklopi s področja geografije, biologije in pedagogike.

Vključevanje raziskovalcev v programe drugih institucij zunaj Razvojno-raziskovalnega inštituta bo le izjemno, zato pa so v njegove raziskovalne programe zajeti raziskovalci Pokrajinskega muzeja, Muzeja NOB, Pokrajinskega arhiva, Univerzitetne knjižnice, Marksističnega centra idr. Povezovalna vloga Razvojno-raziskovalnega inštituta na Pedagoški akademiji postaja tako vse pomembnejša, zato pri

načrtovanju raziskovalnega dela v srednjeročnem obdobju tudi pričakujemo njegovo enakovrednejše vključevanje v raziskovalne programe RSS. Pri tem bo nujna uskladitev raziskovalnih programov med sorodnimi raziskovalnimi institucijami v SR Sloveniji (SAZU, Filozofska fakulteta, specializirani inštituti, kot so Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, Inštitut za narodnostna vprašanja, Pedagoški inštitut ipd.), deloma so take uskladitve že bile opravljene.

Korelacija srednjeročnih raziskovalnih programov na Pedagoški fakulteti z družbenimi cilji je in bo visoka.

V družbeni cilj KULTURA, VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE sodi raziskovalna dejavnost, ki prispeva k nadaljnjemu razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema in dela v samoupravni socialistični družbi. Pedagoška fakulteta bo preučevala, analizirala in izboljševala lasten vzgojno-izobraževalni proces pri oblikovanju učiteljeve osebnosti. Sem sodi tudi posebno raziskovanje vzgojno-izobraževalnega procesa na številnih strokovnih usmeritvah Pedagoške fakultete, na raznih področjih vzgoje (družbeno-moralna, likovna, glasbena, proizvodno-tehnična, telesna, jezikovna), na področju dvojezičnega šolstva v Pomurju, na področju izobraževalnih tehnologij itd. Pedagoška fakulteta bo opravljala timske in interdisciplinarne raziskave v zvezi z didaktikami in specialnimi didaktikami pouka na posebnih izobraževalnih področjih predšolske, osnovnošolske in srednje usmerjene vzgoje ter izobraževanja. Pedagoška fakulteta bo preučevala, razvijala in izboljševala pedagogiko prostega časa s preučevanjem interesnih dejavnosti in drugih dejavnosti prostega časa kot sestavine samoupravne kulture prostega časa in sodobne kvalitete življenja.

S temi cilji se v naših programih povezuje cilj IMETI ZNANJE, v katerem se obravnavajo problemi prenosa informacij in znanja kot trajnega procesa in so predmet preučevanja fizike, kemije, biologije, matematike, sociologije, psihologije, filozofije, pedagogike, jezikoslovja, literarnih ved, glasbe in drugih strokovnih področij.

Nadalje načrtujemo v okviru tega družbenega cilja raziskovalni projekt Prispevek h kakovostnejšemu vzgojno-izobraževalnemu procesu v VVO, OŠ in SVIO-programu UI. Ta združuje 11 raziskav, ki preučujejo stanje in možnosti razvoja na različnih vzgojno-izobraževalnih področjih (vzgojna funkcija šol, metodična področja, računalništvo, matematika, glasbena vzgoja, likovna vzgoja, telesna vzgoja) in na različnih stopnjah izobraževanja. Projekt je utemeljen z zahtevami reforme izobraževanja in s permanentno potrebo kadrovske šole po spremljanju modifikacij in inovacij na področju vzgoje in izobraževanja. Fizika, kemija, matematika in računalništvo predlagajo skupen projekt Preučevanje kadrovske, programske in materialne pogoje za pouk naravoslovja v VVO, OŠ in SVIO UI v severovzhodni Sloveniji, utemeljen prav tako z nalogami reforme izobraževanja in še po-

sebej s pomenom naravoslovja in računalništva kot osnove tako splošnih izobraževalnih kot ožjih strokovnih programov.

Proizvodno-tehnični pouk pripravlja raziskovalni program Raziskovanje vzgojno-izobraževalnega procesa na proizvodno-tehničnem področju (osnovna šola in osnove tehnike in proizvodnje v SVIO), ki ga utemeljujejo z nujnostjo koncipiranja ustreznih smotrov in pridobivanja znanj, spretnosti in delovnih navad ter fleksibilnejše uporabe učnih metod.

Pedagogika in psihologija ter drugi skupni predmeti predlagajo dopolnilno še raziskave, ki se nanašajo na probleme delovne šole, socializacije in samoupravne vzgoje učencev ter področja klinične psihologije.

V družbenem cilju NARODNA SAMOSTOJNOST, NARODNA IDENTITETA IN MEDNARODNA ENAKOPRAVNOST je poudarjena nujnost preučevanja problematike Slovencev v zamejstvu, v narodnostno mešanih območjih SR Slovenije, izseljenstva ter mednarodnega sodelovanja. V ta okvir sodijo raziskave Porabja (Madžarska), Radgonskega kota (Avstrija) in Prekmurja. Hkrati je tovrstno preučevanje povezano z vsebinami že tradicionalnega mednarodnega kulturnozgodovinskega simpozija Modinci (Mogersdorf), v katerega se vključuje tudi Univerza v Mariboru. Te družbene cilje realizirajo zlasti zgodovina, geografija, jezikoslovje (jezik v sočasni pojavnosti in v zgodovinskem prikazu, sociolingvistične, komparativne in kontrastivne raziskave, ki so še posebej aktualne v območju severovzhodne Slovenije, problematika pouka tujih jezikov), literarne vede (slovenistične primerjalne in teoretske raziskave, raziskovanje mladinske književnosti), muzikologija, SLO in DS (tu je temeljno področje preučevanja sistema vzgoje in izobraževanja SLO in DS v osnovni šoli, njegova vsebinska opredelitev in kadrovska problematika, v načrtu je raziskovalna naloga Samozaščitno in obrambno usposabljanje učencev v osnovni šoli), družbeno-moralna vzgoja ter samoupravljanje. Med prioritete uvrščamo še interdisciplinarne raziskave s težiščem na multifunkcionalni valorizaciji prostora (zložba zemljišč, nerazvitost, zaščita okolja) in raziskave za monografijo Slovenije. Ta program dopolnjujejo raziskave na področju zgodovine Slovencev, zgodovine Maribora in gradiva za zgodovino Maribora v programu Pokrajinskega arhiva, Muzeja NOB in Univerzitetne knjižnice. Marksistični center UM je nosilec projekta Slovenci v Bosni in Hercegovini 1878–1945.

Družbeni cilj PROIZVODNA SREDSTVA IN INFORMACIJSKI SISTEM je zajet v že omenjenih raziskavah fizike, kemije, matematike in računalništva, prav tako pa tudi v programu Univerzitetne knjižnice z računalniško obdelavo postopkov knjižničnih opravil.

Družbeni cilj BIVALIŠČE vključuje regionalne prostorske raziskave, njihovo naravno in družbenoekonomsko valorizacijo ter raziskave zaščite in urejanja okolja.

Sem sodi preučevanje poselitve in urbanizacije, razvojnih prostorskih vidikov, koncepta policentričnega razvoja, rabe prostora (agrarne, urbane, prometne itd.). Interdisciplinarno je ta družbeni cilj zastopan v programih geografije, biologije in gospodinjstva, npr. s temami v zvezi s problematiko nerazvitosti obmejnih območij, ekoloških problemov oziroma onesnaženja okolja, floristične raziskave v severovzhodni Sloveniji (za monografijo o flori v Sloveniji) in v panonskem prostoru ter na področju biotehnologije.

Družbeni cilj HRANA je vezan na raziskovalni segment kmetijstvo in agroživilstvo, ki je strateška usmeritev našega gospodarstva. Nanj se navezujejo pretežno aplikativne geografske raziskave melioracij in komasacij ter posebnih kmetijskih kultur kot elementov transformacij ruralnega prostora pa tudi raziskave s področja gospodinjstva.

Pedagoška fakulteta bo še naprej skrbela za razvoj ustrezne dokumentacije, popularizacije in uveljavljanja raziskovalnih dosežkov v praksi ter spodbujala razvoj raziskovalcev. Pedagoško in raziskovalno delo morata biti na fakulteti medsebojno prepletena in soodvisna v naporih za izboljšanje kakovosti celotnega dela fakultete in univerze, zlasti pa pogoj za nadaljnji razvoj mariborskega univerzitetnega središča. Pri tem pa mora Pedagoška fakulteta sodelovati z ustreznimi fakultetami in raziskovalnimi institucijami obeh univerz ter drugih in tujih raziskovalnih institucij na temeljih dogovorjenih in usklajenih programov.

Umetniška dejavnost. Umetniška dejavnost je pomemben element izobraževanja likovnih in glasbenih pedagogov ter je tudi v funkciji oblikovanja celovite osebnosti. Na Pedagoški akademiji v Mariboru so poučevali in poučujejo pomembni oblikovalci slovenske likovne in glasbene kulture, njim se bodo na Pedagoški fakulteti pridružili še novi, tudi teoretiki – raziskovalci posameznih teoretičnih področij glasbe in likovnih umetnosti.

Dosedanje umetniške dejavnosti so spodbudno izhodišče za še bogatejše umetniško delo učiteljev na Pedagoški fakulteti, ki je temelj dobrega vzgojno-izobraževalnega dela, pa tudi načrtnega kulturnega dela med študenti drugih usmeritev.

Strokovno izpopolnjevanje in druga strokovna dejavnost. Pedagoška fakulteta mora kot inovacijsko žarišče na širokem področju vzgojnega in izobraževalnega dela ponuditi dobro organiziran splet programov, seminarjev, posvetov in predlogov ter posodabljanje vzgojno-izobraževalnega procesa. To delo že sedaj kakovostno opravlja Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje; ta poleg domačih učiteljev vključuje še številne zunanje sodelavce. Izdaja svoj bilten in številna učna gradiva. Center bo tudi v bodoče tesno sodeloval z Zavodom SR Slove-

nije za šolstvo, zlasti z organizacijsko enoto v Mariboru, s katero ga povezuje samoupravni sporazum.

Pridobitev visokošolske izobrazbe dosedanjih višješolskih diplomantov (učiteljev) in višješolske izobrazbe dosedanjih vzgojiteljev s srednješolsko izobrazbo. V prihodnjem obdobju bo pomembna naloga Pedagoške fakultete ustvariti možnosti za pridobitev visokošolske izobrazbe za tiste učitelje osnovnih šol, ki bodo to želeli in pokazali interes, čeprav bo po zakonu njihova dejanska izobrazba ustrezna. Izhajati bo potrebno iz obsega praktičnih izkušenj na konkretnih delovnih mestih in jih teoretično ob delu ali iz dela dopolniti s prilagojenimi VIP. Podobno bo potrebno ukrepati tudi pri vzgojiteljicah s srednješolsko izobrazbo, ki si bodo hotele pridobiti višješolsko izobrazbo.

To bo ena od zahtevnih in pomembnih nalog Pedagoške fakultete za daljše časovno obdobje.

Izobraževanje dvojezičnih učiteljev za madžarsko narodnostno skupnost v Pomurju in skrb za zamejske Slovence, zlasti v Porabju (lektorati, katedra in druge dejavnosti). To je ena pomembnih nalog, ki poteka že od študijskega leta 1962/63 in ji bo potrebno tudi v bodoče posvečati posebno pozornost.

Pedagoška fakulteta pa bo, izhajajoč iz občasnih srečanj s koroškimi Slovenci na Pedagoški akademiji v Mariboru (zlasti z besednimi ustvarjalci), pripravila tudi načrt za dolgoročno sodelovanje s prosvetnimi in kulturnimi institucijami Slovencev na Koroškem v Avstriji ter poiskala možnosti za širše sodelovanje z Univerzo izobraževalnih znanosti v Celovcu.

Povezovanje Pedagoške fakultete z domačimi ustanovami. V elaboratu sta povzeta dolgoletno sodelovanje in navezovanje s številnimi domačimi ustanovami. Pedagoška fakulteta bo morala navezovati še nove stike in razširiti sodelovanje z ustanovami in organizacijami, ki se v ožjem ali širšem smislu vključujejo v procese izobraževanja pedagoških delavcev.

Mednarodno sodelovanje. Učitelji Pedagoške fakultete so se že sedaj in se bodo tudi v bodoče individualno uspešno vključevali v številna mednarodna strokovna združenja in institucije, v njih so in bodo aktivno sodelovali, številni izmed njih pa so se že sedaj mednarodno uveljavili.

Pedagoška fakulteta sodeluje s sorodnimi institucijami v okvirih mednarodnih sporazumov ali sporazumov o sodelovanju prek univerze ali samostojno.

S posebnim poudarkom se širi sodelovanje z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyu, s Philipppsovo univerzo v Marburgu, začena se tudi že sodelovanje z novimi univerzami: Bayreuth, Bielefeld, Univerza izobraževalnih znanosti v Celovcu itd.

IV. Utemeljitev, pomen in družbeni interes za predlagane izvedbe VIP

V tem poglavju so nanizane obširne in tehtne utemeljitve, ki so jih zbrali predstojniki kateder, da bi predstavili pomen in mesto nekaterih ogroženih VIP v celostni strukturi organiziranosti Pedagoške fakultete. To so VIP biologija (VIS, dvopredmetna pedagoška smer), VIP telesna vzgoja (VIS, dvopredmetni, enopredmetni), VIP likovna pedagogika (VIS, enopredmetni), VIP glasbena pedagogika (VIS, enopredmetni), VIP geografija (VIS, dvopredmetna pedagoška smer), VIP zgodovina (VIS, dvopredmetna pedagoška smer), VIP srbohrvaški jezik in književnosti (VIS, dvopredmetna pedagoška smer) ter VIP angleški jezik in književnosti (VIS, dvopredmetna pedagoška smer).

V. Materialni pogoji

Materialni pogoji za Pedagoško fakulteto so v celoti ustrezni. Pedagoška fakulteta je ena izmed najbolj opremljenih in namensko zgrajenih pedagoških visokošolskih organizacij v Jugoslaviji, ima sodobno opremo, moderno knjižnico s čitalnico, medioteko in igroteko, sodobno vzgojno-izobraževalno tehnologijo, številne delovne kabinete, moderno opremljen računalniški center itd.

Za študente so v neposredni bližini zgrajeni študentski domovi z igrišči in družabnimi prostori, restavracija je na fakulteti, gradnja telovadnice je v okvirih študentskega centra predvidena v obdobju 1986–1990.

VI. Kadrovska projekcija

Projekcije kadrovskih rešitev so plod dogovora ter privolitve nosilcev predmetov in njihovih sodelavcev v domači ustanovi in VDO Univerze v Mariboru, dopolnjene pa so z nosilci preko ustreznih samoupravnih sporazumov z univerzami in posameznimi fakultetami iz Ljubljane in drugih jugoslovanskih univerzitetnih središč.

VII. Dinamika prehoda

Dinamika prehoda je za študijsko leto 1985/86 določena s sklepom PIS za pedagoško usmeritev, za študijsko leto 1987/88 pa tečejo vsestranske priprave in dogovori za druge z elaboratom predvidene VIP.

VIII. Sklep

Enakomeren razvoj Slovenije terja v Elaboratu o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto predlagano časovno in vsebinsko dinamiko ure-

sničevanja dejavnosti in nalog Pedagoške fakultete; to ni samo vprašanje izobraževanja učiteljev, marveč vprašanje razvoja znanosti in kulture velikega dela Slovenije in tudi socialno vprašanje. Številnim mladim ljudem iz perifernih območij severovzhodne Slovenije bi sicer onemogočili študij in ustrezen razvoj.

Razvojna usmeritev Pedagoške akademije v Mariboru v visokošolsko institucijo je nakazana že v njenem ustanovitvenem aktu.

V 25-letnem uspešnem delu je Pedagoška akademija v Mariboru vzgojila številne lastne visokošolske učitelje, ki imajo za večino strok poleg teoretične izobrazbe tudi ustrezne praktične izkušnje v delovnih organizacijah, za katere izobražujejo pedagoške delavce, številne dobro usposobljene osnovnošolske učitelje ter tudi družbenopolitične in druge delavce.

Trajno navzoča družbena skrb za pedagoško šolstvo, prizadevanja pedagoških delavcev in ustanove, družbene usmeritve, potrebe po dopolnitvi Univerze v Mariboru, zahteve manj razvitega področja severovzhodne Slovenije, nacionalne potrebe, kadrovske in družbenopolitični vidiki policentričnega razvoja Slovenije terjajo uresničitev razvoja Pedagoške fakultete, ki naj zagotovi visoko kakovost za družbeni razvoj in razvoj osebnosti zlasti pomembne predšolske vzgoje, osnovnega šolstva in srednjega usmerjenega izobraževanja.

Elaborat nakazuje vsebinsko dejavnost Pedagoške fakultete, ki smiselno dopolnjuje razvoj Univerze v Mariboru in se, upoštevajoč družbenoekonomske možnosti ter izpolnitev kadrovske in drugih pogojev, organsko in racionalno vključuje v mrežo pedagoškega šolstva Slovenije.

Elaborat v celoti nakazuje, da se je Pedagoška akademija v Mariboru sposobna razviti v Pedagoško fakulteto in po predvideni dinamiki izvajati opredeljene VIP VII. in VIII. stopnje.

Elaborat o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto je svetu Pedagoške akademije v Mariboru predložila komisija za razvoj sveta Pedagoške akademije v Mariboru, svet pa ga je obravnaval in sprejel na svoji 5. redni seji, ki je bila 6. februarja 1985.

Gradivo je pripravila komisija za razvoj sveta Pedagoške akademije: dr. V. Brumec, predsednik, dekan dr. R. Lešnik, I. Janko, mag. M. Divjak, Teja Sitar in delegati družbenih skupnosti: A. Sirec, mag. M. Žnidarič, N. Šebart. Posamezna poglavja pa so samostojno napisali: pogl. II dr. R. Lešnik; pogl. III/3 dr. B. Belec; pogl. I, III/1, 2, 4–9, V in VIII dr. V. Brumec; pogl. IV in VI Nedeljka Kotnik in Teja Sitar ter predstojniki ustreznih kateder in njihovi sodelavci: dr. B. Belec, mag. M. Bolta, J. Čar, I. Janko, dr. M. Klemenčič, dr. M. Križman, dr. M. Markič, spec. L. Pandur, dr. A. Rajtmajer, dr. M. Špendal, J. Varga in dr. B. Volavšek.

II. Elaborat o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete v Mariboru

Funkcije delovanja in organiziranosti Pedagoške fakultete so širše nakazane v Elaboratu o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. Oba elaborata se dopolnjujeta in potrebno ju je skupno obravnavati in presoјati.

V Elaboratu o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete v Mariboru smo iskali odgovore na stara vprašanja, kako organizirati dinamično pedagoško, vzgojno-izobraževalno in raziskovalno institucijo, z mnogimi pomembnimi dopolnilnimi funkcijami, zlasti v okvirih Univerze v Mariboru. Zavedali smo se, da mora biti Pedagoška fakulteta v Mariboru z vso družbeno pozornostjo organizirano pedagoško, humanistično, družboslovno in naravoslovno vzgojno-izobraževalno in raziskovalno središče, ki mu bo poleg učiteljev in drugih dejavnikov dajala vrednostni pečat tudi kakovost njenih diplomantov. Komisija je bila prepričana, da morajo v organiziranosti in delovanju nove ustanove biti vzpostavljeni taki odnosi med strokovno dejavnostjo, upravljanjem in samoupravljanjem (kot obliko upravljanja), da bo v veliki meri zagotovljena njena širša družbena funkcija, fleksibilno odzivanje potrebam našega družbenega dogajanja, in zagotovljena njena integriranost v družbeno stvarnost. Ves čas priprave elaborata pa je veljal temeljni organizacijski princip, da je na visokošolski stopnji izobraževanja raziskovalno delo nedeljiva celota pedagoškega procesa. Vzpostavljeni oddelki dajejo široke možnosti timskega dela in ustvarjalnega ozračja na vseh raziskovalnih in umetniških področjih delovanja Pedagoške fakultete.

Prizadevali smo si za poudarjen in dinamičen razvoj ter integracijsko funkcijo pedagoško-didaktično-psiholoških znanosti kot temeljnih znanosti bodočega razvoja in dejavnosti Pedagoške fakultete.

Skušali smo najti za sedanje razmere in obseg dejavnosti v prihodnje optimalen in enovit organizacijski okvir VDO, ki spodbuja timsko raziskovalno dejavnost in fleksibilnost vzgojno-izobraževalnega procesa v študijskih smereh.

To je bil hkrati tudi primeren trenutek za kritičen pregled dosedanje organiziranosti in hkrati priložnost za preudaren razmislek o ciljnih in smotrih novega koncepta. Preverjali smo tudi dosežene rezultate vzpostavljenih medsebojnih odnosov v skladu z ustavo, načeli zakonov o združenem delu in o usmerjenem izobraževanju ter skušali najti take organizacijske oblike, ki bodo najbolj prispevale h kakovosti samoupravnih odnosov. Hkrati smo skušali tudi dograjevati medsebojna razmerja organizacijskih enot znotraj fakultete in tudi odnose, delitev dela in sodelovanje med visokošolskimi organizacijami, zlasti med univerzama v Sloveniji in drugimi visokošolskimi zavodi v Jugoslaviji.

Zavedamo se tudi, da predlagana organiziranost ne pomeni trajne in dokončne rešitve. V praksi bo potrebno predlagano še preverjati, iskati nove rešitve in neustrezno spreminjati.

Elaborat ima sedem temeljnih poglavij: osnovni smotri in načela delovanja ter organiziranosti Pedagoške fakultete, organiziranost Pedagoške fakultete, samoupravljanje, družbenopolitična organiziranost, kadrovska problematika in politika, družbenoekonomski odnosi ter utemeljitev organiziranosti.

I. Osnovni smotri in načela delovanja ter organiziranosti Pedagoške fakultete

Smotri in načela so povzeta in skrajšana iz Elaborata o prehodu Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. Ne kaže jih v celoti obnavljati, nekaj pomembnih načel pa je potrebno navesti:

1. S prehodom na Pedagoško fakulteto se bistveno spreminja temeljni proces delovne organizacije. Doslej sta delovanje in organiziranost izviralna iz vzgojno-izobraževalne dejavnosti, odslej pa je treba enakovredno upoštevati raziskovalno delo, ki je obvezno za vse učitelje Pedagoške fakultete.
2. Pedagoška fakulteta organizira študij od VI. do VIII. stopnje in temu ustrezno je potrebno razvijati raziskovalno delo ter prilagoditi organizacijsko strukturo. To delo opravlja v svojih oddelkih, na katedrah, v centrih, inštitutu in upravno-strokovnih službah.
3. Na Pedagoški fakulteti je celostno prepleteno pedagoško in raziskovalno delo in oddelek za pedagogiko, psihologijo, didaktiko in specialne didaktike je temeljna vez fakultete za vse programe in zato je tudi od njegove celostne ustvarjalnosti odvisno, koliko se bo Pedagoška fakulteta skladno s svojim namenom razvijala na vseh področjih svojega dela (izobraževanje, raziskovanje, sodelovanje in svobodna menjava dela).
4. Na Pedagoški fakulteti morajo enotno in enakopravno delovati vse stroke, njihovo delovanje je nujno specifično, toda povezano v pedagoškem in raziskovalnem procesu.
5. Pedagoška fakulteta posveča posebno skrb razvoju didaktike in specialnih didaktik, slednje pa zahteva čim močnejšo povezanost znotraj oddelka za pedagogiko, psihologijo, didaktiko in specialne didaktike, da bi na teh področjih razvijali tesno timsko in študijsko sodelovanje. Zato je potrebno tudi trdneje povezati vse delavce, ki se ukvarjajo s pedagoško-didaktičnimi disciplinami.

6. Pedagoška fakulteta ima tudi močno kulturno vlogo; usposablja delavce za potrebe prostega časa in kulturnega dela z razvojem in programi interesnih dejavnosti; to opredeljuje v centru za prosti čas in kulturno delo.
7. Pedagoška fakulteta se vključuje v medinstitucionalno in mednarodno sodelovanje kot celota; obseg tega delovanja se širi; to je za dvig strokovne ravni fakultetnega delavca nujno potrebno. Tudi to sodelovanje je celovito, skladno s programi dela fakultete, posebej pomembno še za tista področja, ki so znotraj fakultete ključno povezovalna.
8. Pedagoška fakulteta se v svojem razvoju tako organizira, da bo zastavila vsebinsko delitev dela za najboljši razvoj pedagoške fakultete in v tem pomenu najbolj smotrno strnila vse sile, ki so potrebne v naslednjih nekaj letih, da bo Pedagoška fakulteta razvila svojo specifično in za slovenski prostor potrebno fiziognomijo v severovzhodni Sloveniji. To je nova kvaliteta, ki zahteva vso pozornost in ji je potrebno najti najustreznejše oblike samoupravne in strokovne organiziranosti na vseh področjih dela.

II. Organiziranost Pedagoške fakultete

To je osrednje poglavje celotnega elaborata. Pedagoška fakulteta ima naslednje organizacijske enote: oddelke in katedre, študijske smeri, razvojno-raziskovalni inštitut, centre, knjižnico z medioteko in strokovne službe.

1. Oddelki in katedre

ODDELKI so organizacijske enote, ki so odgovorne za izvajanje, razvoj in organiziranje raziskovalnega in umetniškega dela, potrebnega za uspešno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela iz strok in drugega raziskovalnega oziroma umetniškega dela. Povezujejo visokošolske učitelje, znanstvene in umetniške delavce ter sodelavce. V oddelkih se povezujejo tudi strokovnjaki iz drugih organizacij združenega dela.

Učitelji oddelkov so izvajalci vzgojno-izobraževalnega dela v študijskih smereh in skrbijo za prenos raziskovalnih in umetniških dosežkov v vzgojno-izobraževalno prakso.

Študentom se omogočijo poglobljeno izobraževanje, raziskovalno in umetniško delo, zato le-ti sodelujejo pri delu oddelka po letnem delovnem načrtu.

KATEDRE so organizirane znotraj oddelkov. Njihova naloga je razvijanje raziskovalnih ali umetniških disciplin. Katedre neposredno izpolnjujejo naloge oddelkov v svojih znanstvenih in umetniških disciplinah. Izpolnjujejo tudi še vse druge naloge

oddelkov na svojem delovnem področju, zlasti pa načrtujejo študijske programe in skrbijo za izvajanje študija VIII. stopnje na posameznih raziskovalnih ali umetniških disciplinah.

Oddelki in katedre so naslednji:

ODDELEK ZA PEDAGOGIKO, PSIHOLOGIJO, DIDAKTIKO IN SPECIALNE DIDAKTIKE

Katedra za pedagogiko

Katedra za psihologijo

Katedra za didaktiko

Katedra za specialne didaktike predšolske vzgoje

Katedra za specialne didaktike razrednega pouka

Katedra za specialne didaktike predmetnega pouka in usmerjenega izobraževanja

ODDELEK ZA DRUŽBOSLOVJE

Katedra za filozofijo

Katedra za sociologijo

Katedra za politično ekonomijo

Katedra za SLO in DS

Katedra za družbeno-moralno vzgojo

ODDELEK ZA GEOGRAFIJO IN ZGODOVINO

Katedra za geografijo

Katedra za zgodovino

ODDELEK ZA SLOVANSKE JEZIKE IN KNJIŽEVNOSTI

Katedra za slovenski jezik in književnost

Katedra za srbohrvatski jezik in književnosti

Katedra za ruski jezik in književnosti

Lektorat za slovenski jezik v Szombathelyu

ODDELEK ZA GERMANSKE JEZIKE IN KNJIŽEVNOSTI

Katedra za nemški jezik in književnosti

Katedra za angleški jezik in književnosti

Lektorat za nemški jezik

Lektorat za angleški jezik

ODDELEK ZA MADŽARSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Katedra za madžarski jezik in književnost

Lektorat za madžarski jezik

ODDELEK ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNIKO

Katedra za matematiko

Katedra za fiziko

Katedra za biologijo

Katedra za kemijo

Katedra za tehnično vzgojo

Katedra za proizvodno-tehnično vzgojo

ODDELEK ZA LIKOVNO UMETNOST

ODDELEK ZA GLASBO

Katedra za zgodovino glasbe

Katedra za dirigiranje in kompozicijsko delo

ODDELEK ZA TELESNO KULTURO

Katedra za kineziologijo

Katedra za medicinske predmete

2. Študijske smeri

Študijske smeri so organizacijske enote, ki so odgovorne za organizacijo in izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov. Povezujejo visokošolske učitelje, znan-

stvene in umetniške delavce, sodelavce in študente ter zlasti združujejo skrb za študente. Skupno z oddelki skrbijo za prenos raziskovalnih in umetniških dosežkov v vzgojno-izobraževalno prakso. Študijske smeri so fleksibilne enote, njihovo število in vezave pa so določene vsakoletno z razpisom za vpis.

3. Razvojno-raziskovalni inštitut

Obstaja že od leta 1975 in je bil 9. maja istega leta vpisan v razvid raziskovalnih organizacij pri Raziskovalni skupnosti Slovenije. Usklajuje in spodbuja raziskovalno delo strok, ki so zastopane na fakulteti, zajema pa lahko tudi stroke zunaj fakultete, organizira meddisciplinarne raziskave ter spodbuja in opravlja razvojno dejavnost fakultete. Člani so visokošolski učitelji, znanstveni delavci in sodelavci fakultete ter zunanji sodelavci. V skladu z družbenimi smernicami in potrebami strok skrbi za programsko ali projektno organizacijo raziskav, ki jih fakulteta s soglasjem pristojnih oddelkov predlaga v financiranje raziskovalnim skupnostim in uresničuje v neposredni menjavi dela. Inštitut pa skrbi tudi za programsko in projektno organizacijo humanističnih, družboslovnih in drugih raziskav, ki jih predlagajo zunanji sodelavci ali organizacije, in jih predlaga v financiranje raziskovalnim skupnostim oziroma uresničuje v neposredni menjavi dela. Skrbi za povezanost, usklajevanje in delitev dela z drugimi raziskovalnimi institucijami. Inštitut ima programski svet. S samoupravnim sporazumom je povezan z zainteresiranimi delovnimi organizacijami v severovzhodni Sloveniji (Univerzitetna knjižnica, Muzej NOB, Pokrajinski muzej, Pokrajinski arhiv, Zavod za spomeniško varstvo, Marksistični center Univerze itd.). Vodi ga predstojnik inštituta.

4. Centri

Centri so organizacijske enote, ki omogočajo specifične oblike dela, razvoj različnih izobraževalnih oblik in tehnik, strokovno izpopolnjevanje, poglobljeno preučevanje prostočasnih aktivnosti in kulturnih dejavnosti ter poglobljeno marksistično izobraževanje, to pa zlasti na tistih področjih, ki jih delovno področje drugih organizacijskih enot ne more zajeti v potrebni meri. Centri imajo programske svete, ki jih sestavljajo izvajalci, uporabniki in predstavniki družbenih skupnosti. Centri, ki jih vodijo predstojniki, so naslednji:

CENTER ZA PEDAGOŠKO IZOBRAŽEVANJE IN STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

CENTER ZA IZOBRAŽEVALNO TEHNOLOGIJO

CENTER ZA PEDAGOŠKO RAČUNALNIŠTVO

CENTER ZA PROSTI ČAS IN KULTURNO DELO

MARKSISTIČNI CENTER

5. Knjižnica z medioteko

Je pomembna organizacijska enota Pedagoške fakultete in je že dopolnjena z igro- teko za potrebe študija predšolske vzgoje. Knjižnica ima knjižnični svet, vodi pa jo vodja knjižnice.

6. Strokovne službe

Organiziranost strokovnih služb, njihove naloge in druga opravila ostanejo znotraj dosedanjih organizacijskih okvirov, usklajenih z zakonskimi predpisi.

III. Samoupravljanje

Iz obeh elaboratov izhaja koncept o Pedagoški fakulteti kot enoviti VDO. V ustreznem poglavju Elaborata o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete so nakazana le izhodišča samoupravne organiziranosti, ki bodo osnova statuta Pedagoške fakultete.

Individualni poslovodni organ je dekan, ki ima za pomoč pri opravljanju svojih nalog tri prodekane: dva sta iz vrst fakultetnih učiteljev, eden je iz vrst študentov. Eden od prodekanov fakultetnih učiteljev je odgovoren za vzgojno-izobraževalni proces, drugi izmed prodekanov fakultetnih učiteljev za raziskovalno in umetniško dejavnost, prodekan študent pa je odgovoren za študentske zadeve.

Dekan in prodekana učitelja imajo za koordinacijo dela in sprotna posvetovanja kolegije.

IV. Družbenopolitična organiziranost

Družbenopolitična organiziranost je prilagojena organiziranosti enovite VDO.

V. Kadrovska problematika in politika

Navedena so načela kadrovske politike, nato pa sedanja zasedenost s kadri in predvidevan razvoj. Število učiteljev na posameznih oddelkih in katedrah je tudi odvisno od števila študentov in razvejanosti programa. Tudi v prihodnje bomo še morali sodelovati z večjim številom zunanjih sodelavcev.

VI. Družbenoekonomski odnosi

Prikazani so dosedanji gospodarski odnosi, pridobivanje prihodka in prelivanje sredstev za storitve med dosedanjima VTO razredni in predmetni pouk.

Dosedanji odnosi nakazujejo nujnost prenosa vseh gospodarskih odnosov in poslovnih odločitev na eno samo raven, to je na raven enovite VDO.

VII. Utemeljitev organiziranosti

Iz gradiva v predhodnih poglavjih izhaja racionalen koncept nove organiziranosti Pedagoške fakultete kot enovite visokošolske delovne organizacije, ki omogoča visoko kakovost povezanega vzgojno-izobraževalnega in raziskovalnega procesa ter izvajanje drugih funkcij Pedagoške fakultete, omogoča pa tudi dinamično prilagajanje novim nalogam in zahtevam družbenega trenutka.

ELABORAT O ORGANIZIRANOSTI IN DELOVANJU PEDAGOŠKE FAKULTETE V MARIBORU je v celoti delo razširjene komisije za razvoj, ki jo je imenoval svet Pedagoške akademije v Mariboru. Sestavljali so jo:

- člani komisije za razvoj Pedagoške akademije v Mariboru: dr. V. Brumec, predsednik, I. Janko, mag. M. Divjak, Teja Sitar, A. Širec, mag. M. Žnidarič, N. Šebart;
- predsedniki vseh treh svetov: A. Voh (Pedagoška akademija), B. Feldin oziroma nam. F. Karažinec (razredni pouk), T. Fula (predmetni pouk);
- sekretarji OO ZK: mag. O. Autor, dr. B. Belec, mag. I. Gerlič;
- predstavnika ZSMS z obeh VTO: Jolanda Džakovac, B. Gričnik;
- predsednik konference sindikata Pedagoške akademije: L. Fošnarič;
- predstavnik Univerze: rektor dr. D. Melavc;
- predstavnik UK ZKS: sekretar komiteja J. Gujt;
- dekan Pedagoške akademije: dr. R. Lešnik;
- oba direktorja VTO: dr. S. Proje (predmetni pouk), I. Janko (razredni pouk).

Posamezna poglavja elaborata so pripravili oziroma napisali: I. pogl. dr. R. Lešnik; II., III. in VII. pogl. (delovno telo za organiziranost) dr. V. Brumec, vodja, dr. D. Melavc, A. Voh, dr. R. Lešnik, Teja Sitar; IV. pogl. mag. I. Gerlič; V. pogl. (delovno telo za kadrovske problematiko) mag. O. Autor, vodja, mag. M. Žnidarič, N. Šebart, Alenka Gerbec; VI. pogl. (delovno telo za družbenoekonomske odnose) L. Fošnarič, vodja, F. Karažinec, Dora Koletnik.

Osnutek Elaborata (izhodišča) o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete v Mariboru je obravnaval svet Pedagoške akademije na svoji redni seji dne 9. julija 1985, ga zaradi dodelanosti prekvalificiral v predlog in ga dal v javno razpravo do 25. oktobra. Po obravnavi vseh prispelih pisnih predlogov in pripomb iz javne razprave ter vključitvi tehničnih pripomb in predlogov je razširjena komisija za razvoj Pedagoške akademije predložila predlog elaborata v obravnavo svetu Pedagoške akademije in svetoma VTO predmetni in razredni pouk. Svet Pedagoške akademije in sveta obeh VTO so celotno gradivo obravnavali na svojih rednih sejah dne 26. 11. 1985, z večino vseh treh skupin delegatov sprejeli predlog elaborata ter 16. in 17. december določili kot datum referendumske odločitve.

Delavci in študenti so se na referendumu 16. in 17. decembra 1985 večinsko odločili za sprejem Elaborata o organiziranosti in delovanju Pedagoške fakultete (za sprejem je glasovalo: na VTO predmetni pouk 96,3 % delavcev in 60 % študentov, na VTO razredni pouk pa 77 % delavcev in 73,6 % študentov), sveti Pedagoške akademije in obeh VTO pa so na skupni seji dne 7. 1. 1986 razglasili, da je referendum uspel.

Visoka stopnja soglasja delavcev in študentov glede ciljev, delovanja, organiziranosti in razvoja Pedagoške fakultete v Mariboru ter s tem povezanega koncepta vzgoje in izobraževanja pedagoških delavcev na njej je prav gotovo dober obet za uspešno delovanje nove visokošolske delovne organizacije v Sloveniji.

Skupščina SRS je na svoji seji 12. 2. 1986 sprejela sklep o preimenovanju Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. S tem je zaključeno tudi zadnje formalno dejanje v oblikovanju nove visokošolske institucije za izobraževanje pedagoških delavcev v Sloveniji, dejanje, ki pomeni visoko družbeno priznanje za opravljeno delo Pedagoške akademije v preteklosti, in dejanje, ki ga morda v tem trenutku ne zmoremo prav vsi še pravilno ovrednotiti.

Izviren sklep Skupščine SRS se glasi:

373.

Na podlagi prvega odstavka 342. člena ustave SR Slovenije, 20. alinee I. razdelka 72. člena, tretjega odstavka 259. člena in 326. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ter tretjega odstavka 124. člena zakona o usmerjenem izobraževanju je Skupščina SR Slovenije na sejah Zbora združenega dela in Zbora občin dne 12. februarja 1986 sprejela

ODLOK

o soglasju k spremembi imena Pedagoške akademije,
Maribor v Pedagoško fakulteto, Maribor

Na predlog Pedagoške akademije, Maribor daje Skupščina SR Slovenije soglasje k spremembi imena te visokošolske organizacije v Pedagoško fakulteto, Maribor.

Št. 022-108/85

Ljubljana, dne 12. februarja 1986.

Skupščina Socialistične republike Slovenije

Predsednik

Vinko Hafner l. r.

12/82, 39/85) je Skupščina SR Slovenije na sejah Zbora združenega dela, Zbora občin in Druženopolitičnega zbora dne 12. februarja 1986 sprejela

ODLOK

o imenovanju namestnice predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje

Imenuje se:

Cvetka Selšek, za namestnico predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje.

Št. 111-6/86

Ljubljana, dne 12. februarja 1986.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik
Vinko Hafner l. r.

372.

Na podlagi 335. člena in prvega odstavka 342. člena ustave SR Slovenije, 20. alineje 1. razdelka 72. člena, tretjega odstavka 259. člena in 326. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ter 153. člena zakona o usmerjenem izobraževanju je Skupščina SR Slovenije na sejah Zbora združenega dela in Zbora občin dne 12. februarja 1986 sprejela

ODLOK

o soglasju k statutu visokošolskih organizacij združenega dela

Skupščina SR Slovenije daje soglasje k statutu:

— Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ljubljana

in

— Visoke šole za organizacijo dela, Kranj, ki sta ju navedeni visokošolski organizaciji predložili v soglasje Skupščini SR Slovenije.

Št. 022-19/85

022-113/85

Ljubljana, dne 12. februarja 1986.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik
Vinko Hafner l. r.

373.

Na podlagi prvega odstavka 342. člena ustave SR Slovenije, 20. alineje 1. razdelka 72. člena, tretjega odstavka 259. člena in 326. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ter tretjega odstavka 124. člena zakona o usmerjenem izobraževanju je Skupščina SR Slovenije na sejah Zbora združenega dela in Zbora občin dne 12. februarja 1986 sprejela

ODLOK

o soglasju k spremembi imena Pedagoške akademije Maribor v Pedagoško fakulteto, Maribor

Na predlog Pedagoške akademije, Maribor daje Skupščina SR Slovenije soglasje k spremembi imena te visokošolske organizacije v Pedagoško fakulteto, Maribor.

Št. 022-108/85

Ljubljana, dne 12. februarja 1986.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik
Vinko Hafner l. r.

374.

Na podlagi 11. a člena zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 1/79, 11/81 in 1/86) in prvega odstavka 272. člena zakona o sistemu državne uprave in o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih (Uradni list SRS, št. 24/79, 12/82 in 39/85) izdaja Republiški komitej za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PRAVILNIK o izdelavi agrokarte

1. člen

Ta pravilnik določa minimalno vsebine agrokarte, enotno metodologijo za njeno izdelavo in sprejemanje ter način njenega dopolnjevanja in spreminjanja.

2. člen

V agrokarti se ugotovijo in opredelijo:

- enotna proizvodna območja;
- sedanja in možna raba kmetijskih zemljišč ter njihova sedanja in možna produktivnost;
- možne proizvodne usmeritve;
- zemljišča za osuševanje, namakanje in agromelioracije;
- potrebe po komasacijah in arondacijah;
- območje hribovitega sveta;
- območja s težjimi proizvodnimi pogoji;
- območja skupnih pašnikov;
- obseg možne skupne in tržne proizvodnje;
- stanje kmečkega prebivalstva in organiziranost kmetijstva.

3. člen

Produktivnost kmetijskih zemljišč se ugotavlja po posameznih ocenjevalnih enotah in se meri s količino pridelka na enoto površine

Ocenjevalna enota je praviloma območje enake kategorije kmetijskih zemljišč, ki so opredeljene na podlagi navodila o strokovnih merilih za določitev zemljišč v kategorije (Uradni list SRS, št. 45/82). Če pa nastopajo večje razlike v produktivnosti znotraj kategorije, se to posebej označi

4. člen

Produktivnost njih se ocenjuje s količino pridelka ozimne pšenice, krompirja in koruze za zrnje ne glede na dejansko rabo. Izrazi se s trimestno šifro, v kateri pomeni številka na prvem mestu stopnjo doseženega oziroma potencialno možnega pridelka pšenice na hektar, na drugem mestu krompirja in na tretjem koruze.

Dr. Martin Kramar

Razvoj Pedagoške akademije v Mariboru*

V prvem delu prispevka je prikazan dvajsetletni razvoj Pedagoške akademije v Mariboru, s posebnim poudarkom na drugih desetih letih njenega razvoja.

Začetek višješolskega študija za usposabljanje učiteljev osnovne šole v Mariboru je bil jeseni leta 1960, ko je začel delovati Center za izredni študij Višje pedagoške šole iz Ljubljane. Pedagoška akademija v Mariboru pa je bila uradno ustanovljena 26. junija 1961. leta.

Z začetkom višješolskega študija za učitelje osnovne šole in kasnejšo uradno ustanovitvijo Pedagoške akademije v Mariboru je šolanje učiteljev v Mariboru prešlo na višjo stopnjo. To je bil gotovo pomemben dogodek v zgodovini izobraževanja učiteljev in pomemben korak v razvoju učiteljskega izobraževanja v Mariboru, ki ima bogato pedagoško tradicijo.

Od ideje do njene uresničitve je pogosto dolga pot, zapletena, zahtevna, zato večkrat ostane le pri ideji. Tako so tudi razmere na Slovenskem omogočale uresničitve ideje o visokošolsko izobraženih učiteljih v osnovni šoli. Ustanovitev Pedagoške akademije v Mariboru tudi na tej poti pomeni pomemben dogodek. Pomeni namreč dejansko priznanje potreb po učiteljih z višješolsko izobrazbo in začetek zadovoljevanja teh potreb.

Le nekaj let po ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru (1964/65) so nehali vpisovati dijake v prvi letnik učiteljskega študija, leta 1968 pa so učiteljskega študija v celoti prenehala delovati. S tem je v izobraževanju učiteljev za osnovno šolo nastopilo novo obdobje in bližje smo bili uresničitvi zgodovinske zahteve po učiteljevi visoki izobrazbi.

Za prvih deset let delovanja Pedagoške akademije v Mariboru je značilno razvijanje oddelka Višje pedagoške šole v Ljubljani v samostojno institucijo – Pedagoško akademijo v Mariboru. V tem obdobju so bila v ospredju prizadevanja za razvoj vseh študijskih smeri, ki jih zahtevajo potrebe osnovne šole, prizadevanja za pridobitev ustreznih pedagoških delavcev za izvajanje višješolskega študija, reševanje prostorskih težav, skrb za pridobivanje večjega števila študentov in izpopolnjevanje učnih načrtov.

V okviru takratnih možnosti je Pedagoška akademija v Mariboru pri teh prizadevanjih dosegla pomembne uspehe. Ob koncu desetletnega dela je imela 44 rednih

* Prvi del prispevka je bil objavljen v zborniku ob 20-letnici Pedagoške akademije Maribor (1981).

in 45 pogodbenih pedagoških delavcev, v tem času pa se je vpisalo 4585 študentov, od katerih je diplomiral 701 študent.

Po letu 1970, torej v drugem desetletju svojega obstoja, je Pedagoška akademija nadaljevala delo in prizadevanja v začetni smeri.

V ospredju so bila prizadevanja za izboljšanje študija na akademiji in izobraževanje učiteljev za osnovno šolo nasploh. S teh vidikov so se spreminjali tudi študijski programi in učni načrti. Od sprememb oziroma dopolnitev študijskih programov omenjam le pomembnejše.

V tem obdobju je metodika prostovoljnih dejavnosti postala sestavina programov vseh študijskih smeri. To kaže, da Pedagoška akademija spremlja razvoj osnovne šole in iz tega izhajajoče potrebe po spremembah in dopolnitvah učiteljeve izobrazbe. Vedno je iskala načine in možnosti, kako bi zadostila razvojnim potrebam.

Leta 1973 je bil spremenjen študij telesne vzgoje. Prej se je povezoval s študijem biologije, geografije, ruščine in angleščine, s spremembo postane enopredmetni študij.

Leta 1975 je bila ustanovljena nova študijska smer: družbeno-moralna vzgoja, ki se povezuje s študijem slovenskega jezika, zgodovine, geografije in biologije. Ustanovitev te študijske smeri je izhajala iz potreb in odločnosti, da je vzgojo kot predmet potrebno razviti na višjo kakovostno raven.

V šolskem letu 1980/81 se je ponovno začel študij na študijski smeri madžarski jezik, ki se veže s slovenskim jezikom in družbeno-moralno vzgojo. Tako je v letu 1981 Pedagoška akademija v Mariboru izobraževala učitelje za vse predmete osnovne šole. Razvite so bile naslednje študijske smeri:

1. razredni pouk;

2. študijske smeri predmetnega pouka:

a) dvopredmetne smeri:

- slovenski jezik v povezavi s srbohrvaškim, ruskim, madžarskim, angleškim in nemškim jezikom ter družbeno-moralno vzgojo,
 - angleški in nemški jezik,
 - angleški in ruski jezik,
 - nemški in ruski jezik,
-

- geografija in zgodovina,
- družbeno-moralna vzgoja v povezi s slovenskim jezikom, zgodovino, geografijo in biologijo,
- matematika in fizika,
- tehnični pouk v povezavi s fiziko, matematiko, kemijo in družbeno-moralno vzgojo (samo študij ob delu),
- kovinarski praktični pouk in tehnologija (samo študij ob delu);

b) enopredmetne smeri:

- telesna vzgoja,
- glasbena vzgoja,
- likovna vzgoja.

V tesni povezavi z oblikovanjem študijskih smeri so bile spremembe v strukturi predmetnikov in vsebinah učnih načrtov. Z delitvijo razpoložljivega časa – ena tretjina za skupne predmete in po ena tretjina za vsako skupino predmetov študijskih smeri – so bile vse tri sestavine predmetnika enakovredno upoštevane. Tej delitvi pa so nasprotovali učitelji predmetov posameznih usmeritev, a je obveljalo tretjinsko razmerje in tako je bil v vsaki študijski usmeritvi ohranjen program skupnih pedagoških, psiholoških in splošnih družbenoizobraževalnih predmetov. Ta študente usposablja za razumevanje in obvladovanje širše vzgojne problematike in ustvarjalno aktivnost v celotnem vzgojno-izobraževalnem procesu osnovne šole. Upoštevati moramo razvojne težnje in značilnosti naše družbe. Te vedno bolj postavljajo v ospredje zahtevo po nenehnem podružbljanju vzgoje, skrb za zagotavljanje enakih razvojnih možnosti vseh otrok in zahtevo po zagotavljanju pogojev za vsestranski razvoj celovite osebnosti vseh otrok. Iz vsega tega pa izhaja logična zahteva po temeljiti pedagoški, psihološki in splošni družbeni izobraženosti; v tem okviru ima svoj pomen tudi temeljito obvladovanje vsebine pouka. Pedagoška izobraženost pa ima v tem spletu gotovo poseben pomen. Zavedamo se, da zgolj s spremembami v predmetnikih dveletnih pedagoških akademij ne bomo dosegli tako celovite in kakovostne učiteljeve izobrazbe, kot bi jo omogočil štiriletni (visokošolski) študij.

Pedagoška akademija v Mariboru v okviru objektivnih možnosti sledi družbenim potrebam in razvoju osnovnošolske vzgoje in izobraževanja. Z namenom, da bi bili bodoči učitelji uspešni pedagoški delavci tudi zunaj strogih okvirov pouka, Pedagoška akademija v študijski proces ustvarjalno vpleta prostočasne aktivnosti ter samoupravno in družbenopolitično aktivnost študentov.

Izobraževanje za delo z učenci pri prostočasnih aktivnostih poteka teoretično pri predmetu metodika prostovoljnih dejavnosti in praktično pri izvajanju samih aktivnosti. Sedanja vsebina omenjenega predmeta je potrebno temeljito spremeniti in posodobiti, vendar je kljub temu dejstvu treba poudariti velik pomen teh vsebin v razvoju izobraževanja učiteljev. Na Pedagoški akademiji so v zadnjih letih študenti aktivni v šestnajstih dejavnostih. Prizadevamo si, da bi se pri izvajanju teh aktivnosti tesneje povezali z osnovnimi šolami. Študenti so aktivni tudi zunaj tega obveznega programa prostočasnih aktivnosti. Vsako študijsko leto pripravijo kakovostne proslave ob državnih in drugih praznikih, spominske slovesnosti ob spominskih dneh in samostojne kulturno-umetniške prireditve. Gotovo je to pomembna dopolnitev in obogatitev procesa usposabljanja za pedagoški poklic.

S spodbujanjem samoupravne aktivnosti študentov želimo doseči, da bi študenti z lastno aktivnostjo vplivali na življenje in delo na akademiji, univerzi in širši skupnosti. Študenti so enakopravno zastopani v vseh organih samoupravljanja visokošolskih temeljnih organizacij in visokošolske delovne organizacije Pedagoške akademije. Razvijamo tudi pedagoški vidik samoupravljanja študentov. S samoupravno aktivnostjo študenti lahko vplivajo na študijski proces in na svoj pedagoški položaj študentov v tem procesu. Tako samoupravljanje študentom omogoča in jih spodbuja, da postajajo subjekti tega procesa. S tem pa se vključujejo tudi v širše samoupravno življenje družbe. Samoupravna aktivnost študentov je postala temeljna značilnost življenja in dela na Pedagoški akademiji. V to se logično vpleta delo družbenopolitičnih organizacij študentov in delavcev – ZSMS, ZKS in sindikat.

V okviru prizadevanj za izboljšanje študija je potrebno omeniti oblikovanje novih učnih načrtov. To obsežno in pomembno nalogo so učitelji Pedagoške akademije nazadnje opravili v letih 1978 in 1979. Neposreden razlog za spremembo učnih načrtov je bilo uvajanje usmerjenega pedagoškega šolstva. Spremembe pa so pogojevali še naslednji razlogi: razvoj znanosti, naš splošni družbeni razvoj, razvoj vzgoje in izobraževanja, posebej še osnovnega, in prizadevanja akademije za izboljšanje študija. Spremembe vsebin učnih načrtov se zlasti kažejo v upoštevanju vertikalne programske povezanosti pedagoške srednje šole in akademije; v posodobitvi in aktualizaciji vsebine glede na razvoj posameznih znanosti in družbenega razvoja; v večji usmerjenosti programov v usposabljanje učiteljev za delo v celodnevni osnovni šoli.

Širša prizadevanja za izboljšanje izobraževanja pedagoških delavcev

Pedagoška akademija si je v zadnjih desetih letih močno prizadevala, da bi bilo izobraževanje učiteljev za osnovno šolo razvito tudi na visoki (drugi) stopnji. S tem bi res lahko dobili kakovostne učitelje, ki bi ustvarjalno opravljali vzgojno-izobra-

ževalno delo in s tem mnogo več prispevali k razvoju celovite osebnosti in hitrejšemu družbenemu razvoju. Žal to spoznanje prepočasi prodira v našo vsakdanjost in misel o visokošolsko izobraženih osnovnošolskih učiteljih še naprej ostaja le želja in upanje.

Pomembno delo je bilo opravljeno v okviru prizadevanj za uvedbo višješolskega študija za vzgojiteljice predšolskih otrok. Začetek prizadevanj v tej smeri zasledimo v letu 1966, nekaj let kasneje je nastal celoten projekt za uvedbo omenjene študijske smeri. Intenzivna pa so ta prizadevanja od 1976. leta dalje. Pri oblikovanju projekta višješolskega študija za vzgojiteljice predšolskih otrok je ves čas zavzeto in uspešno sodelovala Vzgojiteljska srednja šola v Mariboru oziroma Pedagoška šola Maribor. Pedagoška akademija ima že izdelane učne načrte za to študijsko smer. Tudi pri uvajanju tega študija je veliko različnih ovir, ki zavlačujejo njegovo uresničitev.

Pedagoška akademija oziroma njeni pedagoški delavci so ves čas zelo aktivni v procesu razvijanja usmerjenega izobraževanja. Sodelovali so in sodelujejo v različnih organih in delovnih skupinah za reševanje sistemskih vprašanj in za sestavljanje učnih načrtov. Poleg tega sodelovanja, ki je zelo obsežno, je akademija prispevala k razvoju usmerjenega izobraževanja tudi s tem, da je sama postala sestavni del tega.

V učnih načrtih je upoštevana vertikalna programska povezanost s pedagoško srednjo šolo. V statutih akademije in njenih temeljnih organizacij so že upoštewane značilnosti usmerjenega izobraževanja. Pedagoška akademija se vedno bolj tudi konkretno povezuje s pedagoškimi srednjimi šolami severovzhodne Slovenije, zlasti s Pedagoško šolo v Mariboru. Tako dejansko že uresničuje sistem usmerjenega izobraževanja.

Uspešno je sodelovanje s Pedagoško akademijo v Ljubljani. Poleg izmenjave izkušenj sodelujemo tudi pri oblikovanju učnih načrtov in obravnavi drugih vprašanj.

Obsežno in uspešno je tudi sodelovanje s Filozofsko fakulteto Univerze Edvarda Kardelja iz Ljubljane. Poleg občasnih srečanj in izmenjave stališč o skupnih vprašanjih so tesni stiki med nami in učitelji posameznih pedagoško-znanstvenih enot Filozofske fakultete. Tudi Filozofska fakulteta pomaga razvoju Pedagoške akademije s tem, da izvaja podiplomski študij, v katerega so vključeni naši učitelji.

Pri izobraževanju učiteljev telesne vzgoje tesno in uspešno sodelujemo z Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani. Študijska programa naše smeri za telesno vzgojo in Visoke šole za telesno kulturo sta tako usklajena, da naši diplomanti na smeri za telesno vzgojo lahko nadaljujejo študij na visoki šoli. Pomembna je pomoč Visoke šole za telesno kulturo pri podiplomskem – magistrskem in doktorskem študiju naših učiteljev telesne vzgoje.

S posebnim poudarkom je treba omeniti sodelovanje z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyu – LR Madžarska. Obe ustanovi uspešno izvajata lektorat – v Mariboru iz madžarskega jezika, v Szombathelyu iz slovenskega jezika. Bilo je tudi več drugih oblik uspešnega sodelovanja – izmenjava predavanj, skupne razstave likovnih del študentov in učiteljev likovne vzgoje, sodelovanje pri pripravi slovensko-madžarskega slovarja. Posebno obogatitev sodelovanja pa predstavlja ustanovitev katedre za slovenski jezik v Szombathelyu in katedre za madžarski jezik na Pedagoški akademiji v Mariboru. Gotovo sta obe šoli prispevali pomemben delež k bogatitvi znanja madžarskega oziroma slovenskega jezika, k obogatitvi sodelovanja med SFR Jugoslavijo in LR Madžarsko, k utrjevanju dobrih sosedskih odnosov.

Akademija ima stike tudi s Pedagoško fakulteto Univerze Komenskega v Trnavi pri Bratislavi. V stikih s to fakulteto je bilo zelo uspešno sodelovanje učiteljev geografije na obeh ustanovah.

Uspešno je bilo tudi sodelovanje s Slovenskim šolskim muzejem iz Ljubljane, Pedagoškim inštitutom pri Univerzi Edvarda Kardelja iz Ljubljane, Zavodom SR Slovenije za šolstvo – posebej z njegovo organizacijsko enoto Maribor, Univerzitetno knjižnico Maribor in drugimi ustanovami.

Sodelovanje z osnovno šolo Podčetrtak je prešlo v fazo, ko v republiškem okviru iščemo ustreznejše oblike povezav.

Posebej dragoceno pa je sodelovanje osnovnih šol iz Maribora in severovzhodne Slovenije pri izvajanju pedagoške prakse študentov. Študenti so opravljali prakso na več kot šestdesetih osnovnih šolah. To sodelovanje je postalo nepogrešljiva dragocena sestavina študijskega procesa na Pedagoški akademiji.

V okviru Univerze Maribor, katere članica je tudi Pedagoška akademija, je najtesnejše sodelovanje z Visoko tehniško šolo. Učitelji te šole so vrsto let sodelovali in še sodelujejo pri izvajanju študija matematike, kemije ter kovinarskega praktičnega pouka in tehnologije.

Pri svojem delu pa se povezuje tudi z drugimi ustanovami in organizacijami, ki se v ožjem ali širšem okviru vključujejo v proces izobraževanja učiteljev za osnovno šolo.

Raziskovalno delo so učitelji opravljali ves čas obstoja Pedagoške akademije, posebej pa v zadnjih desetih letih. Ugotoviti je treba, da v raziskovalnem delu akademija ni dosegla posebnega razmaha, kljub temu da je bil 1975. leta ustanovljen center za raziskovanje. Vzrokov za to je več, v ospredju pa so predvsem naslednji: velika obremenitev s pedagoškimi obveznostmi, dolgo časa nejasen položaj pedagoških delavcev raziskovalcev na višjih šolah in stalne težave pri financiranju raziskovalnega dela. Kljub temu pa so delavci opravili več raziskovalnih nalog v

okviru podiplomskega magistrskega in doktorskega študija, pa tudi nekaj uspešnih raziskav zunaj teh okvirov. Učitelji pedagoške akademije so do sedaj objavili več kot 1500 raznih prispevkov. Med temi je okoli 180 samostojnih knjižnih izdaj, čez 600 znanstvenih in strokovnih razprav, okoli 200 ocen in poročil in prek 200 poljudnih razprav.

Posebna pridobitev Pedagoške akademije v Mariboru v zadnjih letih je nova zgradba. To je gotovo izredno velik prispevek naše skupnosti k izboljšanju okoliščin, v katerih izvajamo izobraževanje učiteljev. V novi stavbi so vse možnosti za izvajanje sodobno zasnovanega študijskega procesa. Obstajajo tudi prostorske možnosti za druge aktivnosti študentov in za večje manifestacije. Žal pa manjkajo prostori za telesno-vzgojne aktivnosti, zaradi česar je močno oteženo izvajanje študijskega programa za telesno vzgojo.

Organiziranost Pedagoške akademije

Po letu 1970, ko se je na akademijo vpisovalo vedno več študentov (zaposlenih je bilo vedno več delavcev – pedagoških in drugih), so nastajale nove razmere. Te okoliščine in napredek v celotnem družbenem razvoju, ki je zahteval tudi spremembo ustave, so pogojevali tudi spremembe v organiziranosti Pedagoške akademije.

Posebno aktivnost v zvezi s tem zasledimo od 1972. leta dalje. V 1974. letu so delavci in študenti sprejeli sklep o novi samoupravni organiziranosti Pedagoške akademije. Ta določa temeljne enote Pedagoške akademije in centre za posamezne dejavnosti. Pomembnejše so spremembe iz leta 1975, ko so s sklepom zbora delavcev in študentov bile ustanovljene sedanje visokošolske temeljne organizacije združenega dela predmetni pouk, visokošolske temeljne organizacije združenega dela razredni pouk in delovna skupnost skupnih služb ter vse združene v visokošolsko delovno organizacijo Pedagoško akademijo Maribor. Maja istega leta je Pedagoška akademija sprejela samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo Maribor.

Vzporedno s tem so tekla prizadevanja za ustanovitev centra pedagoških temeljnih in delovnih organizacij v okviru Univerze Maribor. Zbor delavcev je leta 1975 sprejel samoupravni sporazum o ustanovitvi centra, vendar center nikoli ni začel (novost v zakonodaji). Vzroki za to so različni, v ospredju pa so najbrž naslednji: do ustanovitve centra je prišlo v času, ko je uvajanje usmerjenega izobraževanja bilo v fazi iskanja konceptov, samo formalna ustanovitev velikih centrov pa še ne zagotavlja kakovostne razvojne spremembe. To po svoje potrjuje tudi dejstvo, da omenjeni center ni začel. Dober del funkcij, ki naj bi jih opravljal center, opravlja posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev.

Kljub temu da omenjeni center ni zaživel, Pedagoška akademija in pedagoške šole iz severovzhodne Slovenije sodelujejo pri reševanju skupnih vprašanj, kot so usmerjanje vpisa, obravnava uspešnosti študentov, ki so prišli s pedagoških šol, ter usklajevanje programov in učnih načrtov. Razlika je le v tem, da sodelovanje izhaja iz skupnih potreb in interesov, ne pa iz formalno postavljenih obvez.

Danes je Pedagoška akademija Maribor visokošolska delovna organizacija, ki jo tvorita dve visokošolski temeljni organizaciji združenega dela in delovna skupnost skupnih služb.

Visokošolska temeljna organizacija predmetni pouk izvaja študij na vseh študijskih smereh predmetnega pouka. V okviru te organizacije so tudi centri za raziskovanje in za zdravstveno vzgojo.

Visokošolska temeljna organizacija razredni pouk izvaja študij na študijski smeri za razredni pouk. Študij je organiziran v Mariboru in na oddelku v Celju. Ta temeljna organizacija v sedanjih razmerah izvaja program skupnih predmetov za vse študijske smeri, torej za vse študente Pedagoške akademije.

V okviru te temeljne organizacije je tudi knjižnica, ki opravlja delo za celotno Pedagoško akademijo.

Zelo uspešno dela center za permanentno pedagoško izobraževanje. Poleg tega pa so še centri za izobraževalno tehnologijo, pedagogiko prostega časa in marksistične študije.

Delovna skupnost skupnih služb opravlja vse organizacijsko-administrativne naloge, ki izhajajo iz potreb temeljnih organizacij; vodi finančno poslovanje in opravlja vsa tehnična in vzdrževalna dela.

Pedagoška fakulteta Maribor – po tridesetih letih

Med ponovnim branjem besedila me je mikalo, da bi vsebino posodobil, napisal kot današnji pogled na obdobje, na prvih dvajset let obstoja in delovanja Pedagoške akademije v Mariboru. Izziv me ni potegnil k uresničitvi tega. Pričujoči zapis poleg besednega sporočila vsebuje tudi duh takratnega časa. S predelavo bi gotovo veliko tega izpadlo, kar bi celotno besedilo osiromašilo. Zato k izvornemu besedilu dodajam le krajši dodatni zapis.

Na Pedagoški akademiji sem delal vse do njene razcepitve na sedanje tri fakultete. Sodeloval sem v njenem delovanju in v vseh procesih njenega razvoja v Pedagoško fakulteto, posebej v razvoju študija pedagogike, ki je sedaj na Filozofski fakulteti.

Razvoj, ki se danes zdi povsem utemeljen in logičen, je bil zelo zahteven, težaven. Na Pedagoški akademiji ni bilo dovolj ustreznih visokošolskih učiteljev, zato je tudi njen razvoj bil močno odvisen od podpore in sodelovanja takratnih fakultet, večinoma Univerze v Ljubljani. Nekatere so našim razvojnim prizadevanjem bile naklonjene in so pomagale, bile pa so tudi takšne, ki so temu močno nasprotovale in nas ovirale. V zvezi s tem je bilo potrebno premagati veliko naporov.

Težave so bile tudi na naši akademiji. V prepričanjih o nujnosti razvoja visokošolskega študija in s tem povezanega razvoja akademije v visokošolsko institucijo smo bili zelo enotni. Težave so bile, ker smo si poti za uresničitev tega predstavljali različno. Mnogi nosilci (nepedagoških) predmetov so bili prepričani, da razvoj akademije v fakulteto ovira njena temeljna usmeritev, to je izobraževanje učiteljev, in da jo pedagoški in psihološki predmeti v izobraževalnih programih tiščijo k tlom. Iz tega je izhajalo močno zmotno prepričanje, da je te predmete potrebno vsaj skrčiti, če jih že ni mogoče kar izločiti. Zato so nastali zelo močni pritiski na te predmete oziroma na nosilce teh predmetov. Kako zmotno je bilo takšno prepričanje, najbolje dokazujejo okrepljena utemeljena prepričanja o nujnosti kakovostno pedagoško in stvarnopedmetno visoko izobraženih učiteljev. Posebej močen dokaz pa je obstoj, uspešen razvoj in delovanje pedagoške fakultete v izvajanju pedagoškega in znanstvenoraziskovalnega dela.

Pri tem je potrebno upoštevati, da je velik razvojno pomemben del te poti opravila in ustvarila dosežke nekdanja skupna Pedagoška fakulteta, ki je dosegla svoj novi razvojni dosežek, ko so iz nje nastale tri nove fakultete.

O drugih izobraževalnih, strokovnih, znanstvenih in razvojnih dosežkih je več napisanega v drugih besedilih.

Pedagoška akademija leta 1961, stavba današnje Pravne fakultete
Vir: Univerzitetna knjižnica Maribor, Zbirka drobnih tiskov (sign. RZ 1 Mb 1i,
inv. št. 242304500)

Stavba današnje Pedagoške fakultete, Koroška cesta 160.
Vir: Univerzitetna knjižnica Maribor, Zbira drobnih tiskov (sign. RZ 1 MB 1i,
inv. št. 24304600)

Dr. Bojan Borstner

Spomini nekega sanjača

Spominski zapis je poskus osebnega pogleda na petdesetletno obdobje delovanja Pedagoške akademije, »velike« Pedagoške fakultete ter na fakultete nadaljevalke: »vitke« Pedagoške fakultete, Fakultete za naravoslovje in matematiko ter Filozofske fakultete. Pri tem se bom osredotočil na čas od obdobja ustanovitve Pedagoške fakultete do njene razdelitve in ustanovitve še dveh novih fakultet.

Pred devetindvajsetimi leti sem z Gimnazije na Ravnah na Koroškem prišel na Pedagoško akademijo v Mariboru. Najprej me je presenetila velika stavba s temačnimi stopnišči, ki je delovala zelo neprijazno, vendar le do začetka študijskega leta, ko so jo napolnili študenti. Občutek strahu in tesnobe pred neznanim so zelo hitro odpravili kolegice in kolegi, ki so bili izjemno odprti in pripravljeni pomagati na negotovih začetniških korakih v novem okolju. Pa še sindikalni izlet na Ohrid pred začetkom študijskega leta, ki mi ga je dekan opisal kot »delovno obvezo«, je dodatno pripomogel k temu, da sem premagal tremo. Začetka predavanj in vaj sem se veselil, saj sem imel že nekaj kilometrine v razredih. Le radovednih glav v klopeh je bilo sedaj bistveno več.

Prvo leto je hitro minilo. Začel sem spoznavati tudi institucijo samo. Takrat je ravno dopolnila enaindvajset let. Postajal sem radoveden in sem začel malo brskati po starih zapisih in hkrati spraševati tiste, ki so bili že pravi »inventar« na Pedagoški akademiji, kako je bilo na začetku. Takrat so se uresničile, tako sem bil podučen, dolgoletne želje in zahteve mnogih generacij pomembnih pedagogov in vzgojiteljev slovenskih učiteljev v Mariboru. Seme, ki so ga sejali člani Pedagoške centrale, ko so že v tridesetih letih prejšnjega stoletja jasno in razločno opredelili potrebo, da bi se učitelji za osnovno šolo morali izobraževati na posebnih pedagoških visokih šolah, je končno obrodilo sad. Trditev, da končno, zelo lepo ilustrira eden od najbolj zaslužnih za njeno ustanovitev, dr. Vladimir Bračič, ko ob srebrnem jubileju Pedagoške akademije zapiše, da »medtem ko so v prosvetnih organih razpravljali o konceptu pedagoške akademije, sta bili leta 1959 ustanovljeni Višja komercialna in Višja tehniška šola, v pripravi pa so bile ustanovitve Višje agronomske, Višje pravne in Višje stomatološke šole ter Medicinske fakultete. Tako je za pedagoško akademijo enostavno zmanjkalo denarja. Vendar pa so analize potreb po učiteljih v severovzhodni Sloveniji pokazale veliko pomanjkanje ustrezno izobraženih učiteljev in to je bil dovolj močan argument, da so se stvari premaknile v pravo smer.«

Počasi sem sestavljal drobce, vendar me je pri tem nekaj motilo. Kako to, da so prvi študenti začeli študirati v študijskem letu 1960/61, če pa je bila Pedagoška aka-

demija ustanovljena leto kasneje? Izkazalo se je, da je bila prva generacija izrednih študentov vpisana na detaširanem oddelku Pedagoške akademije Ljubljana v Mariboru. Že naslednje leto pa je 26. junija 1961 tedanja ljudska skupščina LRS izglasovala ustanovitev Pedagoške akademije v Mariboru. Kot ugotavlja dr. Bračič: »Čeprav je bila načrtovana prva, je bila ustanovljena zadnja.«

Izkušen kolega, ki je ravno letos dopolnil osemdeset let, me je takrat opozoril še na drobno zanimivost, ki jo ob različnih zapisih iz zgodovine Pedagoške akademije pogosto spregledamo. Tedanja republiška skupščina je na predlog Sveta za šolstvo ustanovila visoko šolo (štiriletni študij), kar je v statusnem smislu pomenilo, da to ni zgolj pedagoška, ampak tudi raziskovalna institucija. Res pa je, da so bili študijski programi le višješolski (dveletni). Študij je v prvem akademskem letu, 1961/62, potekal v štirih predmetnih skupinah (razredni pouk, slovenski-angleški jezik, matematika-fizika in tehnični pouk). Ponudba študijskih smeri se je postopno povečevala in v akademskem letu 1965/66 so lahko študenti izbirali že med vsemi predmetnimi področji, ki so bila prisotna na osemletni obvezni šoli, in še med mnogimi, ki so omogočala izobraževanje strokovnih učiteljev za poklicne šole.

Razvoj Pedagoške akademije pa je neusmiljeno zaustavil Zakon o visokem šolstvu iz leta 1969, ki jo je degradiral na dveletno višjo šolo. S tem se je status Pedagoške akademije v Mariboru izenačil s statusom Pedagoške akademije v Ljubljani, kar je povzročilo negativne premike pri prizadevanjih za dvig izobrazbene strukture pri učiteljih in strokovnih sodelavcih. Razvoj je bil tako otežen predvsem na znanstvenoraziskovalnem in umetniškem področju, saj se je od učiteljev in strokovnih sodelavcev na dveletnih višjih šolah pričakovalo in zahtevalo predvsem pedagoško delo. Kljub tem težavam so posamezne katedre na Pedagoški akademiji še naprej opravljale svoje dvojno poslanstvo – izobraževale so učitelje in hkrati, nekatere bolj, druge manj, razvijale posamezna znanstvena in umetniška področja. Kar se je kasneje izkazalo kot dobra naložba za prihodnji razvoj.

Dobro leto po mojem prihodu na Pedagoško akademijo so se po hodnikih, najprej tiho, zaupno, nato pa vedno bolj glasno začele širiti govorice o tem, da bo morda le prišlo do uresničitve tistega, kar je bilo zapisano v ustanovnem aktu Pedagoške akademije: da je visoka šola in da bo izobraževanje osnovnošolskih učiteljev z višješolskega prešlo na visokošolski nivo. Začeli so se pripravljati novi študijski programi in elaborat za preoblikovanje Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto. Ob strani teh sprememb pa smo dobili v študijskem letu 1984/85 tudi povsem nov višješolski študijski program – Vzgojitelj predšolskih otrok, kar je pomenilo dokončno priznanje potrebnosti ustreznega izobraževanja vzgojiteljev in učiteljev na vsej vertikali od vrtca do srednje šole. Pomembni premiki in spremembe, ki so se obetale, pa so se povezovali s kar nekaj zgodbicami iz ozadja, ki so vse imele skupni imenovalec: ustrezna kadrovska struktura nosilcev posameznih predmetnih področij in soglasje k novemu programu institucije, ki je izvajala enak ali soroden

program. V bistvu je šlo za problem, kako dobiti ustrezno podporo na ljubljanskih fakultetah, ki so edine lahko zagotovile habilitirane učitelje za posamezna področja, ki na Pedagoški akademiji še niso bila dovolj razvita. Ta podpora je bila od področja do področja različna. Zato ne preseneča, da so bili v študijskem letu 1985/86 razpisani samo nekateri visokošolski programi: Slovenski jezik s književnostjo-nemški jezik s književnostjo, Slovenski jezik s književnostjo-angleški jezik s književnostjo, Družbeno-moralna vzgoja-slovenski jezik s književnostjo, Madžarski jezik s književnostjo v odprtih kombinacijah, Biologija-kemija in Geografija-zgodovina. Sredi študijskega leta je prišlo tudi do preoblikovanja Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto, saj je bil 12. februarja 1986 v Republiški skupščini sprejet odlok o preoblikovanju.

S tem se je prvo obdobje razvoja dopolnilo in začelo se je drugo, ki se je odražalo v postopnem izgrajevanju visokošolske institucije, ki je na višku svojega razvoja bila univerza v malem. V študijskem letu 1987/88 so tudi drugi študijski programi, ki so bili na Pedagoški akademiji in nato na Pedagoški fakulteti, prešli na visokošolski nivo: Matematika-fizika, Proizvodno-tehnična vzgoja-fizika, Razredni pouk, Glasbena pedagogika, Likovna pedagogika. Na žalost pa je zaradi čudnega spleta okoliščin prišlo na področju Telesne vzgoje do komunikacijskega šuma med Ljubljano in Mariborom in to je bil edini višješolski program, ki se je še izvajal na Pedagoški fakulteti in se ni mogel nadgraditi v visokošolski program. S tem pa se je v ponudbi mlade Pedagoške fakultete izgubilo predmetno področje, ki je bilo kadrovsko dobro zasedeno in je bilo tudi raziskovalno zelo dejavno. Res škoda.

Nadaljnji razvoj je bil zelo premočrten. Kvalitativna in kvantitativna rast posameznih oddelkov sta bili dobra podlaga za začetek razmišljanj o uvedbi magistrskih študijskih programov. Skoraj sočasno s to rastjo pa so se dogajale tudi usodne spremembe na družbenem in političnem področju, ki so prinašale s seboj nove potencialne možnosti za uresničevanje dolgoletnih sanj o novih fakultetah v Mariboru. Pedagoška fakulteta je postajala po svojih strukturnih, znanstvenodisciplinarnih in umetniških področjih podobna klasični univerzi humboltovskega tipa. To pa je s seboj prinašalo vedno bolj izrazita notranja trenja, ki so se kazala v razpravah o razmerjih med tako imenovano stroko in pedagoško-psihološko-didaktičnim delom izobraževanja učiteljev. Pred sprejemom je bil nov zakon o visokem šolstvu, ki je vpeljal razlikovanje med univerzitetnim in visokim strokovnim izobraževanjem. To je bil pravi vzgib za sanjača, da pripravi zasnutek možnega preoblikovanja Pedagoške fakultete, ki bi temeljilo na predlogu novega zakona. Ko gledam danes z devetnajstletno distanco na ta zasnutek, moram priznati, da je bil kar dobro domišljen, saj je vseboval predlog za preoblikovanje Pedagoške fakultete in ustanovitev Filozofske fakultete, Naravoslovno-matematične fakultete in Umetniških akademij. Predlog je tedanji rektor podprl, pri vodstvu fakultete in na Pedagoško znanstvenem svetu pa je povzročil kar nekaj vroče krvi in tudi čudnih reakcij. Morda

je bil junij 1992 res neprimeren trenutek za takšen predlog, toda ogenj novih idej je tlel že nekaj časa in enkrat je moral na plan.

Novi visokošolski zakon pa je prinesel še eno značilnost, ki je pomembno vplivala na nadaljnji razvoj Pedagoške fakultete. Jasno je definiral, kakšna izobrazba je potrebna za poučevanje na posameznih srednješolskih programih. Predvsem pri gimnazijskem programu je prišlo do jasne delitve: pri humanističnih in družboslovnih predmetih je bila ustrezna izobrazba visokošolska (in kasneje univerzitetna) diploma dvopredmetnega področja, medtem ko je bila pri naravoslovnih predmetih in matematiki eksplicitno zahtevana enopredmetna visokošolska diploma. Zato so nastali novi enopredmetni programi: najprej Računalništvo z matematiko 1992/93, nato Matematika in Fizika 1993/94 ter Slovenski jezik s književnostjo 1995/96. Zanimivo je, da temu trendu nista sledili še preostali naravoslovni področji – biologija in kemija, kar je bila, vsaj meni kot laiku za ti področji se tako zdi, velika škoda za hitrejši razvoj le-teh področij. Ustrezen kadrovski razvoj je omogočal nastajanje magistrskih programov in prijave doktorskih tez.

Nastajanje novih enopredmetnih in dvopredmetnih dodiplomskih študijskih programov, ki so bili prej dopuščeni zgolj na posameznih fakultetah v Ljubljani, ter sočasen razvoj podiplomskih študijskih programov, ki so temeljili na znanstvenoraziskovalnem delu, pa sta postopno odpirala tudi možnost razmišljanj o razvoju na novih predmetnih področjih, ki so bila realizirana s preoblikovanjem Pedagoške fakultete in z ustanovitvijo novih fakultet. Če sem prej omenil nastajanje enopredmetnih študijskih programov, moram spomniti še na začetek visokošolskega študijskega programa Vzgojitelj predšolskih otrok (1996/97) in prvega – sliši se malo paradoksalno, vendar je tako – neučiteljskega študijskega programa Pedagogika in ... (1997/98).

V tem razmišljanju moram poudariti, da smo se vedno (eni bolj, drugi manj, je že treba priznati) zavedali dvojnega poslanstva Pedagoške fakultete: primarno je bila Pedagoška fakulteta ustanovljena kot institucija, ki naj izobrazuje učitelje, vendar smo hkrati razvijali tudi posamezne znanstvene in umetniške discipline, kot jih razvijajo »klasične« fakultete (npr. naravoslovno-matematična, filozofska, biotehnična, umetniške akademije). Ta dvojnost poslanstva in raznolikost znanstvenih in umetniških področij pod skupnim dežnikom Pedagoške fakultete je lahko bila na eni strani, primerjalno vzeto, pomembna prednost, saj je omogočala izjemno bogato paleto možnih vezav študijskih programov in hkrati zagotavljala zelo razvejano podlago za nabor izbirnih predmetov, ki so postajali pomemben del celotnega kurikula posameznega študenta ali študentke. Na drugi strani pa je ta raznolikost postajala na posameznih področjih že omejujoča, saj so bile razlike med posameznimi oddelki in znanstvenimi ter umetniškimi disciplinami, ki so jih tam razvijali, vse večje in je bilo vedno težje doseči konsenz o pomembnih razvojnih potezah in usmeritvah.

Konec devetdesetih let so bile ideje o preoblikovanju Pedagoške fakultete vedno bolj žive. Začele so se javne razprave, na fakulteti so se pojavljali posamezni tabori za preoblikovanje in proti njemu, bili so celo prvi uradni poizkusi udejanjanja teh idej, vendar se je hitro izkazalo, da v akademskem okolju postopek, ki je voden od zgoraj in teče v veliki meri mimo in brez akterjev, ki naj bi bili nosilci prihodnjega razvoja, ne more pripeljati do zelenega cilja.

Formalni proces preoblikovanja Pedagoške fakultete in ustanavljanja novih fakultet je bil znova zamrznjen. Toda spremembe, ki so v slovenski akademski prostor prihajale od zunaj, so omogočale postopno odtajanje. Takrat smo jasno spoznali, da visoko šolstvo ni izoliran segment družbe, ki bi lahko deloval povsem neodvisno od drugih delov. »Vstopanje v Evropo« je za nas pomenilo velik izziv. Na akademskem področju bi lahko te izzive opisal s terminom »bolonjski proces«. Evropa se je vse bolj odpirala in na učinke tega procesa smo se morali pripraviti tudi na področju visokošolskega izobraževanja: od dodiplomskega, specialističnega do podiplomskega študija.

Bolonjski procesi niso zahtevali zgolj formalnih sprememb v strukturi programov, njihovi notranji izbirnosti, kreditnih osnovah, ampak paradigmatški premik v sami zasnovi izgrajevanja, saj novi programi niso bili več »profesorocentrični«, ampak »študentocentrični«. Sprememba paradigme, ki je dobila svoj zunanji izraz v opredeljevanju kompetentnosti študentov, njihovih posameznih doseženih zmožnosti in spretnosti, kar naj bi jim zagotavljalo konkurenčnost na evropskem trgu delovne sile, je bila izjemna priložnost za izčiščenje pozicij, ki so bile implicitno prisotne na Pedagoški fakulteti že kar nekaj let in so dobivale različne podobe v idejah in predlogih za ustanavljanje novih in razgrajevanje obstoječe fakultete.

Predhodne ugotovitve so bile na formalni in deklarativni ravni zelo hitro realizirane, a realnost je bila veliko bolj kruta. Takrat nas je »doletel« nov način financiranja visokega šolstva, ki je v slovenski prostor prinesel pravo diskriminacijo med posameznimi istovrstnimi študijskimi področji (predvsem naravoslovje, matematika, umetniška področja), ki so jih izvajale različne visokošolske institucije, kar je, na dolgi rok, pomenilo siromašenje nekaterih programov, njihovo »podhranjenost«, ki, takšne so pač slovenske razmere, še vedno ni odpravljeno v celoti.

Če smo takrat ugotavljali, da je skupen cilj vseh učiteljev in študentov dvig kakovosti študija, kar je zahtevalo pomemben premik tudi v kakovosti raziskovalnega in umetniškega dela, saj lahko le oboje skupaj zagotovi izboljšanje konkurenčnosti diplomantov na trgu, pa je na drugi strani novo financiranje zavestno onemogočalo doseganje teh ciljev. Zato je bilo vedno bolj eksplicitno, da kvalitativen preskok na obeh področjih zahteva tudi spremembo institucionalnega okvirja, saj je razvoj znanstvenega in umetniškega dela pod takratnim okriljem Pedagoške fakultete, kljub vsemu, bil determiniran z njenim primarnim poslanstvom — izobraževanjem učite-

ljev in je bilo tudi financiranje naravnano zgolj na to področje. Kritična masa raziskovalcev in umetnikov na posameznih področjih pa je, to lahko za nazaj preverimo s številkami, zagotavljala realno podlago za ustanavljanje novih institucij, ki bi predstavljale še bolj spodbudno okolje za dvigovanje kakovosti znotraj posameznih znanstvenih in umetniških področij in disciplin. V tem času se je na Pedagoški fakulteti izobraževalo več kot petina (leta 2004/5 4996) vseh študentov in fakulteta je ponujala dobro tretjino (29 dodiplomskih, 2 specialistična, 13 magistrskih in 7 neposrednih doktorskih programov) vseh študijskih programov na mariborski univerzi. Sama fakulteta pa je bila zaradi lažjega uresničevanja posameznih interesov, ciljev in nalog ter povezovanja le-teh v še vedno, čeprav težko obvladljivo celoto, organizacijsko razdeljena v štiri centre: Center za umetnosti z Oddelkom za glasbo in Oddelkom za likovno umetnost; Center za izobraževanje učiteljev, vzgojiteljev in športnih trenerjev z Oddelkom za razredni pouk, Oddelkom za vzgojitelje predšolskih otrok in Oddelkom za izobraževanje trenerjev izbrane športne panoge; Center za naravoslovje in matematiko z Oddelkom za biologijo, Oddelkom za fiziko, Oddelkom za kemijo, Oddelkom za matematiko in računalništvo in Oddelkom za tehniko in tehnologijo; Center za humanistiko in družboslovje z Oddelkom za anglistiko in amerikanistiko, Oddelkom za filozofijo, Oddelkom za geografijo, Oddelkom za germanistiko, Oddelkom za madžarski jezik in književnost, Oddelkom za pedagogiko, didaktiko in psihologijo, Oddelkom za slavistiko, Oddelkom za sociologijo in Oddelkom za zgodovino.

To je bil čas, ko so bile sredobežne sile na fakulteti že dovolj močne in profilirane, da so se lahko pripravili elaborati za preoblikovanje Pedagoške fakultete in za ustanovitev novih fakultet. Proces trnove poti skozi institucije, ki so predstavljale posamezne ovire na poti h končnemu cilju, se je spomladi 2006 zaključil in v parlamentu so prižgali zeleno luč za ustanovitev dveh novih institucij: Fakultete za naravoslovje in matematiko ter Filozofske fakultete. Pri tem so kratko potegnile umetniške discipline, ki so ostale znotraj »vitke« Pedagoške fakultete.

Kaj je novo stanje pomenilo za staro Pedagoško fakulteto? Dogovoriti smo se morali, kako se raziti, da med nami ne bo (preveč) zamer in da se očitki o nepošteni in nepravilni delitvi ne bodo neprestano ponavljali. Ali smo uspeli? Malo sem pobrskal po svojem spominu in osebni arhivu in našel material za Izredno sejo senata Pedagoške fakultete 9. maja 2006. To bom predstavil in hkrati komentiral.

I. Izhodišče

Skladno s sklepom parlamenta se ustanovita dve novi fakulteti – FNM in FF, ki iz obstoječe PEF dobita ustrezne študijske programe, študente, učitelje, sodelavce, upravne in administrativne delavce, ustrezen delež financ in prostorov. »Vitkejša« PEF nadaljuje z izobraževanjem učiteljev na razredni stopnji, likovnih in glasbenih

pedagogov, vzgojiteljic in izobraževanjem trenerjev izbrane športne panoge. Ohrani ustrezen delež učiteljev, sodelavcev, upravnih in administrativnih delavcev, financ in prostorov.

Komentar: Prvo točko smo lahko, ob odpravi manjših zagat, uspešno realizirali.

II. Delitev študijskih programov in študentov

Delitev se izvede skladno z elaboratoma za FNM in FF. Na obe novi fakulteti se prenesejo ustrezni programi in z njimi tudi študenti. »Vitkejša« PEF obdrži preostanek študijskih programov in študentov.

Komentar: Druga točka je bila gladko realizirana. Študenti so se v primeru »mešanih« dvopredmetnih študijskih programov sami odločili, katera fakulteta je za njih matična.

III. Delitev učiteljev in sodelavcev

Pri delitvi upoštevamo načelo dejanskega deleža zaposlenosti posameznika v določenih študijskih programih, ki jih bomo v prihodnje izvajali na treh fakultetah. Na ta način bomo prišli do različnih oblik sestavljanja delovnih obveznosti in zaposlenosti (»čisto« – le na eni fakulteti, »mešano« – na dveh ali celo treh fakultetah).

Komentar: Tudi to smo uspešno uresničili, čeprav nam določene težave še vedno povzročajo na univerzitetni ravni neurejeni predpisi za primere »mešanih« znotra-juniverzitetnih zaposlitev.

IV. Delitev administrativnih in upravnih delavcev

Izhajamo iz naslednjih predpostavk:

- nova organizacijska shema mora zagotoviti vsaj enako raven upravno-administrativnega servisa na treh fakultetah;
 - nova organizacijska shema ne sme bistveno povečati finančnega vložka v ta del fakultetnega delovanja;
 - predlagamo, da se večina služb ohrani kot skupne službe (računovodstvo, kadrovska služba, referata za dodiplomski in podiplomski študij, knjižnica, znanstveni institut, center za permanentno izobraževanje, referat za mednarodno sodelovanje);
-

- za nujno delovanje fakultet potrebujemo (vsaj) naslednja nova delovna mesta:
 - dva dekana,
 - štiri prodekane (učitelji) in dva prodekana (študenti),
 - dva tajnika fakultet,
 - dve vodji kabineta (tajnici na dekanatu),
 - dve vodji računovodstva;
- skupne službe se financirajo v ustreznem deležu prispevka posameznih fakultet.

Komentar: Moram priznati, da smo v tem delu dejansko priča povečevanju, po mojem osebnem mnenju, pogostokrat nepotrebnem, podpornega osebja in novih služb na škodo primarne funkcije posameznih fakultet. Da pa vse le ni tako črno, moram poudariti, da smo ohranili enotno – Miklošičevo knjižnico.

V. Delitev prostorov

Prostorsko smo na PEF na sami meji znosnega. Zato moramo, kljub novi organiziranosti v prihodnje, zagotoviti na kratek rok vsaj enako kakovostno prostorsko raven izvajanja študijskega procesa, raziskovalnega in umetniškega ter strokovnega dela.

Upoštevamo načelo zatečenega stanja, kar pomeni, da nove fakultete ohranijo vse svoje prostore (predvsem kabineti, skupni prostori, knjižnice oddelkov, laboratoriji in drugi posebno opremljeni prostori). Pri tem so izvzete računalniške in multimedijske učilnice ter studio, ki so jih uporabljali učitelji in sodelavci že do sedaj.

Preverimo možnosti določanja nosilnega uporabnika posameznih predavalnic in prostorsko bolj zaokrožene umeščenosti novih fakultet.

Določimo ustrezne deleže v stroških, kjer upoštevamo:

- vsakdo plača tisto, kar dejansko uporablja (prostori, ki imajo že sedaj znane uporabnike);
- stroške za skupne predavalnice in druge pripadajoče prostore pokrivamo skladno s količnikom, ki upošteva število študentov in študijskih programov.

Komentar: Morda smo zaposleni in posledično tudi študenti v začetni fazi delovanja preoblikovane in novih fakultet imeli na dejansko uresničevanje te točke

največ pripomb, vendar lahko po petih letih ugotovim, da so spremembe pripomogle k jasnemu profiliranju pripadnosti posamezni fakulteti.

1. avgusta 2006 je rektor imenoval vršilca dolžnosti dekanov na Filozofski fakulteti ter na Fakulteti za naravoslovje in matematiko, 15. novembra pa še na Pedagoški fakulteti. Formalnopravno se je sobivanje zaključilo s koncem obračunskega leta 2006. »Vitka« Pedagoška fakulteta, Filozofska fakulteta in Fakulteta za naravoslovje in matematiko so svoje polno, samostojno življenje začele 1. januarja 2007.

Prepričan sem, da si je Pedagoška fakulteta, ki je bila največja na mariborski univerzi, saj je imela največ študentov, najbolj razvejane študijske dodiplomske in podiplomske programe, ki je razvijala daleč največ znanstvenih in umetniških disciplin, katere učitelji in strokovni sodelavci so se uveljavili na svetovnem znanstvenem in umetniškem zemljevidu, ki je dobro sodelovala z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami v severovzhodni Sloveniji, ki se je uspešno vključevala v mednarodne umetniške in raziskovalne projekte, takšen kvalitativni preskok zagotovo zaslužila.

Ko se ozrem nazaj, vidim, da je bilo treba petindvajset let, da se je dejansko izpolnilo tisto, kar je bilo formalno zapisano v ustanovitvenem aktu Pedagoške akademije v Mariboru, da je to visoka šola, ki bo omogočala štiriletni študij. Letos praznujemo petdeset let ustanovitve Pedagoške akademije in petindvajset let preimenovanja le-te v fakulteto. Pred petimi leti sem ob dvajsetletnici fakultete zapisal, da je »to pravi trenutek, da se sklene tisto, kar so pred daljnimi petinštiridesetimi leti označili kot bodočnost te institucije, in se začne prihodnost, kar pomeni: Ustanovitev novih in preoblikovanje obstoječe fakultete. Le na ta način bomo lahko zagotavljali dobre pogoje za nadaljnji razvoj vseh znanstvenih ter umetniških področij in s tem aktivno dovršili dvojnost našega poslanstva.«

Zadovoljen sem, da se je to, kljub različnim oviram in težavam, uresničilo. Sanje nekega sanjača so tako postale dejanskost.

Uradni list

Republike Slovenije

Internet: <http://www.uradni-list.si>e-pošta: info@uradni-list.si

36 Ljubljana, četrtek 6. 4. 2006

Cena 1540 SIT · 6,43 EUR ISSN 1318-0576 Leto XVI

DRŽAVNI ZBOR

1503. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani (OdPUL-1C)

Na podlagi 15. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 100/04 – uradno prečiščeno besedilo) in tretjega odstavka 98. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 35/02 in 60/04) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 30. marca 2006 sprejel

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani (OdPUL-1C)

1. člen

V Odloku o preoblikovanju Univerze v Ljubljani (Uradni list RS, št. 28/00, 33/03 in 79/04) se v 3. členu pri članici Univerze v Ljubljani, Akademiji za likovno umetnost, spremenita ime in skrajšano ime tako, da se glasita:

»Akademija za likovno umetnost in oblikovanje
Skrajšano ime: UL ALUO«.

2. člen

V tretjem odstavku 6. člena se na koncu črta pika in dodata besedi »in statutom.«.

Na koncu četrtega odstavka se doda besedilo:
»Dodatna študijska področja na posameznih članicah, razvrščena v skladu z iscedovo klasifikacijo, s soglasjem ustanovitelja določijo univerza v statutu.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

3. člen

Univerza mora najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega odloka uskladiti statut. Do uskladitve statuta se uporabljata tretji in četrti odstavek 6. člena Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani (Uradni list RS, št. 28/00, 33/03 in 79/04).

4. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 602-04/94-15/9
Ljubljana, dne 30. marca 2006
EPA 692-IV

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
France Cukjati, dr. med., l.r.

1504. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (OdPUM-1C)

Na podlagi 15. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 100/04 – uradno prečiščeno besedilo) in tretjega odstavka 108. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 35/02 in 60/04) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 30. marca 2006 sprejel

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (OdPUM-1C)

1. člen

V Odloku o preoblikovanju Univerze v Mariboru (Uradni list RS, št. 28/00, 98/03 in 78/04) se v 3. členu za članico Univerze v Mariboru, Fakulteto za logistiko, doda nova članica:

»Univerza v Mariboru
Fakulteta za naravoslovje in matematiko
Skrajšano ime: UM FNM
Sedež: Maribor, Koroška cesta 160«.

Pri članici Univerze v Mariboru, Fakulteti za policijsko-varnostne vede, se spremenita ime in skrajšano ime tako, da se glasita:

»Fakulteta za varnostne vede
Skrajšano ime: UM FVV«.

Članica Univerze v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, se uvrsti za članico Univerze v Mariboru, Fakulteto za strojništvo.

Za novo uvrščeno članico Univerze v Mariboru, Fakulteto za varnostne vede, se doda nova članica:

»Univerza v Mariboru
Filozofska fakulteta
Skrajšano ime: UM FF
Sedež: Maribor, Koroška cesta 160«.

2. člen

V tretjem odstavku 6. člena se na koncu črta pika in dodata besedi »in statutom.«.

Na koncu četrtega odstavka se doda besedilo:

»Dodatna študijska področja na posameznih članicah, razvrščena v skladu z iscedovo klasifikacijo, s soglasjem ustanovitelja določijo univerza v statutu.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

3. člen

Univerza mora najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega odloka uskladiti statut. Do uskladitve statuta se uporabljata tretji in četrti odstavek 6. člena Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (Uradni list RS, št. 28/00, 98/03 in 78/04).

4. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 602-04/94-16/11
Ljubljana, dne 30. marca 2006
EPA 691-IV

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
France Cukjati, dr. med., i.r.

1505. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem (OdUUP-B)

Na podlagi 15. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 100/04 – uradno prečiščeno besedilo) in tretjega odstavka 108. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 35/02 in 60/04) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 30. marca 2006 sprejel

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem (OdUUP-B)

1. člen

V Odloku o ustanovitvi Univerze na Primorskem (Uradni list RS, št. 13/03 in 78/04) se v drugem odstavku 6. člena na koncu črta pika in dodata besedi »in statutom.«.

Na koncu tretjega odstavka se doda besedilo:

»Dodatna študijska področja na posameznih članicah, razvrščena v skladu z izsedovo klasifikacijo, s soglasjem ustanovitelja določi univerza v statutu.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

2. člen

Univerza mora najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega odloka uskladiti statut. Do uskladitve statuta se uporabljata drugi in tretji odstavek 6. člena Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem (Uradni list RS, št. 13/03 in 78/04).

3. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 602-04/02-18/9
Ljubljana, dne 30. marca 2006
EPA 693-IV

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
France Cukjati, dr. med., i.r.

1506. Deklaracija o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah EU v letu 2006 (DeUDIUE06)

Na podlagi drugega stavka drugega odstavka 5. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04) in 110. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 35/02 in 60/04) je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 28. marca 2006 sprejel

DEKLARACIJO

o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah EU v letu 2006 (DeUDIUE06)

Zavedajoč se vloge in pomena poslanstva, ki ga ima Slovenija kot članica Evropske unije, so priprava na predsedovanje Slovenije Evropski uniji, nadaljevanje priprav na prevzem evrske vzpostavitev zunanje meje Evropske unije, izvajanje lizbonske strategije, revizija strategije trajnostnega razvoja Evropske unije, priprava na naslednjo finančno perspektivo in učinkovita poraba sredstev, podpora nadaljnji širitvi in približevanju Zahodnega Balkana Evropski uniji ter prizadevanje za nadaljnjo krepitev Evropske unije v svetovni mednarodni skupnosti prednostne naloge, za uresničenje katerih si bo Slovenija prizadevala pri delovanju v Evropski uniji v letu 2006.

Upoštevačot potrebo po preglednosti, so ožje politično prednostne naloge glede na vsebino razdeljene v tri sklope, in sicer 1. Slovenija kot dejavna partnerica v Evropski uniji, 2. Reforme za razvoj ter 3. Slovenija – zanesljiva partnerica v regiji in svetu.

Upoštevačot širše prednostne naloge, ki si jih je za leto 2006 zastavila Slovenija, si Slovenija postavlja prednostne naloge po posameznih področjih za delo v Svetu Evropske unije v letu 2006.

Državni zbor Republike Slovenije bo v okviru svojih pristojnosti aktivno sodeloval v izvajanju te deklaracije.

1. SLOVENIJA KOT DEJAVNA PARTNERICA V EVROPSKI UNIJI

1.1. Priprava na predsedovanje Evropski uniji

Zavedajoč se vloge in pomena predsedovanja Slovenije Evropski uniji in potrebe po dobri pripravljenosti, bo Slovenija pospešeno nadaljevala priprave na predsedovanje, ki bo v prvi polovici leta 2006.

Slovenija si bo zato v letu 2006 prizadevala, da bo izkoristila izjemno priložnost, ki jo ponuja predsedovanje, za utrditev vlog dejavne partnerice v Evropski uniji.

Zavedajoč se pomena in obsežnosti nalog predsedovanja bo Slovenija v letu 2006 nadaljevala intenzivno delo pri vsebinskih pripravah predsedovanja in se bo v ta namen ustrezno povezovala in usklajevala s preostalimi predsedujočimi državami in institucijami Evropske unije.

Slovenija meni, da je premišljeno pripravljeno načrt predsedovanja nujen pogoj za izvedbo zastavljenega vsebinskega programa. Zato bo pripravila in uskladila koledar predsedovanja, ki vključeval uravnoveženo razvrščena srečanja in sestanke na vseh ravneh, od delovnih skupin do ministrske ravni na vseh področjih delovanja Evropske unije.

Zavedajoč se pomena dobrih kadrov za uspešno izpeljo predsedovanja, bo Slovenija namenila veliko pozornost tudi kakovskim pripravam in končala izbiranje tistih, ki bodo sodelovali v projektu predsedovanja, in hkrati začela njihovo intenzivno usposabljanje na področju delovanja Evropske unije, veščin in jezikov

Slovenija se bo na podlagi pripravljene koledarja posvečala obsežni nalogi priprave na logistično organizacijo neformalnih godkov, ki bodo med predsedovanjem potekali v Sloveniji.

V ta namen se bo v letu 2006 posvetila tudi pripravi področju odnosov z javnostmi in predstavljanja, končala postopek izbire celotne grafične podobe predsedovanja ter pripravila splošne predstavitelne in kulturne programe Slovenije med predsedovanjem Evropski uniji.

Dokument o prenosu programov Pedagoške fakultete na Filozofsko fakulteto in Fakulteto za naravoslovje in matematiko

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Dr. Jernej Weiss

Oddelek za glasbo

Kronologija Oddelka za glasbo

Poučevanje glasbenopedagoških vsebin je imelo v novodobni mariborski zgodovini pomembno mesto že v 19. stoletju. Tako med glavnimi predmeti na natanko stoletje pred Pedagoško akademijo ustanovljenem mariborskem učiteljišču najdemo tudi petje. Kasneje so omenjenemu seveda dodani tudi drugi glasbeni predmeti, ki so jih na mariborskem učiteljišču poučevali nekateri nadvse ugledni profesorji. Med njimi velja vsekakor izpostaviti Janáčkovega učenca in Osterčevega učitelja Emerika Berana (1868–1940) ter uspešnega mariborskega glasbenega pedagoga Hinka Druzoviča (1873–1959). Kljub temu vse do ustanovitve mariborske Pedagoške akademije leta 1961 v tem glasbeno izredno pomembnem središču ob Dravi ni bilo kontinuiranega višje- in visokošolskega pouka glasbe.

Šele z ustanovitvijo Pedagoške akademije v Mariboru kot prve visokošolske institucije v nekdanji Jugoslaviji so bili postopoma ustvarjeni pogoji, ki so spodbudili hitrejši razvoj glasbenopedagoških vsebin. Pedagoška akademija naj bi namreč vzgajala in izobraževala učitelje z višjo in visoko izobrazbo za osnovne šole, kar je posledično pripeljalo do oblikovanja študijskega programa glasbene pedagogike.

Čeprav je vodstvo Pedagoške akademije že v prvem študijskem letu (1961/62) objavilo razpis za osem predmetnih skupin, med njimi tudi predmetno skupino za glasbo, so bili sprva na glasbo vpisani zgolj izredni študenti. Da študentov za redni študij glasbe v prvih letih ni bilo več, je verjetno poleg specifičnosti glasbenega študija pripomoglo tudi dejstvo, da so pred vpisom na študij kandidati že tedaj morali opraviti poseben preizkus glasbenih sposobnosti. Čeprav je bilo za prvo študijsko leto razpisanih osem predmetnih skupin, je bil za redne študente v prvem letu delovanja Pedagoške akademije organiziran pouk zgolj v štirih predmetnih skupinah. Med njimi ni bilo glasbe, saj se je v prvem letu delovanja Pedagoške akademije na študij glasbe vpisalo samo 11 izrednih študentov.

Kljub temu je zanimanje za glasbeno pedagogiko v severovzhodni Sloveniji vse bolj naraščalo. Tako je že v tretjem študijskem letu delovanja Pedagoške akademije (1963/64) vodstvo predlagalo uvedbo novih predmetnih skupin za redne študente.

V okviru rednega študija je bila posledično ustanovljena tudi predmetna skupina za glasbo, ki je bila za razliko od likovnega pouka že ob samem začetku razpisana kot enopredmetni študijski program. S tem je glasba dobila enakovredno mesto med drugimi pedagoškimi vedami, kar je seveda pomembno vplivalo na nadaljnji razvoj glasbene pedagogike.

Pedagoška akademija se je v prvih letih svojega obstoja dokaj hitro razvijala. Tako je že v prvem desetletju prišlo do preoblikovanja posameznih predmetnih skupin v oddelke. V prvem desetletju svojega obstoja je tako Pedagoška akademija dobila svojo dokončno organizacijsko obliko študija s tremi študijskimi smermi in enajstimi rednimi oddelki. Med njimi je bil ustanovljen tudi Oddelek za glasbo. Ta je zaradi specifik in zahtevnosti izstopal po enopredmetnosti študija, saj so tedaj v glavnem še vedno prevladovali dvopredmetni študijski programi.

V prvem desetletju obstoja Pedagoške akademije se je od skupnega števila študentov akademije na Oddelek za glasbo vpisalo 215 študentov, kar je v skupnem številu vseh študentov Pedagoške akademije omenjenega obdobja pomenilo nekaj več kot tri odstotke študentov. Kljub razmeroma nizkemu številu je bil vpis na Oddelek za glasbo v prvem desetletju delovanja akademije zadovoljiv in primeren, saj je na umetniških oddelkih precej individualnega dela s študenti, ki ga ob prevelikem številu vpisanih študentov s tedaj razpoložljivim kadrom ne bi bilo mogoče uspešno izvesti. Vendar statistike v prihodnjih desetletjih kažejo, da je vpis na Oddelek za glasbo konstantno naraščal, posledično pa se je povečevalo tudi število diplomantov. Tako je bilo v študijskem letu 1971/72 na Oddelek za glasbo vpisanih 36 študentov (24 rednih in 12 izrednih), v študijskem letu 1881/82 43 študentov (27 rednih in 16 izrednih), v študijskem letu 1991/92 49 študentov (vsi redni), v študijskem letu 2001/02 112 študentov (77 rednih in 35 izrednih) in v študijskem letu 2010/11 so bili vpisani 104 študenti (vsi redni).

Od študijskega leta 1961/62 pa do študijskega leta 1886/87 sta bila na področju poučevanja glasbene pedagogike organizirana višješolska programa glasbeni pouk in glasbena vzgoja, ki sta obsegala po štiri semestre. Kar petindvajset let je namreč trajalo, preden so dozorele razmere za uveljavitev usmerjenega izobraževanja, ki je pomenilo, da je Pedagoška akademija lahko vpisala prve študente na nove štiri-letne študijske programe. Ob tej priložnosti je prišlo tudi do preimenovanja Pedagoške akademije, ki je sprejela današnje ime Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. To je bil nedvomno dogodek zgodovinskega pomena, saj je bila s tem ustanovljena prva pedagoška fakulteta v Sloveniji, znotraj katere je vse pomembnejše mesto pripadalo tudi Oddelku za glasbo. Od študijskega leta 1987/88 pa do študijskega leta 1995/96 je bil tako na Oddelku za glasbo v veljavi visokošolski študijski program glasbena pedagogika, ki je obsegal osem semestrov. S študijskim letom 1996/97 pa je le-tega nadomestil univerzitetni študijski program glasbene pedagogike. Slednji je veljal do študijskega leta 2009/10, ko se je po bolonjski reformi

na Oddelek za glasbo vpisala prva generacija študentov danes aktualnega enopredmetnega študijskega programa glasbena pedagogika. Prvi diplomanti prvostopenjskega bolonjskega programa bodo tako predvidoma diplomirali v študijskem letu 2012/13 in se v študijskem letu 2013/14 vpisali na drugostopenjski magistrski bolonjski program glasbene pedagogike.

Po končanem prvostopenjskem bolonjskem študijskem programu bodo diplomanti pridobili naziv profesor oziroma profesorica glasbe. Z nadaljevanjem študija na drugi stopnji pa si bodo pridobili kvalifikacijo za samostojno opravljanje strokovnega dela v vzgoji in izobraževanju oziroma se bodo z diplomo prve stopnje zaposlili kot kulturni animatorji, vodje glasbenih delavnic in tečajev, glasbeni pedagogi v raznih zavodih, domovih s posebnimi programi, bolnišničnih šolah, v različnih oblikah samozaposlovanja ipd. Prav tako pa se bodo lahko zaposlili v okviru glasbenih šol in umetniških institucij kot korepetitorji, zborovodje, zborovski pevci, inspicienti, organizatorji, kot sodelavci in organizatorji v okviru domačih medijskih in koncertnih hiš itd. Danes torej študij glasbene pedagogike omogoča vrsto najrazličnejših poklicnih usmeritev, kar v današnjem času, ki vse bolj zahteva veliko poklicno prilagodljivost, nedvomno predstavlja dodano vrednost študija.

Pedagoški kader Oddelka za glasbo

Za kontinuirano kakovostno rast Oddelka za glasbo gre nedvomno največja zasluga vsem dosedanjim in obstoječim pedagoškim delavcem Oddelka za glasbo. Če na našem oddelku ne bi imeli dobrega in požrtvovalnega kadra, v štirih desetletjih dosedanjega obstoja ne bi mogli doseči tolikšne stopnje vsebinskega in organizacijskega razvoja. Med najzaslužnejšimi sodelavci Oddelka za glasbo se zdi tako potrebno omeniti nekatere predstojnike:

- Slovenskega glasbenega publicista, urednika in glasbenega pedagoga Vlada Goloba (1914–1986), ki je kot prvi predstojnik Oddelka za glasbo le-tega vodil od ustanovitve leta 1961 do leta 1964.
- Zborovodjo, dirigenta in glasbenega pedagoga Jožeta Gregorca (1914–2003), ki je kot dolgoletni predstojnik Oddelka za glasbo le tega vodil od leta 1964 pa vse do leta 1981.
- Doktorico muzikoloških znanosti Manico Špendal, ki je funkcijo predstojnice uspešno pravljal dva mandata med letoma 1981 in 1989
- Zborovodjo Branka Rajštra (1930–1989), ki je sicer leta 1989 prevzel vodenje oddelka, vendar ga je še istega leta žal prehitela prezgodnja smrt.
- Zborovodjo, pianista in glasbenega pedagoga Jožeta Fürsta, ki je funkcijo predstojnika opravljal med letoma 1989 in 1994.

- Doktorico glasbene pedagogike Albinco Pesek, ki je bila predstojnica med letoma 1994 in 1995.
- Skladatelja in glasbenega pedagoga Maksimilijana Feguša, ki je bil predstojnik Oddelka za glasbo med leti 1995 in 1999 ter 2007 in 2010.
- Skladatelja in glasbenega pedagoga Tomaža Sveteta, ki je Oddelek za glasbo vodil med leti 1999 in 2007.

Danes pa Oddelek za glasbo uspešno vodi klarinetist in glasbeni pedagog **Alojz Slavko KOVAČIČ**. Na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru je redno zaposlen od leta 2002 in trenutno deluje kot docent za klarinet in komorno igro.

Je častni član Internacionalnog udruženja ljubitelja muzike Beograd, član Društva orkestrskih umetnikov Maribor, član European Clarinet Association, vodja študijske skupine za klarinet na Zavodu za šolstvo RS, član žirij na mednarodnih tekmovanjih itd. Sodeloval je s Panonskim orkestrom iz Gradca (1991) in Orkestrom Academie Ars Musicae (2006) ter z vsemi slovenskimi simfoničnimi orkestri: Orkestrom Opere in baleta SNG Maribor (1990–1999), orkestrom SNG Ljubljana (1993), Mariborsko filharmonijo (1990–1999), Simfoniki RTV Slovenija (2006) in Slovensko filharmonijo (1999–2001), kjer je bil tudi zaposlen.

Med njegove najpomembnejše bibliografske enote sodijo: koncert na Dubrovačkih ljetnih igrah z Dubrovačkim brass ansamblom (Dubrovnik, 1994), koncert v okviru festivala Glasbeni september (Maribor, 1998), recital na Akademiji umetnosti v Banski Bystrici (Banská Bystrica, 2005), koncert Maister tria in Maister quartetta (Berlin, 2005) in koncert mikrotonalne glasbe v Salzburgu (Salzburg, 2009).

Na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru pa poleg njega poučujejo tudi nekateri drugi pomembni sooblikovalci slovenskega kulturnega prostora:

Učiteljica veščin za predmetno področje klavir **Mojca ANIČIĆ CICCARELLI** je od leta 1993 najprej honorarno, od leta 1994 pa redno zaposlena na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru.

Pred zaposlitvijo na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru je več let delala kot novinarka na nacionalnih televizijah na Hrvaškem in v Italiji. Med njene najpomembnejše bibliografske enote sodijo: koncert Incontri musicali, koncert v okviru Seminari musicali internazionali (Macerata, Italija), udeležila pa se je tudi številnih seminarjev in srečanj s predstavniki različnih metod poučevanja klavirja, med katerimi velja izpostaviti seminar Lucia Passaglia (Italija), Elly Bašič (Zagreb), Lorry Bastien (USA), Nevene Popović (Beograd) itd. Leta 2001 ji je znani skladatelj slo-

venskega rodu Zlatan Vauda posvetil kompozicijo Etida. Pomembno je prispevala tudi na glasbenopedagoškem področju. Tako je na sprejemna izpita na ljubljansko in zagrebško glasbeno akademijo uspešno pripravila Matejo Pleteršek, ki je kasneje diplomirala na Muzički akademiji v Zagrebu.

Skladatelj in glasbeni pedagog **Maksimilijan FEGUŠ** je na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru od leta 1991 zaposlen kot honorarni sodelavec za predmet Partiturna igra, od leta 1995 redno zaposlen kot docent, od leta 2001 pa kot izredni profesor.

Feguš je od leta 1976 med drugim član Društva slovenskih skladateljev, med leti 1977 in 1995 je deloval kot član strokovnega kolegija SNG Maribor, med leti 1995 in 1999 ter 2007 in 2010 je bil predstojnik Oddelka za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, od leta 1999 je član strokovne komisije za glasbo pri Upravnem odboru Prešernovega sklada Republike Slovenije, leta 2008 pa je postal tudi član Odbora za podelitev Glazerjevih nagrad.

Med njegove najpomembnejše bibliografske enote sodijo skladbe: *Simfonietta* (Ljubljana, 1976), *Simfonija* (Maribor, 2001), *Deset človeških zapovedi za deset izvajalcev* (Ljubljana, 1974), *Godalni kvartet št. 1* (Dunaj, 1998), *Štiri miniature za pihalni kvintet* (Opčine, 2000), *Glasba za trobilni kvintet* (Pariz, 1998) in *Tuba mirum: za sopran, trobento in orgle* (Trst, 1999).

Pomembno je prispeval tudi na glasbenopedagoškem področju, saj je eden izmed njegovih študentov – Gregor Deleja dobitnik Perlachove nagrade Univerze v Mariboru.

Kitarist in glasbeni pedagog **Žarko IGNJATOVIĆ** je od leta 2005 redno zaposlen na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, kjer trenutno deluje kot izredni profesor za kitaro in komorno igro.

Ignjatović je bil med drugim ustanovni član in predsednik Društva slovenskih učiteljev kitare EGTA (2001–2007), ustanovni član Združenja kitaristov jugovzhodne Evrope ASEG (Beograd, 2001–), svetovalec in avtor programskih knjižic mednarodnega kitarskega koncertnega cikla Zvoki šestih strun (Ljubljana, 1998–), vodja projektne skupine, ki je pripravila novi učni načrt za pouk kitare v glasbenih šolah (Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 2003), organizator in umetniški vodja cikla koncertov Kitarski večeri v Modrem salonu (2001–2007) in predsednik Akademskega zbora Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru.

Med njegove najpomembnejše bibliografske enote sodijo: CD *Kitara – Guitar* (Ljubljana, 1998), CD *Hic et nunc*, solo plošča z najnovejšimi deli za kitaro sodobnih slovenskih skladateljev (Ljubljana, 1999), CD *Kitarski duo* (Ljubljana, 2005), CD *Southeast Meets Southwest* (Kanada, 2010) in koncert ob slovenskem predsedovanju EU (London, 2008).

Pomembno je prispeval tudi na glasbenopedagoškem področju, saj je njegov študent Uroš Eferl leta 2008 prejel Perlachovo nagrado Univerze v Mariboru.

Flavtist in glasbeni pedagog **Cveto KOBAL**, ki je od leta 2000 redno zaposlen na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, trenutno deluje kot redni profesor za flavto in komorno igro.

Kobal je bil že kot študent član orkestra Slovenske filharmonije (1981–1983). Med leti 1988 in 1990 ter 1992 in 1998 je bil solo flavtist simfonikov RTV Slovenije, v letih 1998 in 2000 pa urednik Uredništva za resno glasbo in balet na RTV Slovenija. Je tudi član Društva glasbenih umetnikov Slovenije.

Med njegovimi najpomembnejšimi bibliografskimi enotami najdemo: koncert *I concerti camt del sabato sera* (Torino, 1988), koncert *Concert of the Trio of Soloists of Ljubljana* (Budimpešta, 2000), koncert dua flavte in kitare v okviru 29. niške internacionalne muzičke svečanosti (Niš, 2003), koncert *International exchange concert: pre-event of the Zagreb Philharmonic Orchestra in Japan* (Tokio, 2004) in koncert *Musiche al tempo dei Dogo* (Benetke, 2009).

Pomembno je prispeval tudi kot glasbeni pedagog. Tako je njegov študent Andrej Žakelj leta 2010 prejel nagrado rektorja Univerze v Mariboru.

Izredna profesorica za specialno didaktiko (podpodročje glasba) dr. **Albinca PESEK** je od leta 1991 redno zaposlena na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru.

Je članica številnih slovenskih in tujih glasbenih društev, med njimi ISME (International Society for Music Education), ICTM (International Council for Traditional Music), Slovenskega muzikološkega društva, Kulturnega in etnomuzikološkega društva Folk Slovenija itd. Poleg tega deluje tudi kot članica uredniškega odbora revije *Glasba v šoli in vrtcu*, je članica predmetne kurikularne komisije za glasbo, avtorica v Sloveniji najbolj razširjenih didaktičnih kompletov za pouk glasbene vzgoje od 1. do 9. razreda v osnovnih šolah, avtorica prve multimedije za pouk glasbe, začetnica uvajanja glasbenoterapevtskih vsebin v glasbeno vzgojo in koordinatorica seminarjev za učitelje za področje osebne rasti.

Med njenimi najpomembnejšimi bibliografskimi enotami velja izpostaviti: strokovno monografijo izbranih poglavij iz glasbene psihologije in pedagogike *Otroci v svetu glasbe* in številne izvirne znanstvene članke. Med njimi: *Terapevtski vidiki glasbene vzgoje: vloga Bachovih cvetnih plesov v razvoju pozitivnih čustvenih stanj sedem- in osemletnih učencev osnovnih šol* (*Muzikološki zbornik*, let. 46, št. 1, str. 119–133); *War on the former Yugoslavian territory integration of refugee children into the school system and musical activities as an important factor for overcoming war trauma* (*Music in motion: diversity and dialogue in Europe. Study in the frame*

of the ExTra! Exchange traditions project, Bielefeld: Transcript, 2009, str. 359–369); Folk music and the approaches to its appreciation: a case study from Slovenia (*Pedagogy and the knowledge society: collected papers of 2nd Scientific Research Symposium Pedagogy and the Knowledge Society*, 2008, str. 265–284) in Razvijanje pojmovnega sistema predšolskih otrok s pomočjo glasbe (*Pedagoška obzorja*, let. 10, št. 5/6, str. 39–45).

V zadnjem obdobju se ukvarja z raziskovanjem ter aplikacijami glasbene in zvočne terapije v vzgojno-izobraževalni proces. S tem razširja zavedanje o pomembnosti vzgoje za vsa področja otrokovega razvoja: umski, čustveni, duhovni in telesni.

Pomembno je prispevala tudi na glasbenopedagoškem področju. Tako sta kar dve njeni diplomantki vidneje zaznamovali glasbenopedagoško področje: dr. Inge Breznik kot svetovalka na Zavodu za šolstvo in Mojca Širca kot avtorica učbenikov za nauk o glasbi na glasbenih šolah.

Redni profesor mag. **Tomaž SVETE** je od leta 1995 redno zaposlen na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, kjer predava kompozicijske predmete.

Svete je bil med leti 1999 in 2006 predstojnik Oddelka za glasbo in od leta 2007 je prodekan za umetniško dejavnost Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. V zimskem semestru 1999 je v okviru Fulbrightovega izmenjalnega programa kot gostujoči profesor predaval kompozicijo na Univerzi v Hartfordu, Connecticut, ZDA. Med leti 1988 in 1990 je predaval kompozicijo na konservatoriju Karl Prayner na Dunaju. V okviru Univerze v Mariboru deluje kot član senata Pedagoške fakultete, je član komisije Univerze v Mariboru za priznanje umetniških del, član habilitacijske komisije Pedagoške fakultete ter ustvarjalec številnih študijskih programov v zvezi z ustanavljanjem umetniške akademije v Mariboru. Od leta 2008 pa je tudi član odbora za Zoisove nagrade RS. Prav tako je dolgoletni član Društva slovenskih skladateljev, Österreichischer Komponistenbund, Internationale Gesellschaft für ekmelische Musik iz Salzburga in član avstrijske Lige za človekove pravice.

Med njegovimi številnimi bibliografskimi dosežki se zdi potrebno omeniti: prvo nagrado na mednarodnem tekmovanju Johann-Joseph-Fux iz operne kompozicije (Graz, 2000), Requiem za soliste, dva zbora, dva instrumentalna ansambla in veliki orkester (Theaterverlag Eirich, Dunaj, 1991), operno grozljivko Pesnik in upornik (SNG Opera, Maribor, 1996), kantato za zbor, solista, dva instrumentalna ansambla in komorni orkester Sacrum delirium, radiofonsko opero Ugrabitev z Laudaškega jezera (Grand Prix Italia, 1994, Theodor-Körner-Preis, Dunaj, 1992) itd. V letu 2004 je bil nominiran za nagrado Prešernovega sklada za mednarodno odmevne uspehe

na področju opernega ustvarjanja. Svete je avtor osmih oper, simfonij, komornih del, ki so bila izvedena na pomembnih festivalih v Evropi, ZDA in na Tajvanu.

Pomembno je prispeval tudi kot glasbeni pedagog. Tako je njegov diplomant Robert Ožinger leta 1999 pod njegovim mentorstvom prejel Perlachovo nagrado za svoje klavirske miniature, dva nadarjena študenta (Samo Podbrežnik in Peter Urek) pa sta prav tako pod njegovim mentorstvom napisala vrsto kompozicij.

Docent dr. **Jernej WEISS** je od leta 2009 redno zaposlen na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Med leti 2005 in 2009 je deloval kot asistent na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, leta 2009 pa postal docent za glasbenozgodovinske predmete na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru.

S svojim delovanjem je zaznamoval tako domača kot tuja glasbena društva. Tako je član drugega najstarejšega muzikološkega društva na svetu *Royal Musical Association* (Velika Britanija). Med letoma 2009 in 2011 je deloval kot predsednik zbora *Consortium musicum*, s katerim je v dobrem desetletju nastopil na številnih koncertih vokalno-instrumentalne glasbe, med drugim leta 2005 pod vodstvom maestra Riccarda Mutija (Ljubljana, Ravena, 2005) in leta 2011 pod vodstvom maestra Valerija Gergijeva (Ljubljana, Zagreb, 2011). Leta 2007 je bil prvič, leta 2011 pa ponovno izvoljen za podpredsednika *Društva Richard Wagner Ljubljana*, kjer je med leti 2009 in 2011 deloval kot glavni urednik revije *Opera*. Od leta 2011 deluje kot glavni in odgovorni urednik osrednje slovenske muzikološke publikacije *Muzikološki zbornik* (Musicological Annual). Istega leta je bil s strani Univerze v Mariboru imenovan za člana strokovnega sveta *SNG Maribor*.

Njegova bibliografija obsega številne objave v najpomembnejših domačih in tujih muzikoloških publikacijah, kot so *De musica disserenda*, *Music and Letters*, *Acta Musicologica*, *Musicologica Austriaca* idr. Aktivno se je udeležil mnogih domačih in tujih znanstvenih simpozijev (mdr. na Masarykovi univerzi v Brnu, Univerzi v Gradcu, Univerzi v Newcastlu, Univerzi v Bristolu, Univerzi v Cardiffu itd.). V študijskem letu 2011/12 kot gostujoči profesor predava tudi na Oddelku za muzikologijo Univerze v Gradcu. Je avtor kar dveh znanstvenih monografij z naslovoma *Emerik Beran (1868–1940): samotni svetovljan* (Maribor: Litera, 2008, 200 str.) in *Hans Gerstner (1851–1939): življenje za glasbo* (Maribor: Litera & Univerza v Mariboru, 2010, 209 str.).

Poleg redno zaposlenih so k razvoju Oddelka za glasbo seveda pomembno prispevali tudi številni drugi redni in pogodbeni sodelavci. Med številnimi pomembnimi sodelavci se zdi pomembno izpostaviti: izrednega profesorja za harmonijo in kontrapunkt z analizo Jurija Gregorca, višjega predavatelja za zborovsko literaturo Staneta Jurgeca, učitelja veččin mag. Iva Kopeckega, rednega profesorja etnomuzi-

kologije Svaniborja Pettana, izrednega profesorja mag. Simona Robinsona, zaslužno profesorico iz glasbenozgodovinskih predmetov Manico Špendal ter višjega predavatelja za metodiko glasbenega pouka in solfeggio z diktatom mag. Ivana Vrbančiča.

Oddelek za glasbo tako tudi danes uspešno nadaljuje svoje poslanstvo izobraževanja bodočih profesorjev glasbe in s tem prispeva pomemben delež k izpolnjevanju potreb po kvalificiranih pedagoških kadrih, ki jih v slovenskem glasbenem šolstvu primanjkuje. Za oddelek posebej pomembno priznanje je, da se precejšnje število diplomantov vključuje tudi v širše glasbenokulturno dogajanje svojega okolja kot kulturni delavci in organizatorji. Poleg specialnodidaktičnega pristopa na oddelku danes gojimo tudi uvajanje v skrivnosti glasbenozgodovinskih vsebin, kompozicijske tehnike, igranja na inštrumente, odkrivanja pevskih sposobnosti posameznikov itd. Ob spoznavanju osnov dirigiranja se študenti kot zborovski pevci, dirigenti in instrumentalisti preizkušajo tudi na vsakoletnih, sedaj že legendarnih javnih produkcijah Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Poleg dveh rednih profesorjev jim trenutno predavajo trije izredni, po dva docenta, asistenta in en učitelj veččin. Gre za osebnosti, ki so vključene v pomembne projekte in aktivnosti na nacionalni in mednarodni ravni, nekateri med njimi pa so nosilci odmevnih priznanj in nagrad doma in v svetu.

Oddelek namerava v bodoče še poglobiti stike s programsko sorodnimi visokimi in višjimi šolami doma in v tujini, saj bo le to oddelku prineslo nekatere nove znanstvene in strokovne spodbude. Pedagoški kader bo potrebno okrepiti z asistenti, ki bodo izvajali vaje, v učnem programu pa bo potrebno razširiti nekatere predmete, ki imajo temeljno vlogo pri izobraževanju bodočih glasbenih pedagogov. Prav tako bo v bodoče potrebno študente Oddelka za glasbo bolj motivirati za študijsko mobilnost, saj se bodo tako lahko lažje uveljavili tudi v širšem mednarodnem prostoru.

Za konec lahko zapišemo še to, da se prav sožitje umetniških in znanstvenih vsebin zdi tisto bogastvo Oddelka za glasbo, ki prispeva k celostnemu razvoju osebnosti študentov oziroma diplomantov. Ti imajo torej za opravljanje svojega poslanstva skozi pedagoško delo vseskozi možnost razvijati tudi čut za splošne humanistične vrednote, kar daje Oddelku za glasbo poseben pomen, vrednost in mesto na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru.

Dr. Janez Balažič

Oddelek za likovno umetnost

Predstojnik Oddelka za likovno umetnost

red. prof. Oto RIMELE, spec. (do 1. 9. 2011)

izred. prof. Dušan ZIDAR, spec. (od 1. 9. 2011)

Leto prvega vpisa

1961/62

Programi

Univerzitetni enopredmetni pedagoški program Likovna pedagogika

Študijski program likovna pedagogika je enopredmetni pedagoški program za pridobitev univerzitetne izobrazbe. Univerzitetni študij traja 8 semestrov.

Naziv diplomanta:

profesor/profesorica likovne umetnosti

Študijski program Likovna pedagogika, 1. stopnja:

Dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje Likovna pedagogika nadomešča dosednji osemsemestrski študijski program Likovna pedagogika.

Naziv diplomanta:

profesor/profesorica likovne pedagogike

Študijski program Likovna pedagogika, 2. stopnja:

Študijski program Likovna pedagogika, 2. stopnja, je enoletni magistrski program, ki se smiselno in v vseh pogledih (idejno in vsebinsko) navezuje na univerzitetni študijski program Likovna pedagogika, 1. stopnja.

Študijski program Likovna pedagogika, 2. stopnja, spada sicer v znanstveno področje izobraževanja in izobraževalnih ved, vendar ima v svojem predmetniku tudi strokovne predmete iz umetniškega področja: slikarstvo, kiparstvo, grafika, risba, intermedijske umetnosti.

Naziv diplomanta:

magister profesor likovne pedagogike (skrajšano mag. prof. lik. ped.) / magistrica profesorica likovne pedagogike (skrajšano mag. prof. lik. ped.)

Dosedanje usmeritve študija

V Mariboru poteka izobraževanje na področju likovne umetnosti kontinuirano od ustanovitve Pedagoške akademije leta 1961, ko je zaživel Oddelek za likovno pedagogiko, enako je bilo tudi po preoblikovanju Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto (1986). Predmeti s področja likovne umetnosti in oblikovanja se danes poučujejo še na Fakulteti za strojništvo ter na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru se na Oddelku za likovno umetnost (tako se oddelek imenuje danes) študenti na dodiplomski stopnji izobražujejo v risbi, slikarstvu, kiparstvu, grafiki in fotografiji, od teoretičnih predmetov pa poslušajo predavanja iz zgodovine umetnosti, osnov likovne teorije (predmet se imenuje Forma in kontekst), pedagogike, didaktike in didaktike likovne vzgoje. V študijskem letu 2009/10 je v prvem letniku stekel prenovljen študijski program po načelih bolonjske reforme.¹

Podatki o razpisu študijskih programov²

Višješolski program Likovni pouk in likovna vzgoja (4 semestri) od 1960/61 do 1986/87

Visokošolski program Likovna pedagogika (8 semestrov) od 1987/88 do 1995/96

Univerzitetni program Likovna pedagogika (8 semestrov) od 1996/97 do 2008/09

Dodiplomski program prve stopnje Likovna pedagogika (8 semestrov) od 2009/10 dalje

Primerjava vpisanih študentov (z absolventi)

	1961/62		1971/72		1981/82		1991/92		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Likovni pouk VŠ	–	17	31	–	–	–	–	–	–	–	–	–

¹ Ciglencečki, Marjeta (2008). O izobraževanju na področju likovne umetnosti in o ustanavljanju Akademije za umetnosti na Univerzi v Mariboru. V: Oddelek za likovno umetnost / Department of Fine Arts (katalog Oddelka za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Maribor). Maribor: Pedagoška fakulteta.

² Podatki o študentih, programih in diplomantih od 1961/62 do 2010/11 (za dodiplomski študij); zbrala jih je Judita Ladič.

	1961/62		1971/72		1981/82		1991/92		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Likovna vzgoja VŠ	-	-	-	-	60	-						
Likovna pedagogika VIS		-		-		-	134	-		-		-
Likovna pedagogika UN		-		-		-		-	119	-	151	-

Vizija razvoja

Že nekaj časa je pripravljen elaborat za ustanovitev Akademije za umetnosti kot samostojne članice Univerze v Mariboru, kjer naj bi v prvi fazi delovali oddelek za likovno umetnost, oddelek za uprizoritvene umetnosti in oddelek za glasbo, ustanova pa bo zaradi svoje programske odprtosti omogočala vključitev tudi drugih umetniških disciplin. Z ustanovitvijo Akademije za umetnosti bo Univerza v Mariboru izpolnila svojo v statutu zapisano obvezo do umetniških disciplin; obetamo si, da bo umetniška ustvarjalnost v Mariboru z ustanovitvijo akademije dobila nov zagon in da bo nova institucija predstavljala tudi novo polje umetniške potence. Maribor je mesto, ki se je v devetdesetih letih soočilo z veliko krizo ob propadu nekdanj paradnih industrijskih gigantov, zato potrebuje novo identiteto, ki jo mora utemeljiti na kreativnosti. Univerza mestu zagotavlja veliko število mladih in visoko izobraženih prebivalcev. Skrajni čas je, da se struktura izobražencev v mestu uravnoteži, da se tehniški inteligenci v zadostnem številu pridružijo tudi humanisti in umetniki ter pomagajo sooblikovati utrip mesta Maribor ter soustvarjati sodobno slovensko družbo, samozavestno odprto v svet.³

Mesto Maribor je drugo največje univerzitetno in kulturno središče Slovenije. Glede na število kulturno-umetniških institucij, visokošolskih ustanov, srednjih in osnovnih šol in glede na kreativni potencial velja Maribor za pomemben kulturno-politični dejavnik v srednjeevropskem prostoru. V Mariboru deluje največji javni kulturni zavod v državi, to je Slovensko narodno gledališče, ob tem pa številne druge, prav tako pomembne institucije: Umetnostna galerija, Lutkovno gledališče, Narodni dom, Mladinski kulturni center, Kibla, Pekarna. V mestu potekajo tudi med-

³ Ciglencečki, Marjeta (2008). O izobraževanju na področju likovne umetnosti in o ustanavljanju Akademije za umetnosti na Univerzi v Mariboru. V: Oddelek za likovno umetnost / Department of Fine Arts (katalog Oddelka za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Maribor). Maribor: Pedagoška fakulteta.

narodni festivali z dolgoletno tradicijo: Boršnikovo srečanje, Glasbeni september, Poletni lutkovni Pristan, Magdalena, Lent idr.

Ob vsej množici kulturno-umetniških institucij in prireditev pa mesto in regija nimata lastne visokošolske institucije za področje umetnosti, ki bi bila trajni dejavnik splošnega regionalnega in s tem tudi nacionalnega razvoja. To lahko povzroči kritičen zaostanek severovzhodne Slovenije za osrednjeslovensko regijo in regionalno uravnoteženim razvojem drugih evropskih držav. Visokošolska ustanova za področje umetnosti bo s svojimi programi in s širšim delovanjem zagotavljala trajnostni razvoj tega območja in preprečevala stagnacijo oz. zaostanek za sodobnimi umetniškimi izzivi, nadgrajevala in ohranjala bo že doseženo stopnjo razvoja in vplivala na kulturni, socialni in tudi ekonomski razvoj regije.

V skladu s cilji Nacionalnega programa visokega šolstva RS (Ur. l. RS št. 20/2002) je potrebno v tem delu Slovenije vzpostaviti ustrezno terciarno izobraževanje za področje umetnosti, »ki je bilo do sedaj zapostavljeno, postaja pa razpoznavna razvojna nujnost na pragu novega stoletja«.

Izobraževanje na področju umetnosti je v Sloveniji v primerjavi z drugimi evropskimi državami izrazito centralizirano, kar je v nasprotju z razmerami v državah Evropske unije kot tudi s temeljnimi dokumenti o strategiji razvoja, visokoškolskem izobraževanju, kulturi in umetnosti. Zdi se nam pomembno navesti, da je v evropskih državah študij umetnosti decentraliziran in da lahko študenti, npr. v Avstriji, študirajo posamezne umetniške discipline v več univerzitetnih središčih: na Dunaju, v Gradcu, Salzburgu, Linzu, Celovcu in Innsbrucku.

V Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2006–2010 je v točki 3.6. zapisano: »Z ustanovitvijo in delovanjem več javnih zavodov na posameznem študijskem področju oziroma s podeljevanjem koncesij Republika Slovenija zagotavlja optimalno dostopnost do študija, odprtost visokošolskih zavodov in njihovo sodelovanje v domačem in mednarodnem okolju ter njihovo pozitivno tekmovalnost in dopolnjevanje.«

Čeprav se študentska populacija v Sloveniji povečuje, je na Štajerskem in v regijah, ki težijo k Mariboru, odliv študentske populacije in populacije z visoko izobrazbo precejšen: ne samo da mnogo študentov po končanem študiju ostane v Ljubljani, bolj problematično je, da jih precej ostane tudi v tujini (zaradi študija v Gradcu ali na Dunaju). To za regijo pomeni odliv ustvarjalnih, odlično izobraženih mladih ljudi, in to z geografskega območja, ki je v času tranzicije utrpelo največje gospodarske in socialne pretrese. Podobno velja tudi za nekatere vrhunske umetnike – univerzitetne profesorje, ki so morali svoja znanja zaradi neurejenih razmer in pomanjkanja delovnih mest na umetniških akademijah v Sloveniji posredovati drugod, ne pa v okolju, kjer so živeli in ustvarjali. Zaradi tega je ustanovitev nove visokošolske ustanove – Akademije za umetnosti Univerze v Mariboru nujno potrebno dejanje, ki bo Sloveniji zagotovilo enakomeren razvoj, ohranjanje socialne kohezije

ter preprečevalo odliv najbolj ustvarjalnih posameznikov in skupin na področju umetnosti.⁴

Umetnosti in kulturi ter njenemu pomenu za gospodarski in socialno-demografski razvoj posvečajo posebno mesto najpomembnejše transnacionalne, evropske, regijske in slovenske resolucije, smernice in programi,⁵ med drugimi Peta prednostna razvojna naloga: Ukrepi za doseganje trajnostnega razvoja, zapisana v vladnem dokumentu Program reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji, objavljenem oktobra 2005. V njej je zapisano: »Kultura močno prispeva k večji rasti in zaposlovanju, torej k uresničevanju Lizbonske strategije, njen vpliv pa je neposreden in posreden. Sodobno ustvarjanje v kulturi in kulturna dediščina, kamor spada tudi kulturna industrija (na primer mediji, kulturni turizem, založništvo), sta pomemben dejavnik ustvarjanja novih delovnih mest in ohranjanja starih, ohranjanja poseljenosti podeželja in razvrednotenih območij in krepitev socialne kohezije. Kultura poleg tega pomembno vpliva na dviganje ugleda območij, regij in države, s čimer vpliva tudi na njihovo večjo privlačnost za naložbe.«

Redno zaposleni

► Doc. dr. Janez BALAŽIČ

Področje habilitacije: umetnostna zgodovina

Bibliografija:

Balažič, Janez, 1992: v Höfler, Janez in Balažič, Janez. *Johannes Aquila*, Murska Sobota: Pomurska založba, 127 str., ilustr. (Zbirka Panonika).

Balažič, Janez, v: Zadnikar, Marijan, Balažič, Janez. *Turnišče: zgodovinska in umetnostna podoba farne cerkve*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1994, 98 str., ilustr. (Zbirka Panonika).

Balažič, Janez. Poslikava v kapeli sv. Helene v Šenkovcu. *Zb. umet. zgod. (N. vrsta)*, 2004, 40, str. 18–60.

Balažič, Janez. Beiträge zum Kult um den Heiligen Martin in der Mittelalterlichen Wandmalerei Sloweniens. V: Zsámbéky, Monika (ur.). *A Szent Márton-kutatás legújabb eredményei: Konferencia*. Szombathely: Képtár, 2009, str. 96–110, ilustr.

⁴ Povzeto po Utemeljivni za ustanovitev Akademije za umetnosti Univerze v Mariboru in njenih izhodiščnih Programov.

⁵ Unescovi dokumenti npr.: Universal Deklaracion On Cultural Diversity iz leta 2001, 151. člen Amsterdamske pogodbe iz leta 1997, Kultura v srcu, Svet Evrope, 1997, World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century (2006). Lisabon: UNESCO. Lizbonska strategija, Bolonjska deklaracija, Nacionalni program za kulturo RS, Nacionalni program visokega šolstva RS, Program reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji.

Balažic, Janez. Umetnine iz Prekmurja: od romanike do modernizma. V: Balažic, Janez (ur.), Balažic, Janez, Bence, Gorazd, Höfler, Janez, Klemenčič, Matej, Oter Gorenčič, Mija, Peskar, Robert, Poszler, Györgyi, Rozman, Ksenija, Štefanac, Samo, Šerbelj, Ferdinand, Zeri, Federico. *Umetnine iz Prekmurja: od romanike do modernizma*. Murska Sobota: Pokrajinski muzej, 2009, str. 14–24, passim.

► **Red. prof. Darko GOLIJ, spec.**

Področje habilitacije: kiparstvo

Bibliografija:

Golija, Darko. *6. Triennale Kleinplastik 1995: Europa-Ostasien: Stuttgart, SüdwestLB Forum, 14. 10. 1995-14. 1. 1996*. Stuttgart, 1996.

Golija, Darko. *Artisti.giovani@sloveni.si: la mostra tenutasi a Venezia, Canal Grande, dal 15. 6. al 15. 7. 2000*. Venezia, 2000.

Golija, Darko. *Materika: mednarodna kiparska razstava = mostra internazionale di scultura: vidiki sodobnega kiparstva med Avstrijo, Hrvaško, Italijo in Slovenijo = aspetti della scultura contemporanea tra Austria, Croazia, Italia e Slovenia: Gorica, Goriški grad, Nova Gorica, Kromberški grad, otvoritev 23. junija 2005, do 30. oktobra 2005*. Gorica; Nova Gorica, 2005.

Golija, Darko. *Meccaniche della meraviglia VI: mostra a cura dell'Ufficio Beni Culturali della Provincia di Brescia, 11 ottobre - 16 novembre 2008*. Angolo (etc.), 2008.

Golija, Darko. *dLAN: razstava, Gruberjeva galerija v Ljubljani, otvoritev 7. julija 2009*. Ljubljana, 2009.

► **Red. prof. Samuel GRAJFONER, spec.**

Področje habilitacije: grafika in risba

Bibliografija:

Grajfoner, Samuel. *Risbe in grafike: izbor za odkup del šestnajstih slovenskih umetnikov, ob 4. bienalu slovenske grafike na Otočcu 1996, razstavljene v muzeju Albertina, Dunaj*. Dunaj, 1996.

Maraž, Adriana, Jemec, Andrej, Makuc, Vladimir, Šefran, Gorazd, Grajfoner, Samuel, Borčič, Bogdan, Jenko, Marija, Bernik, Janez, Ciuha, Jože, Debenjak, Riko, Logar, Lojze. *The prints of the world: Sakaide international graphic art exhibition in Japan*. Sakaide, 1997.

Grajfoner, Samuel. *Samuel Grajfoner: pregledna razstava grafik in risb 1989-2000 = exhibition of graphics and drawings 1989-2000 = Ausstellung von Graphiken und Zeichnungen 1989-2000: Galerija Tivoli, Mednarodni grafični center, Ljubljana, 20. 4. 2000–28. 5. 2000*. Ljubljana, 2000.

Grajfoner, Samuel. *Teme lukenj: samostojna razstava, julij 2003, Koroška galerija likovnih umetnosti, Slovenj Gradec*. Slovenj Gradec, 2003.

Grajfoner, Samuel. *The 15th Space International Print Biennial Seoul: art exhibition, Seoul Museum of Art, 4. 9.–5. 10. 2009*. Seoul, 2009: Museum of art.

► Asist. Jerneja HERZOG

Asistentka za specialno didaktiko (podpodročje likovna umetnost)

Bibliografija:

Herzog, Jerneja. Dejavniki likovne ustvarjalnosti in likovnopedagoško delo. *Revija za elementarno izobraževanje*, nov. 2009, letn. 2, št. 2/3, str. 19–31.

Herzog, Jerneja. Porazdelitev likovnostvarjalnih sposobnosti med osnovnošolci. *Revija za elementarno izobraževanje*, dec. 2008, letn. 1, št. 3/4, str. 87–94.

Herzog, Jerneja. Interdisciplinary approach to the awareness of environmental issues among primary school pupils. V: *The INSEA European Congress 2010, in Rovaniemi, Lapland, Finland, 21-24 June. Traces: sustainable art education: papers from the INSEA 2010 conference*. Rovaniemi: University Lapland, 2010, str. 1–13, ilustr.

Herzog, Jerneja, Ivanuš Grmek, Milena, Čagran, Branka. Mentor-student communication during student teaching. V: *Duh, Matjaž (ur.), Seebauer, Renate (ur.). Beiträge zum "Internationalen Jahr der Jugend"*, (Austria, Bd. 11). Wien; Berlin: Lit, cop. 2011, str. 56–64, tabele.

Duh, Matjaž, Herzog, Jerneja. Ekoart in likovnopedagoška praksa. V: *Duh, Matjaž (ur.), Ambrožič Dolinšek, Jana. Raziskovalni vidiki ekologije v kontekstu edukacije: znanstvena monografija*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Rakičan: RIS Dvorec, 2011, str. 17–32, ilustr.

► Red. prof. Anka KRAŠNA, spec.

Področje habilitacije: slikarsko in risarsko oblikovanje

Bibliografija:

Slike: Umetnostna galerija Maribor, Razstavni salon Rotovž 7. 2–3. 3. 1990. Maribor.

Retrospektiva – Retrospektive of paintings Retrospektive: Neerijnen (Netherlands), Stroomhuis, Oktober–November 1996, Neerijnen 1996.

Slike 1991–1996; samostojna razstava, Pilonova galerija Ajdovščina, julij–avgust 1997. Ajdovščina 1997.

Zgodbe – Storie: osebna razstava, Beneška galerija, Špeter, otvoritev 16. november 2002. Špeter – San Pietro al Natisone, 2002.

KK AM 6050, razstava Miheličeva galerija Ptuj, junij–julij 2010.

► **Red. prof. Ludvik PANDUR, spec.**

Področje habilitacije: slikarsko oblikovanje III in IV

Bibliografija:

Pandur, Ludvik. *Mitološke podobe*. München, Kunstpavillon, 1987.

Pandur, Ludvik. *Ludvik Pandur: samostojna razstava, Montclair State Art Gallery, New York, september 1995*. New York, 1995.

Pandur, Ludvik. *Pandur: exposición de Ludvik Pandur, Galeria Desirée Lieven, Santa Maria, 20, Madrid, mayo 2001*. Madrid, 2001.

Pandur, Ludvik. *Ludvik Pandur: nella Galleria la Roggia di Pordenone, inaugurazione, 31 gennaio al 25 febbraio 2004*. Pordenone, 2004.

Pandur, Ludvik. *Ludvik Pandur: Sala de exposiciones "José Hierro", Noja (Cantabria), del 16 de agosto al 8 de septiembre de 2005*. Noja, 2005.

► **Red. prof. Oto RIMELE, spec.**

Področje habilitacije: risba in slikanje

Bibliografija:

"LES Etoiles de la Peinture Accor 1994-1995" / Iordanov Andreev Miltcho, ... [et al.]. - Paris, Maison des Centraliens, 1995.

Rimele, Oto. Il buono vecchio orizzonte = Good old horizon: mostra personale, Venezia, Galleria d'Arte A + A, 13. 11.–13. 12. 1999 / Oto Rimele. - Venezia, 1999 (Katalog).

Rimele, Oto. Pinturas: samostojna razstava, Galería Charpa, Valencia, 12. 2. 2002– 2. 3. 2002 / Oto Rimele. - Valencia, 2002.

Razstavní projekt Dobri stari horizont. - Rimele v Valenciji, Delo, št. 42, 21. 2. 2002.

Rimele, Oto. Iluminacije = Illuminations: razstava, 5. 8. 2003–30. 3. 2004, Galerija Božidar Jakac, Božidar Jakac Gallery, Kostanjevica na Krki / Oto Rimele. - Kostanjevica na Krki, 2003. Katalog.

Rimele, Oto. Le Jeu: prostorska postavitev, Galerija Loža, Koper, april–maj 2006 = installazione ambientale, Galleria Loggia, Capodistria, aprile-maggio 2006 = space installation, Loža Gallery, Koper, April-May 2006 / Oto Rimele. - Koper, 2006.

► **Bojan VALH, laborant**

Učitelj likovne vzgoje, samostojni strokovni sodelavec

► **Red. prof. Petra VARL, spec.**

Področje habilitacije: risba, grafika in slikarstvo

Bibliografija:

ESPRIT d'amusement: Grazer Kunstverein im Stadsmuseum Graz, steirischer Herbst '94 / Petra Varl... [et al.]. - Graz, 1994

Sodelujejo tudi: skupina 7 umetnikov Art Club 2000 in Rosa Brueckl, Sean Landers, Simon Patterson, Lily van der Stokker, Rirkrit Tiravanija, Andrea Zittel. - Katalog.

23. Bienal Internacional São Paulo, 5 de outubro a 8 de dezembro de 1996 / Petra Varl ... [et al.]. - São Paulo, 1996.

Sodeluje 58 umetnikov. - Katalog; o razstavi v lokalnem časopisu.

OBČUTEK za red = The sense of order: razstava v Moderni galeriji Ljubljana, 9. maj do 23. junij 1996 / Ghada Amer ... [et al.]. - Ljubljana, 1996.

Razstavljajo tudi: Peter Kogler, Piet Mondrian, Alen Ožbolt, Simona Patterson, Marko Peljhan, Nedko Solakov, Petra Varl, Christopher Wool. - Katalog, uredila Mika Briški. - O razstavi Ivo Antič v Novi Atlantidi, št. 11, 1996, str. 109–110.

SÉLEST'ART 97: biennale d'art contemporain, Ville de Sélestat, du 14 septembre au 12 octobre 1997 / Petra Varl ... [et al.]. - Sélestat, 1997.

Sodeluje 31 umetnikov iz 13 evropskih držav. - Razstava na CD-romu. - Katalog; o razstavi v časniku Dernières nouvelles d'Alsace, 13. sep. 1997.

GENDER check: femininity and masculinity in the art of Eastern Europe: Rollenbilder in der Kunst Osteuropas, Museum moderner Kunst Stiftung Ludwig, Wien,

MUMOK, 12. 11. 2009–14. 2. 2010 / Petra Varl ... [et al.]. - Wien, 2009/2010. Razstavlja preko 200 umetnikov iz 24 držav s 400 deli. - Zgibanka, Magazin. - Katalog.

HEIMAT = Domovina: Ausstellung in Museum Moderner Kunst Kärnten, Klagenfurt, 23. September 2010 bis 28. November 2010 / Petra Varl ... [et al.]. - Klagenfurt, 2010.

Sodeluje 16 umetnikov s Koroškega in iz Slovenije. - Katalog.

The OPEN est: exhibition at the Summerfield Gallery & The Cheltenham Art Gallery & Museum Cheltenham, Gloucestershire, England, from 17 February to 21 March 2010 / Petra Varl ... [et al.]. - Cheltenham, 2010.

V letu 2010 je izbranih štirideset umetnikov in umetnic: Molly Behagg, Sara Bjarland, Karen Brett, Brownwen Buckeridge, Ivy Chan, Wan-Lin Chang, Min-Tzu Chao, Mi-Young Choi, Brian Crotty, Caroline de Lannoy, Ortelius Drew, Steven Edgar, Lucy Fergus, Patrick Gabler, David George, Eleanor Havsteen-Franklin, Aaron Head, Liam Hegenbarth, Fiona Hingston, Jang-Oh Hong, Conor Kelly, Sanghee Lee, Debbie Locke, Florence Alfano McEwin, Katherine Morgan, Simon Newby, Trine Olrik, Toby Poolman, Michael Roberts, Peter Roseman, Ione Rucquoi, Louise Isik Sayerer, Indre Serpytyte, Sabrina Shah, Helen Sturgess, Masako Tobita, Petra Varl, Rachel Wright, Thomas Williams, Sang Yoon Yoon. - "The Open West je letna mednarodna razstava, v sklopu katere se predstavijo na mednarodnem razpisu izbrani umetniki in umetnice različnih umetnostnih disciplin, konceptualne umetnosti, slikarstva, filma, fotografije, grafike in kiparstva." → spletna stran SCCA-Ljubljana. - Katalog.

► **Izred. prof. Dušan ZIDAR, spec.**

Področje habilitacije: plastično oblikovanje / kiparstvo

Bibliografija:

Potrč, Marjetica, Makše, Roman, Zidar, Dušan, Vodopivec, Lujo. *Marjetica Potrč, Roman Makše, Spiro Mason, Lujo Vodopivec, Milan Kleč: razstava ob 40-letnici Mestne galerije Ljubljana, Mestna galerija, Ljubljana, 4.–23. 11. 2003.* Ljubljana, 2003.

Zidar, Dušan. *The new ten: zeitgenössische Kunst aus den 10 neuen Mitgliedsstaaten der Europäischen Union, 4. Juli bis 5. September 2004, [Museum Küppersmühle, Duisburg] = contemporary art from the 10 new member nations of the European Union: eine Ausstellung der Stiftung für Kunst und Kultur e.V. Bonn in Kooperation mit dem Künstlerhaus Wien, der Kunsthalle Mannheim und dem Museum voor Moderne Kunst Oostende.* Bonn, 2004.

Zidar, Dušan. *Razširjeni prostori umetnosti: slovenska umetnost 1985-1995: razstava v Moderni galeriji, Museum of Modern art, Ljubljana, 22. junij 2004–26. september 2004.* Ljubljana, 2004.

Zidar, Dušan. *Poem_balada.info: razstava v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu, od 27. 3. do 3. 5. 2009*. Slovenj Gradec, 2009.

Zidar, Dušan. *Kiparstvo danes: komponente, stičišča in presečišča: razstava v prostorih Galerije sodobne umetnosti, Knežjem dvorcu, lapidariju Pokrajinskega muzeja Celje ter na Trgu celjskih knezov, Celje, 10. september–10. oktober 2010*. Celje, 2010.

Zunanji sodelavci

► Red. prof. dr. Janez VREČKO

Področje: literarna zgodovina

Sodelavci (bivši)

Izred. prof. dr. Marjeta CIGLENEČKI (1954–)

Jože CURK (1924–), prof.

Red. prof. Dragica ČADEŽ LAPAJNE (1940–), spec.

Bogo ČERIN (1947–), fotograf

Bogdan ČOBAL (1942–), akad. slikar, spec.

Viktor GOJKOVIČ (1945–), akad. kipar, spec.

Red. prof. Bojan GOLIJA (1932–), spec., zaslužni profesor UM

Breda ILICH KLANČNIK (1946–), prof.

Maks KAVČIČ (1909–1973), akad. slikar

Slavko KORES (1924–1996), akad. slikar., spec.

Albin KRAMBERGER (1937–), akad. slikar, spec.

Prof. dr. Jožef MUHOVIČ (1954–), akad. slikar, grafik, likovni teoretik in filozof

Lajči PANDUR (1911–1973), akad. slikar, spec.

Izred. prof. dr. Amand PAPOTNIK (1946–)

Meta GABRŠEK PROSENC (1943–), prof.

Red. prof. dr. MANICA ŠPENDAL (1931–), zaslužna profesorica UM

Doc. mag. Breda VARL (1949–)

Doc. dr. Polona VIDMAR (1971–)

Dr. Zlata VOKAČ (1926–1995)

Red. prof. dr. Sergej VRIŠER (1920–2004)

Vlasta ZORKO TIHEC (1934–), akad. kiparka

Pomembni diplomanti

Jure BRICMAN

Matjaž DUH

Samuel GRAJFONER

Maja HODOŠČEK

Katja JURGEC BRICMAN

Alenka PINTARIČ

Oto RIMELE

Brane RONČEL

Urška STROPNIK

Sabina ŠINKO

Bori ZUPANČIČ

Tomaž ZUPANČIČ

Dr. Janja Črčinovič Rozman

Oddelek za razredni pouk

Oddelek za razredni pouk nudi stimulatívno možnost štúdija na dodiplomski in podiplomski stopnji izobraževanja. Programi, ki jih izvajajo, so namenjeni pridobitvi spretnosti in kvalifikacije za poučevanje na razredni stopnji osnovne šole in tudi globljemu, raziskovalnemu vpogledu v izobraževalno prakso in lastno refleksijo.

Izobraževanje učiteljev razrednega pouka je na Pedagoški akademiji v Mariboru potekalo vse od njene ustanovitve leta 1961. Zakonodajalec je ustanovil Pedagoško akademijo v Mariboru kot visoko šolo v razvoju, ki izobražuje učitelje na višji in visokošolski ravni. Sprva je bil študijski program višješolski, število študentov pa relativno majhno, saj so se učitelji lahko zaposlovali tudi s končanim učiteljiščem. V letu 1961/62 je bil razpisan dveletni študij (4 semestri), leto kasneje pa zaradi vključevanja študentov iz dela v redni študij dveletni in enoletni študij. Zaradi premajhnega števila prijav v dveletni študij se je eno leto izvajal samo enoletni študij. Praktične izkušnje pa so pokazale, da je eno leto prekratek čas za usvojitve predpisane programa, zato je bil v naslednjih letih študij trisemestrski.

S prenehanjem izobraževanja učiteljev na učiteljišču se je leta 1968/69 začel izvajati štirisemestrski višješolski program Razredni pouk, tako za redne študente kot za študente ob delu. Njihovo število se je začelo povečevati, študijski programi pa vedno bolj izpopolnjevali. Pomembno vsebinsko obogatitev so doživeli leta 1969 in 1971 z vključitvijo novih predmetov s področij naravoslovja, družboslovja in izobraževalne tehnologije. Skrb za dvig kakovosti študija in usposobljenosti diplomantov je leta 1972 privedla do posodobitve vsebin učnih načrtov in nove opredelitve študijskih obveznosti študentov.

Uvajanje usmerjenega izobraževanja je v letih 1977–1979 privedlo do ponovnih sprememb učnih načrtov in njihove vertikalne povezanosti z učnimi načrti pedagoške srednje šole. Na Visokošolsko temeljno organizacijo Razredni pouk so bili poleg učiteljev strokovnih predmetov programa razredni pouk vključeni tudi učitelji, ki so izvajali program skupnih predmetov za vse študente Pedagoške akademije, in tudi delavci knjižnice.

Višješolski redni in izredni študij se je izvajal v Mariboru, v letih 1971/72 do 1984/85 pa kot redni študij tudi na Oddelku v Celju.

Višješolski program Razredni pouk je v sklopu dveletnega izobraževanja obsegal 1800 ur ter dodatni 2 uri obvezne telesne vzgoje tedensko. Študenti so si svoja zna-

nja nabirali pri 10 skupnih in 12 posebnih predmetih, pri hospitacijah in nastopih ter na tritedenski strnjeni pedagoški praksi. Študij se je zaključil z nastopom in pridobitvijo naziva učitelj razrednega pouka.

Vedno večje potrebe po novih znanjih in bolj izobraženih učiteljih so privedle do novega 8 semestrov trajajočega *visokošolskega programa* Razredni pouk. Skupščina SR Slovenije je februarja 1986 tudi uradno preimenovala Pedagoško akademijo v Mariboru v Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru. Visokošolski program Razredni pouk se je izvajal v letih od 1987/88 do 1995/96. Predmetnik je v štirih letih obsegal naslednje skupine predmetov: skupni predmeti, strokovno-teoretični predmeti, posebni strokovni predmeti, interdisciplinarni seminar, izbirni predmeti, pedagoška in samoupravna strnjena praksa in telesna vzgoja. Brez izbirnih predmetov, ki so jih študenti lahko izbirali med 90 in 135 urami, obvezne telesne vzgoje v obsegu 60 ur na semester in pedagoške prakse (nastopov in tritedenske strnjene prakse) je program obsegal 3055 ur. Študij so študenti končali s samostojno izdelano in pred komisijo uspešno predstavljeno diplomsko nalogo ter si pridobili naziv profesor razrednega pouka.

V 3. letnik izrednega visokošolskega izobraževalnega programa so se lahko vključili diplomanti višješolskega študija na pedagoških akademijah – smer razredni pouk. Prilagojen program ob delu je obsegal dveletno izobraževanje. Izredni študij se je izvajal v Mariboru in tudi v drugih krajih. Vpisna mesta za izredni visokošolski študij so bila zunaj Maribora razpisana v študijskih letih 1989/90 v Krškem in Celju, 1990/91 v Trbovljah, 1999/2000 v Kranju, 2000/01 v Murski Soboti in 2001/02 v Žalcu.

Nove družbene zahteve in razvoj strok so privedli do ponovne prenove študijskega programa, ki se je preoblikoval v univerzitetni enopredmetni dodiplomski študijski program Razredni pouk v trajanju 4 let (8 semestrov) ter 1 leto absolventskega staža. Razpisan je bil v letih od 1996/97 do 2008/09. V letošnjem letu se bo zadnjič izvajal le še za študente 4. letnika. Obsega 3045 ur programa obveznih in izbirnih predmetov, dodatni dve uri obvezne športne vzgoje v drugem, tretjem in četrtem letniku študija ter nastope pri predmetnih didaktikah in tritedensko strnjeno pedagoško prakso. Študijske obveznosti študentov so zajete v 37 obveznih predmetih ter 1–4 izbirnih v obsegu 180 ur. V času študija si študenti pridobijo sodobno kakovostno znanje s predmetnih, pedagoških, didaktičnih in raziskovalnih področij. Študij se zaključi z diplomskim izpitom, sestavljenim iz predstavitve in zagovora diplomskega dela. Diplomant si z uspešno zaključenim programom pridobi strokovni naziv profesor/profesorica razrednega pouka.

V skladu z bolonjsko prenovo je bil oblikovan nov mednarodno primerljiv univerzitetni program. Ta program je sodoben in aktualen ter pomeni temeljito posodobitev dosedanjega univerzitetnega programa izobraževanja učiteljev razrednega

pouka v skladu z evropskimi smernicami in potrebami slovenskega šolstva. Izobražuje diplomante s širokim teoretičnim in praktičnim znanjem ter jim omogoča samostojno in inovativno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela v prvem in drugem triletju osnovne šole. Študenti lahko del študijskih obveznosti opravijo na drugih podobnih izobraževalnih institucijah v Sloveniji in Evropi. Zaključen prvostopenjski štiri letni študij na univerzitetnem programu Razredni pouk diplomantu ne daje kompetenc za samostojno delo v razredu. Ustrezne kompetence si pridobi šele po končani drugi bolonjski stopnji študija.

Univerzitetni študijski program prve stopnje Razredni pouk traja 4 leta (8 semestrov) in se razpisuje od študijskega leta 2009/10 dalje. Njegov osnovni cilj je izobraziti široko razgledanega in ustvarjalnega diplomanta s kakovostnimi splošnimi in posebnimi znanji, sposobnostmi in zmoglostmi za kakovostno opravljanje sodobnega izobraževanja. Svoja znanja, sposobnosti in spretnosti si študenti pridobivajo pri 52 predmetih v obsegu 3045 kontaktnih ur in 4155 urah samostojnega dela ter si z opravljenim delom pridobijo 240 kreditnih točk (ECTS). Program omogoča prosto izbiro predmetov v okviru notranjega in zunanega izbirnega sklopa ter prehajanje med programi. Veliko pozornost namenja tudi praktičnemu usposabljanju, ki je del študijskih obveznosti študentov vseh letnikov. Uvaja štiri oblike prakse, in sicer: opazovalno, integrirano, vodeno in strnjeno obliko, ki se spiralno nadgrajujejo in povezujejo tekom celotnega programa. Temeljni cilj te študijske oblike je povezovanje teoretičnih izhodišč z empiričnimi reflektivnimi izkušnjami avtentičnih situacij. Novost v programu so tudi številne različne oblike ocenjevanja, tako formativne kot sumativne. Po uspešno opravljenih študijskih obveznostih in uspešnem zagovoru diplomskega dela si kandidat/ka pridobi strokovni naslov profesor/profesorica razrednega pouka.

Univerzitetni študijski program 2. stopnje Razredni pouk traja 1 leto (2 semestra) in taksonomsko nadgrajuje kompetence, ki si jih je študent pridobil na univerzitetnem študijskem programu 1. stopnje Razredni pouk. Program bo za redne študente prvič razpisan v študijskem letu 2013/14. Zanj je značilno, da ima en obvezni skupni predmet – metodologijo pedagoškega raziskovanja in tri module: naravoslovno-tehnični, družboslovno-humanistični ter estetika in gibanje. Študenti se usmerjajo v raziskovalno delo in z modularno izbiro predmetov nadgrajujejo znanja na izbranih področjih ter se specializirajo za izbrano področje. Študent konča študij, ko opravi vse s programom predpisane študijske obveznosti, napiše in uspešno zagovarja magistrsko delo ter tako zbere 60 ECTS. S tem si pridobi strokovni naziv magister profesor / magistrica profesorica razrednega pouka.

Število študentov in diplomantov na študijskem programu Razredni pouk je bilo sprva precej skromno, vendar je iz leta v leto naraščalo. Močno povečanje števila študentov je bilo prisotno v začetku izvajanja štiri letnega visokošolskega in univerzitetnega programa. Več kot deset let so si številni izredni študenti, diplomanti

višješolskega programa v Mariboru in drugih slovenskih mestih pridobivali visokošolsko izobrazbo. Od študijskega leta 2001/02 je izredni študij usahnil, saj je postalo število kandidatov zanj premajhno, število vpisanih študentov v 1. letnik, in tudi višje letnike, pa se že vrsto let giblje okrog 120. (Glej preglednico 1)

	1961/62		1971/72		1981/82		1991/92		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Razredni pouk VŠ	19	19*	91	118	447	36	–	–	–	–	–	–
Razredni pouk VIS	–	–	–	–	–	–	449	162	–	–	–	–
Razredni pouk UN	–	–	–	–	–	–	–	–	626	287	625	–

Preglednica 1: Primerjava vpisanih študentov (z absolventi)

* Podatek vpisa v 1. letnik

Do konca leta 2010 je na višješolskem programu diplomiralo 1855 študentov, na visokošolskem in univerzitetnem pa 2239, slaba četrtina študentov je bilo izrednih. (Glej preglednico 2.)

Programi	Redni	Izredni	Skupaj
Višješolski od 1963 do 1992	1407	448	1855
Visokošolski/ univerzitetni od 1990 do 2010	1726	513	2239
Skupaj	3133	961	4094

Preglednica 2: Število diplomantov od ustanovitve do 31. 12. 2010

Od študijskega leta 2005/06 so člani Oddelka za razredni pouk začeli izvajati tudi programe podiplomskega izobraževanja. V študijskih letih 2005/06 do 2008/09 je bilo v dveletni magistrski študijski program vpisanih 73 študentov. Dva izmed njih sta že magistrirala, 5 jih bo študij zaključilo predvidoma letos. Na dveletni doktorski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji, ki je bil razpisan v študijskem letu 2008/09, sta se vpisala dva kandidata. Od leta 2009/10 je mogoč vpis le še v bolonjski študijski program tretje stopnje Edukacijske vede, ki traja tri leta. Na omenjeni program, ki usposablja kandidate za mednarodno konkurenčno znanstvenoraziskovalno delo, načrtovanje in razvijanje novih idej in iz njih izhajajočih rešitev v šolski praksi na področju razrednega pouka, se je v dveh letih razpisa vpisalo vsako leto po 15 kandidatov.

V okviru Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru deluje tudi Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje. Učitelji Oddelka za razredni pouk so zelo dejavni v pripravah in izvedbah programov permanentnega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja, ki ga izvajajo v okviru omenjenega centra. V študijskih letih od 1997/98 do vključno s študijskim letom 2007/08 so izvajali programe (module), namenjene učiteljicam/učiteljem in vzgojiteljicam/vzgojiteljem, ki so po uveljavitvi nove šolske zakonodaje poučevali in sodelovali pri delu v 1. razredu ter prvem triletju devetletne osnovne šole.

Izvajali so osem različnih modulov:

MODUL 1: Pedagoško delo v 1. razredu s poudarkom na opismenjevanju v prvem triletju osnovne šole

MODUL 2: Psihološke značilnosti mlajšega otroka in posebnosti dela v 1. razredu ob zgodnejšem všolanju otrok

MODUL 3: Usposabljanje učiteljic/učiteljev za opisno ocenjevanje

MODUL 4: Matematika, naravoslovje in družboslovje za učiteljice in učitelje 1. razreda

MODUL 5: Integrirani pouk v prvem triletju osnovne šole

MODUL 6: Usposabljanje učiteljic/učiteljev za delo z otroki s posebnimi potrebami

MODUL 7: Športna, glasbena in likovna vzgoja v prvem triletju osnovne šole

MODUL 8: Pouk slovenščine v prvem triletju

Število izvedenih modulov s ponovitvami se je ustavilo pri številu 244 in s 1050 uspešno zaključenimi izpopolnjevanji. Učitelji Oddelka za razredni pouk že vrsto

let sodelujejo tudi pri izvedbi študijskega programa za pridobitev pedagoške in pedagoško-andragoške izobrazbe (PAI) ter v študijskem programu usposabljanja učiteljic/učiteljev, študentk/študentov razrednega pouka za poučevanje tujega jezika AN/NE v drugi triadi osnovne šole (ZPTJ). Poleg omenjenih programov, ki jih je naročilo Ministrstvo za šolstvo, izvajajo številne posodobitvene programe.

V času izvajanja višješolskega programa so bili pedagoški delavci na oddelku večinoma višji predavatelji z visokošolsko izobrazbo ali magisterijem, le redki so imeli opravljen doktorat znanosti. Njihova osrednja dejavnost je bilo pedagoško delo, z raziskovanjem so se ukvarjali bolj malo. S prehodom na štiriletni višješolski in kasneje univerzitetni program so se pred pedagoške delavce postavile nove zahteve. Za visokošolske učitelje je za izvolitev v naziv bil potreben doktorat ter uspešno znanstvenoraziskovalno in pedagoško delo. Število habilitiranih učiteljev, ki so uspešno opravili doktorat in svojo znanstvenoraziskovalno dejavnost odmevno predstavljali v slovenski in mednarodni strokovni javnosti, se je iz leta v leto povečevalo. Z njihovim znanjem in vedno večjim mednarodno primerljivim uveljavljanjem je nenehno rastla tudi kakovost študijskega programa. V letih, ko so pedagoški delavci morali skrbeti za njihovo strokovno rast, so poleg rednega študija morali izvajati tudi izredni študij in obsežen program permanentnega izpopolnjevanja, kar je od njih zahtevalo zelo veliko naporov. V zadnjih petih letih, odkar deluje Oddelek za razredni pouk na preoblikovani (razdruženi) Pedagoški fakulteti, so številni visokošolski učitelji napredovali v višje nazive, kar kaže na njihovo uspešno znanstvenoraziskovalno in pedagoško delo. Trenutno je na Oddelku za razredni pouk sistemiziranih 23 redno zaposlenih visokošolskih učiteljev, ki s pomočjo sodelavcev z Oddelka za temeljne pedagoške predmete in številnih zunanjih strokovnih sodelavcev kakovostno izvajajo študijski program. Iz njihovih kratkih predstavitev z izbranimi enotami iz bibliografije, ki sledijo na koncu predstavitve oddelka, je moč razbrati področja njihovega dela.

Člani oddelka gradijo svojo prepoznavnost na tradicionalno dobrih odnosih s študenti, na predstavljanju svojega raziskovalnega dela na domačih in tujih znanstvenih konferencah, z objavami v domačih in tujih znanstvenih in strokovnih revijah ter s knjižnimi izdajami. Na izobraževalnem in raziskovalnem področju posebej dobro sodelujejo s sorodnimi izobraževalnimi institucijami za izobraževanje učiteljev na Hrvaškem, Madžarskem, Portugalskem in Finskem ter v Avstriji, Grčiji, Nemčiji, Španiji in Franciji. V okviru programa Socrates-Erasmus se uspešno uresničuje in nenehno povečuje mednarodna izmenjava študentov in profesorjev. Zelo aktivni so tudi pri izdajanju revije *Elementarno izobraževanje*, ki si je že pridobila mesto med revijami v sekundarnih bazah revij.

Pot strokovnega napredka visokošolskih učiteljev na oddelku in razvoja sodobnih mednarodno primerljivih programov je bila v zadnjih letih zelo strma. V prihodnosti želimo doseženo kakovost zadržati in oplemenititi s številnejšimi projekti in od-

mevnimi dosežki. Ker je zob časa že močno načel naše delovno okolje, pa bomo zelo veseli, če se bodo v bližnji prihodnosti našla sredstva za prenovu večjega števila prostorov.

Redni profesorji

► **Janja ČRČINOVIČ ROZMAN**, doktorica znanosti, redna profesorica za področje specialne didaktike (podpodročje: glasba), na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od septembra 1979.

Bibliografija:

Črčinovič Rozman, Janja, 2000: Zeitgenössische Musik im slowenischen Unterricht. V: Dénes, Legány (ur.). *EAS-2000*, 4.–7. 5. 2000. Budapest. Budapest: [s. n.], str. 77–87.

Črčinovič Rozman, Janja, 2002: Contemporary music in Slovenian curricula and the influence of instruction on its appreciation = Suvremena glasba u slovenskim nastavnim programima i utjecaj podučavanja na njeno vrednovanje. *Informatologia (Zagreb)*, god. 35, [br.] 4, str. 266–270.

Črčinovič Rozman, Janja, 2009: Musical creativity in Slovenian elementary schools. *Educ. res. (Windsor)*, March, vol. 51, no. 1, str. 61–76.

Črčinovič Rozman, Janja, Duh, Matjaž, 2010: Connecting chosen music and artworks. V: Welzer Družovec, Tatjana (ur.), Jaakkola, Hannu (ur.), Kiyoki, Yasushi (ur.), Tokuda, Takehiro (ur.), Yoshida, Naofumi (ur.). *Information modelling and knowledge bases XXI*, (Frontiers in artificial intelligence and applications, vol. 206). Amsterdam [etc.]: IOS Press, cop., str. 370–378.

Črčinovič Rozman, Janja, Kovačič, Bojan, 2010: Musical talent. *Pedagoš. obz.*, letn. 25, št. 3/4, str. 47–59.

Je članica Društva glasbenih pedagogov, članica Evropskega združenja za glasbo v šoli (EAS), članica uredniškega odbora Revije za elementarno izobraževanje (izdaja Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru), je predstojnica Oddelka za razredni pouk.

► **Samo FOŠNARIČ**, doktor znanosti, redni profesor za specialno didaktiko (podpodročje: naravoslovje s tehniko), na Pedagoški fakulteti UM zaposlen od novembra 2000.

Bibliografija:

Fošnarič, Samo, 2001: *Učenci in šolsko delovno okolje: nekateri uporabni vidiki ergonomije v vzgoji in izobraževanju*, (Knjižna zbirka Monografije, 4). Maribor: Pedagoška fakulteta, 158 str.

Fošnarič, Samo 2005: Some ergonomic factors in the process of using information-communication technology in lessons = Pojedini ergonomski čimbenici u procesu upotrebe komunikacijsko-informacijske tehnologije u nastavi. *Informatologia (Zagreb)*, vol. 38, no. 3, str. 157–161.

Fošnarič, Samo, Planinšec, Jurij, 2006: Prediction of students' short-term memory in interdependence with noise. *Stud. psychol.*, 48, [no.] 4, str. 303–310.

Fošnarič, Samo, Planinšec, Jurij, 2008: Prediction of work efficiency in early adolescence under the effects of noise. *Adolescence*, vol. 43, no. 169, str. [165]–175.

Fošnarič, Samo, Planinšec, Jurij, 2010: Useful measures in the field of time and dimensional rationalisation of manual training lessons. *Int. j. technol. des. educ.*, vol. 20, no. 2, str. 137–149.

Je član upravnega odbora društva univerzitetnih profesorjev UM, dekan PEF UM (od 2007 dalje), eden od zunanjih recenzentov revije *Informatologia* za področje edukacijskih znanosti, član uredniškega odbora revije *Annales kinesiologiae*, glavni in odgovorni urednik *Revije za elementarno izobraževanje*, predsednik znanstvenega in podpredsednik organizacijskega odbora mednarodne konference *Ekologija za boljši jutri*, strokovni izvedenec za tehniko in tehnologijo na inšpektoratu RS, član tehničnega komiteja IAE Ergonomics for Children in Educational Environments (ECEE), član področne strokovne skupine za izobraževanje učiteljev in njihov profesionalni razvoj v sklopu priprave bele knjige v R Sloveniji, član nacionalne strokovne skupine za pripravo bele knjige na področju vzgoje in izobraževanja v R Sloveniji, član strokovnega sveta za splošno izobraževanje R Slovenije.

► **Dragica HARAMIJA**, doktorica znanosti, redna profesorica za področje mladinske književnosti, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 1994.

Bibliografija:

Haramija, Dragica, 2000: *Slovenska realistična avanturistična mladinska proza*. Videm pri Ptujju: GIZ GTP.

Haramija, Dragica, 2009: *Sedem pisav: opusi sedmih sodobnih slovenskih mladinskih pisateljev*. Maribor: Mariborska knjižnica, Revija Otrok in knjiga in Pedagoška fakulteta.

Haramija, Dragica, 2009: *Slovensko-hrvaške vezi v sodobni mladinski prozi*. Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti (Zora; 65).

Haramija, Dragica, 2010: Mariborske vedute: razlagalne povedke o mestu in okolici. *Studia mythologica Slavica* 13. 257–272.

Haramija, Dragica, 2010: *Holokavst skozi otroške oči*. Murska Sobota: Franc – Franc (Zbirka Redkosti).

Je članica Društva slovenskih pisateljev, članica slovenske sekcije IBBY (Svetovno združenje za mladinsko književnost), predsednica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, članica uredniškega odbora revije *Život i škola* (izdaja Filozofska fakulteta Univerze v Osijeku), namestnica glavnega in odgovornega urednika Revije za elementarno izobraževanje (izdaja Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru), predsednica komisije za književnost za podelitev Glazerjevih nagrad, strokovna sodelavka pri žiriji za desetnico (nagrada za področje mladinske književnosti, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev) in članica žirije za večernico (vseslovenska nagrada za mladinsko leposlovje).

► **Metka KORDIGEL ABERŠEK**, red. prof.

Bibliografija:

Kordigel, Metka. *Znanstvena fantastika*. Ljubljana: DZS.

Kordigel, Metka, 2000: *Mladinska literatura, otroci in učitelji: komunikacijski model "poučevanja" mladinske književnosti*. 4. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kordigel, Metka, Jamnik Tilka. *Književna vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: DZS.

Kordigel Aberšek, Metka, 2008: *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Aktivna na področju didaktike književnosti, avtorica in soavtorica komunikacijsko-recepcijske didaktike mladinske književnosti, ki je temeljni priporočeni didaktični model v prvem in drugem triletju slovenske osnovne šole. Avtorica oz. soavtorica osmih beril za prvih šest razredov osnovne šole, pripadajočih delovnih zvezkov ter priročnikov.

Druga področja znanstvenega raziskovanja: pismenost v 21. stoletju, vizualna pismenost, bralno razumevanje in didaktika učenja ter didaktika retorike.

► **Marko MARHL**, redni profesor za področje fizike na Univerzi v Mariboru. Znanstvenoraziskovalno aktiven na področju biofizike, celične in medcelične signalizacije, v preteklem obdobju tudi na področju računalniške grafike in didaktike fizike. Bibliografija obsega več kot 500 enot, od tega okoli 60 del v uglednih mednarodnih revijah s faktorjem vpliva, odmevnost del se odraža v več kot 800 citatih v mednarodnih publikacijah.

Od leta 2003 predstojnik Centra za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje na PEF UM, v krajšem obdobju med 2006 in 2007 prodekan za raziskovalno dejavnost in podiplomski študij na PEF UM, od leta 2007 do 2011 prorektor za mednarodno in meduniverzitetno sodelovanje na UM. Leta 2010 deloval kot vodja skupine za mednarodno dejavnost rektorskega združenja DRC («Danube Rectors' Conference») in posebni svetovalec za Strategijo EU za Podonavsko regijo. Član ožjega odbora UNeECC («University Network of the European Capitals of Culture») in član izvršnega odbora IREG-observatorija («IREG-International Observatory on Academic Ranking and Excellence»).

► **Jurij PLANINŠEČ**, doktor znanosti, redni profesor za področje kineziologije – pedagoški vidik, na Pedagoški fakulteti UM zaposlen od januarja 1991.

Bibliografija:

Planinšec, Jurij, 2002: Relations between the motor and cognitive dimensions of preschool girls and boys. *Perceptual motor skills* 94. 415–423.

Planinšec, Jurij, Fošnarič, Samo, Pišot, Rado, 2004: Physical self-concept and physical exercise in children. *Studia psychologica* 46. 89–95.

Pišot, Rado, Planinšec, Jurij, 2005: *Struktura motorike v zgodnjem otroštvu: motorične sposobnosti v zgodnjem otroštvu v interakciji z ostalimi dimenzijami psihosomatičnega statusa otroka*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za kineziološke raziskave, Založba Annales.

Planinšec, Jurij, Pišot, Rado, 2006: Motor coordination and intelligence level in adolescents. *Adolescence* 41. 667–676.

Planinšec, Jurij, Fošnarič, Samo, 2009: Body mass index and triceps skinfold thickness in prepubertal children in Slovenia. *Collegium antropologicum* 33. 341–345.

Od 2006 je prodekan PEF UM za izobraževanje in predsednik Komisije za študijske zadeve PEF UM, član Komisije za dodiplomski študij UM, od 2006 je član Senata PEF UM, od 2011 je član Senata UM, član uredniškega odbora Revije za elementarno izobraževanje (izdaja Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru) in re-

vije Annales Kinesiologiae (izdaja Znanstveno raziskovalno središče Univerze na Primorskem), član znanstvenega sveta različnih mednarodnih znanstvenih konferenc (Child in motion, Youth Sport, Ekologija za boljši jutri), član raziskovalne/programske skupine Kineziologija za kakovost življenja, član Zveze društev športnih pedagogov Slovenije, član Zveze učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije in član razširjene predmetne skupine za športno vzgojo na Zavodu za šolstvo Republike Slovenije.

Izredni profesorji

► **Mihaela BRUMEN**, doktorica znanosti, izredna profesorica za predmetno področje specialne didaktike, podpodročje zgodnje poučevanje tujega jezika, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 1998.

Bibliografija:

Brumen, Mihaela, Čagran, Branka, Rixon, Shelagh, 2009: Comparative assessment of young learners' foreign language competence in three Eastern European countries. *Educ. stud.*, vol. 35, iss. 3, str. 269–295.

Brumen, Mihaela, 2011: The perception of and motivation for foreign language learning in pre-school. *Early child dev. care*, vol. 181, no. 6, str. 717–732.

BRUMEN, Mihaela, 2009: Prednosti učenja tujega jezika v predšolski dobi. V: PIŽORN, Karmen (ur.), BORG, Simon. *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. 1. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 63–70.

Čagran, Branka, Brumen, Mihaela, Fras Berro, Fanika, 2011: Multilingual awareness and cultural diversity in preschool education. V: Duh, Matjaž (ur.), Seebauer, Renate (ur.). *Beiträge zum "Internationalen Jahr der Jugend"*, (Austria, Bd. 11). Wien; Berlin: Lit, cop., str. 40–48.

Brumen, Mihaela, 2003: *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu: priročnik za učitelje: teoretična in praktična izhodišča za učitelje tujega jezika v prvem in drugem triletju osnovne šole*. 1. izd. Ljubljana: DZS, 211 str., ilustr.

BRUMEN, Mihaela, 2004: *Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika*. 1. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 115 str., ilustr.

Je avtorica in soavtorica številnih znanstvenoraziskovalnih in strokovnih člankov v domačih in tujih publikacijah, sodelovala je pri različnih nacionalnih in mednarodnih projektih (npr. *Uvajanje tujega jezika in medkulturnega/medjezikovnega*

uzaveščanja v prvo vzgojnoizobraževalno obdobje v OŠ, *Languages in a Multilingual Environment, Talk with me – The Social Way to Learn a Language, Love Language & More*) ter pri številnih nacionalnih in mednarodnih konferencah. Je izvajalka različnih strokovnih izpopolnjevanj učiteljev, ki poučujejo tuji jezik v otroštvu.

► **Vlasta HUS**, doktorica znanosti, izredna profesorica za specialno didaktiko spoznavanja okolja in družboslovja na primarni stopnji izobraževanja, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od leta 1990.

Bibliografija:

Hus, Vlasta, Aberšek, Boris, 2007: Early science teaching in the new primary school in Slovenia. *J. Balt. sci. educ.*, vol. 6, no. 1, str. 58–65.

Hus, Vlasta, 2007: An evaluation of environmental studies: the views of first grade teachers. *The learning teacher journal*, vol. 1, no. 1, str. 23–35.

Hus, Vlasta, Ivanuš Grmek, Milena, 2011: Didactic strategies in early science teaching. *Educ. stud.*, vol. 37, no. 2, str. 159–169.

Hus, Vlasta, Kordigel Aberšek, Metka, 2011: Questioning as a mediation tool for cognitive development in early science teaching. *J. Balt. sci. educ.*, vol. 10, no. 1, str. 6–16.

Hus, Vlasta, Ivanuš Grmek, Milena, Čagran, Branka, 2008: Integracija predmeta spoznavanje okolja z drugimi predmeti. *Pedagoš. obz.*, letn. 23, št. 3/4, str. 66–80. Petdeset let Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru d 117

Hus, Vlasta, Šterlek, Aleksandra, 2010: Timsko delo pri pouku spoznavanja okolja. *Pedagoš. obz.*, letn. 25, št. 3/4, str. 76–91.

Budnar, Meta, Hus, Vlasta, Umek, Maja, Zabukovec, Marjeta, 2006: Družba 4. razred: načrtovanje, poučevanje, učenje, ocenjevanje, (Modeli poučevanja in učenja, Družba). 1. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 113 str.

Budnar, Meta, Hus, Vlasta, Samolec, Tanja, Štivec, Saša, Umek, Maja, Zabukovec, Marjeta, 2007: Družba 5. razred: načrtovanje, poučevanje, učenje, ocenjevanje, (Modeli poučevanja in učenja, Družba). 1. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 115 str.

Je članica Društva slovenskih pedagogov, Društva univerzitetnih profesorjev Univerze v Mariboru, članica komisije Mladi za napredek Maribora za področje pedagogike in psihologije.

► **Alenka LIPOVEC**, doktorica znanosti, izredna profesorica za področje specialne didaktike (podpodročje matematika), na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 1992.

Bibliografija:

Klavžar, Sandi, Lipovec Alenka, 2003: Partial cubes as subdivision graphs and as generalized Petersen graphs. *Discrete math.*, 263 (1–3). 157–165.

Lipovec, Alenka, Bezgovšek Vodušek, Helena, 2006: Izobraževanje bodočih učiteljev ob delu z mlajšimi matematično sposobnejšimi učenci. V: Peklaj, Cirila (ur.). *Teorija in praksa v izobraževanju učiteljev*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete, 113–119.

Lipovec, Alenka, Pangrčič, 2008: Elementary preservice teachers' change. *Acta didactica napocensia*, 1 (2). 31–36.

Lipovec, Alenka, Kosi Ulbl, Irena, 2008: E-um učna gradiva z vidika avtorjev. *Pedagoš. obz.*, 23 (1). 19–35.

Lipovec, Alenka, Antolin, Darja, Lutovac, Sonja, 2010: Reflection in pre-service teachers' autobiographies. V: Janik, Tomáš (ur.), Knecht, Petr (ur.). *New pathways in the professional development of teachers*, Wien; Berlin: Lit, 222–227.

Je soavtorica veljavnega učnega načrta za matematiko v osnovni šoli, članica predmetne komisije za matematiko, sodeluje v uredniškem odboru revije Matematika v šoli, je soavtorica serije e-učbenikov E-um za celotno osnovnošolsko in srednješolsko vertikalo, sodeluje pri različnih projektih, npr. Razvoj naravoslovnih kompetenc, E-šolstvo, Topološka in metrična teorija grafov, Didakta ...

► **Bernard RAJH**, doktor znanosti, izredni profesor za področje slovenskega jezika, na Pedagoški fakulteti zaposlen od začetka leta 1995.

Bibliografija:

Rajh, Bernard, 2002: *Od narečja do vzhodnoštajerskega knjižnega jezika*. Maribor: Slavistično društvo (Zora; 19).

Rajh, Bernard, 2004: Besedno prevzemanje iz nemščine v severozahodnoprleški govor. *Annales*, 14, 1/2, 195–202.

Rajh, Bernard, 2007: Tipologija in razvrstitev naglašanih samoglasnikov v severozahodnoprleškem govoru. *Škrabčeva misel VI*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica, 81–99.

Bernard Rajh, 2008, Pogledi na slovensko 19. stoletje. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 79/44, 1/2, 71–82.

Bernard Rajh, 2010: *Gučati po antujoško*: gradivo za narečni slovar severozahodnoprleškega govora. Maribor: Filozofska fakulteta (Zora; 73).

Je sourednik mednarodne knjižne zbirke Zora (izdaja Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru).

Docenti

► **Jana AMBROŽIČ DOLINŠEK**, doktorica znanosti, docentka za fiziologijo rastlin, zaposlena na Pedagoški fakulteti in Fakulteti za naravoslovje in matematiko.

Bibliografija:

Ambrožič Dolinšek, Jana, Šorgo, Andrej, 2009: Odnos študentov razrednega pouka do gensko spremenjenih organizmov (GSO) = Opinion about genetically modified organisms (GMOs) among students of elementary education. *Acta biol. slov.* ŠTiskana izd.Č, vol. 52, št. 2, str. 21–31.

Šorgo, Andrej, Ambrožič Dolinšek, Jana 2009: The relationship among knowledge of, attitudes toward and acceptance of genetically modified organisms (GMOs) among Slovenian teachers. *Electron. J. Biotechnol.*, vol. 12, no. 3, str. 1–13. <http://dx.doi.org/10.2225/vol12-issue4-fulltext-1>, doi: 10.2225/vol12-issue4-fulltext-1.

Šorgo, Andrej, Ambrožič Dolinšek, Jana, 2010: Knowledge of, attitudes toward, and acceptance of genetically modified organisms among prospective teachers of biology, home economics, and grade school in Slovenia. *Biochemistry and molecular biology education*. ŠPrint ed.Č, vol. 38, no. 3, str. 141–150. <http://dx.doi.org/10.1002/bmb.20377>, doi: 10.1002/bmb.20377.

Šorgo, Andrej, Usak, Muhammet, Aydogdu, M., Keles, Ozgul, Ambrožič Dolinšek, Jana, 2011: Biology teaching in upper secondary schools: comparative study between Slovenia and Turkey. *Energy education science and technology. Part B, Social and educational studies*, vol. 3, iss. 3, str. 305–314.

Camloh, Marjana, Ambrožič Dolinšek, Jana, 2011: In vitro regeneration systems of *Platycerium*. V: Fernández, Helena (ur.), Kumar, Ashwani (ur.), Revilla, Maria Ángeles (ur.). *Working with ferns: issues and applications*. New York Šetc.Č: Springer, cop., str. 111–125, ilustr., doi: 10.1007/798-1-4419-7162-3_8.

Predmet njenega raziskovanja so rastlinska biotehnologija, rastlinske tkivne kulture, krioprezervacija in izobraževanje. Vključena je v raziskovalni program P1-0078 Biodiverziteta (2009–2011). V okviru COST 871 (2009–2011) razvija metodo zamrzovanja rastlinskega tkiva (krioprezervacija) in hranjenja na ultra nizkih temperaturah. Vključena je v projekt Razvoj naravoslovnih kompetenc (operativni program razvoja človeških virov) delno financiran s strani Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada (2007–2011).

► **Janja BATIČ**, doktorica znanosti, docentka za predmetno področje specialne didaktike (podpodročje likovna umetnost), na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od novembra 2002.

Bibliografija:

Batič, Janja, 2003: Razvijanje motivacije za likovno-ustvarjalno delo. *Pedagoška obzorja*, letn. 18, št. 2, 60–71.

Batič, Janja, 2007: Uporaba učnih medijev pri poučevanju prostorskega oblikovanja pri likovni vzgoji. *Pedagoška obzorja*, letn. 22, št. 3/4, 53–62.

Batič, Janja, 2010: *Arhitekturno oblikovanje pri likovni vzgoji v osnovni šoli*. Ljubljana: Genija.

Batič, Janja, 2010: Views of classroom teachers and art teachers on mutual collaboration in planning and execution of the art teaching process. *Revija za elementarno izobraževanje*, letn. 3, št. 4, 67–86.

Batič, Janja, 2010: Načrtovanje nalog prostorskega (arhitekturnega) oblikovanja pri likovni vzgoji. *Pedagoška obzorja*, letn. 25, št. 3/4, 60–75.

► **Matjaž DUH**, doktor znanosti, docent za specialno didaktiko (podpodročje likovna umetnost), na Pedagoški fakulteti UM zaposlen od novembra 1993.

Bibliografija:

Duh, Matjaž, 2004: *Vrednotenje kot didaktični problem pri likovni vzgoji*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Duh, Matjaž, 2009: Umweltthemen im Rahmen der Künstlerisch-pädagogischen Prozesse. V: *Europäische Perspektiven 2*: Wien; Berlin: LIT, cop. str. 71–78.

Duh, Matjaž, 2009: Likovno-oblikovne strategije predšolske djece. V: Vujičić, L. Duh, M. (ur.). *Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta*. Znanstvena monografija: Rijeka: UF, Maribor: PEF, str. 85–97.

Duh, Matjaž, 2010: Developing art appreciation in light of contemporary art education practice. V: *Europäische Perspektiven 3*: Wien; Berlin: LIT, cop. str. 148–154.

Duh, Matjaž, 2010: Different aspects of developing ecological awareness through art education. V: *Traces: sustainable art education: papers from the INSEA 2010 conference*. Rovaniemi: University Lapland.

Je član InSEA (International Society for Education through Art), predsednik predmetne komisija za likovno vzgojo pri pripravi nacionalnih preizkusov znanja (NPZ) v devetletni osnovni šoli, predsednik državne strokovne komisije za izbor likovnih del evropskega natečaja otrok in mladine Evropa v šoli (Evropska hiša), predsednik komisije za področje umetnosti pri natečaju Mladi za napredek Maribora (ZPM Maribor), član uredniškega odbora Revije za elementarno izobraževanje (izdaja Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru).

► **Marija ROPIČ**, doktorica znanosti, docentka za področje didaktike slovenskega jezika in književnosti za področje opismenjevanja in branja, na Pedagoški fakulteti zaposlena od oktobra 1998.

Bibliografija:

Kordigel Aberšek, Metka, Ropič, Marija, 2005: O uspešnosti dvotirnega komunikacijskega modela književne vzgoje: rezultati empirične raziskave. *Jez. slovst. (Tisk. izd.)*. Tiskana izd., letn. 50, št. 5, str. 21–34.

Ropič, Marija, 2011: Učinkovitost pojmovne mape pred branjem in po njem v 3. razredu osnovne šole = The effectiveness of concept mapping for pre-reading activities and after-reading activities in the 3rd grade of primary school. *Revija za elementarno izobraževanje*, letn. 4, št. 1/2, str. 147–160.

Ropič, Marija, Ravnjak, Anja, Kordigel Aberšek, Metka, 2008: Učinkovitost metode recipročnega poučevanja v 5. razredu osnovne šole. *Revija za elementarno izobraževanje*, letn. 1, št. 1/2, str. 55–63.

Kordigel Aberšek, Metka, Ropič, Marija, 2006: Jezikovnodidaktični koncepti včeraj in danes. V: Jesenšek, Marko (ur.), Zorko, Zinka (ur.). *Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču ob 80-letnici*, (Zora, 44). Maribor: Slavistično društvo; Ljubljana: SAZU, str. 308–320.

Kordigel Aberšek, Metka, Ropič, Marija, Hus, Vlasta, 2009: Children's literature, teachers and integrative education: theory and school reality. V: LAMANAUSKAS, Vincentas (ur.). *Challenges of science, mathematics and technology teacher edu-*

cation in Slovenia, (Problems of education in the 21st century, vol. 14). Siauliai: Scientific Methodological Center Scientia Educologica, str. 44–55.

Je soavtorica didaktičnih gradiv (priročnikov, učbenikov in delovnih zvezkov) za slovenščino v 1. triletju devetletne osnovne šole.

Asistenti

► **Darja ANTOLIN**, profesorica matematike in pedagogike, asistentka za matematiko in didaktiko matematike, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od maja 2009.

Bibliografija:

Antolin, Darja, 2009: Kombinirano (e-)izobraževanje pri pouku matematike. *Mat. šol.*, 15 (3/4), 144–161.

Antolin, Darja, 2011: Povezovanje matematike in gibalnih iger s petjem v predšolskem obdobju. *Mat. šol.*, 17 (1/2), 4–13.

Antolin, Darja, 2009: Effectiveness of integrating e-learning materials into teaching geometric shapes and measurement. V: Bouillet, Dejana (ur.), Matijević, Milan (ur.). 3rd Scientific Research Symposium Curriculums of Early and Compulsory Education, Zadar, Croatia, November 12-14, 2009 [and] ECNSI - 2009, 3rd International Conference on Advanced and Systematic Research, Zadar, November 12-14, 2009. *Curriculums of early and compulsory education: collected papers of 3rd Scientific Research Symposium Curriculums of Early and Compulsory Education, Zadar, Croatia, November 12–14, 2009 [and] ECNSI – 2009, 3rd International Conference on Advanced and Systematic Research, November 13–15, 2008*. Zagreb: Učiteljski fakultet, 341–354.

Antolin, Darja, 2010: Parental involvement of mathematicians in their children's learning mathematics. V: Jurčević Lozančić, Anka (ur.). *Expectations, achievements and prospects in theory and practice of early and primary education: collected papers of Special Focus Symposium 11th Days of Mate Demarin, Zagreb, Croatia, November 11th and 13th 2010 [and] ECNSI – 2010, 4th International Conference on Advanced and Systematic Research, 11–13 November 2010*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, University of Zagreb, Faculty of Teacher Education, 19–30.

Lipovec, Alenka, Antolin, Darja, 2010: Pokvarjeno žepno računalno kot katalizator pri poučevanju zgodnje matematike = Teaching elementary mathematics with broken calculator as catalyst. V: Lenarčič, Anja (ur.), Kosta, Maja (ur.), Blagus, Katarina (ur.). Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT –

SIRIKT 2010 Kranjska Gora, 14.–17. april 2010 = International Conference Enabling Education and Research with ICT, 14th – 17th April 2010. *Zbornik vseh prispevkov*. Ljubljana: Miška, 522–526.

Lipovec, Alenka, Antolin, Darja, Lutovac, Sonja, 2010: Reflection in pre-service teachers' autobiographies. V: Janik, Tomáš (ur.), Knecht, Petr (ur.). *New pathways in the professional development of teachers*, Wien; Berlin: Lit, 222–227.

Je članica Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije in članica uredniškega odbora revije Matematika v šoli (izdaja Zavod RS za šolstvo), sodelovala je tudi pri projektih za izdelavo e-učbenikov E-um.

► **Helena BEZGOVŠEK VODUŠEK**, magistrica znanosti, asistentka za matematiko in didaktiko matematike, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 2004.

Bibliografija:

Lipovec, Alenka, Bezgovšek Vodušek, Helena, 2006: Izobraževanje bodočih učiteljev ob delu z mlajšimi matematično sposobnejšimi učenci. V: Peklaj, Cirila (ur.). *Teorija in praksa v izobraževanju učiteljev* (str. 113–119). Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.

Lipovec, Alenka, Bezgovšek Vodušek, Helena, 2006: Matematični jezik bodočih učiteljev razrednega pouka. *Pedagoš. obz.*, letn. 21, št. 3/4, str. [38]–49.

Lipovec, Alenka, Bezgovšek Vodušek, Helena, 2006: The didactic pentagon: students-teachers-parents-preservice teachers-teacher educators. *Department of mathematics report* Bezgovšek Vodušek, Helena, 2008: Matematična ustvarjalnost učencev in bodoči učitelji razrednega pouka. V: Ferbežer, Ivan (ur.), Mönks, Franz J. (ur.). *Holistični pogled na nadarjenost: Mednarodna znanstvena konferenca, Ptuj 2008: International scientific conference, Ptuj, 2008*. Ljubljana: MIB, str. 236–240.

Bezgovšek Vodušek, Helena, 2010. Contextualized mathematical word problems through the eyes of primary students and teachers. V: Jurčević Lozančić, Anka (ur.). *Expectations, achievements and prospects in theory and practice of early and primary education: collected papers of Special Focus Symposium 11th Days of Mate Demarin, Zagreb, Croatia, November 11th and 13th 2010 and ECNSI – 2010, 4th International Conference on Advanced and Systematic Research, 11–13 November 2010*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, University of Zagreb, Faculty of Teacher Education, str. 39–52.

Sodelovala je pri projektih za izdelavo e-učbenikov E-um in analizi dosežkov na področju matematike v raziskavi TIMSS 2003.

► **Nika GOLOB**, doktorica znanosti, asistentka za področje kemijskega izobraževanja, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od decembra 1996.

Bibliografija:

Golob, Nika, 2009: Analýza činnosti vybraných center v dy – zastoupení chemie. V: BÍLEK, Martin. *Muzejní didaktika p írodov dných a technických p edm t : p írodov dná a technická muzea a možnosti jejich využití ve vzd lávání*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, str. 41–46.

Golob, Nika, 2009: Education for sustainable development as a permanent process. *The international journal of learning*, vol. 16, iss. 10, str. 11–19.

Golob, Nika, 2010: Izkusveno učenje za doseganje naravoslovnih kompetenc. V: Grubelnik, Vladimir (ur.). *Opredefitev naravoslovnih kompetenc: znanstvena monografija*. Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko, str. 124–131.

Golob, Nika, 2011: Aktualizacija šolskega znanja – študija primera pri pouku kemije = Actualization of school knowledge – case study in chemistry class. V: Duh, Matjaž (ur.), Ambrožič Dolinšek, Jana. *Raziskovalni vidiki ekologije v kontekstu edukacije: znanstvena monografija*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Rakičan: RIS Dvorec, str. 45–53.

Golob, Nika, Mlakar, Suzana, Ambrožič Dolinšek, Jana, 2011: Voda in zdrav način življenja = Water and a healthy way of living. *Revija za elementarno izobraževanje*, letn. 4, št. 1/2, str. 35–46.

► **Bojan KOVAČIČ**, asistent za specialno didaktiko, podpodročje glasba, na Pedagoški fakulteti UM zaposlen od septembra 2007.

Bibliografija:

Kovačič, Bojan, 2007: Stališča učiteljev o glasbeni talentiranosti. *Pedagoš. obz.*, letn. 22, št. 3/4, str. [89]–102.

Kovačič, Bojan, Črčinovič Rozman, Janja, 2008: Izbira in uporaba učnih medijev pri pouku glasbe. *Revija za elementarno izobraževanje*, letn. 1, št. 1/2, str. 45–53.

Črčinovič Rozman, Janja, Kovačič, Bojan, 2008: Use of learning media and technology by preparation and realization of music lessons = Uporaba nastavnih sredstava i pomagala te obrazovne tehnologije u pripremi i izvedbi nastave glazbenog

odgoja. V: Plenković, Juraj (ur.). The 15th International scientific Conference "Society and Technology", Zadar, June 26.–28. 2008. *Društvo i tehnologija 2008*. Zagreb: *Hrvatsko komunikološko društvo*, vol. 41, no. 3, str. 175–182.

Blažič, Marjan, Črčinovič Rozman, Janja, Kovačič, Bojan, 2009: Nekatere značilnosti glasbeno talentiranih učencev s področja glasbenih sposobnosti. *Pedagoš. obz.*, letn. 24, št. 3–4, str. 3–21.

Črčinovič Rozman, Janja, Kovačič, Bojan, 2010: Musical talent. *Pedagoš. obz.*, letn. 25, št. 3/4, str. 47–59.

► **Črtomir MATEJEK**, magister znanosti, asistent za didaktiko športne vzgoje, na Pedagoški fakulteti UM zaposlen od oktobra 2001.

Bibliografija:

Planinšec, Jurij, Matejek, Črtomir, 2004: Differences in physical activity between non-overweight, overweight and obese children. *Collegium antropologicum*, 28 (2), 747–754.

Matejek, Črtomir, Planinšec, Jurij, 2008: Gibalna učinkovitost mestnih, primestnih in podeželskih otrok. *Revija za elementarno izobraževanje*, 1 (3/4), 5–12.

Matejek, Črtomir, Planinšec, Jurij, 2010: Gibalne sposobnosti otrok. V: Šimunič, B., Volmut, Tadeja, Pišot, R. (ur.). *Otroci potrebujemo gibanje: otrok med vplivi sodobnega življenjskega sloga: gibalne sposobnosti, telesne značilnosti in zdravstveni status slovenskih otrok*, (Knjižnica Annales kinesiologiae). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za kineziološke raziskave, Univerzitetna založba Annales, 45–53.

Matejek, Črtomir, Planinšec, Jurij, 2010: Gibalne sposobnosti otrok iz različnih bivalnih okolij. V: Šimunič, B., Volmut, Tadeja, Pišot, R. (ur.). *Otroci potrebujemo gibanje: otrok med vplivi sodobnega življenjskega sloga: gibalne sposobnosti, telesne značilnosti in zdravstveni status slovenskih otrok*, (Knjižnica Annales kinesiologiae). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za kineziološke raziskave, Univerzitetna založba Annales, 69–77.

Matejek, Črtomir, Planinšec, Jurij, 2011: Telesna samopodoba in gibalna učinkovitost dečkov in deklic v obdobju preadolescence. V: Duh, M., Ambrožič Dolinšek, J. (ur.). *Raziskovalni vidiki ekologije v kontekstu edukacije: znanstvena monografija*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Rakičan: RIS Dvorec, 93–103.

Je sodelavec Zveze učiteljev in trenerjev Slovenije pri Smučarski zvezi Slovenije, predsednik ocenjevalne komisije za področje športa pri projektu Mladi za napredek Maribora 2011.

► **Martina RAJŠP**, magistrica pedagoških znanosti, asistentka specialne didaktike (podpodročje: naravoslovje in tehnika), na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 2002.

Bibliografija:

Fošnarič, Samo, Rajšp, Martina, 2009: Nekateri elementi motivacijsko-čustvenega odzivanja 6–7 let starih učencev na prisotnost živali v šoli. *Pedagoška obzorja*, 24 (2), 144–52.

Rajšp, Martina, Žic, Jasna, Glavič, Sara, 2008: Tehniški dnevi v prvem triletju devetletne osnovne šole. *Revija za elementarno izobraževanje*, 1 (1/2), 95–103.

Fošnarič, Samo, Rajšp, Martina, 2009: Okoljske aktivnosti mlajših učencev v kontekstu trajnostnega razvoja. V: DUH, Matjaž (ur.), *Edukacija za trajnostni razvoj*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Rakičan: RIS Dvorec, 45–53.

Rajšp, Martina, Lepičnik Vodopivec, Jurka, 2011: Osnovnošolci in zdrav način življenja s poudarkom na uživanju tekočin. V: DUH, Matjaž (ur.), *Raziskovalni vidiki ekologije v kontekstu edukacije: znanstvena monografija*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Rajšp, Martina, 2010: *Zala na kmetiji* (Zbirka Mladež). Maribor: Litera.

Je avtorica mnogih, v skladu s predpisi potrjenih osnovnošolskih učbenikov, aktivno je sodelovala oz. še sodeluje v različnih odmevnih projektih (*Razvoj naravoslovnih kompetenc*, 2008–2011, Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko; *E-učna gradiva za predmet Spoznavanje okolja v 3. razredu: projekti: e-okolje*, 2008, Maribor: Pedagoška fakulteta; *Razvoj pismenosti (Javni razpis za izbor operacij delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Javni razpis za izbor operacij se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 3. razvojne prioritete: »Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja«; prednostne usmeritve 3.1. »Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.«*), 2009, Koper: Pedagoška fakulteta; *E-učna gradiva za predmet Spoznavanje okolja v 1., 2. in 3. razredu: projekti: e-okolje*, 2009, Ljubljana: Nevron), strokovno in znanstveno pa se ukvarja predvsem z vsebinami elementarnega poučevanja.

► **Polonca ŠEK MERTÜK**, doktorica znanosti, asistentka za področje slovenskega jezika, na Pedagoški fakulteti UM zaposlena od oktobra 1999.

Bibliografija:

Šek Mertük, Polonca, 2004: Trpni sedanjik za izražanje brezčasnih dejanj (Analiza izbranih odlomkov Matejevega evangelija). *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 75 (2/3), 669–681.

Šek Mertük, Polonca, 2006: Trpnik v Brižinskih spomenikih. *Jezikoslovni zapiski*, 12 (1), 115–129.

Šek Mertük, Polonca, 2006: Stanislav Škrabec o Franu Levstiku. V: Toporišič, Jože (ur.). *Jezikoslovci in njihova dela v Škrabčevih očeh. Škrabčeva misel V: zbornik s simpozija 2005*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica, 209–217.

Šek Mertük, Polonca, 2011: Vejica premalo ali preveč pri študentih razrednega pouka = Comma - too few or too many - with students of primary education. *Revija za elementarno izobraževanje*, 4 (1/2), 123–145.

Šek Mertük, Polonca, 2011: Neuresničevanje pravopisne rabe končnih ločil pri študentih razrednega pouka = Disregard of orthographic usage of final punctuation with students of primary education. V: Zupančič, Tomaž (ur.). *Mladi v procesih izobraževanja: zbornik Mednarodnega znanstvenega kongresa Mednarodno leto mladih: dialog in medsebojno razumevanje*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Ruše: Osnovna šola Janka Glazerja, 34–42.

Je lektorica (jezikovni pregled) *Revije za elementarno izobraževanje*. Lektorirala je tudi *E-učna gradiva za predmet Spoznavanje okolja v 3. razredu* (2008, Maribor: Pedagoška fakulteta) ter *E-učna gradiva za predmet Spoznavanje okolja v 1., 2. in 3. razredu* (2009, Ljubljana: Nevron).

Učitelja veččin

► Spec. **Drago DREVENŠEK**, na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru 12 let zaposlen kot visokošolski učitelj predavatelj. Pred zaposlitvijo na PEF je 15 let vodil občudnijsko športno dejavnost na UM. Ukvarjal se je tudi s tekmovalnim športom, saj je bil šest let trener in tudi selektor slovenske odbojcarske reprezentance, udeleženec Mediteranskih iger 93 in univerzijade v ZDA, finalnega turnirja CEV in pomoč ter glavni trener odbojcarskega kluba Paloma Branik (dvakratni državni prvaki).

► **Majda ERŽEN NOVAK**, učiteljica vokalno-instrumentalnega pouka

Bibliografija:

Cslovjecsek, Markus, Fontana, Sabina, Hettelingh, Daniel, Spühler, Monique, 2001: *Mathe macht Musik: Impulse zum musikalischen Unterricht mit dem Zahlenbuch 1 und 2*. 1. Aufl. Zug: Klett und Balmer, 88 str., ilustr.

Eržen Novak, Majda, 1995: *Brinine pesmi*. Maribor: Brijoma, 37 str., ilustr.

Eržen Novak, Majda, 1998: *Mehurčki*. Maribor: Brijoma, 40 str., ilustr.

Eržen Novak, Majda, 2003: *Pet glasbenih pravljic*, (Zbirka Čriček, 4). Maribor: Grafiti studio, 15 str.

Eržen Novak, Majda, Senica Vujanovič, Majda, 2003: *Polončine pesmi*, (Zbirka Čriček, 3). Maribor: Grafiti studio, 15 str.

Dr. Milena Ivanuš Grmek

Oddelek za temeljne pedagoške predmete

Oddelek za temeljne pedagoške predmete je mlad oddelek. Povezuje delo pedagogov, psihologov, specialnih pedagogov in strokovnjakov s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije, ki so matično zaposleni na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru. Po razdružitvi velike Pedagoške fakultete so se člani sedanjega oddelka začeli združevati v okviru Katedre za temeljne pedagoške predmete. Zaradi specifičnosti dela članov oddelka pa je Senat Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru na svoji seji 27. maja 2009 sprejel sklep o reorganizaciji Katedre za temeljne pedagoške predmete v Oddelek za temeljne pedagoške predmete.

Oddelek za temeljne pedagoške predmete trenutno še ne izvaja svojega študijskega programa. Sta pa v pripravi dva študijska programa: študijski program 2. stopnje Inkluzija v vzgoji in izobraževanju ter študijski program 3. stopnje Vodenje v vzgoji in izobraževanju.

Člani oddelka izvajajo pedagoške obveznosti na vseh oddelkih Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, in sicer na študijskih programih prve, druge in tretje stopnje. Prav tako sodelujejo pri izvajanju izrednega študija, v programu za izpopolnjevanje izobrazbe Pedagoško-andragoško izobraževanje in v programih stalnega strokovnega izpopolnjevanja. Sodelujejo tudi kot mentorji ali somentorji študentom pri diplomskih delih. Zaradi svoje bogate znanstvenoraziskovalne dejavnosti so iskani mentorji pri magistrskih delih in doktorskih disertacijah. S tem pomembno prispevajo k profesionalnemu razvoju bodočih učiteljev, vzgojiteljev in raziskovalcev na področju vzgoje in izobraževanja ter tudi k razširjanju in poglobljanju znanja, sposobnosti ter spretnosti učiteljev in vzgojiteljev, ki že delujejo v praksi.

Pomembno področje članov oddelka je znanstvenoraziskovalno delo, ki ga bomo razvijali tudi v bodoče. Člani oddelka sodelujejo v dveh programskih skupinah: Raziskovanje učenja in poučevanja v sodobni družbi ter Uporabna psihologija. Prav tako so vpeti v raziskovalno delo v ciljnoraziskovalnih projektih, aplikativnih projektih in ESS-projektih. Svoja znanstvena in strokovna spoznanja predstavljajo v uglednih domačih in tujih revijah ter tudi na različnih domačih in mednarodnih konferencah ter srečanjih.

Sodelujejo tudi v različnih strokovnih združenjih s področja profesionalnega razvoja učiteljev (npr. ISATT), raziskovanja (npr. EERA) in s sorodnimi visokoškolskimi institucijami za izobraževanje učiteljev na Hrvaškem, Madžarskem, Češkem, Fin-

skem, v Španiji ... V okviru programa Socrates Erasmus pa uresničujejo mednarodno izmenjavo profesorjev in študentov.

Na Oddelku za temeljne pedagoške predmete deluje deset sodelavcev: štiri redne profesorice, dve docentki, dve asistentki in asistent ter laborant.

Člani Oddelka za temeljne pedagoške predmete

1. Mag. Tomaž Bratina, asistent za metodologijo znanstvenoraziskovalnega dela in specialno didaktiko (podpodročje računalništvo)
2. Dr. Zlatka Cugmas, redna profesorica za razvojno psihologijo
3. Dr. Branka Čagran, redna profesorica za pedagoško metodologijo
4. Dr. Katarina Habe, docentka za psihologijo
5. Dr. Milena Ivanuš Grmek, redna profesorica za didaktiko
6. Dr. Katja Košir, docentka za pedagoško psihologijo
7. Mag. Marta Licardo, asistentka za specialno pedagogiko
8. Dr. Majda Schmidt, redna profesorica za specialno pedagogiko
9. Sara Tement, asistentka za psihologijo
10. Ivo Vek, laborant

Najpomembnejše bibliografske enote članov oddelka

► Mag. Tomaž BRATINA

Bratina, Tomaž. Multimedijaska e-gradiva v e-izobraževanju. V: Vovk Korže, Ana (ur.), Vihar, Nataša (ur.), Nekrep, Andreja (ur.). *Partnerstvo fakultet in šol kot spodbuda profesionalnemu razvoju učiteljev*. Maribor: Pedagoška fakulteta, 2007, str. 127–135.

Bratina, Tomaž, Čagran, Branka. Metodološke kompetence učiteljev v naravoslovju. V: Grubelnik, Vladimir (ur.). *Opredelitev naravoslovnih kompetenc: znanstvena monografija*. Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko, 2010, str. 28–35.

Bratina, Tomaž. Testing problem solving strategies in pedagogical methodology. V: Gómez Chova, Louis (ur.), Martí Belenguier, D. (ur.), Candel Torres, I. (ur.). *Edulearn 10 proceedings CD*. Valencia: International Association of Technology, Education and Development (IATED), 2010, str. 1–9.

Bratina, Tomaž, Krašna, Marjan. Students' attitude toward digital security. V: Gómez Chova, Louis (ur.), Candel Torres, I. (ur.), López Martínez, A. (ur.). *INTED 2011: International Technology, Education and Development Conference, 5th edition, Valencia (Spain), 7th-9th March, 2011 : conference proceedings cd*. [Compact disc ed.]. Valencia: International Association of Technology, Education and Development (IATED), 2011, str. 2831–2839.

Bratina, Tomaž, Krašna, Marjan. Correct interpretation of statistical analysis as result of instructional video application. V: Peta me unarodna naučno-stručna konferencija "Informatika, obrazovna tehnologija i novi mediji u obrazovanju", Sombor, 2008. *Summary book*, (Biblioteka Posebna izdanja, knj. 132, book 132). Sombor: Faculty of Education, 2008, str. 56.

► Dr. Zlatka CUGMAS

Cugmas, Zlatka. Social behaviors of children with different types of attachment toward their kindergarten teachers. *Stud. psychol.*, 2003, vol. 45, 4, str. 323–338.

Cugmas, Zlatka. Gender differences in relation between child's attachment to school teachers and his/her self-perception. *Stud. psychol.*, 2007, vol. 49, 1, str. 63–80.

Cugmas, Zlatka. Povezanost med mladostnikovimi odnosi s starši in vrstniki ter uživanjem zdravju škodljivih substanc. *Psihol. obz. (Ljublj.)*, 2010, letn. 19, št. 4, str. 153–173, tabele.

Cugmas, Zlatka. The external validity of the scale of self-perception for pre-school children (LSPO). V: Columbus, Alexandra (ur.). *Leading edge research in cognitive psychology*. New York: Nova Science Publishers, cop. 2006, str. 105–122.

Cugmas, Zlatka. *Narisal sem sonce zate: izbrana poglavja o razvoju otrokove navezanosti in samozaznave*. Ljubljana: Center za psihodiagnostična sredstva, 2003. 186 str., ilustr.

► Dr. Branka ČAGRAN

Čagran, Branka. *Univariatna in multivariatna analiza podatkov: zbirka primerov uporabe statističnih metod s SPSS*. Maribor: Pedagoška fakulteta, 2004. V, 55 str., [6] f. pril., tabele.

Čagran, Branka. Bilingual teaching - evaluation of the quality. V: Kozłowska, Anna (ur.). *The transition of educational concepts in the face of the European unification process*. Cz stochowa: Wydawnictwo Wy szej Szkoły Lingwistycznej, cop. 2005, str. 121–134.

Čagran, Branka, Cvetek, Slavko, Otič, Marta. Pedagoška praksa z vidika empirično verifisirane ocene visokošolskih didaktikov. *Sodob. pedagog.*, 2007, letn. 58, št. 1, str. 50–74.

Čagran, Branka, Ivanuš Grmek, Milena, Štemberger, Tina. Zunanja učna diferenciacija in čustveno-osebnostni vidik učenja. *Pedagoš. obz.*, 2009, letn. 24, št. 2, str. [3]–19.

Čagran, Branka, Schmidt, Majda. Attitudes of Slovene teachers towards the inclusion of pupils with different types of special needs in primary school. *Educ. stud.*, May 2011, vol. 37, no. 2, str. 171–195.

► Dr. Katarina HABE

Jaušovec, Norbert, Habe, Katarina. (2004). The influence of auditory background stimulation (Mozart's sonata K. 448) on visual brain activity. *International journal of psychophysiology*, vol. 51, no. 3, str. 261–271.

Habe, Katarina, Jaušovec, Norbert (2003). Mozart effect - reality or science fiction? *Psihološka obzorja*, letn. 12, št. 4, str. 23–32.

Habe, Katarina (2010). Neuropsychology of music: a rapidly growing branch of psychology. *Psihološka obzorja*, letn. 19, št. 1, str. 79–98.

Habe, Katarina, Delin, A. (2010). Uporabnost glasbe kot motivacijskega sredstva pri poučevanju v osnovni šoli. *Pedagoška obzorja*, letn. 25, št. 2, str. 35–50.

Habe, Katarina (2010). Nevroznanost – orodje optimizacije glasbenega poučevanja. *Glasba v šoli in vrtcu*, letn. 15, št. 3/4, str. 36–41.

► Dr. Milena IVANUŠ GRMEK

Ivanuš Grmek, Milena. Didaktične značilnosti pouka v devetletni osnovni šoli. *Pedagoš. obz.*, 2004, letn. 19, 1, str. 3–16.

Ivanuš Grmek, Milena, Javornik Krečič, Marija. Impact of external examinations (Matura) on school lessons. *Educ. stud.*, september 2004, vol. 30, no. 3, str. [319]–329.

Ivanuš Grmek, Milena, Javornik Krečič, Marija. Does undergraduate education influence teachers' perceptions of learning and teaching? The case of the Republic of Slovenia. *Educ. stud.*, december 2008, vol. 34, no. 5, str. 433–442. <http://dx.doi.org/10.1080/03055690802287645>.

Ivanuš Grmek, Milena, Čagran, Branka, Sadek, Lidija. *Eksperimentalna študija primera pri pouku spoznavanja okolja*. 1. natis. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009, 220 str., ilustr., preglednice.

Ivanuš Grmek, Milena, Čagran, Branka. Pridobitve in ovire prenovljenih učnih načrtov v gimnaziji. *Šol. polje (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2010, letn. 21, št. 3/4, str. 93–105.

► Dr. Katja KOŠIR

Košir, Katja, Pečjak, Sonja (2005). Sociometry as a method for investigating peer relationships: what does it actually measure? *Educational Research* 47 (1), str. 127–144.

Košir, Katja (2005). The influence of teacher's classroom management style on pupils' self-regulative behaviour. *Studia Psychologica*, 47 (2), str. 119–144.

Košir, Katja, Sočan, Gregor, Pečjak, Sonja (2007). The role of interpersonal relationships with peers and with teachers in students' academic achievement. *Review of Psychology*, 14 (1), str. 43–58.

Košir, Katja, Pečjak, Sonja (2007). Dejavniki, ki se povezujejo s socialno sprejetostjo v različnih obdobjih šolanja. *Psihološka obzorja*, 16 (3), str. 49–73.

Pečjak, Sonja, Košir, Katja (2002 in 2008). *Poglavja iz pedagoške psihologije: izbrane teme*. Ljubljana: Oddelek za psihologijo Filozofske fakultete.

► Mag. Marta LICARDO

Licardo, M. (2010). Samoodločanje v perspektivi inkluzije - izvleček = Self-determination in inclusion perspective. V Starc S. (ur.). Koper: Pedagoška fakulteta, str. 57–58.

Bakračević Vukman, K., Licardo, M. (2010). How cognitive, metacognitive, motivational and emotional self-regulation influence school performance in adolescence and early adulthood. *Educational Studies*, 1–10.

Licardo, M. (2008). Nekateri vidiki kompetence učenje učenja ter njena povezanost s šolskim učnim uspehom ob koncu primarnega, sekundarnega in terciarnega izobraževanja. Magistrsko delo. Maribor: Filozofska fakulteta UM.

Licardo, M., Schwarzer R., Jerusalem M., (2007). *General Self-Efficacy Scale – Slovenian Version*. Germany: Freie Universitat Berlin.

Bakračevič Vukman, K., Licardo, M. (2006). Nekatere povezave med emocionalno kompetentnostjo, emocionalno regulacijo ter odzivanjem v stresnih situacijah pri mladostniku. *Pedagoška obzorja*, letn. 21, št. 2, str. 70–86.

► Dr. Majda SCHMIDT

Schmidt, Majda, Kober, Ralph. Quality of life of families with children with intellectual disabilities in Slovenia. V: Kober, Ralph (ur.). *Enhancing the quality of life of people with intellectual disabilities: from theory to practice*, (Social Indicators Research Series, vol. 41). Dordrecht [etc.]: Springer, cop. 2010, str. 363–376.

Schmidt, Majda, Čagran, Branka. Self-concept of students in inclusive settings. *International Journal of Special Education*, 2008, vol. 23, no. 1, str. 8–17. <http://www.internationalsped.com/documents/2%20Self%20Concept.doc>.

Schmidt, Majda, Čreslovnik, Helena. Learning habits of students with special needs in short-term vocational education programmes. *Educ. stud.*, Oct. 2010, vol. 36, no. 4, str. 415–430.

Schmidt, Majda. Integracija/inkluzija otrok z motnjo sluha: kaj kažejo raziskovalni izsledki? *Šol. polje (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], jesen 2007, letn. 18, št. 3/4, str. 133–149.

Schmidt, Majda, Friš, Darko (ur.). *Socialna integracija otrok s posebnimi potrebami v osnovno šolo*, (Knjižna zbirka Monografije, 4). Maribor: Pedagoška fakulteta, 2001, 130 str.

► Sara TEMENT

Tement, Sara, Korunka, Christian, Pfifer, Ajda. Toward the assessment of the work-family interface: validation of the Slovenian versions of work-family conflict and work-family enrichment scales. *Psihol. obz. (Ljublj.)*, 2010, letn. 19, št. 3, str. 53–74, tabele.

Tement, Sara, Korunka, Christian, Kapella, Olaf. Employees' caregiving responsibilities in relation to the work-family interface: a literature review. V: Korunka,

Christian (ur.). 6. Tagung der Fachgruppe Arbeits- und Organisationspsychologie der Deutschen Gesellschaft für Psychologie. *Entscheidungen und Veränderungen in Arbeit, Organisation und Wirtschaft*. Wien: Facultas, cop. 2009, str. 58.

Tement, Sara, Korunka, Christian. Is one employee's blessing another one's curse? The moderating role of dependent type in the relationship between job demand/resources and job satisfaction. V: The 2nd Biennial IWP Institute of Work Psychology Conference on Work, Well-being and Performance, June 29th to July 1st 2010, St. Paul's Hotel, Sheffield, UK. *IWP Conference 2010: [conference brochure]*. Sheffield: Institute of Work Psychology, University of Sheffield, 2010, str. 97.

Tement, Sara, Korunka, Christian. Usklajevanje dela in družinskega življenja: predstavitev dveh merskih instrumentov in prvi rezultati. V: MUSIL, Bojan (ur.), PAVŠIČ, Mojca (ur.). VI. kongres psihologov Slovenije z mednarodno udeležbo, Rogaška Slatina, 29. september–2. oktober 2010. *Povzetki prispevkov*. Ljubljana: Društvo psihologov Slovenije, 2010, str. 86.

Tement, Sara, Korunka, Christian, Pfifer, Ajda. Toward the assessment of the work-family interface : validation of the Slovenian versions of work-family conflict and work-family enrichment scales. *Review of Psychology*, 2010, vol. 17, no. 2, str. 160.

Dr. Jurka Lepičnik Vodopivec

Oddelek za predšolsko vzgojo

Po podatkih, ki jih navaja Bračič (1986), je bila že leta 1966 dana pobuda za ustanovitev dveletnega študijskega programa za izobraževanje vzgojiteljic v okviru tedanje Pedagoške akademije Maribor. Oblikovana je bila delovna skupina, ki je pripravila program izobraževanja za redni in izredni študij. Kljub prizadevanjem delovne skupine in Pedagoške akademije, ki je leta 1973 sprejela sklep o ustanovitvi oddelka za vzgojiteljice, so se aktivnosti odložile, saj ni dobil podpore od ustreznih republiških organov. Kljub mnogim pobudam in zahtevam vzgojiteljic je bil predlog potrjen šele v okviru reforme pedagoškega šolstva.

Z ustanovitvijo Pedagoške fakultete v letu 1985 je v okviru Oddelka za pedagogiko, psihologijo, didaktiko in specialne didaktike začela delovati katedra za specialne didaktike predšolske vzgoje.

Oddelek za predšolsko vzgojo se ustanovi leta 1989, vodi ga mag. Bojan Brumen. Od 1991 do 1993 oddelek vodi mag. Marjana Erženičnik Pačnik. V letih med 1995 in 1998 je predstojnik Oddelka za predšolsko vzgojo dr. Dolfe Rajtmajer. Od 1999 do 2003 je predstojnica oddelka dr. Olga Denac, od leta 2003 do 2007 dr. Tomaž Zupančič, od novembra leta 2007 do septembra 2011 dr. Jurka Lepičnik Vodopivec. Od oktobra 2011 oddelek vodi dr. Olga Denac.

Višješolski študijski program Vzgojitelj predšolskih otrok je bil prvič razpisan v študijskem letu 1984/85 kot izredni študij. Leto kasneje, v študijskem letu 1985/86, pa je bil razpisan tudi redni študij. Višješolski program vzgojitelj predšolskih otrok traja 4 semestre in se izvaja od 1984/85 do 1995/96. Kot izredni študij se preko delavskih oz. ljudskih univerz izvaja tudi v drugih krajih, in sicer v študijskem letu 1986/87 in 1987/88 v Celju, v študijskem letu 1989/90 v Murski Soboti in Žalcu, v študijskem letu 1990/91 pa v Krškem. Diplomanti pridobijo strokovni naziv vzgojiteljica/vzgojitelj predšolskih otrok.

V študijskem letu 1995/96 se na Pedagoški fakulteti v Mariboru začne izvajati triletni visokošolski strokovni program Predšolska vzgoja, ki traja 6 semestrov in se izvaja od 1995/96 do 2008/09. V študijskem letu 1995/96 se kot izredni študijski program izvaja v Celju, v študijskih letih 1997/98, 1999/00, 2001/02, 2003/04, 2005/06 pa v Žalcu. Z uspešnim zagovorom diplomskega dela si študenti pridobijo strokovni naziv diplomirani vzgojitelj predšolskih otrok oziroma diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok. Program se s študijskim letom 2010/11 zaključuje.

V študijskem letu 2009/10 se začne izvajati visokošolski študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja. Študij predšolske vzgoje ostaja v obsegu šestih semestrov,

se pa v skladu s smernicami bolonjske preнове visokega šolstva uvede več prakse, poveča se izbirnost predmetov, predmeti in vsebine pa se uskladijo v skladu s kreditnim vrednotenjem (ECTS). Temeljni cilj programa Predšolska vzgoja je usposobiti študentke in študente za kakovostno delo s predšolskimi otroki in učenci v prvem razredu devetletne osnovne šole, za sodelovanje z njihovimi starši in sodelavci ter drugimi strokovnjaki v vrtcu, šoli in širše. V procesu izobraževanja se študentke in študenti seznanjajo z različnimi pogledi in pojmovanji otroštva in vzgoje, pridobivajo temeljna teoretična in praktična znanja s tega področja in preverjajo svoja znanja in spretnosti s posameznih področij dejavnosti v vsakdanjem življenju in delu vrtca in prvega razreda devetletne osnovne šole. Diplomanti programa obvladajo spretnosti komuniciranja z otroki in odraslimi, znajo načrtovati, izvajati in kritično evalvirati vzgojno delo. Izbirni predmeti študentkam in študentom omogočajo, da se podrobneje in še bolj poglobljeno usposobijo za posamezna področja dejavnosti, za katera imajo osebni interes in sposobnosti. Pomemben cilj programa je pridobitev temeljnih in transfernih znanj, ki diplomantom omogočajo, da v procesu vseživljenjskega učenja sami iščejo vire in načine za pridobitev znanj in spretnosti, ki jih potrebujejo pri vsakdanjem delu. Z zaključkom študija in uspešno opravljeno diplomsko nalogo kandidat pridobi naziv diplomirani vzgojitelj / diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok.

V študijskem letu 2011/12 se začne izvajati študijski program druge stopnje Zgodnje učenje in poučevanje. S tem se uresničujejo dolgoletna prizadevanja vzgojiteljic in vzgojiteljev po možnosti nadaljnjega izobraževanja. Prvič v zgodovini študija predšolske stopnje se na Univerzi v Mariboru na našem oddelku razpiše podiplomski študijski program. Študijski program Zgodnje učenje in poučevanje je namenjen nadaljevanju študija predšolske vzgoje, je program bolonjske druge stopnje in omogoča študentom predšolske vzgoje tudi prehod na doktorski študij Edukacijskih ved na Pedagoški fakulteti v Mariboru, kakor tudi na nekatere druge ustrezne programe tretje stopnje.

Program	1984/85		1991/92		1995/96		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Višješolski študijski program VZGOJITELJ PREDŠOLSKIH OTROK (4 semestri)	19	60	128	103	188	180	–	35	–	–
Visokošolski študijski program PREDŠOLSKA VZGOJA (6 semestrov)	–	–	–	–	–	–	349	478	138	61

Program	1984/85		1991/92		1995/96		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Visokošolski študijski program PREDŠOLSKA VZGOJA (6 semestrov)		–		–		–	349	478	138	61

Tabela 1: Primerjava vpisanih študentov (z absolventi)

Kot je razvidno iz tabele 1, se je v višješolski študijski program Vzgojitelj predšolskih otrok v študijskem letu 1984/85 vpisalo 60 izrednih študentov. V letu 1991/92 je bilo skupaj vpisanih 231 študentov, od tega 128 rednih in 103 izredni. Dinamika povečevanja vpisa se nadaljuje in doseže vrh v letu 2001/02, ko je na visokošolski študijski program Predšolska vzgoja vpisanih 349 rednih in 478 izrednih študentov. V zadnjem letu je vpisanih 138 rednih in 61 izrednih študentov v Visokošolski študijski program Predšolska vzgoja in 151 rednih in 54 izrednih študentov v Visokošolski študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja.

Programi	Redni	Izredni	Skupaj
Višješolski študijski program VZGOJITELJ PREDŠOLSKIH OTROK od 1987 do 2002	354	569	923
Visokošolski študijski program PREDŠOLSKA VZGOJA od 1998 do 2010	652	823	1475
Skupaj	1006	1392	2398

Tabela 2: Število diplomantov od ustanovitve do 31. 12. 2010

V tabeli 2 so prikazani podatki o diplomantih. Višješolski študijski program Vzgojitelj predšolskih otrok je zaključilo skupaj 923 študentov, od tega 354 rednih in 569 izrednih študentov. Visokošolski študijski program Predšolska vzgoja je do leta 2010 zaključilo 1475 študentov, od tega 652 rednih in 823 izrednih.

Dosedanje delo oddelka je bilo osredotočeno pretežno na izvajanje pedagoškega procesa in zlasti v zadnjem obdobju tudi na pripravo novih študijskih programov prve in druge bolonjske stopnje. V bodoče bo večji delež aktivnosti potrebno usmeriti v evalvacijo študijskih programov, razvoj tutorstva, vseživljenjsko učenje ter znanstvenoraziskovalno in mednarodno dejavnost.

Redno zaposleni člani Oddelka za predšolsko vzgojo v letu 2011

► **Olga DENAC**, doktorica pedagoških znanosti, izredna profesorica za področje specialne didaktike (podpodročje glasba)

Bibliografija:

Denac, Olga. A case study of preschool children's musical interests at home and at school. *Early child. educ. j.*, 2008, 35, str. 439–444. <http://dx.doi.org/10.1007/s10643-007-0205-4>.

Denac, Olga. Place and role of music education in the planned curriculum for kindergartens. *Int. j. music educ.*, 2009, vol. 27, no. 1, str. 68–81. <http://dx.doi.org/10.1177/0255761408101556>.

Denac, Olga. The popularity of music activities with pre-school teachers and children in kindergartens. V: Thompson, Spencer B. (ur.). *Kindergartens: programs, functions and outcomes*, (Education in a competitive and globalizing world series). New York: Nova Science Publishers, cop. 2010, str. 203–214.

Denac, Olga. The importance of planning music education from the view of integral development of the child's personality. V: Hermida, João (ur.), Ferreo, Mariana (ur.). *Music education*, (Education in a competitive and globalizing world series). New York: Nova Science Publishers, cop. 2010, str. 89–111.

Denac, Olga. *Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu*. 1. izd. Ljubljana: Debora, 2010, 130 str., tabele.

► **Marjana ERŽENIČNIK PAČNIK**, doktorica pedagoških znanosti, docentka za področje specialne didaktike (podpodročje jezikovna vzgoja)

Bibliografija:

Erženičnik Pačnik, Marjana. Vpliv vzgojitelja na nekatere vidike razvoja otrokovega govora. *Pedagoš. obz.*, 1999, letn. 14, št. 5–6, str. Š308Č–318.

Erženičnik Pačnik, Marjana. Možnosti vzgojitelja pri spodbujanju razvoja otrokovega interesa za branje. *Otrok knj.*, 2008, letn. 35, št. 71, str. 5–23.

Erženičnik Pačnik, Marjana. Spodbujanje razvoja otrokovega govora. *Pedagoš. obz.*, 2009, letn. 24, št. 1, str. 16–35.

http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/PDF/DSPO_2009_24_01.pdf.

Erženičnik Pačnik, Marjana. Pomen spodbudnega okolja in interakcij za spodbujanje pismenosti v predšolskem obdobju. V: Vrbovšek, Betka (ur.). *Porajajoča se pismenost v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Supra, 2007, str. 29–36.

Erženičnik Pačnik, Marjana. Komunikacijski model govorne vzgoje. V: Bezenšek, Jana (ur.). *Predšolski otrok danes: [zbornik prispevkov strokovnega srečanja, Vrtec Slovenske Konjice, april 2003]*. Slovenske Konjice: Vrtec, 2003, str. 195–200.

► **Marko GOSAK**, doktor znanosti s področja fizike, asistent za področje fizike

Bibliografija:

Perc, Matjaž, Gosak, Marko, Marhl, Marko. Periodic calcium waves in coupled cells induced by internal noise. *Chem. Phys. Lett.* [Print ed.], 2007, vol. 437, iss. 1/3, str. 143–147.

Perc, Matjaž, Gosak, Marko, Kralj, Samo. Stochastic resonance in soft matter systems: combined effects of static and dynamic disorder. *Soft matter*, 2008, 4, str. 1861–1870.

Gosak, Marko. *Cellular diversity promotes intercellular Ca[^{sup}]2+ wave propagation*. *Biophysical chemistry*. [Print ed.], 2009, vol. 139, iss. 1, str. 53–56.

Gosak, Marko, Korošak, Dean, Marhl, Marko. *Optimal network configuration for maximal coherence resonance in excitable systems*. *Phys. rev., E Stat. nonlinear soft matter phys.* (Print), 2010, vol. 81, iss. 5, str. 056104-1–056104-7.

Gosak, Marko, Korošak, Dean, Marhl, Marko. Topologically determined optimal stochastic resonance responses of spatially embedded networks. *New journal of physics*. [Online ed.], Jan. 2011, vol. 13, issue 1, str. 013012-1–013012-15.

► **Maja HMELAK**, profesorica sociologije in pedagogike, asistentka za področje predšolske pedagogike

Bibliografija:

Lepičnik Vodopivec, Jurka, Hmelak, Maja. Possibilities for media education in kindergarten. *Scientia paedagogica experimentalis*, 2007, 44, [no.] 2, str. 165–180.

Hmelak, Maja, Čagran, Branka. The use of handbooks of pre-school education by trainee teachers. *Scientia paedagogica experimentalis*, 2009, vol. 46, no. 2, str. 319–334, ilustr.

Hmelak, Maja, Lepičnik Vodopivec, Jurka. Nekateri vidiki vrednotenja revije za predšolske otroke. *Šol. polje (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2010, letn. 21, št. 1/2, str. 35–52.

Lepičnik Vodopivec, Jurka, Hmelak, Maja. Lernen der Vorschulkinder im Kindergarten. V: HOPFNER, Johanna (ur.), PROTNER, Edvard (ur.). *Education from the past to the present: pedagogical and didactic lessons from the history of education*, (Zora, 62), (Mednarodna knjižna zbirka Zora). Bielsko-Biała [etc.]: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, 2009, str. 182–192.

Lepičnik Vodopivec, Jurka, Hmelak, Maja. Professional development of pre-school educators. V: Janík, Tomáš (ur.), Knecht, Petr (ur.). *New pathways in the professional development of teachers*, (Austria, Bd. 7). Wien; Berlin: Lit, cop. 2010, str. 228–232.

► **Olivera ILIĆ**, magistrica s področja sociologije, predavateljica za področje specialne didaktike (podpodročje plesna vzgoja)

Denac, Olga, Ilić, Olivera. Integracijske možnosti glasbeno-plesne vzgoje, kjer je izhodišče pesem kot spodbuda za plesno ustvarjanje. *Pedagoš. obz.*, 7 (1992), 21; str. 38–45.

Ilić, Olivera. Načrtovanje plesnih dejavnosti v vrtcu. V: Goriup, Jana (ur.). *Predšolski otrok danes: [zbornik prispevkov strokovnega srečanja, Vrtec Slovenske Konjice, april 2003]*. Slovenske Konjice: Vrtec, 2003, str. 234–239, graf. prikazi.

Denac, Olga, Ilić, Olivera. Ko pojem, plešem. Pesem kot spodbuda za plesno ustvarjanje: priročnik za metodiko glasbene in plesne vzgoje na predšolski stopnji. Radovljica: Didakta, 1993. 95 str., ilustr.

Robinson, Simon, Palleschi, Carlo, Zakonjšek, Andreja. Umberto Giordano: Fedora: predstava orkestra in zboru Opere in baleta SNG Maribor, sezona 2002/03, premiera 29. novembra 2002. Maribor, 2002.

Kovačič, Dragica, Feguš, Maksimiljan. *Pietro Mascagni: Cavalleria rusticana = Kmečka čast: predstava SNG Maribor, Opera in balet, premiera 24. junija 1993*. Maribor, 1993.

► **Jurka LEPIČNIK VODOPIVEC**, doktorica pedagoških znanosti, izredna profesorica za področje predšolske pedagogike

Lepičnik Vodopivec, Jurka. Perceived expectations of prospective teachers regarding their career choice. *The new educational review*, 2010, vol. 22, no. 3/4, str. 237–251.

Lepičnik Vodopivec, Jurka. Cilji in naloge okoljske vzgoje v vrtcu. *Pedagoš. obz.*, 2010, letn. 25, št. 2, str. 3–18.

Lepičnik Vodopivec, Jurka. Sodelovanje staršev z vrtcem kot dejavnik kakovosti vrtca. *Revija za elementarno izobraževanje*, sep. 2010, letn. 3, št. 2/3, str. 63–78.

Lepičnik Vodopivec, Jurka. Teaching and learning in kindergarten. *US-China education review*, dec. 2010, vol. 7, no. 12, str. 98–105.

Lepičnik Vodopivec, Jurka. *Prvi koraci u odgoju i obrazovanju za okoliš*. Kraljevo: Alisa Press, 2007. 261 str., tabele.

► **Miha MARINŠEK**, doktor kinezioloških znanosti, docent za področje kineziologije – pedagoški vidik

Marinšek, Miha. Vpliv načrtovanega procesa vadbe na razvoj kompleksne gibalne strukture mlajših otrok. V: Pišot, Rado (ur.), Kropelj, Veronika L. (ur.), Zorc, Joca (ur.), Volmut, Tadeja (ur.), Obid, Alenka (ur.). 4. mednarodni simpozij Otrok v gibanju = 4th International Symposium A Child in Motion, Portorož, Slovenija, 2006. *Zbornik izvlečkov in prispevkov*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, 2006, str. 1–6.

Marinšek, Miha. Analysis of complex movement of young children. V: Kallio, Jouni (ur.), Komi, Paavo V. (ur.), Komulainen, Jyrki (ur.), Avela, Janne (ur.). 12th Annual Congress of the European College of Sport Science, July 11-14, 2007 Jyväskylä. *Book of abstracts*, (Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja). Keuruu: European College of Sport Science, 2007, str. 518.

Kolar, Edvard, Kovač, Marjeta, Marinšek, Miha. Teorije motoričnega učenja in osnovne metode učenja motoričnih veščin. V: Kolar, Edvard (ur.), Piletič, Sebastijan (ur.). *Gimnastika za trenerje in pedagoge 2*. Ljubljana: Gimnastična zveza Slovenije, 2006, str. 57–73.

Marinšek, Miha, Veličkovič, Saša. Analysis of motor abilities between male gymnasts of two different countries. *Int. q. sport sci.*, 2010, vol. 2, no. 1, str. 9–16, tabele.

Marinšek, Miha (v tisku). The centre of pressure of dominant and non-dominant foot on quite stance in 5 year old children. V: 6th International Conference on Kinesiology, Opatija, Hrvaška, 2011.

► **Miran MUHIČ**, profesor telesne vzgoje, predavatelj za področje kineziologije – pedagoški vidik

Muhič, Miran. Practice of endurance of children under school age. V: Blahutková, Marie (ur.). *Sport a kvalita života 2008: sbornik příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, 2008, str. 1–9.

Muhič, Miran. Influence of morphological characteristics on motor abilities of six-year-old children. V: Šerá, Vendula (ur.). *Health education and quality of life II: 8.–10. 10. 2009, Hluboká nad Vltavou*. České Budjovice: University of South Bohemia, cop. 2009, str. 1–6, ilustr.

Muhič, Miran. Ugotavljanje gibalnih znanj pet let starih otrok = Detection of motor skills of five years old children. V: Pišot, Rado (ur.), Štemberger, Vesna (ur.), Šimunič, Boštjan (ur.), Dolenc, Petra (ur.), Malej, Ronald (ur.). *Prispevki*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče: = University of Primorska, Science and Research Centre, 2010, str. 259–261.

Muhič, Miran. Elementarne gibalne igre kot sredstvo za razvijanje gibalnih sposobnosti otrok = Elementary sport games as means for development of child motor abilities. V: Pišot, Rado (ur.), Štemberger, Vesna (ur.), Šimunič, Boštjan (ur.), Dolenc, Petra (ur.), Malej, Ronald (ur.). *Prispevki*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče: = University of Primorska, Science and Research Centre, 2010, str. 262–263.

Muhič, Miran. Influence of rollerblading on motor skills of preschool children. V: Kuder, Anna (ur.), Perkowski, Krzysztof (ur.), Iedziewski, Dariusz (ur.). *Proces doskonalenia treningu i walki sportowej. Tom 6*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej, 2009, str. 445–449.

Muhič, Miran. Hoja od otroštva do pozne starosti. V: Muhič, Miran (ur.). *Planinsko društvo RTV Ljubljana: 1970–2010: zbornik ob 40-letnici delovanja društva*. Ljubljana: Planinsko društvo RTV, 2010, str. 47–52.

► **Darija PETEK**, magistrica znanosti, višja predavateljica za področje specialne didaktike (podpodročje naravoslovje)

Petek, Darija. Spoznavanje nekaterih pojmov (procesov) preko naravoslovnih poskusov v vrtcu. *Revija za elementarno izobraževanje*, apr. 2010, letn. 3, št. 1, str. 75–88, ilustr.

Petek, Darija. Odkrivanje otrokovih prvotnih zamisli ob naravoslovnem poskusu = Children's first ideas above natural science experiment. V: *Slovenski kemijski dnevi 2009, Maribor, 24. in 25. september 2009*. Maribor: FKKT, 2009, str. 1–10.

Petek, Darija. Dijete istražuje svojo okolino – projekt "Štetne i otrovne tvari". V: Vujičić, Lidija (ur.), Duh, Matjaž (ur.). *Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta: znanstvena monografija: a path to more quality education of children: scientific monography*. Rijeka: Učiteljski fakultet; Maribor: Pedagoška fakulteta, 2009, str. 187–195.

Petek, Darija, Grubelnik, Vladimir. Pomen raziskovanja kot sistema učenja pri razvoju naravoslovnih sposobnosti in spretnosti v zgodnjem otroštvu. V: Grubelnik, Vladimir (ur.). *Opredelitev naravoslovnih kompetenc: znanstvena monografija*. Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko, 2010, str. 200–208.

Petek, Darija, Glažar, Saša A., Razdevšek Pučko, Cveta. Učenje z razumevanjem pri spoznavanju naravoslovja. V: Medved Udovič, Vida (ur.), Cotič, Mara (ur.), Felda, Darjo (ur.), Rožac Darovec, Vida (ur.), Darovec, Darko (ur.). *Zgodnje učenje in poučevanje otrok*, (Knjižnica Annales Majora). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Pedagoška fakulteta, 2006, str. 455–467.

► **Sabina ŠINKO**, profesorica likovne pedagogike, višja predavateljica za področje lutkarstva, lutkovnega oblikovanja in gledališko-scenskih umetnosti

Šinko, Sabina. *Reg rejtem: Mesebolt Bábszínház, Szombathely, 2005*. Szombathely, 2005.

Nagy, Ilona, Šinko, Sabina. *Sedem pik = A hét pötty: predstava Lutkovnega gledališča Pupilla, Lendava, februar 2007*. Lendava, 2007.

Krilić, Zlatko, Šinko, Sabina. *Jajce: predstava Lutkovnega gledališča Maribor, ob 60-letnici lutkovnega ustvarjanja Tineta Varla, Maribor, premiera 10. januarja 2008*. Maribor, 2007.

Rumi, László, Šinko, Sabina. *Zadnji polet ali Princ kopastih ovčic = Az utolsó repülés vagy A Báránnyel k Hercege: predstava Lutkovnega gledališča Pupilla, Lendava, 23. in 26. oktober 2008*. Lendava, 2008.

Šinko, Sabina. Otpadci kao material za izradu lutaka u vrtiću. V: Vujičić, Lidija (ur.), Duh, Matjaž (ur.). *Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta: znanstvena monografija: a path to more quality education of chil-*

dren: scientific monography. Rijeka: Učiteljski fakultet; Maribor: Pedagoška fakulteta, 2009, str. 245–252, ilustr.

► **Tomaž ZUPANČIČ**, doktor likovnopedagoških znanosti, docent za področje specialne didaktike (podpodročje likovna umetnost)

Zupančič, Tomaž. *Likovno-ustvarjalni razvoj otrok v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Debora, 2001.

Zupančič, Tomaž. *Metoda likovnopedagoškega koncepta: priročnik za učitelje*, (Modeli poučevanja in učenja, Likovna vzgoja). 1. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2006.

Zupančič, Tomaž, Duh, Matjaž. *Likovni odgoj i umjetnost Pabla Picassa: likovnopedagoški projekt u Dječjem vrtiću Opatija = Art education and the art of Pablo Picasso: art educational project at Opatija nursery school*. Opatija: Dječji vrtić Opatija, 2009.

Zupančič, Tomaž. Convention on the rights of the child within the contemporary post-modern art education. V: *Neue Architekturen im europäischen Hochschulraum: Konferenzband, Wien, 7. und 8. Mai 2009*.

Zupančič, Tomaž. Likovni svet Lilijane Praprotnik Zupančič = Lilijana Praprotnik-Zupančič's artistic world. V: Domjan, Alenka, Haramija, Dragica, Pregl Kobe, Tatjana, Zupančič, Tomaž. *Lila Prap: pravljíčarka, ki misli v podobah in zapisuje v znakih = a storyteller who thinks in images and writes in signs*. Celje: Zavod Celeia, Center sodobnih umetnosti, Galerija sodobne umetnosti = Celeia Institute, Centre of Contemporary Art, Gallery of Contemporary Art, 2011.

Pomembne diplomantke oddelka

Nataša Medved, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Mateja Marolt, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Liljana Prodanovič, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Julija Sekolovnik, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Ksenija Poklič, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Rebeka Knez, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Tina Zajšek, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Tadeja Bračko, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

Tadeja Kaučič, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok

LITERATURA

Bračič, V. (1986). Organizacijska in samoupravna podoba Pedagoške akademije Maribor od njene ustanovitve do danes. V: Papotnik, Plemenitaš, Lešnik, Brumen, Bračič (ur.). *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Stojan Puhelj, prof.

Oddelek za športno treniranje

Študijska smer športno treniranje

1. Podatki o razpisu Študijskih programov, vezanih na področje Športa

Višješolski dvopredmetni program Telesna vzgoja (4 semestri) od 1964/65 do 1972/73 (povezave z biologijo, geografijo, ruščino, angleščino in nemščino)

Oddelek za telesno vzgojo na Pedagoški akademiji v Mariboru je bil ustanovljen leta 1964. V prvih letih je bil študij dvopredmeten, kandidati so lahko poleg telesne vzgoje izbirali še med geografijo, biologijo in tujim jezikom. Študijski program je bil ponujen študentom, ki so končali srednjo šolo za telesno vzgojo v Mariboru. Takratni profil učitelja je bil osredotočen na delo pri športni vzgoji v osnovnih šolah.

Višješolski enopredmetni program Telesna vzgoja (4 semestri) od 1974 do 1989

Po letu 1973 je bil študij enopredmeten. V študijskem letu 1977/78 je bil sprejet nov študijski program, ki je bil usklajen s programom visokošolskega študija Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani (VŠTK). Ta program je bil leta 1980 delno spremenjen z dogovorom med obema ustanovama, saj ga je bilo treba poenotiti za lažji prehod diplomantov Pedagoške akademije na VŠTK.

Visokošolski strokovni študijski program (izredni študij) Trener izbrane športne panoge (6 semestrov) od 2005/06 do 2008/09

Nov zakon o športu za vse dejavne kadre na področju športa določa obvezno pridobitev ustrezne kvalifikacije in glede na veliko pomanjkanje ustrezno izobraženih trenerjev na področju SV Slovenije se je v študijskem letu 2005/06 na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru pojavila nova študijska smer Trener izbrane športne panoge. Prvi predstojnik na Oddelku trener izbrane športne panoge je bil zasl. prof. dr. Jože Vauhnik. Pridobitev visokošolskega strokovnega programa Trener izbrane športne panoge je bil pomemben prispevek k harmoničnemu razvoju in izvajanju nalog s področja športa v Sloveniji, še posebej v SV Sloveniji.

Dodiplomski enopredmetni študijski program prve stopnje Športno treniranje od 2009/10 dalje

Visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Športno treniranje se izvaja le v obliki izrednega študija od leta 2009. Dosedanji program je bil dopolnjen z nekaterimi zahtevami Bolonjske deklaracije, hkrati pa smo spremenili uradni naslov programa. Sedanji predstojnik Oddelka za športno treniranje je Stojan Puhalj, prof., predavatelj kinezioloških znanosti, ki je tudi edini redno zaposlen učitelj na oddelku. Na Oddelku za športno treniranje se trenutno izvaja visokošolski strokovni študijski program prve stopnje. Izpostaviti velja kar visoke vstopne kriterije ob vpisu na študij, kar nam v veliki meri zagotavlja primeren nivo kandidatov. Naziv, ki ga študent pridobi po končanem študiju Športnega treniranja prve stopnje, je diplomirani športni trener / diplomirana športna trenerka. Od študijskega leta 2011/12 dalje pa začnemo z izvajanjem študijskega programa Športno treniranje druge stopnje – magistrski študij. Naziv po končanem študiju 2. stopnje je magister/magistrica športnega treniranja. Drugostopenjski študij primerno zaokrožuje študij Športnega treniranja na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru. V primeru dobrega odziva in vpisa na drugostopenjski študij bo potrebno razmišljati tudi o dodatnih redno zaposlenih učiteljih. V bodoče bo potrebno razmišljati tudi o boljših prostorskih možnostih delovanja v okviru Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, kajti trenutno smo v veliki meri vezani na najeme potrebnih prostorov. Vizija oddelka je, da se iz trenutnega izrednega študija Športnega treniranja preide na redni študij, kjer imamo trenutno še večja kadrovska pomanjkanja. Sicer se pa iz leta v leto v program dodajajo nove športne panoge, s čimer se širi krog delovanja oddelka.

Poudariti velja, da je večji del nosilcev športnih panog vrhunskih trenerjev z najvišjimi kompetencami in referencami s svojih področij. Tudi med vpisanimi študenti najdemo kar nekaj vrhunskih športnikov (Aljaž Pegan, Sašo Bertoncely, Marko Tkalec, Marko Pridigar, Sabina Veit, Sebastijan Jagarinec, Marko Oštir ...), kar nam dodatno zvišuje prepoznavnost oddelka.

Predstojnik Oddelka za športno treniranje, **Stojan PUHALJ**, predavatelj, je na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru redno zaposlen od leta 2007 in je nosilec predmetov alpsko smučanje, fitnes ter praktično usposabljanje 1 in 2. Je član strokovnega sveta Smučarske zveze Slovenije, tehnični direktor Smučarske zveze Bolgarije, član upravnega odbora in strokovnega sveta Smučarskega kluba Branik, član državne izpitne komisije pri Smučarski zvezi Slovenije, sicer pa predavatelj na različnih strokovnih seminarjih doma (Fakulteta za šport v LJ, Smučarska zveza Slovenije) in v tujini (Univerza v Sofiji – Bolgarija – fakulteta za šport).

Program vpisanim študentom zagotavlja usposobljenost za delovanje na naslednjih področjih športa:

- načrtovanje, izvajanje in spremljanje procesa treniranja perspektivnih in vrhunskih športnikov različnih starosti in kategorij, obeh spolov;
- vodenje športnikov na tekmovanjih v izbrani športni panogi;
- delo v vseh fazah selektivnega procesa nadarjenih otrok in perspektivnih športnikov v določeni športni panogi;
- razvoj sodobnih metod in strategij v procesu treniranja;
- uvajanje novih znanstvenih spoznanj v trenersko prakso ter sodelovanje pri ugotavljanju in vrednotenju novosti v športnem treniranju;
- svetovanje in sodelovanje pri izobraževanju amaterskih in profesionalnih kadrov v športu;
- sodelovanje v dodatnih športnih programih osnovnih in srednjih šol;
- iskanje nadarjenih otrok in mladostnikov za šport;
- ustvarjalno reševanje problemov v različnih kompleksnih in nepredvidljivih situacijah v procesu treninga.

Zaposljivost diplomantov

Kljub negativnim trendom zaposlovanja je za naše diplomante vsaka skrb odveč, še posebej če bodo določila, ki jih opredeljuje nov Zakon o športu, dosledneje upoštevana. Kandidati, ki bodo končali program Športno treniranje, se bodo lahko zaposlovali tudi v tujini. Zaposlitvene možnosti so:

- v športnih organizacijah za delo v selektivnih programih,
 - v športnih organizacijah za delo s kakovostnimi, vrhunskimi športniki,
 - v športnih šolah nacionalnega ali regijskega pomena,
 - v strokovnih športnih asociacijah v okviru občine ali regije,
 - pri drugih pravnih osebah, ki jih zakon dovoljuje,
 - kot samostojni strokovni delavci v športnih dejavnostih,
 - kot animatorji športnih dejavnosti v turizmu,
 - v drugih dejavnostih na področju športa.
-

Primerjava vpisanih študentov (z absolventi)

Program	1961/62		1971/72		1981/82		1991/92		2001/02		2010/11	
	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR	R	IZR
Telesna vzgoja (dvo-predmetni VŠ-program)	-		48	4	-		-		-		-	
Telesna vzgoja (eno-predmetni VŠ-program)	-		-		113	28	-		-		-	
TIŠP/ŠT	-		-		-		-		-		143	

Število diplomantov od ustanovitve do 31. 12. 2010

Programi	Redni	Izredni	Skupaj
VIŠJEŠOLSKI – dvopredmetni: od 1966 do 1983	50	4	54
VIŠJEŠOLSKI – enopredmetni: od 1972 do 1992	364	94	458
VISOKOŠOLSKI STROKOVNI: od 2009 do 2010	-	17	17
Skupaj	1006	1392	2398

Tamara Markelj

Podiplomski študij Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru

Po razdelitvi Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru na tri članice, Filozofsko fakulteto, Fakulteto za naravoslovje in matematiko ter na Pedagoško fakulteto, se je tradicija podiplomskega študija na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru nadaljevala z magistrskim študijskim programom Izobraževanje na razredni stopnji in doktorskim študijskim programom Izobraževanje na razredni stopnji. Kasneje je fakulteta razvijala in uspešno akreditirala še študijski program tretje stopnje Edukacijske vede.

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru je tako v obdobju 2005–2011 izvajala naslednje podiplomske študijske programe:

- Magistrski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji
- Doktorski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji
- Študijski program tretje stopnje Edukacijske vede

Kandidati so se v študijskem letu 2009/10 skladno z 48. členom prehodnih in končnih določb Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS, št. 119/2006 – UPB3, Ur. l. RS, št. 64/2008 – dopolnitve) lahko prijavi samo v nove študijske programe, usklajene z načeli Bolonjske deklaracije, tj. v študijske programe 2. in 3. stopnje (Ur. l. RS, št. 119/2006 – UPB3, Ur. l. RS, št. 64/2008 – dopolnitve). Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru zato starih podiplomskih študijskih programov razen vpisa v višje letnike s tem študijskim letom ni več razpisala.

Magistrski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji

- **Začetek izvajanja:**

študijsko leto 2005/06

- **Trajanje študija**

Organizirano izvajanje podiplomskega študija Izobraževanje na razredni stopnji je trajalo 2 leti oziroma 4 semestre.

• Viri financiranja

Magistrski študij se je financiral iz prispevkov kandidatov ter iz sredstev Ministrstva za znanost in šport. Višina šolnine se je oblikovala glede na sklepe o financiranju študija, skladno s predpisi Upravnega odbora Univerze v Mariboru.

• Temeljni cilji programa

Diplomanti podiplomskega magistrskega programa Izobraževanje na razredni stopnji so usposobljeni za znanstvenoraziskovalno delo, za načrtovanje in razvijanje novih idej in iz tega izhajajočih rešitev v šolski praksi na področju razrednega pouka. Pri tem sistematično, skozi evalvacijo lastnega praktičnega dela, poglobljajo svoja spoznanja na področjih posameznih predmetnih didaktik in vzporedno skrbijo za sistematično razčlenjevanje problemov iz prakse, pri čemer se usposablajo za njihovo timsko razreševanje. Program omogoča komponiranje novih znanstvenih spoznanj in apliciranje teoretičnih izhodišč v konkretne situacije.

• Znanstveni naziv

Magister/magistrica znanosti s področja izobraževanja na razredni stopnji

Študijsko leto	1. letnik	2. letnik	Število magistrantov
2005/06	9	–	–
2006/07	3	8	–
2007/08	30	5	1
2008/09	30	30	1
2009/10	–	30	–
2010/11	–	–	5
Skupaj	72	73	7*

Tabela 1: Število vpisanih študentov v študijskih letih 2005–2011 na magistrski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji ter število magistrantov

* V postopku prijave teme magistrske naloge je še 5 kandidatov, za katere je predviden zaključek študija še v koledarskem letu 2011.

Vsi podiplomski študenti so bili vključeni v raziskovalno skupino 0589-019 Oddelka za razredni pouk.

Glede na število vpisanih podiplomskih študentov na posamezne programe se je študij izvajal s predavanji oz. konzultacijami. Predvsem v 2. letniku se je študijski program izvajal tudi s seminarji in predstavitvami študentov njihovega raziskovalnega dela s seminarskimi nalogami ter samostojnimi seminarskimi predavanji.

Doktorski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji

- **Začetek izvajanja:**

študijsko leto 2008/09

- **Trajanje študija**

Enovit doktorski študij traja 4 leta, od tega se organizirane oblike dela (predavanja, seminarske oblike dela) izvedejo v prvih dveh letih, zadnji dve leti pa poteka individualno raziskovalno delo, usmerjeno v izdelavo doktorskega dela.

- **Viri financiranja**

Doktorski študij se financira iz prispevkov kandidatov ter iz sredstev Ministrstva za znanost in šport. Višina šolnine se je oblikovala glede na sklepe o financiranju študija, skladno s predpisi Upravnega odbora Univerze v Mariboru.

- **Temeljni cilji programa**

Diplomanti podiplomskega doktorskega programa Izobraževanje na razredni stopnji so usposobljeni za samostojno mednarodno konkurenčno znanstveno-raziskovalno delo, za načrtovanje in razvijanje novih idej in iz njih izhajajočih rešitev v šolski praksi na področju razrednega pouka. Pri tem sistematično, skozi evalvacijo lastnega praktičnega dela, poglobljajo svoja spoznanja na področjih posameznih predmetnih didaktik in vzporedno skrbijo za sistematično razčlenjevanje problemov iz prakse, pri čemer se usposabljujejo za njihovo timsko razreševanje. Program omogoča komponiranje novih znanstvenih spoznanj in apliciranje teoretičnih izhodišč v konkretne situacije.

- **Znanstveni naziv**

Doktor/doktorica znanosti

Študijsko leto	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	Prijava teme doktorske disertacije
2007/08	0	0	0	0	0
2008/09	0	0	0	0	1
2009/10	0	0	1*	0	0
2010/11	0	0	0	1	1
Skupaj	0	0	1	1	2

Tabela 2: Število vpisanih študentov v študijskih letih 2007–2011 na doktorski študijski program Izobraževanje na razredni stopnji

* Vpis po kriterijih za prehode med programi – opravljene vse obveznosti na magistrskem študijskem programu, brez opravljenega magisterija, povprečna ocena najmanj 9 ter s priporočili.

Študijski program tretje stopnje Edukacijske vede

- **Začetek izvajanja:**

študijsko leto 2009/10

- **Trajanje študija**

Študijski program traja 3 študijska leta.

- **Viri financiranja**

Doktorski študij se financira iz prispevkov kandidatov ter iz sredstev Ministrstva za znanost in šport. Višina šolnine se je oblikovala glede na sklepe o financiranju študija, skladno s predpisi Upravnega odbora Univerze v Mariboru.

- **Temeljni cilji programa**

Temeljni cilj podiplomskega programa Edukacijske vede je kandidate usposobiti za samostojno mednarodno konkurenčno znanstvenoraziskovalno delo, za načrtovanje in razvijanje novih idej in iz njih nastajajočih rešitev v šolski praksi. Pri tem sistematično, skozi evalvacijo lastnega praktičnega dela, poglobljajo svoja spoznanja na področjih posameznih predmetnih didaktik in vzporedno skrbijo za sistematično razčlenjevanje problemov iz prakse, pri čemer se uspo-

sablajo za njihovo timsko razreševanje. Program omogoča komponiranje novih znanstvenih spoznanj in apliciranje teoretičnih izhodišč v konkretne situacije.

- **Znanstveni naziv**

Doktor/doktorica znanosti

Študijsko leto	1. letnik	2. letnik
2009/10	15	0
2010/11	15	14
Skupaj	0	1

Tabela 3: Število vpisanih študentov v študijskih letih 2009–2011 na študijski program 3. stopnje Edukacijske vede

Javna obravnava podiplomskega študija

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru je ob zaključku vsakega študijskega leta organizirala javno obravnavo podiplomskega študija, na kateri je bilo kritično ocenjeno izvajanje podiplomskega študija v preteklem študijskem letu in podana podrobna analiza uspešnosti in kakovosti študija.

Nuša Lazar

Raziskovalna dejavnost na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru

Raziskovalna dejavnost je sistematično ustvarjanje, pridobivanje, poglobljanje in razširjanje znanja ter hkrati prenos dosežkov znanosti v družbeno prakso. Temelji na ustvarjalnosti, uporablja znanstvene metode, njeni rezultati pa vsebujejo prvine izvirnosti ali novosti (Pokorny idr., 2010). Raziskovalna dejavnost pa nedvomno pogojuje kakovosten razvoj dobrega vzgojno-izobraževalnega dela. Tudi Univerza v Mariboru namenja kakovosti izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti posebno pozornost. Fakultete, ki so članice univerze, opravljajo znanstvenoraziskovalno dejavnost na področju znanstvenih disciplin, na katerih temeljijo njihovi študijski programi, in skrbijo za razvoj teh znanstvenih disciplin (UM, 2011). To velja tudi za Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru.

Pomena znanstvenoraziskovalnega dela se je Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru zavedala od svoje ustanovitve leta 1961 dalje (takrat še Pedagoška akademija v Mariboru). V ustanovitvenem aktu je bilo zapisano, da akademija ne deluje samo kot visoka šola v razvoju, temveč bo tudi organizirala in vodila znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja. V prvih 25 letih svojega razvoja Pedagoška akademija na tem področju žal ni uspela delovati, kot bi želela in kot bi bilo potrebno. Vzrok za to so bili preveč obveznosti učiteljev, veliki napor pri gradnji novih prostorov, novi študijski programi in preoblikovanje Pedagoške akademije. A kljub temu so raziskovalci v teh prvih 25 letih vendarle prispevali k razvoju znanosti in kulture na tem področju, vsaj v obliki referatov, govorov, samostojnih publikacij in različnih vrst sestavkov (poljudnostrokovnih in znanstvenostrokovnih). Komite za znanost je 9. maja 1975 izdal odločbo o ustanovitvi Centra za razvoj in raziskovanje pri Pedagoški akademiji v Mariboru, ki se je leta 1986 preimenoval v Raziskovalni inštitut Pedagoške fakultete v Mariboru (Lešnik, 1986).

24. aprila 1986 je v okviru Raziskovalnega inštituta bila ustanovljena znanstvena publikacija z naslovom Znanstvena revija. Pedagoška fakulteta in njen Raziskovalni inštitut sta prevzela pravice in dolžnosti pri izdajanju, založbi in razpošiljanju revije. Namen revije je bil povečevati možnost objavljanja dosežkov znanstvenoraziskovalnega dela učiteljev, sodelavcev in zunanjih sodelavcev fakultete; omogočati preverjanje dosežkov znanstvenoraziskovalnega dela v domači in mednarodni strokovni javnosti ter pospeševati razvoj znanstvenoraziskovalnega dela v humanistiki, družboslovju in naravoslovju (PEF, 1989). Ta omenjena področja so imela tudi svoje izdaje. Leta 1996 so se vse tri izdaje združile v eno revijo, ki je leta 1997 nehala izhajati.

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru se je nato leta 2006 razdelila na tri manjše fakultete, Filozofsko fakulteto, Fakulteto za naravoslovje in matematiko ter Pedagoško fakulteto. Ta novooblikovana Pedagoška fakulteta je seveda nadaljevala z bogato znanstvenoraziskovalno tradicijo. Raziskovalci so v tem obdobju sodelovali v različnih nacionalnih in mednarodnih projektih, s partnerji iz Slovenije in širom Evrope. V ospredju raziskav oz. projektov, ki potekajo na fakulteti, so raziskave, ki temeljijo na razvijanju strok, zastopanih v študijskih programih pedagoške fakultete. Tudi po delitvi velike fakultete na tri manjše je na Pedagoški fakulteti še naprej potekalo veliko raziskovalnega dela v okviru projektov in programov, ki jih financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS); to lahko vidimo tudi v tabelah 1 in 2 (navedbe za vse projekte in programe od leta 1996 dalje). Raziskovalci Pedagoške fakultete so sodelovali in še sodelujejo tudi v številnih bilateralnih projektih v okviru ARRS in tudi tradicija dela oz. zaposlitev mladih raziskovalcev se nadaljujeta. Fakulteta je bila v zadnjih petih letih po delitvi vključena in je sodelovala v različnih mednarodnih projektih tipa Leonardo da Vinci, Grundtvig in Comenius ter različnih nacionalnih projektih, ki so financirani s strani ministrstev in/ali posredno iz Evropskega socialnega sklada, Mestne občine Maribor ali drugih nacionalnih financerjev. Pregled projektov mednarodnega tipa zadnjih petih let je prikazan v tabeli 3, drugih nacionalnih projektov pa v tabeli 4.

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
1	V5-1028	Socialna integracija mladih v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem	1. 1. 2010– 30. 9. 2012
2	J5-2294	Vrednostni premiki v državah nekdanje Jugoslavije	1. 5. 2009– 30. 4. 2012
3	V5-0438	Model evalvacije kakovosti izvajalcev programov usposabljanja strokovnih delavcev	1. 9. 2008– 28. 2. 2010
4	J6-9566	Gospodarski vplivi na politične prelome na Slovenskem od predmarčne dobe do osamosvojitve 1991	1. 1. 2007– 31. 12. 2009
5	L7-9070	Izobraževanje o ekoremediacijah z uporabo informacijskih tehnologij	1. 1. 2007– 31. 12. 2009
6	L2-9278	Okoljsko sprejemljiva vodna energija	1. 1. 2007– 31. 12. 2009
7	J6-9446	Razvojne možnosti slovenskih obmejnih območij po vstopu Republike Slovenije v schengenski prostor	1. 1. 2007– 31. 12. 2009

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
8	L1-9338	Telekomunikacijska omrežja, problemi hanojskega stolpa in algoritmi	1. 1. 2007– 31. 12. 2009
9	V5-0437	Načrtovanje vzgojno-izobraževalnega procesa – koncepti načrtovanja kurikula	1. 9. 2008– 31. 8. 2009
10	Z1-9629	Stohastika in kaos kot učinkovita promotorja kooperacije in reda v fizikalnih sistemih in družbi	1. 7. 2007– 31. 12. 2008
11	V5-0232	Otrok med vplivi sodobnega življenjskega sloga – gibalne sposobnosti, telesne značilnosti in zdravstveni status slovenskih otrok	1. 10. 2006– 30. 9. 2008
12	L1-7001	Kartiranje flore Sečoveljskih solin in vzgoja avtohtonih vrst osočnikov	1. 9. 2005– 31. 8. 2008
13	M5-0167	Slovenske vojaške osebnosti – vojaške kariere	1. 6. 2006– 31. 5. 2008
14	V5-0241	Analiza sodelovanja staršev in šole ter razvoj modelov partnerskega sodelovanja	1. 10. 2006– 31. 3. 2008
15	J5-6284	Besedoslovne spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor	1. 7. 2004– 30. 6. 2007
16	J1-6577	Biodiverzitetni gradient v odvisnosti od biogeografskih, altitudinalnih in ekoloških dejavnikov	1. 7. 2004– 30. 6. 2007
17	J5-6646	Ekstrizična in intrizična religioznost v medkulturni perspektivi	1. 7. 2004– 30. 6. 2007
18	J6-6078	Slovenski prevodi nemških besedil v obdobju 1848–1918: jezikovni in kulturni vplivi	1. 7. 2004– 30. 6. 2007
19	J5-6308	Usoda slovenskih liberalcev v 20. stoletju – prvi del	1. 7. 2004– 30. 6. 2007
20	L6-6110	Življenje in delo pomembnih osebnosti severovzhodne Slovenije	1. 7. 2004– 30. 6. 2007

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
21	V5-0943	Jezik kot kulturna kohezija in človeški kapital	1. 9. 2004– 31. 10. 2006
22	V5-0934	Sociološki in psihološki dejavniki šolske uspešnosti v osnovnih šolah	1. 9. 2004– 31. 10. 2006
23	V5-0823	Vpliv socialno-ekonomskega položaja družin in enake možnosti s predlogi ukrepov	1. 10. 2003– 30. 9. 2006
24	V5-0950	Evropske vsebine v izobraževanju učiteljev	1. 9. 2004– 31. 8. 2006
25	V6-0122	Zasnova na korpusu temeljčih slovarskih in slovničnih opisov slovenskega jezika	1. 9. 2004– 31. 8. 2006
26	Z6-6174	Slovensko-hrvaški politični stiki od 1926 do 1929	1. 7. 2004– 30. 6. 2006
27	V5-0947	Konceptualni vidiki prikritega kurikula z vidika razvijanja tehnične ustvarjalnosti	1. 9. 2004– 30. 4. 2006
28	V5-0635	Proučevanje možnosti novih pristopov in analiza dilem pri uvajanju nejezikovnih vsebin v jezikovni pouk v srednjih šolah v Sloveniji	1. 10. 2002– 30. 9. 2005
29	V2-0895	Razvoj in vrednotenje jezikovnih virov in komponent za strojno simultano preverjanje slovenskega govora (projekt PREGO)	1. 10. 2003– 30. 9. 2005
30	V5-0584	Ustreznost indikatorjev družbene izključenosti in neenakost v terciarnem izobraževanju	1. 11. 2001– 31. 10. 2004
31	V5-0638	Didaktični vidiki uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije – IKT (poučevanje in učenje)	1. 10. 2002– 30. 9. 2004
32	V5-0668	Modeli informatizacije vrtcev, šol in zavodov	1. 10. 2002– 30. 9. 2004
33	V5-0639	Poučevanje in učenje s sodobnimi tehnologijami za osebe s posebnimi potrebami (gluhi in naglušni)	1. 10. 2002– 30. 9. 2004

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
34	J6-3337	Besedoslovne lastnosti slovenskega knjižnega jezika in narečij	1. 7. 2001– 30. 6. 2004
35	Z6-4544	Epistemologija teoretskih entitet in meritve v znanosti	1. 7. 2002– 30. 6. 2004
36	J6-3239	Racionalizem kot usmeritev in racionalnost kot metoda – dileme in nasprotja	1. 7. 2001– 30. 6. 2004
37	Z1-3292	Vpliv planarnih površin na dinamične lastnosti tekočih kristalov	1. 7. 2001– 30. 6. 2004
38	V4-0365	Škodljivci in bolezni v gozdovih Slovenije ter varstvo gozdov	1. 9. 2000– 30. 9. 2003
39	T1-0077	Flora, favna in vegetacija reke Mure z zaledjem	1. 7. 1998– 30. 6. 2003
40	V5-0326	Pravičnost v izobraževanju	1. 7. 2000– 30. 6. 2002
41	V5-0248	Oblikovanje opisovalnih in ocenjevalnih lestvic razvoja otrokovega samozaznavanja	1. 6. 1999– 30. 1. 2002
42	V5-0251	Izobraževanje učiteljev naravoslovja v prenovljeni osnovni šoli	1. 6. 1999– 31. 8. 2001
43	J1-1523	Ekofiziologija mehanoreceptije pri žuželkah	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
44	J6-0952	Filozofija in jezik	1. 7. 1998– 30. 6. 2001
45	L4-1688	Gospodarjenje na traviščih, floristična pestrost in trpežnost rastlin	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
46	J6-1011	Maribor skozi stoletja (1848–1991)	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
47	J6-1260	Posebnosti zgodnjega učenja tujih jezikov – jezikoslovni pristop	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
48	J2-7609	Površine in interfaze polimernih materialov	1. 1. 1999– 30. 6. 2001

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
49	J6-7811	Recepcijska sposobnost na prehodu	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
50	L5-1507	Vpliv računalniško podprtega izobraževanja pri predmetu fizike na spoznavne procese	1. 1. 1999– 30. 6. 2001
51	J6-7704	Edicija Viri II.	1. 1. 1996– 31. 12. 2000
52	J6-7809	Možnost kategorialne ontologije	1. 1. 1996– 31. 12. 2000
53	J6-9140	Povojna oblast in opozicija	1. 1. 1998– 31. 12. 2000
54	J6-7813	Raziskovanje zgodovine severovzhodne Slovenije pred letom 1750	1. 1. 1996– 31. 12. 2000
55	J6-7808	Skladnja, besedišče, besedotvorje in slog v vzhodnoslovenskih tiskih od 18. do konca 19. stoletja	1. 1. 1996– 31. 12. 2000
56	J6-7807	Zgodovina severovzhodne Slovenije od leta 1750 do danes	1. 1. 1996– 31. 12. 2000
57	J5-9002	Družbene vrednote in postmoderna doba	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
58	J6-8915	Izbrane slovenske naselbine in pomembni posamezniki v ZDA	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
59	J6-8925	Jeziki v stiku	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
60	J6-8918	Kognitivni model v filozofiji in znanosti	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
61	J6-8923	Makrolingvistične raziskave v severovzhodni Sloveniji	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
62	J6-8927	Posestna razdrobljenost v SV Sloveniji z vidika poseljenosti pokrajine in problematike vključevanja v integrirano evropsko kmetijstvo	1. 1. 1997– 31. 12. 1999

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
63	V5-8580	Vloga zamejcev in izseljencev v procesu osamosvajanja in boja za mednarodno priznanje Republike Slovenije	1. 1. 1997– 31. 12. 1999
64	Z6-8011	Katoliški tabor in slovenski priseljenci v ZDA do leta 1945	1. 7. 1996– 30. 6. 1999
65	J5-7866	Izobraževanje in usposabljanje za poklicno in življenjsko mobilnost z vidika možnosti za prekvalifikacijo in dokvalifikacijo	1. 1. 1996– 31. 12. 1998
66	J5-7788	Nevropsihološki vidiki visoko sposobnih in nadarjenih posameznikov	1. 1. 1996– 31. 12. 1998
67	J1-7416	Vibracijska komunikacija pri žuželkah	1. 1. 1996– 31. 12. 1998

Tabela 1: Seznam projektov Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru (izvajani v okviru Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije – ARRS)

Vir: SICRIS, 2011

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
1	P5-0381	Kineziologija za kakovost življenja	1. 1. 2009– 31. 12. 2011
2	P5-0367	Raziskovanje učenja in poučevanje v sodobni družbi	1. 1. 2009– 31. 12. 2011
3	P5-0062	Uporabna razvojna psihologija	1. 1. 2004– 31. 12. 2014
4	P1-0078	Biodiverziteteta	1. 1. 2004– 31. 12. 2011
5	P1-0055	Biofizika polimerov, membran, gelov, koloidov in celic	1. 1. 1999– 31. 12. 2014
6	P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	1. 1. 1999– 31. 12. 2014
7	P6-0144	Pojem vrline v teoretični in praktični filozofiji	1. 1. 1999– 31. 12. 2013

	Šifra	Naziv projekta	Trajanje
8	P2-0063	Inteligentno računalniško konstruiranje	1. 1. 1999– 31. 12. 2012
9	P6-0265	Medkulturne literarnovedne študije	1. 1. 1999– 31. 12. 2012
10	P6-0138	Politična, kulturna, gospodarska, socialna in verska zgodovina Štajerske, Koroške in Prekmurja ter njena vpetost v srednjeevropski prostor	1. 1. 1999– 31. 12. 2011
11	P5-0181	Prostorska in okoljska sociologija – POS	1. 1. 1999– 31. 12. 2011
12	P6-0156	Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine	1. 1. 1999– 31. 12. 2011
13	P0-0501	Družboslovje	1. 1. 1999– 31. 12. 2003
14	P0-0502	Naravoslovje	1. 1. 1999– 31. 12. 2003

Tabela 2: Seznam programov Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru (izvajani v okviru Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije – ARRS)

Vir: SICRIS, 2011

	Šifra projekta	Naslov projekta	Obdobje trajanja	Vir financiranja
1	2006-4164	LLP – Grundtvig Learning Partnerships – Environmental Heritage	2007–2008	CMEPIUS, EU
2	143347-LLP-1-CZ-KA2-KA2MP	Transnational Cooperation Project: Talk with me – The Social Way to Learn a Language	1. 10. 2008– 30. 9. 2010	EU
3	2008-5605-LdV-Partnerstvo	Leonardo da Vinci Partnership – Water for Life – Education for Water	1. 8. 2008– 31. 7. 2010	CMEPIUS, EU

	Šifra projekta	Naslov projekta	Obdobje trajanja	Vir financiranja
4	2008-5772-LdV-Tol	Leonardo da Vinci Transfer of Innovation: e4VET Community Portal – Enhancing, Empowering and Emphasizing E-learning in Vocational Education and Training	1. 12. 2008–30. 11. 2010	CMEPIUS, EU
5	2006-4164	LLP – Grundtvig Learning Partnerships – Environmental Heritage	2007–2008	CMEPIUS, EU
6	502895-LLP-1-2009-1-DE-COMENIUS-CMP	Comenius Multilateral Project: European Music Portfolio	1. 11. 2009–31. 10. 2012	EU
7	503254-LLP-1-2009-1-UK-COMENIUS-CMP	Comenius Multilateral Project: EdUmatics European Development for the Use of Mathematics Technology in Classroom	1. 11. 2009–31. 10. 2012	EU
8	2010-2-SI1-COM02-01811	Comenius In Service Training	3. 10. 2010–10. 10. 2010	CMEPIUS, EU
9	2010-1-PT1-LEO05-05192	Leonardo da Vinci – Tol – Love Language & More! Attract Participation and Increase Motivation of Young Male Language Learners	1. 11. 2010–31. 5. 2012	EU
10	COM-IST.136/11	Comenius In Service Training	16. 10. 2011–22. 10. 2011	CMEPIUS, EU

Tabela 3: Seznam mednarodnih projektov Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru od leta 2007 dalje

Vir: Prirejeno po podatkih arhiva Pedagoške fakultete v Mariboru

	Šifra projekta	Naslov projekta	Obdobje trajanja	Vir financiranja
1	MŠŽŠ-IZO2-037-02-08/2005	Izvedba seminarjev s področja uporabe IKT pri poučevanju in učenju	2005–2007	EU (ESS), MŠŠ
2	162-158/2005	Programi za profesionalni razvoj strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju	2005–2006	EU (ESS), MŠŠ
3	3311-06-297014	Partnerstvo fakultet in šol: MODUL 3 – Sistemska prenova nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v VIZ s poudarkom na uvajanju IKT in e-izobraževanja	12. 4. 2006–30. 9. 2007	EU (ESS), MŠŠ
4	3211-09-000556	Evroštudent – raziskava o ekonomskem, socialnem in bivanjskem statusu študentov	1. 11. 2009–15. 9. 2010	MVZT
5	N2415-09-0863	Pasavček	do 20. 11. 2009	MP, Direkcija RS za ceste
6	37174-3/2010/73	Pasavček	1. 11. 2010–30. 11. 2010	MP, Direkcija RS za ceste
7	1E043P4	Q-Ageing – Quality Ageing in an Urban Environment	do 30. 9. 2010	Mestna občina Maribor
8	št. sklepa 321103-10-10058	Karierni center PF, FNM, FF, PEF	1. 10. 2011–30. 6. 2013	MVZT

	Šifra projekta	Naslov projekta	Obdobje trajanja	Vir financiranja
9	5722-10-410-188	Znanstvene monografije: Hans Gerstner (1851–1939): življenje za glasbo	1. 1. 2010– 31. 12. 2010	JAK
10	5722-10-410-189	Znanstvene monografije: Sodobna umetnost in estetika	1. 1. 2010– 31. 12. 2010	JAK
11	6131-1/2011/6	Sofinanciranje publikacije Revija za elementarno izobraževanje	1. 1. 2011– 31. 12. 2011	MŠŠ

Tabela 4: Seznam nacionalnih projektov Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru od leta 2007 dalje (brez ARRS-projektov)

Vir: Prirejeno po podatkih arhiva Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru

Zadnjih 25 let so bili vodje oz. odgovorni resorni prodekanji za znanstvenoraziskovalno dejavnost znanstvenega inštituta (oz. njegovih predhodnih oblik) sledeči:

- Red. prof. dr. Matjaž Klemenčič – predstojnik inštituta dve mandatni obdobji (4 leta),
- Red. prof. dr. Peter Proper – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost (2 leti),
- Red. prof. dr. Bojan Borstner – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost (2 leti),
- Red. prof. dr. Zinka Zorko – prodekanja za znanstvenoraziskovalno dejavnost (4 leta),
- Red. prof. dr. Darko Friš – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost (4 leta),
- Red. prof. dr. Uroš Milutinović – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost do razdelitve Pedagoške fakultete na tri manjše fakultete (prenehanje prodekanjske funkcije 11. 12. 2006),

- Red. prof. dr. Marko Marhl – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost (12. 12. 2006–26. 2. 2007),
- Doc. dr. Matjaž Duh – prodekan za znanstvenoraziskovalno dejavnost (od 15. 5. 2007 do 14. 11. 2011).

Vsi na fakulteti se zavedamo, da je tako kot izobraževanje bodočih učiteljev in trenerjev, ki je glavna dejavnost fakultete, pomembno tudi znanstveno in raziskovalno delo. V preteklosti opravljeno raziskovalno delo, katerega izsledki so skrbno zbrani in objavljeni v različnih publikacijah in virih, kot tudi bogate izkušnje s tega področja dajejo nedvomno trden temelj ter odlično motivacijo za nadaljnje znanstvenoraziskovalno delo, ki ga bomo na fakulteti še naprej zagotavljali in močno spodbujali tudi v prihodnosti.

VIRI:

Informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji (SICRIS). Raziskovalna/Razvojna organizacija: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. 2001. Pridobljeno 21. 6. 2011, s <http://sicris.izum.si/search/org.aspx?opt=1&lang=slv&id=675>.

Lešnik, R. (1986). *Raziskovanje je pogoj napredka*. Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici. 343–352.

Pokorny, B., Al Sayegh Petkovšek, S., Vrbič Kugonič, N., Šalej, M., Ribarič Lasnik, C., Šterbenk, E., Pavšek, Z. in Steblovnik, K. (2010). *Osnove znanstvenoraziskovalnega dela*. Velenje: Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje.

Univerza v Mariboru (UM). *Znanstvenoraziskovalno delo na Univerzi v Mariboru*. 2011. Pridobljeno 20. 6. 2011, s <http://www.uni-mb.si/povezava.aspx?pid=5441>.

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta (PEF). 1989. *Akt o ustanovitvi in prevzemu ustanoviteljskih pravic in dolžnosti pri izdajanju publikacije z naslovom Znanstvena revija*.

Andreja Žiško

Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje

Na Pedagoški akademiji v Mariboru je bila dejavnost permanentnega izobraževanja za učitelje osnovnih šol in učitelje šol z usmerjenim izobraževanjem organizirana v okviru posebne organizacijske enote – Centra za permanentno pedagoško izobraževanje (CPPI). Sklep o ustanovitvi centra je sprejel Svet VTOZD razrednega pouka na svoji seji dne 24. 10. 1978. Osnovno poslanstvo CPPI je bila skrb za izvajanje permanentnega usposabljanja pedagoških delavcev, ki so ga Pedagoški akademiji nalagali takratna zakonodaja ter drugi normativni in programski dokumenti s področja vzgoje in izobraževanja. CPPI je imel svoj programski svet, ki je spremljal izvajanje nalog s področja izpopolnjevanja pedagoških delavcev, izvršilni odbor ter svojega predstojnika.

Ob svojem nastanku si je zadal veliko in pomembno nalogo, in sicer pomagati učiteljem do novih spoznanj stroke in praktičnih nasvetov, kako ravnati v različnih pedagoških situacijah na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja. V skladu s *Pravilnikom o obveznem strokovnem izpopolnjevanju učiteljev v osnovnih šolah in vzgojiteljev v vzgojno-varstvenih zavodih*, ki je opredeljeval Pedagoško akademijo kot nosilko stalnega izobraževanja in izpopolnjevanja delavcev v osnovnih šolah in vzgojno-izobraževalnih zavodih, so se v CPPI pripravljali:

- **Programi rednega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev v osnovnih šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih organizacijah** – sem so sodili programi, ki niso razširjali profila, ampak so znanje le obnavljali in ga izpopolnjevali z novejšimi izsledki. Po takratni zakonodaji so se morali pedagoški delavci v programe strokovnega izpopolnjevanja vključevati vsakih pet let.
- **Programi posebnega funkcionalnega izpopolnjevanja** – ti programi so bili namenjeni funkcionalnemu usposabljanju poslovnih organov, vodij knjižnic ter mentorjev za poklicno usmerjanje v osnovni šoli.
- **Programi dopolnilnega pedagoškega izobraževanja** – sem sta sodila Program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe, namenjen učiteljem z višješolsko izobrazbo, ter tečaj visokošolske didaktike, ki je bil namenjen asistentom in mlajšim učiteljem Univerze v Mariboru.

V CPPI so se poleg programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja pripravljala in organizirala različna posvetovanja in delovna srečanja s poudarjeno pedagoško-

inovativno problematiko, razna predavanja in druge prireditve, ki so bile namenjene širši obravnavi pedagoških tem na način, ki je bil dostopen in zanimiv tudi za nepedagoške delavce. Ne smemo pozabiti tudi na publicistično dejavnost centra, v okviru katere je vsako leto pripravil in izdal poseben bilten, preko katerega je posredoval programe rednega strokovnega izpopolnjevanja vsem vzgojno-izobraževalnim ustanovam v severovzhodni Sloveniji, ki so izvajale izobraževalno dejavnost.

Vrsto let se je center srečeval s problematiko financiranja programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja, ki pa se je zadovoljivo rešila šele leta 1986.

Uresničevanje zadanih nalog je bilo v veliki meri odvisno od sodelovanja centra z oddelki znotraj akademije, s pedagoškimi in raziskovalnimi delavci drugih visokošolskih, raziskovalnih in strokovnih ustanov ter s praktiki iz predšolskih ustanov, osnovnih šol ter šol z usmerjenim izobraževanjem. V takratni strukturi strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev v Sloveniji je CPPI pripadala regionalna funkcija. V ta namen je center tesno sodeloval z Zavodom SR Slovenije za šolstvo ter njegovimi organizacijskimi enotami v severovzhodni Sloveniji, zlasti z njegovimi pedagoškimi svetovalci, ki so dobro poznali potrebe na terenu. Pri pripravi programov permanentnega izobraževanja so snovalci vsebin programov vedno prisluhnili predlogom in potrebam učiteljev, katerim so bila izobraževanja prvenstveno namenjena. CPPI je tesno sodeloval tudi s Pedagoško akademijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, in sicer pri organizaciji in izvedbi pedagoško-andragoškega izobraževanja ter tečajev visokošolske didaktike, glede na potrebe po pedagoškem izobraževanju učiteljev na Univerzi v Mariboru. Skozi celotno obdobje izvajanja strokovnega izpopolnjevanja so se iskale možnosti za izvedbo programov tudi izven Maribora. Izobraževalni programi so se vrsto let uspešno izvajali v Celju, Novem mestu, Ptujju, Kranju in v drugih krajih po vsej Sloveniji. Center je skozi vsa leta svojega obstoja uspešno sodeloval z mnogimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. To uspešno sodelovanje ohranjamo še danes.

Center za pedagoško izobraževanje je s študijskim letom 1989/90, ko je bil vzpostavljen sistem organiziranja in sofinanciranja dodatnega izobraževanja učiteljev, prevzel vlogo koordinatorja, usklajevalca in svetovalca pri organizaciji in izvedbi programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev na Pedagoški fakulteti. Programe so sestavljali krajši seminarji (v obsegu od 8 do 24 ur), s katerimi so oddelki fakultete pod okriljem centra svojim diplomantom ponujali dodatno strokovno izpopolnjevanje. Ob sodelovanju vseh oddelkov fakultete so se pripravljali različni programi za vzgojitelje predšolskih otrok, učitelje razrednega pouka, predmetne ter srednješolske učitelje. Programi so pokrivali naslednja področja: slovenski jezik in književnost, matematiko, naravoslovje, glasbeno vzgojo, likovno vzgojo, geografijo, angleški jezik, nemški jezik, naravoslovje, tehniko in tehnologijo, računalništvo in multimedijo, športno vzgojo, astronomijo ter razna interdisciplinarna področja.

Leta 1993 je bila na seji Programskega sveta imenovana posebna komisija za evalvacijo, ki jo je vodil dr. Amand Papotnik. Naloga komisije sta bila sistematično spremljanje in analiza rezultatov strokovnega izpopolnjevanja. Programi strokovnega izpopolnjevanja so bili pripravljene in izvedeni v skladu z Metodologijo priprave in izpeljave strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, ki jo je sprejel Programski svet za strokovno izobraževanje in usposabljanje Republike Slovenije. Financiranje programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja se je uredilo s pogodbo med Pedagoško fakulteto ter Ministrstvom za izobraževanje in šport. Udeleženci izobraževanj tako niso plačevali kotizacij (pokrili so le stroške materialov, če je bilo to povezano z izvedbo programa).

V šolskem letu 1993/94 se je centru dodelila nova, dodatna naloga – skrb za izredni študij oz. naloge, povezane z načrtovanjem, organizacijo in izvedbo izrednega študija. Center je v tem času dobil tudi novo ime – preimenoval se je v Center za izredni študij in permanentno izobraževanje. V tem času so se pod njegovim okriljem izvajale naslednje naloge:

- izredni študij,
- izvedba programa za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe,
- izvedba programov, namenjenih strokovnemu izpopolnjevanju pedagoških delavcev.

Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje (CPI), kot se imenuje tudi danes, je bil kot samostojna organizacijska enota Pedagoške fakultete Maribor vpisan v Poslovni register Slovenije dne 22. 6. 1995. Njegova naloga sta bili organizacija in izvedba izrednega študija univerzitetnih in visokih strokovnih programov, ki jih je izvajala Pedagoška fakulteta, organizacija in izvedba pedagoško-andragoške dokvalifikacije, permanentno izobraževanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju ter izvedba drugih oblik dopolnilnega izobraževanja.

Sistem stalnega strokovnega izpopolnjevanja se je na področju vzgoje in izobraževanja nenehno dopolnjeval in razvijal glede na zakonodajo in potrebe v posameznem obdobju.

Do študijskega leta 2004/05 je Ministrstvo za šolstvo in šport razpisovalo dva sklopa programov, in sicer **naročene sofinancirane programe** in **ponujene nesofinancirane programe**. Med naročenimi programi velja posebej omeniti programe izpopolnjevanja, študijske programe, ki jih izvajajo fakultete in jih Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport posebej naroči ter v celoti financira. V sklop naročenih programov so bili vključeni programi, ki jih zahtevajo novi učni načrti in programi, ki izhajajo iz odredbe o vrsti in smeri izobrazbe. Naročene programe je v celoti ali

delno financiralo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ponujeni programi pa so bili vezani na kotizacijo udeležencev. Kot poseben sklop med programi strokovnega izpopolnjevanja so bili vodeni in obravnavani programi računalništva in uporabe računalnika, ki so se financirali iz sredstev programa Računalniško opismenjevanje (RO). Način izvedbe teh programov se je razlikoval od izvedbe drugega izobraževanja. Organizacijske aktivnosti v zvezi s programi so izvajali pooblaščen organizatorji izobraževanja, ki so bili posebej za to izbrani preko javnega razpisa. Predavatelji v teh programih so bili predavatelji naše fakultete, ki so skupaj s sodelavci iz Zavoda RS za šolstvo te programe tudi pripravljali.

V študijskem letu 2004/05 je bila izpeljana obsežna prenova sistema stalnega strokovnega izpopolnjevanja strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja z namenom profesionalizacije učiteljskega poklica, širjenja dobre prakse in pridobivanja novih kompetenc za družbo znanja. Cilji prenove so bili:

- povečanje preglednosti in obvladljivosti sistema,
- sprotno in učinkovito podpiranje uvajanja novih vzgojno-izobraževalnih programov,
- prenos novosti iz strok in znanstvenih disciplin v vzgojno-izobraževalno delo.

S sprejetim Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Ur. l. 64/2004) so se določili pogoji, načini in postopki, s katerimi se strokovnim delavcem v javnih vrtcih in šolah omogočata nadaljnje izobraževanje in usposabljanje, in se opredelile vrste programov, po katerih se izpopolnjevanje in izobraževanje izvajata. Pravilnik je razvrstil programe v dve skupini:

- Programi za izpopolnjevanje izobrazbe,
- Programi profesionalnega usposabljanja.

Ministrstvo za šolstvo in šport je programe iz prejšnjih let preimenovalo v **programe profesionalnega usposabljanja** strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. V okviru nerazpisanih programov Pedagoška fakulteta pripravlja programe za vse tri sklope objavljenih programov, in sicer programe za izpopolnjevanje izobrazbe (IZP), predpisane programe (PRP) ter posodobitvene programe (PSD).

1. Programi za izpopolnjevanje izobrazbe (IZP) so študijski programi, ki se sprejmejo v skladu s predpisi s področja visokega šolstva. Minister naroči izvedbe programa visokošolskemu zavodu, ki je študijski program pripravil. Ti programi nadgrajujejo, poglobljajo in razširjajo znanja iz programov za pridobitev izobrazbe ter so z zakonom ali podzakonskimi predpisi določeni kot eden od izobrazbenih

pogojev za poučevanje določenega predmeta ali predmetnega področja oziroma za opravljanje drugega strokovnega oziroma poslovodnega dela v vzgoji in izobraževanju.

2. Predpisani programi (PRP) usposablja strokovne delavce za izvajanje novih javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja in za doseganje ciljev novih učnih načrtov oziroma katalogov znanja in izpitnih katalogov, ki so navedeni v prilogah k pravilnikom, ki določajo izobrazbene pogoje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

3. Posodobitveni programi (PSD) so programi, ki omogočajo strokovnim delavcem nenehno posodabljanje disciplinarnega in strokovnega znanja za predmete, ki jih poučujejo, oziroma strokovnega dela, ki ga opravljajo. V okviru teh programov se zagotavlja tudi usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje novih javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja in za doseganje ciljev novih učnih načrtov oziroma katalogov znanj in izpitnih katalogov, ki niso navedeni v prilogah k pravilnikom, ki določajo izobrazbene pogoje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, ter usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje sistemskih in kurikularnih novosti v širšem pomenu. V okviru teh programov sodijo tudi programi usposabljanja strokovnih delavcev za organiziranje optimalnega učnega okolja z uporabo sodobnih pedagoških in didaktičnih pristopov ter novih učnih tehnologij.

Za programe izpopolnjevanja izobrazbe (študijske programe) in predpisane programe, kot jih določa odredba o kadrovskih pogojih za devetletno osnovno šolo, sredstva v celoti zagotavlja Ministrstvo za šolstvo in šport, posodobitveni programi pa so vezani na kotizacijo udeležencev. Sofinanciranje programov je v različnih deležih (10 %, 50 % ali 75 %), odvisno od prioritete področja, ki ga program pokriva. Programe za učiteljske zbornice financirajo vzgojno-izobraževalni zavodi v celoti sami.

Na Pedagoški akademiji se je že vse od leta 1971 izvajal program pedagoško-andragoškega izobraževanja za diplomante nepedagoških programov, ki želijo pridobiti kvalifikacijo za poučevanje na osnovnih in srednjih šolah. V obdobju od leta 1971 do 1979 so ga diplomanti nepedagoških smeri, zaposleni v vzgoji in izobraževanju, pridobili s posebnim izpitom. Leta 1981 pa je bil sprejet nov vzgojno-izobraževalni program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe, namenjen delavcem z višjo izobrazbo, ki želijo opravljati vzgojno-izobraževalno delo v srednjem izobraževanju in nimajo pedagoško-andragoške izobrazbe. Sestavljen je bil iz petih predmetov (osnove psihologije, osnove pedagogike, osnove didaktike, osnove andragogike ter specialne metodike). V študijskem letu 1983/84 velja izpostaviti dogovarjanje s Filozofsko fakulteto in Pedagoško akademijo v Ljubljani o skupnem pristopu k organizaciji strokovnega izpopolnjevanja (skupni razpis za pedagoško-andragoško dokvalifikacijo). Leta 1988/89 so bila organizirana predavanja

za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe za delavce z visoko stopnjo izobrazbe po programu, ki ga je potrdil Strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev. Program je obsegal naslednje predmete: osnove psihologije, osnove pedagogike, osnove andragogike, osnove didaktike in specialno metodiko. Na Pedagoški fakulteti se je v obliki predavanj realizirala tretjina vseh ur posameznih predmetov. Prav toliko ur je bilo na voljo za konzultacije po dogovoru z nosilcem predmeta. Predavanja so bila organizirana skupno za višjo in visoko stopnjo strokovne izobrazbe, konzultacije pa ločeno, posebej za višjo in posebej za visoko stopnjo izobrazbe. Program se je izvajal na fakulteti v Mariboru in tudi izven sedeža fakultete, v Novem mestu in Celju. Leta 1992 je Pravilnik o napredovanju v nazive v osnovnem in srednjem šolstvu določil zahtevo po pridobitvi pedagoško-andragoške izobrazbe tudi za diplomirane psihologe. Center je v šolskem letu 1993/94 v ta namen pripravil in izvedel 155-urni program, namenjen diplomiranim psihologom. Ob spremembi šolske zakonodaje sredi devetdesetih let je bil program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe ustrezno prenovljen, obsegal je 375 ur in je bil leta 1996 potrjen s strani Sveta za visoko šolstvo. Pod vplivom t. i. bolonjske reforme oz. preнове študijskih programov, ki je opredeljena v Bolonjski deklaraciji in nekaterih drugih dokumentih, so potekale tudi preнове programov za izpopolnjevanje. Senat za akreditacijo pri Svetu Republike Slovenije za visoko šolstvo je na svoji 20. seji 26. 10. 2009 dal soglasje k novemu, prenovljenemu študijskemu programu za izpopolnjevanje izobrazbe Pedagoško-andragoško izobraževanje. Prenovljeni program se izvaja od študijskega leta 2009/10. Obsega 630 kontaktnih ur in je ovrednoten s 60 kreditnimi točkami. Leta 2009 je CPI v imenu Pedagoške fakultete Maribor pripravil ponudbo na javni razpis Zavoda RS za zaposlovanje z naslovom Institucionalno usposabljanje in priprave na nacionalne poklicne kvalifikacije za obdobje 2009–2015. Predmet ponudbe je bila izvedba študijskega programa za izpopolnjevanje izobrazbe Pedagoško-andragoško izobraževanje. Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru je bila v tem razpisu izbrana kot ekonomsko najugodnejši ponudnik omenjenega programa. Prvo leto izvedbe programa v okviru javnega naročila se je v program vpisalo oziroma je bilo na izobraževanje napotenih 48 brezposelnih udeležencev iz različnih območnih služb Zavoda RS za zaposlovanje po vsej Sloveniji. Projekt je sofinanciran iz sredstev Evropskega socialnega sklada.

Z uvedbo devetletne osnovne šole v letih 1999–2008 je bil oblikovan Študijski program za izpopolnjevanje učiteljic in učiteljev ter vzgojiteljic in vzgojiteljev za delo v 1. razredu 9-letne OŠ. Namenjen je bil učiteljicam/učiteljem ter vzgojiteljicam/vzgojiteljem, ki so po uveljavitvi nove šolske zakonodaje poučevali ali sodelovali pri delu v 1. razredu. Pri oblikovanju programa se je izhajalo iz značilnosti 1. razreda in delno tudi iz prvega triletja osnovne šole. Program je bil sestavljen iz osmih različnih modulov:

- MODUL 1: Pedagoško delo v 1. razredu s poudarkom na opismenjevanju v prvem triletju osnovne šole
- MODUL 2: Psihološke značilnosti mlajšega otroka in posebnosti dela v 1. razredu ob zgodnejšem všolanju otrok
- MODUL 3: Usposabljanje učiteljic/učiteljev za opisno ocenjevanje
- MODUL 4: Matematika, naravoslovje in družboslovje za učiteljice in učitelje 1. razreda
- MODUL 5: Integrirani pouk v prvem triletju osnovne šole
- MODUL 6: Usposabljanje učiteljic/učiteljev za delo z otroki s posebnimi potrebami
- MODUL 7: Športna, glasbena in likovna vzgoja v prvem triletju osnovne šole
- MODUL 8: Pouk slovenščine v prvem triletju

Skozi vsa leta izvajanja študijskega programa je bilo izvedenih veliko ponovitev posameznih modulov. Program se je zadnjič izvajal v šolskem letu 2007/08. Po opravljenih vseh obveznostih programa ter doseženih najmanj 10 kreditnih točk, je Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru udeležencu izdala potrdilo o opravljenem programu izpopolnjevanja, ki je javna listina. Program je uspešno zaključilo skoraj 1050 učiteljev in vzgojiteljev.

Omeniti je treba tudi skrb za didaktično izobraževanje in izpopolnjevanje visokošolskih pedagoških delavcev Univerze v Mariboru. Že od samega začetka obstoja Pedagoške Akademije so visokošolski učitelji izrazili željo in potrebo po dodatnem usposabljanju s področja visokošolske didaktike. Pedagoška Akademija je za takratne pedagoške delavce s pomočjo Združenja visokošolskih zavodov in njegovega predstojnika dr. Bračiča in mag. Janka Plemenitaša organizirala več predavanj s področja pedagogike, psihologije in visokošolske didaktike s sodelovanjem s predavatelji iz univerz v Ljubljani in Zagrebu. Poseben tečaj iz visokošolske didaktike je v letu 1969 vodil dr. V. Schmidt (Plemenitaš, 1986). Organizirani so bili različni seminarji in ekskurzije v starejše visokošolske institucije. Center je v ta namen kasneje sodeloval s Centrom za pedagoško izpopolnjevanje Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja Ljubljana. Oba centra sta skupaj organizirala ter izvajala tečaj visokošolske didaktike glede na potrebe po pedagoškem izobraževanju učiteljev na Univerzi v Mariboru. Program se je v vsem tem obdobju dopolnjeval in je na koncu obsegal štiri samostojne module. Prvi modul je bil namenjen asistentom in drugim visokošolskim pedagoškim delavcem, ki so morali po določenih Merilih za volitve v nazive visokošolskih učiteljev imeti ustrezno didaktično znanje in biti ustrezno didaktično usposobljeni. Drugi trije moduli so bili namenjeni poglobljanju didaktičnega znanja in izmenjavi strokovnih izkušenj.

Omeniti velja tudi Študijski program usposabljanja učiteljic/učiteljev, študentk/študentov razrednega pouka za poučevanje tujega jezika AN/NE v drugi triadi osnovne šole. Program je bil prvič razpisan v šolskem letu 2001/02 in je obsegal 750 ur. Vanj so se lahko vpisali študenti in že zaposleni pedagoški delavci. Za zaposlene udeležence se je program izvedel v treh študijskih letih, za študente pa v štirih. Z izvedbo programa smo zaključili s šolskim letom 2008/09. Ministrstvo za šolstvo in šport je leta 2009 Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru pozvalo k prenovi programa, ki pa nekako ni obrodila sadov.

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru je vrsto let izvajala tudi Študijski program za izpopolnjevanje izobrazbe, in sicer Študijski program izpopolnjevanja za poučevanje predmeta naravoslovja v 6. in 7. razredu OŠ. Program je sestavljen iz treh sklopov, in sicer fizike, biologije in kemije. Namenjen je učiteljem, ki morajo v skladu z veljavnim učnim načrtom za predmet naravoslovje s sklepom Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje in v skladu z odredbo Ministrstva za šolstvo in šport o smeri strokovne izobrazbe delavcev v 9-letni osnovni šoli opraviti izpopolnjevanje, da lahko poučujejo ta predmet. Z izvedbo programa smo začeli v študijskem letu 2000/01 in v okviru Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru z njim zaključili v letu 2007/08. V sedmih letih izvajanja programa se je vanj vpisalo skupaj 340 udeležencev. Po razdelitvi Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru leta 2007 na tri ločene fakultete (PEF, FF, FNM) se je program prenesel na Fakulteto za naravoslovje in matematiko.

V vseh letih obstoja se je center dobro odzival tudi na »zunanje« izzive. Prijavljal se je na razpise za stalno strokovno izpopolnjevanje ob koncu osemdesetih let Zavoda za šolstvo in kasneje Ministrstva za šolstvo in šport. Tu lahko omenimo tudi sodelovanje v projektu oz. razpisu **Partnerstvo fakultet in šol**, katerega cilj je bil povezati šole in fakultete z namenom, da bi izvajanje pedagoške prakse in drugih praktičnih oblik usposabljanja potekalo čim bolj življenjsko. Sredstva za ta projekt so bila namenjena iz Evropskega socialnega sklada. Na podlagi izdelanih študij o možnostih prenove nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev in o razvoju novih programov oblik in načinov izvedbe s poudarkom na uporabi sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije so v centru v okviru tega projekta razvili nove programe v obliki spletno podprtega izobraževanja. Izsledki predhodno opravljenih analiz so pokazali, da bi z uvedbo e-izobraževanja uspeli rešiti problem dostopnosti izpopolnjevanja in povečati učinkovitost v smislu doseganja večje časovne in finančne ekonomičnosti (Slana, 2007).

Vizija dela naprej

Center je skozi svojo zgodovino nedvomno odigral pomembno vlogo pri razvoju fakultete. Tu so nastajale različne pobude, ideje ter rešitve marsikaterega problema.

Eden od temeljnih vodil našega dela je prizadevanje za povečanje kakovosti pedagoškega dela, podpiranje profesionalnega in strokovnega razvoja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju ter sodelovanje pri oblikovanju in razvoju sistema vzgoje in izobraževanja. Potrebe po dobro usposobljenem učitelju z razvitimi profesionalnimi kompetencami so vse večje. Poslanstvo centra kot organizacijske enote fakultete je razvijati kakovostno, sodobno, raziskovalno podprto pedagoško izobraževanje učiteljev na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja ter organizacija raznih oblik izpopolnjevanja za strokovno rast diplomantov na vseh študijskih področjih fakultete. Delo centra sega tudi na področje svetovalnega dela in koordinacije izvedbe programov strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, razvoj novih programov izobraževanja, raziskovalnega dela na področju stalnega strokovnega izpopolnjevanja ter spremljanja in evalviranja izvajanja strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev. Nekako samoumevno se nam zdijo potrebe po dobro usposobljenem učitelju z razvitimi profesionalnimi kompetencami, ko govorimo o učitelju v osnovni in srednji šoli, nekoliko manj samoumevno se nam zdi, da bi takšno izobraževanje potrebovali tudi učitelji v terciarnem izobraževanju. V prihodnosti bi lahko ravno na tem področju storili več. Kakovost posameznih institucij (višjih strokovnih šol, fakultet, univerz) se bo v prihodnosti določala po usposobljenosti in zaposljivosti njenih diplomantov. V višje in visokošolske ustanove prihajajo generacije študentov z drugačnimi zahtevami in potrebami, kar od učitelja zahteva uporabo drugačnih, učinkovitejših in raznovrstnejših oblik ter metod dela. Kakovost ponujenega znanja bodočim diplomantom je mogoče dvigniti tako, da se učitelji na terciarni ravni odlikujejo tako po svojih pedagoških kot tudi po raziskovalnih kompetencah. Veliko pozornosti in dela bo veljalo v prihodnje nameniti sodelovanju med visokošolskimi zavodi in zavodi, kjer so naši učitelji zaposleni in se bodo zaposlili. Ob vseh nalogah ne smemo pozabiti, da moramo poskrbeti tudi za svojo prepoznavnost in promocijo lastnega dela. V zadnjih letih smo oblikovali spletno stran, na kateri objavljamo razpise ter tekoče programe stalnega strokovnega izpopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Vsako leto pripravimo tudi knjižico z izobraževalnimi programi, ki jih ponujamo v tekočem študijskem letu.

Prikaz števila vpisanih udeležencev na programe nadaljnjega izobraževanja usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v zadnjih 15 letih

Študijsko leto	Naročeni programi skupaj s ponovitvami	Ponujeni programi skupaj s ponovitvami	Skupno št. udeležencev v študijskem letu
1996/97	PAI (2)	12	430
1997/98	PAI (2) Moduli (22)	9	1068

Študijsko leto	Naročeni programi skupaj s ponovitvami	Ponujeni programi skupaj s ponovitvami	Skupno št. udeležencev v študijskem letu
1998/99	PAI (2) Moduli (25)	8	1325
1999/00	PAI (2) Moduli (33)	15	1716
2000/01	PAI (3) Moduli (31) Naravoslovje (3)	15	1591
2001/02	PAI (2) Moduli (25) Naravoslovje (2) ZPTJ 2	23	1646
2002/03	PAI (2) Moduli (30) Naravoslovje (3) ZPTJ	25	1723
2003/04	PAI (3) Moduli (28) Naravoslovje (4) ZPTJ (1)	37	1777
Skupaj		139	11276

Tabela 1: Pregled števila realiziranih programov profesionalnega usposabljanja ter števila sodelujočih udeležencev v študijskih letih 1996/97–2003/04

Legenda:

PAI: Študijski program za pridobitev pedagoške in pedagoško-andragoške izobrazbe

Moduli: Študijski program za izpopolnjevanje učiteljic/učiteljev ter vzgojiteljic/vzgojiteljev za delo v 1. razredu 9-letne OŠ

Naravoslovje: Študijski program izpopolnjevanja za poučevanje predmeta naravoslovje v 6. in 7. razredu OŠ

ZPTJ: Študijski program usposabljanja učiteljic/učiteljev, študentk/šudentov razrednega pouka za poučevanje tujega jezika AN/NE v drugi triadi osnovne šole

Študijsko leto	Št. izvedenih IZP-programov skupaj s ponovitvami	Št. izvedenih PRP-programov skupaj s ponovitvami	Št. izvedenih PSD-programov skupaj s ponovitvami	Skupno št. udeležencev v študijskem letu
2004/05	PAI (3) Moduli (18) Naravoslovje (3) ZPTJ (2)	7	11	1063
2005/06	PAI (3) Moduli (10) Naravoslovje (2) ZPTJ (1)	9	8	798
2006/07	PAI (3) Moduli (16) Naravoslovje (1) ZPTJ (2)	19	11	1134
2007/08	PAI (2) Moduli (6) Naravoslovje (1) ZPTJ (1)	5	8	450
2008/09	PAI (2) ZPTJ (1)	3	13	501
2009/10	PAI (2)	2	13	408
2010/11	PAI (2)	0	8	219
Skupaj		45	72	4573

Tabela 2: Pregled števila realiziranih programov profesionalnega usposabljanja ter števila sodelujočih udeležencev v študijskih letih 2004/05–2010/11

Legenda:

PAI: Študijski program za pridobitev pedagoške in pedagoško-andragoške izobrazbe

Moduli: Študijski program za izpopolnjevanje učiteljic/učiteljev ter vzgojiteljic/vzgojiteljev za delo v 1. razredu 9-letne OŠ

Naravoslovje: Študijski program izpopolnjevanja za poučevanje predmeta naravoslovje v 6. in 7. razredu OŠ

ZPTJ: Študijski program usposabljanja učiteljic/učiteljev, študentk/študentov razrednega pouka za poučevanje tujega jezika AN/NE v drugi triadi osnovne šole

Predstojniki in vodje centra za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje

prof. Franci Pivec (vodja)

v. pred. Alojz Fošnarič (predstojnik)

mag. Alojz Fridl (predstojnik)

dr. Amand Papotnik (predstojnik)

dr. Jože Vauhnik (predstojnik)

dr. Marko Marhl (predstojnik)

mag. Jožica Slana (vodja)

LITERATURA IN VIRI:

Lešnik, R. idr. (1986). *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Slana, J. (2007). *Razvoj programov nadaljnjega izobraževanja kot oblike vseživljenjskega učenja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Nuša Lazar

Mednarodne mobilnosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru

Multikulturnost in multilingvizem sta postala ključni značilnosti globalne, na znanju temelječe družbe, internacionalizacija pa dejavnik razvoja visokega šolstva. Univerza v Mariboru (UM) si na tej poti internacionalizacije prizadeva za povečanje stopnje mednarodne mobilnosti, in sicer z vključevanjem v programe mobilnosti Evropske unije (EU) in izven EU ter tudi s sodelovanjem z univerzami po svetu na vseh področjih študijske, raziskovalne, umetniške in druge dejavnosti. UM je tudi aktivna članica v mednarodnih zvezah, združenjih in organizacijah, pridobiva in izvaja mednarodne in druge projekte, da bi povečala učinkovitosti črpanja sredstev evropskih strukturnih skladov, razvija mednarodne študijske programe za doseganje večje mednarodne privlačnosti študija in zaposljivosti diplomantov ter ima zelo učinkovito institucionalno organiziranost mednarodnega delovanja univerze. Povečanje stopnje mednarodne mobilnosti je eden izmed ciljev uresničevanja bolonjskega procesa in lizbonske strategije – in UM s svojimi fakultetami, med katerimi je tudi Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru (PEF), ta cilj nedvomno uspešno uresničuje (UM, 2011b).

Mobilnost je eden izmed ključev delovanja programa Vseživljenjskega učenja (VŽU), ki ga izvaja in propagira EU. Namen akcijskega programa Skupnosti na področju vseživljenjskega učenja je z vseživljenjskim učenjem prispevati k razvoju EU v napredno družbo s sodobnim znanjem, s trajnostnim gospodarskim razvojem, številčnejšimi in boljšimi službami ter z večjo socialno kohezijo. Omenjeni akcijski program si predvsem prizadeva za pospeševanje izmenjav, sodelovanja in mobilnosti med organizacijami ter sistemi izobraževanja in usposabljanja znotraj EU. Program VŽU sestavljajo (CMEPIUS 2011):

- Štirje sektorski programi: Comenius, ki je namenjen šolskemu izobraževanju; Erasmus, ki je namenjen terciarnemu izobraževanju; Leonardo da Vinci, ki pokriva področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja; Grundtvig, ki je namenjen izobraževanju odraslih.
- Prečni program, ki je razdeljen na štiri ključna medsektorska področja (sodelovanje pri politiki in inovacijah na področju vseživljenjskega učenja, na področju jezikov, razvijanja inovativnih IKT ter razširjanja in uporabe rezultatov).
- Program Jean Monnet, katerega namen je spodbujati poučevanje, raziskovanje in študije na področju evropskega združenja in ključnih evropskih ustanov.

Univerza v Mariboru od leta 1999 aktivno sodeluje v programu Erasmus. Ta je najprej deloval pod okriljem programa Socrates, od leta 2007 pa v okviru programa Vseživljenjsko učenje. Leta 2009 je bila odprta možnost financiranja mobilnosti študentov, profesorjev, zaposlenih in raziskovalcev v okviru programa mobilnosti Norveški finančni mehanizem, v katerem je UM s fakultetami prav tako uspešno sodelovala. Aktivna izmenjava študentov in profesorjev že od leta 1995 poteka tudi v okviru programa CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies). V študijskem letu 2011/12 bo UM s svojimi fakultetami sodelovala tudi v programu mobilnosti Erasmus Mundus Join EU/SEE, ki je osredotočen na področje zahodnega Balkana (UM, 2011a).

V okviru mreže Erasmus na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (PEF) izvajamo mobilnosti študentov, profesorjev in drugih zaposlenih. Govorimo o »incoming« in »outgoing« mobilnostih. »Incoming« so npr. študenti, profesorji in drugi zaposleni, ki pridejo iz tujine na izmenjavo na PEF, »outgoing« pa pomeni, da naši gredo v tujino na izmenjavo. V tabeli 1 je predstavljeno število »incoming« študentov na PEF od leta 2000, v tabeli 2 pa število »outgoing« študentov PEF od leta 1999. V tabeli 3 predstavljamo število učnega osebja PEF, ki je v okviru sheme Erasmus bilo na izmenjavi v tujini, v tabeli 4 pa mobilnost zaposlenih PEF v obdobju 2007–2011.

Članica UM / študijsko leto	2000 / 01	2001 / 02	2002 / 03	2003 / 04	2004 / 05	2005 / 06	2006 / 07	2007 / 08	2008 / 09	2009 / 10	2010 / 11 ocena	Skupaj
PEF	4	1	2	0	11	32	33	12	8	9	18	130

Tabela 1: Število študentov iz tujine, ki so opravili del rednih študijskih obveznosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (»incoming«) v okviru programa Erasmus v obdobju 2000–2011

Vir: Prirejeno po UM, 2011b

Članica UM / študijsko leto	1999 / 00	2000 / 01	2001 / 02	2002 / 03	2003 / 04	2004 / 05	2005 / 06	2006 / 07	2007 / 08	2008 / 09	2009 / 10	2010 / 11 ocena	Skupaj
PEF	13	20	6	9	5	19	13	28	7	13	11	14	158

Tabela 2: Število študentov Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, ki so opravili del rednih študijskih obveznosti v tujini (»outgoing«) v okviru programa Erasmus v obdobju 1999–2011.

Vir: Prirejeno po UM, 2011b

Članica UM / študijsko leto	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 ocena	Skupaj
PEF	18	17	23	9	15	18	12	112

Tabela 3: Število učnega osebja Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, ki je izvajalo pedagoške obveznosti v tujini v okviru programa Erasmus v obdobju 2004–2011

Vir: Prirejeno po UM, 2011b

Članica UM / študijsko leto	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 ocena	Skupaj
PEF	0	6	2	10	18

Tabela 4: Število zaposlenih Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, ki so opravili usposabljanje na visokošolski instituciji ali podjetju v tujini v okviru programa Erasmus v obdobju 2007–2011

Vir: Prirejeno po UM, 2011b

Program mobilnosti Norveški finančni mehanizem so leta 2004 vzpostavile države Islandija, Liechtenstein in Norveška za podporo socialne in ekonomske kohezije v razširjenem evropskem gospodarskem prostoru. Program je namenjen podpori mednarodnega sodelovanja, transnacionalnim partnerstvom in izvajanju mobilnosti za povečanje internacionalnega visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti ter je hkrati namenjen vsem akademskim področjem. Leta 2010 je UM dobila finančna sredstva za mobilnosti v omenjenem programu in v okviru tega je na PEF bila izvedena ena mobilnost pedagoškega osebja z namenom predavanj ter 6 mobilnosti zaposlenih z namenom usposabljanja (UM, 2011b).

CEEPUS, srednjeevropski program za izmenjavo študentov in profesorjev, je regionalni program, katerega cilj je vzpostaviti in spodbujati mobilnost študentov in profesorjev med sodelujočimi državami ter izkoristiti prijateljske povezave in možnosti za oblikovanje skupnih študijskih programov. V tabeli 5 je prikazano število CEEPUS-študentov iz tujine (»incoming«) na PEF med leti 2007 in 2011.

Članica UM / študijsko leto	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 ocena	Skupaj
PEF	2	3	3	1	9

Tabela 5: Število študentov iz tujine, ki so opravili del rednih študijskih obveznosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (»incoming«) v okviru mreže CEEPUS v obdobju 2007–2011

Vir: Prirejeno po UM, 2011b

Zbrani in predstavljeni podatki v zgornjih tabelah pričajo o velikem interesu tako študentov kot profesorjev in drugih zaposlenih na PEF za mednarodne izmenjave oz. mobilnosti. Trend mednarodnih mobilnosti se bo tudi v bodoče nadaljeval in prepričani smo, da bomo imeli še veliko uspešno izvedenih izmenjav, ki bodo prinesle pozitivne vplive ter nova znanja in izkušnje tako udeležencem mobilnosti kot tudi posredno ali neposredno PEF.

VIRI:

CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja. (2011). *Erasmus priročnik za institucije*.

Univerza v Mariboru (UM). (2011a). *Mednarodno sodelovanje*. Pridobljeno 23. 6. 2011, s <http://www.uni-mb.si/podrocje.aspx?id=827>.

Univerza v Mariboru (UM). (2011b). *Mobilnost na Univerzi v Mariboru v obdobju 1999–2011 v luči statistike*. Oddelek za mednarodne, raziskovalne in študijske zadeve, Služba za mednarodno in meduniverzitetno sodelovanje.

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

Dr. Marko Jesenšek

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

Uvod

Ustanavljanje Filozofske fakultete ima dolgo predzgodovino, ki sega v čase, ko se je iz Pedagoške akademije razvila Pedagoška fakulteta, v njenih okvirih pa so se začeli oblikovati in razvijati humanistični in družboslovni oddelki.

Na prehodu v 21. stoletje se je v strokovni javnosti odprla živahna razprava o tem, ali mariborska univerza potrebuje Filozofsko fakulteto – mariborski časopis Večer je začel objavljati mnenja za in *proti* (Kaj meni stroka o filozofski fakulteti v Mariboru, leto 56, 2000), vendar je bilo takrat že jasno, da Filozofska fakulteta že odločno trka na vrata Univerze v Mariboru. 10. junija 2000 (Večer, leto 56, št. 133, str. 13) sem objavil razmišljanje, v katerem sem zapisal, da »Filozofska fakulteta v Mariboru bo! Prav bi bilo, če bi že bila, danes je nuja, jutri bomo morali loviti zadnji vlak«, in razložil, zakaj je potrebno preraščanje Pedagoške fakultete v Filozofsko:

»Pedagoška fakulteta je odigrala pomembno vlogo v mestu, ki se ga danes neupravičeno stereotipizira za *industrijsko puščavo*. Njeno preraščanje iz akademije v fakulteto je bila nočna mora dušebrižnikov, saj so v porarajoči se mariborski humanistiki v pretežno tehnično in za potrebe mariborske industrije usmerjeni univerzi prepoznavali le anarhičnost in nepotrebno. Pedagoška fakulteta je tako ozko gledanje kmalu ovrgla, saj so njeni učitelji in študenti prevetrili ustaljeni red in način razmišljanja v mestu, ki je ob tehniški potreboval tudi humanistično inteligenco. Razvila in izoblikovala je prepoznavno slovenistiko, hungaristiko, germanistiko, anglistiko, filozofijo, geografijo, zgodovino, pedagogiko ... Fakulteta je postala eno izmed pomembnih kulturnih središč mesta z odmevnim likovnim razstaviščem, glasbenimi prireditvami, bogato založniško dejavnostjo, sedežem Slavističnega društva Maribor ... V tem razvoju je doživela veliko sprememb, tako da je preseгла svoje okvire in že doživela najvišjo razvojno stopnjo, to je točko, na kateri se je njen razvoj ustavil. Edina naravna pot, tako so vendar razmišljali tudi njeni ustanovitelji, je humanistična oz. filozofska fakulteta.

Na Pefu sedaj le še korakamo v začaranem krogu in nazadujemo! Interesi so različni, kompromisi pokajo po sivih, družboslovno-naravoslovno-humanistična ter pedagoško-vzgojiteljska združba pa postaja v primerljivem evropskem univerzitetnem okolju parodija brez primere. Smo kot Margites, ki se je poročil, pa ne ve, kaj bi počel z ženo. Bodimo pošteni in priznajmo: FF v Mariboru je logično nadaljevanje Pef, in sicer preraščanje njenega humanistično-družboslovnega jedra, ki so mu stari okviri preozki, hkrati pa to ne pomeni konec Pef, in sicer take, ki bo še naprej izpolnjevala svoje temeljno poslanstvo, tj. izobraževati in usposabljeni dobre učitelje /razrednega pouka/, da bodo lahko v šolah učili, vzgajali in navduševali svoje učence za poklice, v katerih bodo najbolj uspešni – tudi za humanistične študije, ki jih moramo ponuditi mariborskim študentom (*“Vsakdo, kadar se naužije, modrejši odide po znanju.”* Znanje in spoznanje pa sta bila že glavna moč Homerjevih Siren, ko so vabile mornarje.)

Vprašanje o filozofski fakulteti v Mariboru se danes sploh ne bi smelo več pojavljati (študentje bi na njej že morali študirati), saj gre, prosto po Aristotelu, za napako – pomembno je le še spoznanje, ali je napaka bistvena ali slučajna. Učitelji smo pripravljeni na izziv, smo usposobljeni in dovolj močni, da nalogo rešimo – torej gre le za slučajno napako skupine, ki *si nečesa ni povsem pravilno predstavljal/a ...*, na primer prikaže konja, ki ob istem času izproži obe desni nogi ... To pa ni greh zoper FF v Mariboru, saj gre v bistvu le za neuskklajenost njihovih hotenj, želja in mnenj. Čas bo zagotovo pokazal, da smo s FF izbrali nekaj dobrega.«

Dve leti kasneje sem v Dialogih (E-dnevnik. *Dialogi (Maribor)*, 2002, letn. 38, št. 11/12, str. 120) ob rektorskih volitvah pozival, da mora nova ekipa, ki bo prevzela vodenje mariborske univerze, zagotoviti pogoje za ustanovitev Filozofske fakultete (ob takrat že skoraj uresničeni medicini in prav tako zahtevani naravoslovno-matematični fakulteti): »Namesto filozofske fakultete ima Maribor bolečino, ki jo poraja nerazumljiva nemoč, da bi se humanistika osvobodila okostenele pedagoške fakultete, na silo združujoče nezdržljivost različnih univerzitetnih in visokošolskih strokovnih programov pod eno streho, donkihotovskega sobivanja humanističnih, družboslovnih in naravoslovnih interesov v skupnem kotlu. Kako dolgo in v čigavem interesu še? Zakaj se nihče izmed kandidatov za rektorja mariborske univerze v svojem predvolilnem programu ni jasno in odločno postavil na stran filozofske fakultete in zakaj jo vendar vsi kot medel privesek dodajajo v vizijo razvoja mariborske univerze? Filozofska fakulteta v Mariboru ne more biti vizija, filozofska fakulteta v Mariboru je imperativ! Ali upa kdo izmed rektorskih kandidatov zagotoviti, da bo imel Maribor v novem študijskem letu Filozofska fakulteta? Dovolj nas je, ki si upamo, ki znamo in ki smo sposobni tako fakulteto postaviti na noge brez velikih besed in prevzeti nase odgovornost do stroke, univerze, študentov in mesta. Pred tremi leti smo bili že čisto blizu, pa so meni nerazumljivi interesi, nasprotovanja in medsebojna trenja znotraj mariborske univerze preprečili “tablo z napisom Filozofska fa-

kulteta". Takrat sem v mariborskem časopisu v podporo taki fakulteti zapisal *Filozofska fakulteta bo, danes vpijem Filozofska fakulteta zdaj! Rektorske volitve so priložnost, novi mariborski rektor naj bo, kdor bo takoj "požegnal" filozofsko, medicinsko in naravoslovno fakulteto v Mariboru.*«

Leta 2003 so se začele dolgoletne želje po Filozofski fakulteti bližati cilju. V univerzitetnih krogih je vendar prišlo do spoznanja, da je Pedagoška fakulteta dosegla svoj višek in da je na področju humanistike in družboslovja Filozofska fakulteta njeno naravno in logično nadaljevanje. V Poetiki mariborske univerze (*Dialogi*, 2003, letn. 39, št. 3/4, str. 64–69) sem zapisal:

»In mariborska univerza brez Filozofske fakultete je neprepoznavna. Ideja o Filozofski fakulteti v okviru mariborske univerze je dokončno dozorela in je ni več mogoče zanikati, prav tako pa je upravičen in utemeljen njen obstoj; ostaja le še hiter dogovor, kako jo čim prej ustanoviti! Mariborska univerza si mora pridobiti svoj značaj v odločitvi za Filozofsko fakulteto. Gre za *situacijo, ko se mora za nekaj odločiti* (postati univerza, ki se želi približati idealni) *ali se nečemu odpovedati* (betajnovski univerzi). Imperativ izbire je postavljen, jasno zavzemanje za Filozofsko fakulteto pa dokazuje neko *splošno resnico* in nujnost, da *misel* uresničimo, če povemo, *kar je v skladu z dano situacijo*.

Pedagoška fakulteta je namreč že *dosegla lastne naravne oblike; tu se je njen razvoj ustavil*, Filozofska fakulteta je njeno naravno in logično nadaljevanje.«

Vizija in poslanstvo Filozofske fakultete

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je bila 27. septembra 2006 vpisana v sodni register, s tem pa je bila tudi uradno ustanovljena – iz takratne Pedagoške fakultete so se oblikovale tri nove članice Univerze v Mariboru: Filozofska fakulteta, Fakulteta za naravoslovje in matematiko ter Pedagoška fakulteta.

Na novoustanovljeni fakulteti smo si postavili jasne cilje: (1) postati želimo prepoznavno središče humanističnega in družboslovnega razvoja severovzhodne Slovenije, (2) pomembni nosilci pozitivnega regionalizma v državi, (3) odprti za preseganje meja, (4) pripravljeni ter usposobljeni za povezovanje z najboljšimi evropskimi fakultetami in univerzami, (5) študentom želimo zagotoviti odlično izobrazbo, (6) profesorjem pa dobre pogoje za znanstvenoraziskovalno in pedagoško delo.

Prvi študenti so na novi fakulteti začeli študirati v študijskem letu 2006/07; po prenovi študijskih programov od leta 2008/09 potekajo na Filozofski fakulteti bolonjski študijski programi, vzporedno pa se zaključuje tudi študij na t. i. starih štiri-

letnih dodiplomskih študijskih programih. Vizija novoustanovljene fakultete je izobraževati študente v humanističnem duhu ter odkrivanju in poglobljanju poštene življenjske, raziskovalne in znanstvene resnice; iz nje izhaja tudi poslanstvo Filozofske fakultete, ki se kaže v razvijanju znanstvenoraziskovalnega in izobraževalnega dela na področju humanističnih, družboslovnih in izobraževalnih ved, v svojih programih pa bo podpirala človekovo dostojanstvo in globalno pravičnost ter razvijala kulturo dialoga in strpnosti ter znanstveno iniciativnost.

Mednarodna (zunanja) evalvacija Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

V kratkem obdobju obstajanja je delo in organiziranost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru ocenila tudi mednarodna komisija za zunanjo evalvacijo, ki je v ključnih poudarkih svoje ocene zapisala, da je »/p/rednost Filozofske fakultete v Mariboru v nasprotju z vzvišeno akademskostjo njena prizemljenost, ali reacts quickly to life, kot je to izrazil tuji član evalvatorske skupine. /.../ Fakulteto vodi sposobno in homogeno vodstvo s sodobnimi pogledi na visokošolski prostor in težnjo po odličnosti. Prisotna je skrb za kakovost.«

V oceni so bile ob pomanjkanju prostorov, energetske potratni stavbi in težavah zaradi omejenih finančnih virov za tekoče poslovanje in realizacijo strateških usmeritev izpostavljene številne prednosti Filozofske fakultete, med njimi npr.:

- »sodobni pogledi na visokošolski prostor, skrb za kakovost, primeren vpis novih študentov, skrb za njihovo zaposljivost in vseživljenjsko izobraževanje v okviru Centra za vseživljenjsko izobraževanje, razvijajoč tutorski sistem in akcijski načrt za kontrolo kakovosti študijskega procesa na fakulteti;
- skrb in spodbujanje za oblikovanje čim več programskih in projektnih skupin, razvita mreža mednarodnega sodelovanja (mobilnost, skupni študijski programi, projekti);
- sodoben IKT, dobro delujoča knjižnica, lastna knjigarna, dobra informacijska infrastruktura;
- transparentno finančno načrtovanje in spremljanje porabe, zagotavljanje sredstev za obštudijsko dejavnost, delovanje študentskega sveta, aktivno iskanje dodatnih virov prihodkov;
- aktivno odzivanje na problematiko v okolju in prispevanje k trajnostnemu razvoju regije (Mednarodni center za ekoremediacije).«

Zunanja evalvacija je bila za Filozofsko fakulteto Univerze v Mariboru izredno uspešna in se je zaključila z oceno, da je njeno poslanstvo »*usmerjeno k študentom in naprej k še vedno aktualnim idejam humanizma*«, institucijo pa »*odlikuje strateško razmišljanje in zazrtost v prihodnost s ciljem postati vrhunska izobraževalna ustanova*«.

Danes ponosno ugotavljamo, da smo v zelo kratkem času postali živahno središče izobraževalnega, raziskovalnega in intelektualnega prostora v mestu ter nosilci humanističnega, družboslovnega in kulturnega razvoja na univerzi – odprti za konstruktivni dialog in pretok informacij ter naklonjeni različnostim, ki uveljavljajo razumskost intelektualnega okolja in pri tem priznavajo ustvarjalno sposobnost in svobodo. Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je prepoznavna in uspešna v domačem in mednarodnem akademskem prostoru.

Bolonjska prenova in študenti

V Sloveniji smo na področju humanistike, družboslovja in pedagoškega izobraževanja prvi izpeljali bolonjsko reformo in pripravili 18 novih prvostopenjskih, 23 drugostopenjskih eno- in dvopredmetnih ter 7 doktorskih študijskih programov po (v Evropi) najbolj razširjenem in uveljavljenem bolonjskem sistemu 3 + 2 + 2. Gre za skupni prvostopenjski študij (180 ECTS), ki se zaključí z diplomó po treh letih (omogoča tudi /nepedagoško/ zaposlitev); nadaljuje se z dveletnim študijem na drugi stopnji, kjer sta mogoča dva samostojna magistrska študijska programa: *pedagoški* (120 ECTS, najmanj 60 ECTS je namenjenih pedagoško-andragoški izobrazbi) in *nepedagoški* (120 ECTS, brez pedagoško-andragoških predmetov); temu sledi še bolonjski doktorski študij.

Pri študiju na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru je velik poudarek na izmenjavi učiteljev in študentov z najuglednejšimi evropskimi univerzami, zato naše študijske programe prilagajamo tudi potrebam tujih študentov (izmenjave po programih Erasmus, CEEPUS in bilateralnih sporazumih), zlasti na drugi stopnji. Mednarodno sodelovanje mariborske Filozofske fakultete je zato največja priložnost za študente, saj ponuja in vzpostavlja nove pomembne izobraževalne, raziskovalne in intelektualne odnose v skupnem evropskem univerzitetnem prostoru – povezuje začetke evropskega univerzitetnega izobraževanja z novimi zahtevami, ki jih določajo bolonjski procesi, in kaže, kako se lahko evropska tradicija in mariborska mladost pri tem uspešno dopolnjujeta.

Posebna obveznost in pravica študentov Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je skrb za kulturno dejavnost in živahen humanistični utrip na fakulteti, univerzi in v mestu. Gre preprosto za spoznanje, da se študent humanistike ne oblikuje (samo)

v predavalnici, laboratoriju ali za računalnikom, ampak je prisoten v knjižnicah, galerijah, gledališču, na javnih prireditvah ... Njegov študijski prostor je okolje, mesto, v katerem živi in ga poskuša sooblikovati. Naša fakulteta ga pri tem spodbuja in mu omogoča, da se odziva na svet po »humanističnih načelih«, tj. neomejevano in neprisiljeno. Podpiranje vseh vrst kulturnega delovanja študentov Filozofske fakultete je zato imperativ, ki obvezuje Filozofsko fakulteto – humanistični duh na fakulteti, univerzi in v mestu bo zaživel tudi in predvsem z aktivnostmi študentov. Fakulteta prilagaja obštudijske dejavnosti predvsem takim potrebam študentov (okrogle mize, študentske debate in gledališka skupina, različni forumi, časopisi in revije na posameznih oddelkih ...), ponuja pa tudi dodatna izobraževanja.

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru v letih 2006–2011

V prvih petih letih obstoja Filozofske fakultete je bilo narejenega ogromno – glavni dosežki so predstavljeni v dveh publikacijah (*Filozofski fakulteti na pot = Open doors to the Faculty of Arts*, 2008 in *Odličnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru = Excellence of the Faculty of Arts of the University of Maribor*, 2011), ki prikazujeta (1) pot, ki jo je mlada Filozofska fakulteta prehodila v svojem prvem petletju, (2) našo odličnost na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti v domačem in mednarodnem univerzitetnem prostoru ter (3) najpomembnejše dosežke naših visokošolskih učiteljev in sodelavcev. V publikacijah so predstavljeni tudi novi (raziskovalni) centri Filozofske fakultete, njena založniška dejavnost (npr. mednarodna knjižna zbirka *Zora*, v kateri je izšlo 80 znanstvenih monografij, mednarodna znanstvena revija *Slavia Centralis*, *Geografska revija* in spletna revija *Maribor International Review*), samostojna knjigarna (prva na Univerzi v Mariboru) in likovno razstavišče (15 odmevnih razstav akademskih slikarjev, med njimi npr. Ludvik Pandur, Anka Krašna, Oto Rimele, Samuel Grajfoner, Bogdan Čobal, Jernej Forbicij, Boris Farič, Ida Briški Remec, Albin Lugarič ...), ali pa izbora iz ene največjih slovenskih zasebnih zbirk *Talum* in največje slovenske zbirke slik v tujini *Korotan*) – vse to je zaživel na fakulteti, ki se je v samo petih letih obstoja prepoznavno uveljavila v mariborskem, slovenskem in širšem univerzitetnem ter kulturnem prostoru (znanstvenoraziskovalna dejavnost /domači in mednarodni raziskovalni projekti/, pomembni medfakultetni in meduniverzitetni sporazumi ter sodelovanja, vabljeni in gostujoča predavanja naših profesorjev na tujih univerzah, najvišje domače in ugledne mednarodne nagrade in priznanja, ki so jih dobili, številni pomembni domači in mednarodni simpoziji ter kulturni dogodki, organizirani v letih 2006 do 2011, ter znanstvene monografije naših raziskovalcev); zadnja novost na fakulteti je ustanovitev Kariernega centra in Kluba alumnov, v katerega sem študente povabil z naslednjim nagovorom:

Spoštovani študenti, diplomanti, magistrandi in doktorandi Filozofske fakultete Univerze v Mariboru,

študij na Filozofski fakulteti v Mariboru na široko odpira okno v svet. Popotnica, ki vam jo fakulteta daje, je zanesljivo znanje – ne le knjiga, ampak tudi nasvet, kako jo brati! Prepričan sem, da posredujemo dobro in zanesljivo znanje, s tem pa zagotavljamo pogoje, ki Vam omogočajo odlično izhodišče za novo življenjsko obdobje. Ohranjajte pripadnost Filozofski fakulteti na poti skozi znanost in njeno raziskovanje – postanite člani Alumni kluba Filozofske fakultete UM (Klub študentov FF).

Alumni klub Filozofske fakultete UM povezuje humanistično in družboslovno inteligenco Filozofske fakultete Univerze v Mariboru ter ponuja jasno poslanstvo – znanje brez duha in smisla ni znanje; humanist se nikoli ne pretvarja, da se lahko na vsa vprašanja odgovarja umno in jasno. Ali kot je zapisal pesnik: *Znanje potrebuje dušo, dušo pa mu daje humanist, sicer bosta zmagala denar in zavist.*

Alumni klub FF UM:

- je najboljša popotnica diplomantom, magistrandom in doktorandom FF na karierni poti (FF UM ima svoj Karierni center),
- pomaga pridobivati dodatna znanja, ki so potrebna pri iskanju zaposlitve,
- omogoča druženje in sodelovanje različnih generacij nekdanjih študentov FF UM in jih povezuje s fakulteto (baza podatkov za medsebojno sporazumevanje),
- ponuja vse informacije o dogodkih na FF UM.

Ko ste izbrali študij na Filozofski fakulteti UM, ste se naslonili na dobro drevo, zato vas pokriva dobra senca. Toda v življenju, še zlasti v znanosti in raziskovanju, se s tem ne smete zadovoljiti. Dober učenec mora prekositi svojega učitelja, saj je to edino gibalno napredka. Nikar ne ostanite na pol poti – včlanite se v Alumni klub FF UM (članstvo je brezplačno) in nikoli ne pozabite, da Vam na FF ne gasimo samo uka žeje, ampak Vas vzgajamo za humaniste in družboslovce, znanstvenike in raziskovalce.

Prepričan sem, da smo Vam zagotovili pogoje, ki vodijo v skupno dobro – želim Vam, da boste v življenju uspešni in da bo ta uspeh pomembno sooblikoval in dopolnjeval tudi študij na naši Filozofski fakulteti, zato Vas vabim v Alumni klub FF UM.

Filozofska fakulteta se je začela uspešno povezovati in sodelovati z mednarodnim univerzitetnim prostorom; najprej smo izhajali iz povezav, ki jih je imela že mariborska univerza, nato pa smo se sistematično usmerili v sodelovanje s humanistično in družboslovno usmerjenimi fakultetami in univerzami, s tem pa smo zagotovili še

boljše sodelovanje naših profesorjev in študentov v mednarodnih študijskih in raziskovalnih projektih. V sklopu takih povezovanj smo razširili tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost naših profesorjev ter spodbudili njihovo vključevanje v mednarodne projekte. Mednarodno sodelovanje smo tesno povezali z iskanjem prednosti, ki jih ima Filozofska fakulteta pri vstopanju na evropski meduniverzitetni trg, s spodbujanjem takega sodelovanja in tudi z zagotavljanjem finančnih in drugih pogojev za naše odpiranje v mednarodni prostor.

Na študijskem področju smo pripravili 18 prvostopenjskih in 23 drugostopenjskih bolonjskih študijskih programov ter 7 bolonjskih doktorskih programov; s tem smo glede števila izvajanih programov univerza v malem, po obsegu in načinu dela povsem neprimerljivi z drugimi članicami UM. Filozofska fakulteta ima zato v času zaostrelega finančnega poslovanja in nedorečenem javnem financiranju študijske in obštudijske dejavnosti, investicij in investicijskega vzdrževanja ter razvojnih nalog še dodatne težave pri izvedbi študijskih programov in smeri, na to pa še posebno močno vpliva naša dvojna tranzicijska vloga – smo mlada fakulteta, hkrati pa smo sredi prehoda iz starih na bolonjske študijske programe in pred težavami, kako začeti drugostopenjski študij (kadrovske, finančne in akreditacijske težave). To nas na UM postavlja v poseben položaj, ki zahteva drugačno obravnavo in posluš za vse specifične humanistično-družboslovnega razvoja znotraj bolj naravoslovnno-tehnično-ekonomsko usmerjenih pogledov in razumevanj mariborskega univerzitetnega prostora.

Posebnost in kompleksnost izvajanja študijskih programov na Filozofski fakulteti ni primerljiva z nobeno drugo članico Univerze v Mariboru, saj naša fakulteta izvaja tretjino (po številu možnih povezav pa več kot polovico) vseh programov Univerze v Mariboru. Financiranje, kadrovske in prostorske pogoje pa takemu obsegu dela še zdaleč ne sledijo, zato bo potrebno na to vprašanje odgovoriti na ravni univerze in države oz. njenega resornega ministrstva – na Filozofski fakulteti izobražujemo največ učiteljev oz. profesorjev na Univerzi v Mariboru, ob tem pa še velik delež slovenske humanistične in družboslovne nepedagoške inteligence, zato bo potrebno jasno in glasno povedati, da dobrega učitelja, profesorja, humanista, družboslovca ne moremo več izobraževati v tako kritičnih finančnih, kadrovskih in prostorskih razmerah, kot to počnemo sedaj in kot se nam obeta v naslednjem obdobju.

Iz spodnjih razpredelnic je razvidno, katere študijske programe izvajamo na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru od ustanovitve naprej in kako smo prešli iz starih štiriletnih na nove bolonjske študijske programe.

Študijsko leto 2007/08

V študijskem letu 2007/08 smo na dodiplomskem študiju razpisali 2 enopredmetna pedagoška, 9 pedagoških dvopredmetnih, 1 enopredmetnega nepedagoškega in 2 dvopredmetna nepedagoška štiriletna univerzitetna študijska programa.

Univerzitetni študijski programi

Študijski programi	Leto prvega pisa
Enopredmetna pedagoška študijska programa	2007/08
Nemški jezik in književnost	
Slovenski jezik in književnost	
Dvopredmetni pedagoški študijski programi	
Angleški jezik s književnostjo ...	
Filozofija in ...	
Geografija in ...	
Madžarski jezik in ...	
Nemški jezik s književnostjo in ...	
Pedagogika in ...	
Slovenski jezik s književnostjo in ...	
Sociologija in ...	
Zgodovina in ...	
Enopredmetni nepedagoški študijski program	
Zgodovina	
Dvopredmetna nepedagoška študijska programa	
Prevajanje in tolmačenje – angleščina in ...	
Prevajanje in tolmačenje – nemščina in ...	

Na podiplomskem študiju smo leta 2007/08 imeli 8 magistrskih študijskih programov in 1 enovit doktorski študijski program. Magistrski študij so zelo uspešni študenti na podlagi neposrednega prehoda na doktorski študij lahko zaključili v obliki doktorata.

Magistrski in doktorski študijski programi:

- Angleški jezik in književnost
- Geografija – področje izobraževanja
- Kultura, filozofija in izobraževanje v Srednji Evropi
- Nemški jezik
- Pedagogika

- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Enovit doktorski študijski program:

- Angleški jezik in književnost

Študijsko leto 2008/09

V študijskem letu 2008/09 smo začeli prvi v Sloveniji izvajati nove bolonjske študijske programe na področju izobraževanja učiteljev, humanistike in dela družboslovja. Razpisali smo 5 enopredmetnih in 12 dvopredmetnih študijskih programov prve stopnje, vzporedno pa smo izvajali vse t. i. stare štiriletne programe.

Univerzitetni študijski programi prve stopnje (BA)

Študijski programi	Leto prvega vpisa
Enopredmetni študijski programi	2008/09
Slovenski jezik in književnost	
Sociologija in interdisciplinarno družboslovje	
Psihologija	
Germanistika	
Zgodovina	
Dvopredmetni študijski programi	
Slovenski jezik in književnost	
Filozofija	
Geografija	
Madžarski jezik s književnostjo	
Nemški jezik in književnost	
Angleški jezik in književnost	
Pedagogika	
Sociologija	
Zgodovina	
Medjezikovne študije – angleščina	
Medjezikovne študije – nemščina	
Medjezikovne študije – madžarščina	

To leto smo razpisali tudi zadnjo generacijo študentov v t. i. stare podiplomske študijske programe, ki so se izvajali vse do septembra 2010.

Magistrski in doktorski študijski programi:

- Angleški jezik in književnost
- Geografija – področje izobraževanja
- Kultura, filozofija in izobraževanje v Srednji Evropi
- Nemški jezik
- Pedagogika
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Enovit doktorski študijski program:

- Angleški jezik in književnost

Študijski leti 2009/10 in 2010/11

V študijskih letih 2009/10 in 2010/11 smo razpisali 5 enopredmetnih in 13 dvo-predmetnih bolonjskih študijskih programov prve stopnje, vzporedno pa so potekali še »stari« do- in podiplomski študijski programi.

Univerzitetni študijski programi prve stopnje (BA)

Študijski programi	Leto prvega vpisa
Enopredmetni študijski programi	2009/10
Slovenski jezik in književnost	
Sociologija in interdisciplinarno družboslovje	
Psihologija	
Germanistika	
Zgodovina	

Študijski programi	Leto prvega vpisa
Dvopredmetni študijski programi	
Slovenski jezik in književnost	
Filozofija	
Geografija	
Madžarski jezik s književnostjo	
Nemški jezik in književnost	
Angleški jezik in književnost	
Pedagogika	
Sociologija	
Zgodovina	
Medjezikovne študije – angleščina	
Medjezikovne študije – nemščina	
Medjezikovne študije – madžarščina	
Umetnostna zgodovina	

Bolonjski študijski programi tretje stopnje:

V študijskem letu 2009/10 so potekali še »stari« podiplomski študijski programi (kot prejšnje študijsko leto), akreditirali in uvajati pa smo začeli bolonjske doktorske študijske programe tretje stopnje:

- Filozofija
- Geografija
- Germanistične študije
- Hungaristične študije
- Pedagogika
- Slovenistične študije
- Sociologija
- Vedenjska in kognitivna nevroznanost
- Zgodovina

Študijsko leto 2011/12

V študijskem letu 2011/12 Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru ne izvaja več »starih« štiriletnih dodiplomskih študijskih programov; razpisali smo (enako kot prejšnje študijsko leto) 5 enopredmetnih in 13 dvopredmetnih bolonjskih študijskih programov prve stopnje (BA).

Univerzitetni študijski programi prve stopnje (BA)

Študijski programi	Leto prvega vpisa
Enopredmetni študijski programi	2011/12
Slovenski jezik in književnost	
Sociologija in interdisciplinarno družboslovje	
Psihologija	
Germanistika	
Zgodovina	
Dvopredmetni študijski programi	
Slovenski jezik in književnost	
Filozofija	
Geografija	
Madžarski jezik s književnostjo	
Nemški jezik in književnost	
Angleški jezik in književnost	
Pedagogika	
Sociologija	
Zgodovina	
Medjezikovne študije – angleščina	
Medjezikovne študije – nemščina	
Medjezikovne študije – madžarščina	
Umetnostna zgodovina	

Bolonjski študijski programi druge stopnje (MA)

Novost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru v tem študijskem letu je, da so se prvi študenti v Sloveniji lahko vpisali na nove bolonjske magistrske študijske programe druge stopnje (MA), in sicer na pedagoške in nepedagoške. Tako smo postali

prva slovenska fakulteta, ki je ponudila izobraževanje učiteljev (in humanistov ter družboslovcev) na drugi stopnji (po programih, ki so navedeni):

Enopredmetni nepedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:

- Medkulturna germanistika
- Pedagogika
- Prevajanje in tolmačenje
 - smer prevajanje
 - smer tolmačenje
- Psihologija
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Enopredmetni pedagoški magistrski študijski program 2. stopnje:

- Slovenski jezik in književnost

Dvopredmetni nepedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:

- Anglistika
- Filozofija
- Slovenski jezik in književnost
- Zgodovina

Dvopredmetni pedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:

- Filozofija
 - Geografija
 - Madžarski jezik s književnostjo
 - Nemščina kot tuj jezik
-

- Pedagogika
- Poučevanje angleščine
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Seznam magistrskih študijskih programov, ki jih ponuja Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, se vsako leto povečuje (skladno z akreditacijskimi postopki).

Bolonjski študijski programi tretje stopnje:

V študijskem letu 2011/12 potekajo še »stari« podiplomski študijski programi (kot prejšnje študijsko leto), razpisali pa smo naslednje bolonjske doktorske študijske programe tretje stopnje:

- Filozofija
- Geografija
- Germanistične študije
- Hungaristične študije
- Pedagogika
- Slovenistične študije
- Sociologija
- Vedenjska in kognitivna nevroznanost
- Zgodovina

Na Filozofsko fakulteto smo v prvih treh letih bolonjskega študija sprejeli zelo dobre maturante, ki so večino razpisanih študijskih mest na posameznih programih napolnili že s prvo prijavo. Bolonjski študijski programi, ki smo jih uvedli, prinašajo tudi samostojno oblikovanje študijskega programa z izbiranjem kreditnih točk na drugih fakultetah mariborske univerze ali v tujini, kar humanistično in družboslovno usmerjenim študentom Filozofske fakultete omogoča, da svoja obzorja širijo tudi na področja naravoslovja, tehnike, medicine, ekonomije ... Študij na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru tako na široko odpira okno v svet. Znanje, ljubezen, poštenost, vera ali »*pravo spoznanje božje*« (kot je leta 1550 zapisal prvi, ki je na-

tnil slovenske besede) so na poti skozi življenje »*kot drevo, zasajeno ob potokih voda, ki daje svoj sad ob svojem času*«.

Na Filozofski fakulteti smo se prva štiri leta še posebno trudili za skupno dobro vseh zaposlenih in študentov z željo, da bomo (p)ostali humanisti in družboslovci, ljudje, ki bomo znanju, delu in medsebojnim odnosom znali vdihniti dušo – in nam bo vse dobro, kar bomo v življenju počeli, tudi uspevalo!

Sklep

Filozofsko fakulteto si še naprej predstavljam kot živahno središče izobraževalnega, raziskovalnega in intelektualnega prostora v mestu – depolitizirano, pa vendar nenehno strokovno prisotno na vseh področjih razvoja v Mariboru, osvobojeno medijskih pritiskov, zato pa odprto za konstruktivni dialog in pretok informacij, nedovzetno za ozke osebne interese posameznikov oz. manjših skupin, toda naklonjeno različnostim, ki uveljavljajo razumskost intelektualnega okolja in pri tem priznavajo ustvarjalno sposobnost in svobodo. Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru postaja prepoznavno središče kulturnega, humanističnega in družboslovnega razvoja na univerzi, v mestu in regiji. Razvijati mora tiste in take oblike organiziranosti, študijskih programov in raziskovanj, ki ji omogočajo prepoznavnost v povezovanjih z domačim in evropskim mednarodnim akademskim prostorom.

Dolgoročno moramo težiti k t. i. popolni Filozofski fakulteti, tj. razširjeni še z drugimi humanističnimi in družboslovnimi oddelki oz. smermi, pri tem pa bomo oblikovali inovativne študijske programe, ki ne bodo imeli konkurence na nam najbližjih filozofskih oz. humanističnih fakultetah v Ljubljani, Gradcu, Zagrebu, Trstu, na Dunaju, v Sombotelu in Budimpešti.

V sklopu takih povezovanj je potrebno širiti tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost profesorjev ter spodbujati njihovo vključevanje v mednarodne projekte. Mednarodno sodelovanje je tesno povezano z iskanjem prednosti, ki jih ima Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru pri vstopanju na evropski meduniverzitetni trg, s spodbujanjem takega sodelovanja in tudi z zagotavljanjem finančnih in drugih pogojev za tako odpiranje v mednarodni prostor. Pri tem je potrebno zagotoviti tudi učinkovit način ocenjevanja visokošolskih učiteljev na Filozofski fakulteti in določiti jasna merila za napredovanje v plačilne razrede in za pridobivanje namenskih sredstev za znanstveno in raziskovalno delo naših visokošolskih učiteljev in sodelavcev.

Želim, da bi bilo v drugem štiriletju delovanja Filozofske fakultete čim manj težav, nespretnosti in nerodnosti ter da bi jih strpno, sporazumno in učinkovito reševali. Fakulteta smo zaposleni na njej in njeni študenti, zato se je potrebno truditi in delati za naše skupno dobro.

LITERATURA

Arhiv Filozofske fakultete, 2006–2011.

Aristoteles (1982). *Poetika*. Druga, dopolnjena izdaja. Prevedel, uvod in opombe napisal Kajetan Gantar. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Jesenšek, Marko (2000). Kaj meni stroka o filozofski fakulteti v Mariboru. 4, *Filozofska fakulteta bo! Večer* (Maribor), 10. jun. 2000, leto 56, št. 133, str. 13.

– (2002). E-dnevnik. *Dialogi* (Maribor), letn. 38, št. 11/12, str. 103–120.

– (2003). Poetika mariborske univerze. *Dialogi* (Maribor), letn. 39, št. 3/4, str. 64–69.

– (2011). Program dela kandidata za dekana Filozofske fakultete. 20. 2. 2011.

Jesenšek, Marko (ur.), Lorber, Lučka (ur.). (2011). *Odličnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru = Excellence of the Faculty of Arts of the University of Maribor*. Maribor: Filozofska fakulteta = Faculty of Arts.

Mohar, Tjaša (ur.), Jesenšek, Marko (ur.), Lorber, Lučka (ur.). (2008). *Filozofski fakulteti na pot = Open doors to the Faculty of Arts*. Maribor: Filozofska fakulteta.

Dr. Klementina Jurančič Petek

Oddelek za anglistiko in amerikanistiko

Predstavitev dejavnosti oddelka

Oddelek za anglistiko in amerikanistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru izobražuje študente za poklic učitelja angleškega jezika in anglista v nepedagoških profilih, kjer je potrebno znanje angleškega jezika (na primer v podjetjih in organizacijah, ki pri svojem delu sodelujejo s tujino ipd.).

Na Oddelku za anglistiko in amerikanistiko so trije redni profesorji, ena izredna profesorica, trije docenti, dva asistenta in štiri lektorice. Dve redni profesorici, dve docentki in lektorice pokrivajo področje jezika, redni profesor in izredna profesorica ter asistenta pa področje književnosti. Oba didaktika skrbita za stalno sodelovanje z osnovnimi in srednjimi šolami, kjer študenti pedagoške smeri v okviru praktikuma opravljajo hospitacije, nastope in strnjeno pedagoško prakso. Do leta 2007 je Oddelek za anglistiko in amerikanistiko ob pedagoškem programu izvajal tudi program za prevajanje in tolmačenje v angleščini. Ta je s študijskim letom 2007/08 prešel na Oddelek za prevodoslovje, toda Oddelek za anglistiko in amerikanistiko v izvajanju angleškega dela prevajalskega programa še vedno uspešno sodeluje z Oddelkom za prevodoslovje.

Študij po novih bolonjskih študijskih programih za oddelek pomeni razvoj dveh smeri, to je pedagoške in nepedagoške. Prva tri leta sta študija enotna za oba programa, na drugi stopnji, to je v prvem in drugem letniku magistrskega študija, pa se bosta programa izvajala ločeno.

Oddelek za anglistiko in amerikanistiko ob pedagoškem procesu in raziskovalnem delu skrbi tudi za mednarodne povezave. Aktivno sodeluje v programu mobilnosti študentov in profesorjev Socrates-Erasmus s številnimi tujimi univerzami. Študenti oddelka redno gostujejo na partnerskih univerzah, enako pa se tudi tuji študenti odločajo za gostovanje na Oddelku za anglistiko in amerikanistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru.

Oddelek je vključen tudi v bilateralno sodelovanje z Univerzo Karla in Franca v Gradcu (Avstrija) z nazivom *Joint Lecture Hall*. Takšen način sodelovanja omogoča enakovredno izmenjavo slovenskih in avstrijskih študentov in je pomemben dejavnik v podiplomskem študiju na obeh straneh meje.

Ne nazadnje je potrebno omeniti še sodelovanje v projektih, tako domačih kot mednarodnih (predvsem redni profesorji), ter organiziranje konferenc in poletnih šol, kar je nedvomno pomembno, ko gre za mednarodno odmevnost in razvijanje stroke.

Člani oddelka

Red. prof. dr. Nada Šabec

Red. prof. dr. Dunja Jutronić

Red. prof. dr. Victor Kennedy

Izred. prof. dr. Michelle Gadpaille

Doc. dr. Klementina Jurančič Petek

Doc. dr. Katja Plemenitaš

Dr. Melita Kukovec, lekt.

Asist. dr. Tomaž Onič

Mag. Agata Križan, lekt.

Kirsten Hempkin, lekt.

Barbara Majcenovič Kline, lekt.

Študijski programi

Univerzitetni dvopredmetni študijski program *Angleški jezik in književnost* na prvi stopnji

Splošni opis programa

Dvopredmetni univerzitetni študijski program prve stopnje Angleški jezik in književnost sodi na področje humanističnih ved. Glede na to, da je vloga za njegovo akreditacijo časovno sovpadala z ustanovitvijo nove Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, je bil eden od pomembnih ciljev sestavljavcev programa, da z njim prispevajo k razvoju humanistike v regiji, državi in širše.

Sestavljavci novega študijskega programa so izhajali iz spremenjenih gospodarskih in razvojnih razmer v državi. Ob splošnih globalizacijskih težnjah na vseh

področjih in vedno intenzivnejših mednarodnih integracijah se namreč pojavlja potreba po novem profilu diplomanta na področju anglistike, ki bo sposoben odgovoriti na izzive časa in se uspešno vključiti v trg delovne sile. Pri tem smo v celoti upoštevali sodobne smernice bolonjske prenovе študijskih programov z diferenciacijo med obveznimi in izbirnimi vsebinami in še zlasti z možnostmi mednarodnega sodelovanja in izmenjav.

1. Program upošteva dejstvo, da je angleščina postala v zadnjih desetletjih najpomembnejše sredstvo mednarodnega sporazumevanja in da njen pomen in vloga v mednarodnem znanstvenem, kulturnem in gospodarskem sodelovanju še naraščata. Proučevanje angleškega jezika, njegovih jezikoslovnih prvin in vsega, kar je povezano z njim (npr. branja in razumevanja književnih in drugih besedil, osnov ustnega in pisnega sporočanja, kreativnega pisanja v angleščini, osnov retorike in javnega nastopanja – ki jih predmetnik tega programa zajema), je izrednega pomena za bolj uravnotežen vsesplošen razvoj mladega človeka, saj ga usposablja, da razume, ustvarjalno razmišlja in uporablja domača in tuja pisna in ustna besedila, s čimer lažje dosega svoje cilje, razvija svoja lastna znanja in se učinkovito vključuje v družbene aktivnosti. Program zato vključuje tako splošna znanja o angleškem jezikovnem sistemu, o jezikovnem stiku med angleščino in slovenščino, o pogojih in različnih okoliščinah medkulturnega sporazumevanja, o kulturah in književnosti angleško govorečih skupnosti kakor tudi znanja, ki omogočajo boljše funkcionalno pismenost študentov v angleščini. Večja zastopanost pragmatičnih vidikov obravnave jezikoslovnih predmetov kot v dosedanjih programih in tudi vključitev medkulturnih komponent bosta diplomantom *Dvopredmetnega univerzitetnega študijskega programa prve stopnje Angleški jezik in književnost* po končanem študiju omogočili možnost samostojnega in kreativnega vključevanja v delovne procese in jih usposobili za uspešno delovanje na najrazličnejših področjih tako v Sloveniji kot v EU in širše.

Program ne uvaja diferenciacije na pedagoško in nepedagoško smer, ampak omogoča ožje specializiran magistrski študij različnih usmeritev šele na drugi stopnji.

Mednarodna sodelovanja sodelavcev Oddelka za anglistiko in amerikanistiko

Oddelek za anglistiko in amerikanistiko aktivno sodeluje v programu mobilnosti študentov in profesorjev Socrates-Erasmus z naslednjimi univerzami: Univerza v Lizboni (Portugalska), Univerza v Valenciji (Španija), Univerza Alcala (Španija), Univerza Castilla-la-Mancha (Španija), Univerza Loughborough (Velika Britanija),

Napier University (Velika Britanija), Karlova Univerza (Češka), Univerza v Paderbornu (Nemčija), Univerza v Münchnu (Nemčija), Kafkas University (Turčija).

V letu 2006 je v okviru programa Socrates-Erasmus na oddelku en teden gostoval prof. dr. Paul McNulty z Napier University (Velika Britanija). V študijskem letu 2006/07 je v okviru tega programa prišla na enotedensko gostovanje prof. dr. Catherine Akca (Kafkas University, Turčija).

V letu 2006/07 so na oddelku v okviru programa Socrates-Erasmus gostovali 3 študenti s tujih univerz.

V okviru študentske izmenjave Socrates-Erasmus študenti našega oddelka redno gostujejo na partnerskih univerzah. V letu 2006/07 je v tujini v okviru omenjenega programa študiralo 7 študentov našega oddelka.

Oddelek je vključen tudi v bilateralno sodelovanje z Univerzo Karla in Franca v Gradcu (Avstrija) z nazivom Joint Lecture Hall. Z našega oddelka v tem programu sodelujejo prof. dr. Nada Šabec, prof. dr. Michelle Gadpaille in prof. dr. Victor Kennedy.

Oddelek redno na dve ali tri leta organizira strokovna srečanja z Oddelkom za anglistiko Univerze Karla in Franca v Gradcu (Avstrija). Zadnje srečanje z naslovom *Expanding Circles, Transcending Disciplines and Multimodal Texts* je bilo organizirano leta 2002 v Retzhofu, Avstrija.

Izdano je bilo pismo o nameri za projekt mobilnosti v okviru programa Leonardo da Vinci za akademska leta 2006–2008 v sodelovanju z Nauczycielskie Kolegium Językow Obcych (Foreign Language Teacher Training College), Poljska – *Creating a New Model of Pre-service Teaching Practice to Meet the Changing Needs of the European Labour Market*. V tem projektu sodeluje dr. Melita Kukovec.

Prof. dr. Nada Šabec sodeluje v dveh mednarodnih projektih: *Pravni i lingvistički aspekti višjejezičnosti u kontekstu pridruživanja Hrvatske EU* na Hrvaški Akademiji Znanosti in Umetnosti (vodja projekta prof. dr. Lelija Sočanac) in *Neurolinguistic Aspects of Bilingualism* na Univerzi v Zagrebu (vodja projekta prof. dr. Vesna Mildner).

Prof. dr. Nada Šabec sodeluje tudi v slovenskem projektu *Besedoslovne spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor* (J6-6284, vodja projekta je prof. dr. Marko Jesenšek).

Prof. dr. Nada Šabec je bila prejemnica postdoktorske raziskovalne Fulbrightove štipendije v letu 2004 (Georgetown University, Washington, D. C., ZDA).

Prof. dr. Dunja Jutronić sodeluje z Univerzo v Rijeki. Je tudi direktorica dveh programov, ki se izvajata v Dubrovniku na meduniverzitetnem centru – Dubrovnik Interuniversity Center (*Filozofija znanosti* in *Filozofija jezikoslovja*).

Sodelavci oddelka gostujejo s predavanji na tujih univerzah.

Prof. dr. Nada Šabec je gostovala s predavanji na več tujih univerzah, npr. na Univerzi v Oxfordu (Velika Britanija), University of Sheffield (Velika Britanija), University of Toronto (Kanada), University of Kansas (ZDA), Univerza v Zagrebu (Hrvaška), Georgetown University (ZDA), Miami University, Ohio (ZDA), California State University Northridge (ZDA), Univerza Karla in Franca v Gradcu (Avstrija) itd.

Prof. dr. Michelle Gadpaille je gostovala s predavanji na Karoli University v Budimpešti (Madžarska), the University of the North v Baia-Mare (Romunija) in na Univerzi Karla in Franca (Avstrija).

Doc. dr. Darja Hribar je gostovala na Univerzi v Črni gori (Črna gora).

Prof. dr. Victor Kennedy je s predavanji gostoval na Univerzi Karla in Franca v Gradcu (Avstrija).

V zadnjem obdobju je oddelek gostil dva profesorja, ki sta bila prejemnika Fulbrightove štipendije. To sta bila prof. dr. Steve Wilson s Texas State University (ZDA) in prof. dr. Rick van Noy z Redford University (ZDA).

Na oddelku so s predavanji gostovali profesorji s tujih univerz, kot so prof. dr. Damir Kalogjera z Univerze v Zagrebu (Hrvaška), prof. dr. Satiam Murti z University of Utah (ZDA), prof. dr. Bernhard Kettelman z Univerze Karla in Franca (Avstrija), prof. dr. Mark Madigan z Nazareth Collegea (ZDA), prof. dr. Danica Škara z Univerze v Zadru (Hrvaška), prof. dr. Alfred Pletsch z Univerze v Marburgu (Nemčija), doc. dr. Gordan Matas z Univerze v Splitu (Hrvaška), prof. dr. John Mateer iz Sydneyja (Avstralija), prof. dr. Bernhard Kettelman z Univerze v Gradcu (Hrvaška) in prof. dr. Ann Brewster iz Sydneyja (Avstralija).

Junija 2005 je na oddelku potekala dvotedenska mednarodna poletna šola o ameriškem jeziku in literaturi. V poletni šoli so sodelovali naslednji profesorji s tujih univerz: prof. dr. Marc L. Greenberg z University of Kansas (ZDA), prof. dr. Mark Bernheim z Miami University, Ohio (ZDA), prof. dr. Damir Kalogjera z Univerze v Zagrebu (Hrvaška), prof. dr. Bernhard Kettelman z Univerze Karla in Franca (Avstrija).

Na podiplomskem programu sodelujeta prof. dr. Marija Bratanić z Univerze v Zagrebu (Hrvaška) in prof. dr. Walter Hoelbling z Univerze Karla in Franca (Avstrija).

Dr. Boris Vezjak

Oddelek za filozofijo

Oddelek za filozofijo je bil formalno ustanovljen septembra leta 1994, ko se je dotedanji *Oddelek za družboslovje* razdelil na dva dela. Programa *Sociologija in ... ter Filozofija in ...* sta prestala vse potrebne fakultetne, univerzitetne, meduniverzitetne in parlamentarne postopke leta 1992. Znanstveni razvoj novonastalega oddelka pa je predstavljal osnovo za uvedbo podiplomskega študija filozofije, ki je bil prvič izvajan v študijskem letu 1996/97. Tako je bila na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru prvič dana možnost za postopno zaokroževanje humanistično-družboslovnega akademskega izobraževanja. Univerza v Mariboru pa si je zagotovila za metek tistega, kar ji (je) po tradicionalni zasnovi humboltovske univerze še manjka(lo).

Oddelek je gojil in še goji vse tradicionalne filozofske discipline. Člani oddelka so aktivni pri izdajanju in prevajanju filozofskih klasikov, v zadnjih letih so objavili knjige s področja ontologije, logike, etike, filozofije psihologije, nacionalizma, estetike, epistemologije ... Težnja po jasnosti, argumentaciji in zahteva, da je vsako stališče podvrženo preverjanju in razpravi v širši filozofski skupnosti, so ideali analitične filozofije, ki ji sledi večina članov oddelka v prepričanju, da so to univerzalne vrednote filozofskega razmišljanja in humanistične kulture, ki bodo pritegnile razmišljujočega študenta in kritično študentko.

Oddelek za filozofijo je imel do leta 2001 tri katedre (katedra za logiko in metodologijo znanosti, katedra za teoretično filozofijo, katedra za praktično filozofijo) in je ob ustanovitvi vključeval trideset študentov, tri visokošolske učitelje, enega asistenta in mladega raziskovalca. Na oddelku za filozofijo je bilo v času od 1994 do danes zaposlenih šest učiteljev, dva asistenta in nekaj mladih raziskovalcev. Do leta 2008 je bil študij filozofije mogoč v okviru dvopredmetnega pedagoškega programa, kasneje so bili izdelani dvopredmetni nepedagoški programi in tudi program enopredmetnega študija filozofije, ki bi zaokrožil celovito ponudbo študija filozofije na Univerzi v Mariboru. Kot vemo, je kasneje bolonjski sistem zahteval preoblikovanje študija in temu so sledile tudi predloge akreditiranih programov.

Člani oddelka so bili v času od ustanovitve oddelka vključeni v številne raziskovalne projekte (financer – Ministrstvo za visoko šolstvo in znanost), katerih nosilci so bili dr. Nenad Miščević, dr. Marija Švajncer, dr. Bojan Borstner in dr. Božidar Kante. Oddelek za filozofijo je (bil) vključen v dva TEMPUS projekta (Phenomeno-

logy and Cognitive Science; Teaching Humanities), v projekt Proteus, v Skupno predavalnico, projekt Erasmus (partner – Univerza v Gradcu) in projekt CEEPUS. Sodelovanje v mednarodnih projektih je članom oddelka omogočilo vzpostavitev zelo dobrih odnosov s filozofi z več evropskih univerz (London, Sheffield, CREA Pariz, Gradec, TU Berlin, Würzburg, Trst), kar je najboljša naložba za nadaljnji strokovni razvoj. Ob tem moramo še posebej poudariti dobro sodelovanje z Institutom za filozofijo iz Gradca, ki se kaže v stalni izmenjavi – gostovanjih učiteljev in študentov. Finančna sredstva, ki smo jih pridobili v teh projektih, so oddelku omogočila nakup prepotrebnih knjig in sodobnih tehničnih sredstev, kar je predstavljalo dobro osnovo za uspešen študij in razvoj oddelka kot celote.

Posamezni člani oddelka poleg tega redno sodelujejo v bi- in multilateralnih mednarodnih projektih, občasno pa kakšnega tudi vodijo. Prof. dr. Nenad Miščević je tako, denimo, na čelu mednarodnega projekta *Nationalism in Eastern Europe after 1989*, dr. Klampfer je sodeloval v hrvaško-slovenskem projektu uvedbe pouka bioetike na univerzitetni ravni (partner Filozofska fakulteta na Reki) itd.

Na oddelku redno gostujejo profesorji iz tujine, enkrat s posameznimi predavanji, drugič s cikli predavanj, ki so sestavni del rednega študijskega procesa. Z uvedbo kreditnega sistema bodo izbrane filozofske vsebine ponujene vsem študentom Univerze v Mariboru, poskusno pa je oddelek že v zimskem semestru študijskega leta 2000/01 sedmi semester študija izvajal v angleškem jeziku. S projektom Erasmus in drugimi projekti Evropske skupnosti se odpirajo nove priložnosti za mednarodne izmenjave in pridobitev tujih štipendij za naše študente. Med odmevnejše aktivnosti članov oddelka je sodila tudi organizacija javnih predavanj v Kibli, študenti oddelka pa pripravljajo in vodijo posebno oddajo na mariborskem radiu MARŠ.

Oddelek je že od vsega začetka sodeloval pri organizaciji mednarodnih filozofskih konferenc na Bledu. Od leta 2006: Svoboda, determinizem in moralna odgovornost (2006), Epistemologija (2007), Socialna in politična filozofija (2008), Epistemska vrlina in vrednota (2009), (Praktična) etika (2010). Oddelek za filozofijo je uspešno organiziral vrsto znanstvenih posvetov in srečanj v Mariboru (Consciousness at the Crossroads between Philosophy and Cognitive Science, 1994; Language, Mind and Society, 1995; Naturalized Semantics and Its Methodology, 1996; ECAP III – tretji kongres Evropskega združenja za analitično filozofijo, junij–julij 1999; mednarodni simpozij Obeti praktične etike, januar 2000). Nazadnje je organiziral tridnevno konferenco o argumentaciji in retoriki Thinking and speaking a better world (22–24. oktober 2010, prostori Filozofske fakultete). K temu je prištetih gostovanja tujih profesorjev v Mariboru in članov oddelka na tujih univerzah. Vse to je Oddelku za filozofijo, (nekdanji) Pedagoški fakulteti in Univerzi v Mariboru zagotovilo

prepoznavnost na svetovnem filozofskem zemljevidu in po številu kadrov in siceršnjem vplivu zgradilo drugi najmočnejši oddelek za filozofijo v Sloveniji.

Leta 2008/09 je prva generacija študentov vpisala bolonjski študijski program Filozofija prve stopnje, tretji letnik pa zaključuje generacija v letu 2010/11. Jeseni 2011/12 prvič razpisujemo programe druge stopnje. Leta 2011 so bili akreditirani trije programi Filozofija na drugi stopnji, in sicer enopredmetna nepedagoška smer, dvopredmetna nepedagoška smer in dvopredmetna pedagoška smer. Z uvedbo drugostopenjskih programov želi Oddelek za filozofijo dopolniti, intenzivirati in širiti humanistični in družboslovni študij na Univerzi v Mariboru ter usposobiti diplomante za samostojno raziskovalno delo na tem vznemirljivem področju humanističnega dela, konstituirati univerzalnost vedenja v pravem pomenu besede ter osmisliti in utemeljiti interdisciplinarno in multidisciplinarno iskanje resnice.

Dr. Uroš Horvat

Oddelek za geografijo

Glavno poslanstvo geografije kot znanosti je spoznavanje oblik preoblikovanja pokrajine ter procesov, ki se v njej odvijajo, z namenom ugotoviti prostorsko dimenzijo človekovega bivanja in s spoznanji prispevati h kulturnemu, socialnemu in gospodarskemu razvoju določenega območja. Povpraševanje po strokovnjakih s področja geografije je konstantno že skozi daljše obdobje, s povečevanjem ekološke ozaveščenosti in zavedanjem o pomembnosti poznavanja življenjskega prostora pa postopoma narašča. Geografija namreč že dolgo ni več le deskriptivna veda, ki prinaša opise pokrajin. Z razvojem teoretske misli in izvirnimi metodami se uspešno vključuje v številne interdisciplinarne aplikativne projekte na področju varovanja okolja, urejanja prostora, raziskovanja kulturnih, socialnih in gospodarskih vidikov ustroja družbe in tudi v sistem izobraževanja učencev, dijakov in odraslih. Prav zadnje je vodilo k temu, da je bil študij geografije prisoten na Pedagoški akademiji v Mariboru že od vsega začetka.

Razvoj Oddelka za geografijo in študija geografije v Mariboru je povezan z ustanovitvijo Pedagoške akademije v letu 1961. Prvim študijskim smerem se je že v drugem letu delovanja (v študijskem letu 1962/63) pridružil tudi študij geografije. Za to so bili zaslužni profesorji dr. Vladimir Bračič (tudi prvi rektor Univerze v Mariboru), dr. Borut Belec (zaslužni profesor Univerze v Mariboru) in dr. Mavricij Zgonik, nekaj let kasneje pa sta se jima pridružila še dr. Božidar Kert in Ludvik Olas.

V petdesetletnem obdobju razvoja je Oddelek za geografijo prešel skozi različna razvojna obdobja; tako organizacijska, izobraževalna, znanstvenoraziskovalna kot kadrovska. Osnovno poslanstvo oddelka – izobraževanje kadrov za poučevanje geografije v osnovni in srednji šoli, smo izvajali skozi različne študijske programe. Leta 1986 je Pedagoška akademija prerasla v Pedagoško fakulteto in s tem višješolski študij geografije v štiriletni visokošolski študij, ki je bil od leta 1995 univerzitetni. Leta 1999 smo začeli prvič izvajati podiplomski študij geografije. Z ustanovitvijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je leta 2006 Oddelek za geografijo postal del le-te, istočasno pa je prehod na nove študijske programe, ki so pripravljene v skladu z Bolonjsko deklaracijo, prinesel vrsto novosti tudi v študiju geografije v Mariboru. Dotedanja univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in ... ter podiplomski študijski program Geografija za področje izobraževanja so postopoma začeli zamenjevati novi študijski programi.

V študijskem letu 2008/09 smo začeli izvajati nov bolonjski univerzitetni dvopredmetni študijski program prve stopnje Geografija. Diplomanti z njim pridobijo

znanja, spretnosti in sposobnosti, ki po mednarodnih standardih veljajo za temeljna s področja geografije. Dosežena izobrazba jim omogoča vpis v magistrski dvopredmetni pedagoški študijski program druge stopnje Geografija, ki ga začnemo izvajati v študijskem letu 2011/12. Program je namenjen pridobivanju znanja in veščin za poučevanje geografije v osnovnih in srednjih šolah. Nadgradnjo magistrskega študijskega programa predstavlja doktorski študijski program tretje stopnje Geografija, ki ga prav tako začnemo izvajati v študijskem letu 2011/12 in je namenjen izobraževanju kadrov z nazivom doktor znanosti, ki so usposobljeni za ustvarjanje in razvijanje novega znanja, novih raziskovalnih metod ter novih oblik prenosa znanja s področja geografije. V pripravi je tudi dvopredmetni študijski program druge stopnje Regionalne okoljske študije, ki bo namenjen pridobivanju znanj s področja reševanja okoljskih problemov ter pridobivanju in aplikaciji znanj pri vodenju in izpeljavi razvojnih projektov lokalnih območij.

Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru ima v svoji sestavi formirane visokošolske učitelje, ki delujejo na različnih znanstvenoraziskovalnih področjih oziroma delih geografske vede, zlasti tistih, ki jih druge raziskovalne institucije v Sloveniji ne premerejo v tako intenzivni meri. Izpostaviti je potrebno področje šolske geografije, biogeografije, proučevanje mikroklima, ekonomske geografije, geografije turizma in urbane geografije. Člani oddelka imajo pomembne reference tako s področja izobraževanja in raziskovanja kot tudi s področja aplikacije znanstvenih rezultatov. Udeležujejo se mednarodnih geografskih konferenc in seminarjev ter sodelujejo s številnimi geografskimi institucijami doma in v tujini. V študijskem procesu dajejo velik poudarek stalnemu izboljševanju kakovosti izobraževanja, obsežnemu terenskemu delu, povezovanju raziskovalnega in pedagoškega dela ter prenosu raziskovalnih dosežkov v prakso in študijski proces. Oddelek za geografijo organizira znanstvena in strokovna srečanja ter vabi tuje predavatelje, spodbuja mednarodno mobilnost študentov (Socrates-Erasmus, CEEPUS) ter njihovo samostojno raziskovalno delo. V letu 2006 je začel izdajati znanstveno revijo Revija za geografijo, ki se je že uvrstila v številne sekundarne bibliografske baze.

Pedagoška akademija Maribor (1961–1986) – višješolski dvopredmetni študijski program Geografija in ...

Razvoj Oddelka za geografijo in študija geografije v Mariboru je povezan z ustanovitvijo Pedagoške akademije v letu 1961. Prvim študijskim smerem (razredni pouk, slovenščina-srbohrvaščina, slovenščina-nemščina, slovenščina-angleščina, matematika-fizika, tehnična vzgoja-fizika, likovna vzgoja in glasba) se je že v drugem letu delovanja, tj. v študijskem letu 1962/63, pridružila novoustanovljena dvopredmetna pedagoška študijska smer geografija-zgodovina, na katero se je najprej

vpisalo 18 rednih študentov, v naknadnem razpisnem roku pa še nekaj rednih in izrednih študentov (Bračič, 1984).

Študijsko leto	PA redni študij	PA izredni študij	GEO-ZGO redni študij	GEO-ZGO izredni študij
1961/62	52	204	0	0
1962/63	92	260	32	48
1963/64	251	368	37	51

Preglednica 1: Število vseh vpisanih študentov na Pedagoški akademiji Maribor od leta 1961 do leta 1964 po načinu študija in številu vpisanih na študijsko smer geografija-zgodovina

Vir: Bračič, 1984

Temelje študija geografije v Mariboru so postavili profesorji dr. Vladimir Bračič, dr. Borut Belec in dr. Mavericij Zgonik, nekaj let kasneje pa sta se jima pridružila še dr. Božidar Kert in Ludvik Olas. V 70. in 80. letih so kot pogodbeni sodelavci v pedagoškem procesu sodelovali tudi mag. Vladimir Drozg, mag. Anka Kristan, mag. Zoran Kus, Miro Štefanc in dr. Franc Lovrenčak (Kolenc Kolnik, 2006).

dr. BORUT BELEC	redni profesor	1962 kot pogodbeni sodelavec, 1963–1985
dr. VLADIMIR BRAČIČ	redni profesor	1962–1967, 1973–1979, po 1979 kot pogodbeni sodelavec
dr. MAVRICIJ ZGONIK	izredni profesor	1964–1977
dr. BOŽIDAR KERT	izredni profesor	1968–1985
LUDVIK OLAS	višji predavatelj	1975–1985
BORIS STERNIŠA	asistent	1964–1966

Preglednica 2: Seznam redno zaposlenih sodelavcev za geografijo na Pedagoški akademiji Maribor med leti 1962 in 1985

Vir: Bračič, 1986

V študijskem letu 1964/65 se je študijski smeri geografija-zgodovina pridružila nova študijska smer geografija-telesna vzgoja, v študijskem letu 1974/75 pa še smer geografija-družbeno-moralna vzgoja (DMV). Na dvehletnem študijskem programu je bil urnik predavanj razdeljen v štiri semestre. Po prvem študijskem semestru so morali študenti opraviti obvezno enotedensko pedagoško prakso, s katero so dobili

vpogled v delovanje šole oz. šolskega sistema. Po tretjem semestru so opravljali obvezno dvotedensko pedagoško prakso, ki je vključevala 10 učnih hospitacij in štiri učne nastope. Prvotno regionalnogeografsko usmerjen študijski načrt geografije so skoraj vsako študijsko leto dopolnjevali in prilagajali novim zahtevam (Bračič, 1984).

Skupno je med leti 1962 in 1985 na Pedagoški akademiji v Mariboru diplomiralo 444 študentov geografije in ene izmed treh omenjenih študijskih vezav. Prejeli so naziv predmetni učitelj geografije in ... (s približno 85 % je prevladovala vezava z zgodovino). V istem obdobju je na celotni akademiji diplomiralo 4405 študentov, tako da so diplomanti geografije predstavljali približno 10 % vseh njenih diplomantov (Brumec idr., 1986).

Že v prvem obdobju delovanja oddelka se je začelo mednarodno sodelovanje, saj so zaposleni navezali stike z geografskima oddelkoma na Visoki učiteljski šoli v Sombotelu in Univerzi J. Komenskega v Trnavi. V okviru Slovenije pa je bilo zelo intenzivno sodelovanje z Oddelkom za geografijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki je potekalo tako na pedagoškem kot na raziskovalnem področju.

Pedagoška fakulteta Maribor (1986–2006) – visokošolski oz. univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in ..., podiplomski študijski program Geografija

Pedagoška akademija je bila po zakonu iz leta 1961 sicer štiriletna visoka šola, a je to zares postala šele leta 1986 z ustanovitvijo Pedagoške fakultete Maribor. Istočasno je v letih 1983–1985 potekala splošna reforma visokega šolstva v Sloveniji, tako da je bil tudi študij geografije, tako kot vsi drugi študiji, generalno spremenjen.

Z novim študijskim programom je leta 1986 dveletni višješolski dvopredmetni študijski program Geografija in ... (vezava) prerasel v štiriletni visokošolski dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in ... (vezava), ki je bil od leta 1995 univerzitetni študijski program. Na Pedagoški fakulteti v Mariboru in izven nje (npr. na Teološki fakulteti) se je lahko kombiniral kar s 17 dvopredmetnimi študijskimi smermi. Celotno obdobje delovanja Pedagoške fakultete je namreč naraščalo tako število novih študijskih programov in študijskih smeri kot tudi število možnih študijskih vezav, ki so v tem obdobju postale prosta izbira študentov (Brumec, 1986). Na začetku je bila še vedno najpomembnejša vezava študija geografije z zgodovino in sociologijo (Borstner idr., 1995), kasneje pa so bile skoraj vse študijske vezave dokaj enakomerno zastopane.

Univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in ... je bil v osnovi namenjen študentom, ki so se želeli usposobiti za pedagoški poklic. Diplomanti/diplomantke so z uspešnim zagovorom diplomskega dela pridobili naziv profesor/ica geografije in (vezava) in so bili usposobljeni za poučevanje geografije v srednjih in osnovnih šolah. Poleg pridobljenih znanj s področja geografije, pedagogike, psihologije in didaktike so diplomanti pridobili tudi interdisciplinarna znanja in širok strokovni pogled na stanje in razvoj sodobnega sveta, znali so vrednotiti pokrajino, njene sestavine in dejavnike razvoja in pri tem uporabljati številne geografske raziskovalne metode, kar jim je omogočalo zaposlitev tudi na drugih področjih.

Med študijem so študenti v prvih dveh letih pridobili znanja iz fizične geografije (o zemeljskem površju, prsteh, vegetaciji, podnebjju in vodovju) in družbene geografije (o prebivalstvu, poselitvi, gospodarstvu in prometu). V tretjem in četrtem letu so spoznali regionalnogeografske značilnosti posameznih kontinentov in Slovenije ter nekatera posebna področja geografije (ekološka geografija, urejanje prostora, geografija podeželja). Hkrati so se na svoj bodoči poklic pripravljali s hospitacijami in nastopi (didaktika geografije), na katerih so se seznanili s posredovanjem pridobljenega znanja in oblikovanjem lika bodočega profesorja. V vsakem letniku so se kot aktivna oblika študija izvajale terenske vaje, poleg teh pa so se študenti udeleževali tudi strokovnih ekskurzij (v 1. letniku pri Fizični geografiji I, v 2. letniku pri Regionalni geografiji Evrope in v 4. letniku pri Geografiji Slovenije). Praktično usposabljanje študentov je potekalo tudi ob laboratorijskem delu.

<p>1. letnik: Uvod v metodologijo znanstveno-raziskovalnega dela Pedagogika Uvod v geografijo Fizična geografija I – Klimatogeografija in geomorfologija Fizična geografija II – Hidrogeografija Družbena geografija I – Geografija prebivalstva</p>	<p>2. letnik: Psihologija Didaktika Multimedia Fizična geografija II – Pedogeografija in biogeografija Družbena geografija II – Ekonomska geografija Regionalna geografija Evrope Kvantitativne metode – statistika</p>
<p>3. letnik: Multimedia Družbena geografija III – Geografija turizma, prometa, naselij</p>	<p>4. letnik: Geografija Slovenije s seminarjem Urejanje prostora Ekološka geografija</p>

Regionalna geografija Afrike in Azije	Geografija podeželja
Regionalna geografija Amerike in Avstralije	Didaktika geografije II
Didaktika geografije I	

Preglednica 3: Predmetnik univerzitetnega dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa Geografija in ... (po zadnji spremembi)

Vir: Geografija – študijski program, Univerza v Mariboru, 1998

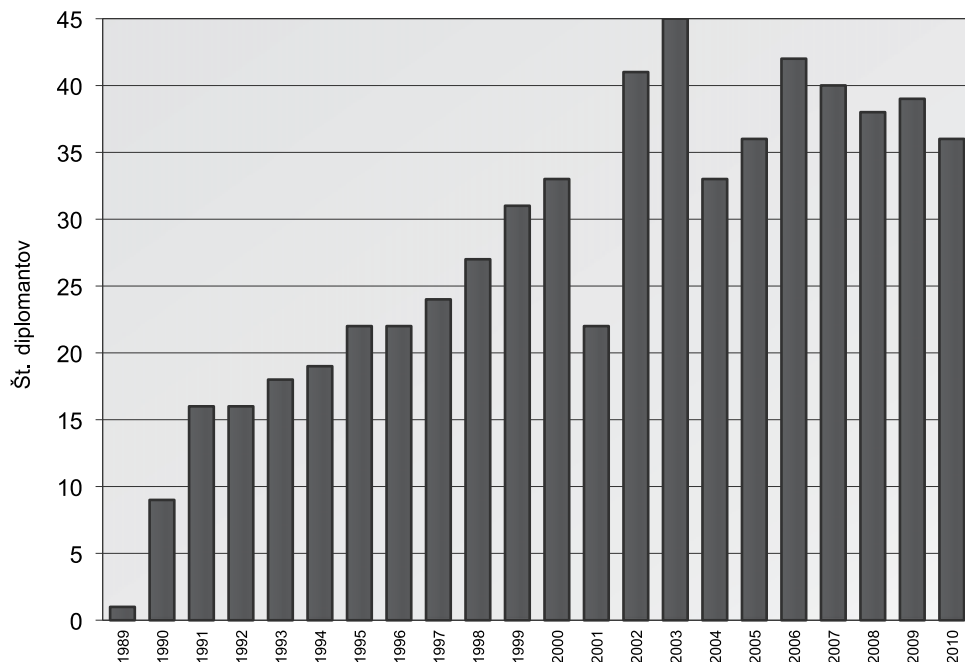
V prvi letnik se je letno vpisalo 60 rednih in do 20 izrednih študentov. Večina jih je prihajalo z območja severovzhodne in vzhodne Slovenije. Analiza vpisa na študij geografije, izdelana v letu 2006 (Kolenc Kolnik, 2006), je pokazala, da je med mladimi vladalo precejšnje zanimanje za študij geografije in vsako leto so bila zapolnjena vsa (sicer omejena) vpisna mesta za redni študij. Po letu 2000 pa se je močno spremenila struktura vpisanih študentov na izredni študij. Pred tem so se nanj vpisovali v pretežni meri učitelji geografije, ki so bili diplomanti Pedagoške akademije in so želeli nadaljevati izobraževanje na univerzitetni stopnji, po tem obdobju pa so se v izredni študij vpisovali le maturanti, ki niso dosegli ustreznega števila točk za vpis na redni študij geografije. To dejstvo je močno vplivalo na skromen uspeh teh študentov in relativno veliko število absolventov na izrednem študiju. Zato smo v zadnjih letih opazili precej zmanjšan interes za vpis v 1. letnik izrednega študija geografije in od študijskega leta 2004/05 dalje niso bila več zasedena vsa razpisana prosta mesta. Analiza uspešnosti študija in vpisa je pokazala, da se je v prvi letnik ponovno vpisalo kar četrtina rednih študentov, medtem ko je bilo v višjih letnikih ponovnih vpisov v letnik bistveno manj. Povprečno so študenti na Oddelku za geografijo v obdobju med leti 1999 in 2006 študij zaključili v 6,2 leta (Kolenc Kolnik, 2006).

Leto vpisa	Število študentov						
	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Redni študij	208	197	213	214	199	210	206
Izredni študij	54	77	68	69	73	74	54
Skupaj	262	274	281	283	272	284	260

Preglednica 4: Število vpisanih študentov na univerzitetnem dvopredmetnem pedagoškem študijskem programu Geografija in ... med leti 1999 in 2006, glede na način študija

Vir: Skupne službe Pedagoške fakultete Maribor, Referat za študentske zadeve, 2006

Prvi diplomant je na štiriletnem dvopredmetnem visokošolskem pedagoškem študijskem programu Geografija in ... končal svoj študij leta 1989; to je bil Igor Žiberna, ki se je po diplomi kot mladi raziskovalec tudi zaposlil na oddelku in kasneje postal univerzitetni učitelj za področje fizične geografije. Število diplomantov se je nato vsako leto povečevalo. V zadnjem obdobju je letno diplomiralo od 30 do 40 študentov (največ jih je bilo leta 2003, ko je študij zaključilo 45 študentov). V obdobju med leti 1989 in 2006 (tj. v času, ko je bil Oddelek za geografijo na Pedagoški fakulteti) je diplomiralo 457 študentov geografije, v obdobju med leti 2007 in 2010 (ko se je program izvajal na Filozofski fakulteti) pa je diplomiralo nadaljnjih 153 študentov geografije. Skupaj je v obeh obdobjih študij končalo 610 diplomantov oziroma v povprečju 27,7 diplomanta na leto. Večji del se jih še vedno zaposli v pedagoškem poklicu, čeprav je v zadnjih letih na trgu dela vse manj možnosti za to zaposlitev.

Število diplomantov visokošolskega oziroma (po letu 1995) univerzitetnega dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa Geografija in ..., ki so prejeli strokovni naziv profesor geografije in ... na Pedagoški fakulteti oziroma Filozofski fakulteti (po letu 2006) v Mariboru med letoma 1989 in 2010

Vir: Geografija (predstavitvena publikacija Oddelka za geografijo FF UM, pripravil U. Horvat, Maribor, 2010)

Novo obdobje v razvoju Oddelka za geografijo predstavlja začetek izvajanja podiplomskega študijskega programa, ki ga je leta 1998 potrdil Svet za visoko šolstvo RS, na Pedagoški fakulteti pa se je začel prvič izvajati v študijskem letu 1999/00. **Podiplomski študijski program Geografija za področje izobraževanja** je pomenil uresničevanje pogojev za raziskovalno dejavnost na področju pedagoške geografije in za spodbujanje profesionalne rasti učiteljev geografije. Med pomembne namene uvajanja podiplomskega študija štejemo tudi utrjevanje vloge Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru kot celovite izobraževalne ustanove in dopolnitev ponudbe podiplomskega študija na slovenskih univerzah, saj je bil tovrstni študijski program edini v Sloveniji (Kolenc Kolnik, 2006).

Magistrski študij je trajal dve leti, doktorski študij pa štiri leta. Podiplomski študenti so pridobili znanja tako iz geografskih kot iz izobraževalnih raziskovalnih metod in vsebin aktualnih prostorskih procesov. Usposabljali so se za prenašanje teoretičnega znanja v pedagoško prakso in za samostojno raziskovalno delo na področju šolske geografije. Za vsakega študenta se je izdelal individualni študijski program, ki je vključeval t. i. obvezne predmete (npr. Komunikacija z učitelji, Izbrana poglavja iz pedagoškega raziskovanja, Regionalna geografija Slovenije) in izbirne predmete, ki so bili odvisni od individualne študijske orientacije študenta. Kandidat je v treh semestrih študija absolviral 9 obveznih in 3 izbirne predmete, ki jih je izbral med 12 možnimi. Za dokončanje študija je bilo potrebno izdelati magistrsko nalogo in jo uspešno zagovarjati pred komisijo. Za dokončanje doktorskega študija pa je moral kandidat opraviti raziskovalno delo, ki je moralo biti inovativno in metodološka ali vsebinska novost v stroki. Po dokončanju magistrskega študija je kandidat pridobil naziv magister geografije za področje izobraževanja, po opravljenem doktorskem študiju pa doktor geografskih znanosti za področje izobraževanja.

Podiplomski študenti so prihajali iz celotne države in so bili večinoma diplomanti Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Število vpisanih v prvi letnik je nihalo od 1 študenta v prvem letu razpisa podiplomskega študija do največ 7 novincev v študijskem letu 2001/02. V zadnjem obdobju se je vpis v podiplomski študijski program zmanjševal, saj je bil študij precej zahteven in ga je ob delu končalo le manjše število vpisanih študentov. Zadnji vpis je bil v študijskem letu 2008/09, saj so bili takrat z bolonjsko reformo ukinjeni vsi stari podiplomski študijski programi.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09
1. letnik	1	4	7	5	5	2	1	1	0	1

Preglednica 5: Število vpisanih študentov v 1. letnik podiplomskega študijskega programa Geografija za področje izobraževanja med leti 1999 in 2009

Vir: Referat za podiplomski študij Pedagoške in Filozofske fakultete Maribor, 2011

Seznam diplomantov podiplomskega študijskega programa Geografija za področje izobraževanja na Pedagoški fakulteti oziroma Filozofski fakulteti (po letu 2006) v Mariboru med letoma 1989 in 2010 (vir: COBISS, 2011):

- naziv magister geografije za področje izobraževanja so pridobili Klemen Prah (2006), Vesna Kosmač (2007) in Dušan Rojko (2010),
- naziv doktor geografskih znanosti za področje izobraževanja sta pridobila Eva Konečnik Kotnik (2008) in Klemen Prah (2009).

Konec 80. in v začetku 90. let je na Oddelku za geografijo prišlo do menjave generacij univerzitetnih učiteljev, obenem pa se je oddelek tudi kadrovsko okreпил in osamosvojil (iz Oddelka za geografijo in zgodovino sta nastala dva samostojna oddelka). V preglednici so navedeni redno zaposleni sodelavci oddelka (glede na čas delovanja), kot pogodbeni sodelavci pa so pri izvajanju študijskega programa različno število let (zlasti v času uvajanja novega študijskega programa v 80. letih) sodelovali tudi mnogi zunanji sodelavci (večina s Filozofske fakultete v Ljubljani): dr. Andrej Černe, dr. Matjaž Jeršič, dr. Vladimir Klemenčič, mag. Anka Kristan, dr. Jurij Kunaver, mag. Zoran Kus, dr. Franc Lovrenčak, dr. Mirko Pak, dr. Rajko Pavlovec, dr. Stane Pelc, dr. Dušan Plut, dr. Marjan Ravbar in dr. Igor Vrišer (Kolenc Kolnik, 2006).

dr. BORUT BELEC	redni profesor, zaslužni profesor Univerze v Mariboru	1986–2000
dr. VLADIMIR BRAČIČ	redni profesor	1986–1991
dr. VLADIMIR DROZG	izredni profesor	1989–
dr. UROŠ HORVAT	docent	1987–
dr. KARMEN KOLENC KOLNIK	izredna profesorica	1990–
dr. BOŽIDAR KERT	izredni profesor	1986–1998
mag. EVA KONEČNIK KOTNIK	asistentka	1999–
dr. DIMITRIJ KRAJNC	asistent	1996–2001, 2003–2004
mag. ZORAN KUS	asistent	1989–1990
dr. LUČKA LORBER	docentka	2002–
LUDVIK OLAS	višji predavatelj	1986–1991
mag. MILENA PETAUER	asistentka	2000–2011

mag. DAMIJANA POČKAJ HORVAT	asistentka	1987–1999
dr. ANA VOVK KORŽE	redna profesorica	1990–
dr. IGOR ŽIBERNA	docent	1989–

Preglednica 6: Seznam redno zaposlenih sodelavcev Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru v letih 1986–2006

Vir: Skupne službe Pedagoške fakultete Maribor, Kadrovska služba, 2006

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru (2006–2011) – bolonjski študijski programi 1., 2. in 3. stopnje

Obsežnost pedagoških in raziskovalnih nalog fakultete, predvsem pa raznolikost fakultetnih programov in rast števila slušateljev so prerasli okvire ene fakultete, tako da se je v letu 2006 Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru preoblikovala v tri fakultete. Oddelek za geografijo se je vključil v novonastalo Filozofsko fakulteto, ki je postala središče humanističnega in družboslovnega razvoja v severovzhodni Sloveniji.

Nastanek nove fakultete se je časovno prekrival tudi s prenovo visokošolskega študija, ki je potekala po vsej Evropi (t. i. bolonjska reforma). Narekovala je poenotenje strukture in strategije dodiplomskega in podiplomskega izobraževanja in s tem večjo primerljivost in prehodnost med fakultetami ter dvig kakovosti študija. Novooblikovani študijski programi so bili izdelani na podlagi nove visokošolske zakonodaje (Zakon o visokem šolstvu, 2004) in usklajeni z načeli Bolonjske deklaracije. Med drugimi študijskimi in normativnimi novostmi so prinašali večjo izbirnost in bolj individualno zastavljene študijske poti. To je zahtevalo tematsko bolj usmerjene študijske predmete in več sodelovanja med oddelki znotraj fakultete in med fakultetami, obenem pa se je povečevala tudi interdisciplinarnost, kar je predstavljalo priložnost in hkrati nov izziv za geografijo kot interdisciplinarno vedo (Kolenc Kolnik, 2006).

Vse navedeno je prineslo vrsto novosti pri študiju geografije v Mariboru. Dotodanja štiriletni univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in ... (zadnji vpis v 1. letnik v študijskem letu 2007/08) ter podiplomski študijski program Geografija za področje izobraževanja (zadnji vpis v 1. letnik v študijskem letu 2008/09) so začeli postopoma zamenjevati novi študijski programi, pripravljeni v skladu z Bolonjsko deklaracijo (3 + 2 + 3):

- **1. stopnja:** v študijskem letu 2008/09 smo začeli izvajati nov bolonjski univerzitetni dvopredmetni študijski program prve stopnje Geografija. Diplomanti (z nazivom diplomirani geograf) z njim pridobijo znanja, spretnosti in sposobnosti,

ki po mednarodnih standardih veljajo za temeljna s področja geografije, in so usposobljeni za samostojno spoznavanje in interpretacijo pokrajine. Dosežena izobrazba jim omogoča uspešen vpis v magistrski študijski program s področja geografije.

- **2. stopnja:** v študijskem letu 2011/12 začnemo izvajati dvopredmetni pedagoški študijski program druge stopnje Geografija, ki je (kot naslednik dosejanega pedagoškega programa) namenjen pridobivanju znanja in veščin za prenašanje znanja na mlajše generacije in poučevanje v osnovnih in srednjih šolah (diplomanti pridobijo naziv magister profesor geografije). V postopku izdelave je tudi dvopredmetni študijski program druge stopnje Regionalne okoljske študije, ki bi omogočil nadaljevanje podiplomskega študija tudi študentom, ki jih ne zanima pedagoška usmeritev. Glavni cilj predvidenega študijskega programa je usposobiti študenta za samostojno in poglobljeno analizo, sintezo in interpretacijo pokrajinskih razmer, ter za pridobivanje znanj s področja reševanja okoljskih problemov ter pridobivanje in aplikacijo znanj pri vodenju in izpeljavi razvojnih projektov lokalnih skupnosti (opomba: trenutno še ni znano, kdaj bo študijski program akreditiran in kdaj se bo začel izvajati).
- **3. stopnja:** nadgradnjo magistrskega študijskega programa predstavlja doktorski študijski program tretje stopnje Geografija, ki ga začnemo izvajati v študijskem letu 2011/12 in je namenjen izobraževanju kadrov (z nazivom doktor znanosti), ki so usposobljeni za ustvarjanje in razvijanje novega znanja, novih raziskovalnih metod ter novih oblik prenosa znanja s področja geografije.

Temeljni cilji **univerzitetnega dvopredmetnega študijskega programa 1. stopnje Geografija** so:

- izobraževanje kadrov, ki bodo pridobili znanja, spretnosti in sposobnosti, ki po mednarodnih standardih veljajo za temeljna s področja geografije;
- izobraževanje kadrov, ki bodo usposobljeni za prepoznavanje in analizo aktualnih procesov in razmer v pokrajini in za prenos teh spoznanj v dokumente in dejanja, ki so pomembna za razvoj naše skupnosti;
- izobraževanje kadrov, ki bodo sposobni kritično vrednotiti socialne, gospodarske in ekološke razmere v pokrajini, z namenom vzpostavljanja trajnostnega gospodarskega in socialnega razvoja;
- poglobljanje znanja o prostorskih strukturah na globalnem, regionalnem in lokalnem nivoju, še posebej na območju Slovenije in njenega severovzhodnega dela;

- izobraževanje kadrov tako, da jim bo zaključeni študij omogočil uspešno vključevanje v magistrske študijske programe s področja geografije in sorodnih prostorskih ved.

Splošne in predmetnospecifične kompetence, ki jih pridobi diplomant, so navedene v akreditacijski vlogi in dostopne na spletni strani Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>), kjer se nahajajo tudi vsi drugi podatki o študijskem programu (pogoji za vpis, predmetnik, učni načrti predmetov, pogoji za napredovanje idr.).

V študijski program se lahko vpiše, kdor je opravil maturo oziroma kdor je pred 1. 6. 1995 končal kateri koli štiriletni srednješolski program. Predviden je vpis 60 študentov na redni in 20 študentov na izredni študij. Študij traja 6 semestrov. Predmetnik je sestavljen iz 23 učnih enot, od tega je 18 obveznih (75 ECTS) in 5 izbirnih (15 ECTS). Izbirne učne enote izbere študent s seznama izbirnih geografskih predmetov.

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
1.	Kolnik	Uvod v geografijo	3
	Žiberna	Planetarna geografija	3
	Žiberna	Geomorfologija	4
	Horvat	Geografija prebivalstva	5
2.	Žiberna	Klimatogeografija	5
	Vovk Korže	Hidrogeografija	4
		Izbirni geografski predmet 1	3
		Izbirni geografski predmet 2	3
3.	Horvat	Kartografija in GIS	5
	Lorber	Statistika v geografiji	3
	Lorber	Ekonomska geografija	7
4.	Vovk Korže	Geografija prsti in rastlinstva	5
	Drozg	Socialna in kulturna geografija	4
		Izbirni geografski predmet 3	3
		Izbirni geografski predmet 4	3

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
5.	Vovk Korže	Geografija slovenskih pokrajin	4
	Lorber	Socioekonomske strukture slovenskih	3
	Drozg	Geografija naselij	5
	Žiberna	Ekološka geografija	3
6.	Drozg	Regionalna geografija Evrope	5
	Horvat	Geografija turizma	4
		Izbirni geografski predmet 5	3
		Diplomski seminar	3

Preglednica 7: Seznam redno zaposlenih sodelavcev Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru v letih 1986–2006

Vir: Skupne službe Pedagoške fakultete Maribor, Kadrovska služba, 2006

Izbirni geografski predmeti (3 ECTS): Projektno in timsko delo v geografiji (Kolnik), Antropogene klimatske spremembe (Žiberna), Sonaravno urejanje voda (Vovk Korže), Varovanje prsti (Vovk Korže), Terenske in laboratorijske raziskave v pokrajini (Vovk Korže), Prometna geografija (Lorber), Geografija podeželja (Drozg), Turistične regije v Evropi (Horvat), Aplikativnost geografije v družbi (Kolnik).

Po opravljenih vseh s študijskim programom predpisanih študijskih obveznostih diplomant(ka) pridobi naziv diplomirani geograf (UN) (kratica: dipl. geog. (UN)) oz. diplomirana geografinja (UN) (kratica: dipl. geog. (UN)) in naziv, ki ga pridobi na drugem delu univerzitetnega dvopredmetnega študijskega programa.

Temeljni cilji (magistrskega) **dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa 2. stopnje Geografija** so:

- izobraževanje kadrov, ki bodo ob zaključku študijskega programa pridobili znanja, spretnosti in sposobnosti, ki po mednarodnih standardih veljajo za temeljna s področja izobraževanja učiteljev geografije, s čimer bodo usposobljeni za poučevanje geografije na osnovnošolskem in srednješolskem nivoju;
- izobraževanje kadrov, ki bodo usposobljeni za prepoznavanje in analizo aktualnih procesov in razmer na področju izobraževanja in za prenos teh spoznanj v dokumente in dejanja, ki so pomembni za razvoj izobraževanja v občem smislu in v smislu pouka geografije;

- izobraževanje kadrov, ki bodo sposobni kritično vrednotiti naravnogeografske, socialne, gospodarske in ekološke razmere v pokrajini oz. v geografskem prostoru, z namenom izobraževanja za trajnostni razvoj.

Splošne in predmetnospecifične kompetence, ki jih pridobi diplomant, so navedene v akreditacijski vlogi in dostopne na spletni strani Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>), kjer se nahajajo tudi vsi drugi podatki o študijskem programu (pogoji za vpis, predmetnik, učni načrti predmetov, pogoji za napredovanje idr.).

V študijski program se lahko vpiše, kdor je končal študijski program prve stopnje v obsegu najmanj 180 ECTS s področja geografije. Vpišejo se lahko tudi kandidati, ki so končali študijski program prve stopnje v obsegu najmanj 180 ECTS s področja drugih družboslovnih, humanističnih in naravoslovnih ved, če je pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija na dvopredmetnem pedagoškem študijskem programu druge stopnje Geografija. Te obveznosti obsegajo do 15 ECTS, kandidat pa jih doseže z opravljanjem diferencialnih izpitov pred vpisom. Izpiti se kandidatu določijo individualno, izberejo pa se iz nabora študijskih predmetov. Drugi pogoji so razvidni iz vsakokratnega razpisa. Predviden je vpis 40 študentov na redni in 15 študentov na izredni študij.

Študij traja 4 semestre. Predmetnik sestavljata dva sklopa študijskih predmetov: študijski predmeti s področja geografije (30 ECTS), ki so usmerjeni v spoznavanje različnih prostorskih enot (od lokalnega, regionalnega, kontinentalnega do globalnega nivoja) ter študijski predmeti s področij pedagogike, didaktike in psihologije (60 ECTS), s pomočjo katerih študenti pridobivajo teoretična in praktična znanja s področja izobraževanja in poklica učitelja geografije. Predmeti iz drugega sklopa (*) so skupni obema študijskima področjema dvopredmetnega študijskega programa.

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
1.	Pšunder	Pedagogika	3*
	Javornik Krečič	Didaktika	5*
	Bakračevič idr.	Psihologija učenja in razvoj mladostnika	5*
	Schmidt	Delo z otroki s posebnimi potrebami	3*
	Bakračevič idr.	Interdisciplinarna opazovalna praksa	2*
	Kolnik	Didaktika geografije 1	3
	Kolnik	IKT pri pouku geografije	3

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
2.		Izbirni pedagoški predmet 1	3*
		Izbirni pedagoški predmet 2	3*
	Kolnik	Didaktika geografije 2	5
	Kolnik	Pedagoški praktikum Geografija 1	3
	Horvat	Regionalna geog. Severne Amerike in	4
3.	Kolnik	Didaktika geografije 3	3
	Vovk Korže	Regionalna geografija Azije	4
	Vovk Korže	Regionalna geografija Afrike	4
	Horvat	Regionalna geografija Latinske Amerike	4
4.	Kolnik	Pedagoški praktikum Geografija 2	4
		Izbirni geografski predmet	3
		Magistrski seminar in magistrsko delo	8

Preglednica 8: Predmetnik dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa 2. stopnje Geografija

Vir: <http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>

Izbirni pedagoški predmeti (3 ECTS): na seznamu je 23 predmetov in se izvajajo na različnih oddelkih FF UM (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>). Izbirni geografski predmeti (3 ECTS): Terensko delo pri pouku geografije – Fizična geografija (Vovk Korže), Terensko delo pri pouku geografije – Družbena geografija (Drozg), Podnebne spremembe (Žiberna), Trajnostni razvoj zavarovanih območij (Vovk Korže), Globalizacija (Lorber).

Po opravljenih vseh s študijskim programom predpisanih študijskih obveznostih diplomant(ka) pridobi naziv magister profesor geografije (kratica: mag. prof. geog.) oz. magistrica profesorica geografije (kratica: mag. prof. geog.) in naziv, ki ga pridobi na drugem delu dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa.

Temeljni cilji (doktorskega) **študijskega programa 3. stopnje Geografija** so:

- izobraževanje kadrov, ki bodo usposobljeni za ohranjanje in prenašanje znanja s področja geografije ter kritičnega vrednotenja dosedanjih dosežkov geografske znanosti;

- izobraževanje kadrov, ki bodo usposobljeni za ustvarjanje in razvijanje novega znanja s področja geografije, novih raziskovalnih metod ter novih oblik prenosa znanja uporabnikom;
- izobraževanje kadrov, ki bodo usposobljeni prepoznati in ob uporabi znanstvenih metod ter etičnih načel ovrednotiti obravnavani pojav;
- izobraževanje kadrov, ki bodo po zaključku študijskega programa usposobljeni za raziskovalno delo na področju geografije, aplikativne geografije in šolske geografije.

Splošne in predmetnospecifične kompetence, ki jih pridobi diplomant, so navedene v akreditacijski vlogi in dostopne na spletni strani Filozofske fakultete v Mariboru (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>), kjer se nahajajo tudi vsi drugi podatki o študijskem programu (pogoji za vpis, predmetnik, učni načrti predmetov, pogoji za napredovanje idr.).

V študijski program se lahko vpiše, kdor je končal magistrski študijski program 2. stopnje. Vpiše se lahko tudi kandidat, ki je končal univerzitetni študijski program, sprejet pred 11. 6. 2004, ali visokošolski strokovni študijski program, sprejet pred 11. 6. 2004, in študijski program za pridobitev specializacije. Kandidatom se določijo študijske obveznosti v obsegu 60 ECTS, kandidat pa jih doseže z opravljanjem diferencialnih izpitov pred vpisom v doktorski študijski program. Diferencialni izpiti se kandidatu določijo individualno, izberejo pa se iz nabora študijskih predmetov. Predviden je vpis 10 študentov na redni študij.

Študij traja 6 semestrov. Predmetnik je sestavljen iz obveznih in izbirnih predmetov. Obvezni predmeti se nanašajo na splošna teoretska in metodološka znanja iz geografije in splošna znanja o metodologiji raziskovalnega dela. Izbirne predmete kandidat izbere glede na vsebino disertacije in lasten študijski interes. Tudi vsebina individualnega raziskovalnega dela (IRD) se praviloma navezuje na temo disertacije, lahko pa obsega sodelovanje v raziskovalnem projektu oddelka. Takšna zasnova predmetnika je v čim večji meri prilagojena raziskovalnemu področju in interesu kandidata.

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
1.	Žiberna	Teorije in metode v fizični geografiji	15
	Drozg	Teorije in metode v družbeni geografiji	15
2.	Vovk Korže	Teorije in metode v regionalni geografiji	15
	Čagran	Metodologija raziskovalnega dela	5
		Individualno raziskovalno delo 1	10

Semester	Nosilec	Učna enota	ECTS
3.		Izbirni predmet 1	10
		Izbirni predmet 2	10
		Individualno raziskovalno delo 2	10
4.		Izbirni predmet 3	10
		Izbirni predmet 4	10
		Individualno raziskovalno delo 3	10
5.		Doktorsko delo, 1. del	30
6.		Doktorsko delo, 2. del	30

Preglednica 9: Predmetnik študijskega programa 3. stopnje Geografija

Vir: <http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/studijski-programi.dot>

Izbirni predmeti (10 ECTS): Prsti v pokrajini (Vovk Korže), Vode v pokrajini (Vovk Korže), Podnebje in človek (Žiberna), Geomorfološki sistemi (Žiberna), Socialno-ekonomska tranzicija obmejnih območij (Lorber), Geografija podeželja (Lorber), Ekonomska geografija in regionalni razvoj (Lorber), Geografija turizma (Horvat), Geografija prebivalstva (Horvat), Urejanje prostora (Drozg), Zgradba mesta (Drozg), Učenje geografije na prostem (Kolnik), Geografsko izobraževanje za trajnostni razvoj (Kolnik), Didaktika geografije in raziskovalni trendi (Kolnik), Geografski kurikulum kot proces (Kolnik), Komunikacija v izobraževanju (Pšunder).

Po opravljenih vseh s študijskim programom predpisanih študijskih obveznostih kandidat(ka) pridobi naziv: doktor znanosti (kratica: dr.) oz. doktorica znanosti (kratica: dr.)

V preglednici je navedeno število vpisanih študentov v nov bolonjski univerzitetni študijski program 1. stopnje, ki se izvaja od študijskega leta 2008/09. Letno smo v ta študijski program v prvi letnik vpisali okoli 60 študentov (višja številka v letu 2010/11 je zaradi ponovnega vpisa). V preglednici niso prikazani študenti, ki so bili vpisani v tem obdobju v t. i. stari štiriletni dvopredmetni pedagoški program, ki ga je postopoma nadomeščal nov bolonjski univerzitetni program 1. stopnje. V študijskem letu 2010/11 smo imeli tako vpisano zadnjo generacijo (4. letnik) starega univerzitetnega programa, obenem pa bomo septembra 2011 dobili tudi prve diplomante novega univerzitetnega programa 1. stopnje. Njihovo število bo na žalost precej nizko, saj je bil v prvi generaciji bolonjskih študentov precejšen osip.

V študijskem letu 2011/12 bomo prvič vpisali študente v nov magistrski pedagoški program in v doktorski program.

Letnik	2008/09	2009/10	2010/11
1.	63	57	71
2.	–	32	43
3.	–	–	24
Skupaj	63	89	138

Preglednica 10: Število vpisanih študentov na univerzitetnem dvopredmetnem študijskem programu 1. stopnje Geografija med leti 2008 in 2011

Vir: Referat za študentske zadeve Filozofske fakultete v Mariboru, 2011

Na Oddelku za geografijo je bilo v študijskem letu 2010/11 redno zaposlenih šest visokošolskih učiteljev, ena asistentka in ena mlada raziskovalka (število asistentov se je v primerjavi s preteklim obdobjem zmanjšalo, predvsem zaradi manjšega števila pedagoških ur, do katerega je prišlo s krčenjem ur v predmetniku v zadnjih dveh študijskih letih). Pri visokošolskih učiteljih so navedene tudi učne enote, ki jih izvajajo v univerzitetnem dvopredmetnem študijskem programu 1. stopnje Geografija in dvopredmetnem pedagoškem študijskem programu 2. stopnje Geografija. Kot zunanji sodelavec je sodeloval asistent Danijel Ivajnsič.

red. prof. ddr. ANA VOVK KORŽE, ana.vovk@uni-mb.si (Hidrogeografija, Geografija prsti in rastlinstva, Geografija slovenskih pokrajin, Sonaravno urejanje voda, Varovanje prsti, Terenske in laboratorijske raziskave v pokrajini, Regionalna geografija Azije, Regionalna geografija Afrike, Terensko delo pri pouku geografije – Fizična geografija, Trajnostni razvoj zavarovanih območij)

izred. prof. dr. VLADIMIR DROZG, vlado.drozg@uni-mb.si (Socialna in kulturna geografija, Geografija naselij, Regionalna geografija Evrope, Geografija podeželja, Terensko delo pri pouku geografije – Družbena geografija)

izred. prof. dr. KARMEN KOLNIK, karmen.kolnik@uni-mb.si (Uvod v geografijo, Projektno in timsko delo v geografiji, Aplikativnost geografije v družbi, Didaktika geografije 1, 2, 3, Pedagoški praktikum Geografija 1, Pedagoški praktikum Geografija 2, IKT pri pouku geografije)

doc. dr. UROŠ HORVAT (predstojnik oddelka), uros.horvat@uni-mb.si (Geografija prebivalstva, Kartografija in GIS, Geografija turizma, Turistične regije v Evropi, Regionalna geografija Severne Amerike in Avstralije, Regionalna geografija Latinske Amerike)

doc. dr. IGOR ŽIBERNA , igor.zibera@uni-mb.si (Planetarna geografija, Klimatogeografija, Geomorfologija, Ekološka geografija, Antropogene klimatske spremembe, Podnebne spremembe)

asist. dr. EVA KONEČNIK KOTNIK , eva.konecnik@uni-mb.si
--

mlada raziskovalka MOJCA KOKOT KRAJNC , mojca.kokot@uni-mb.si
--

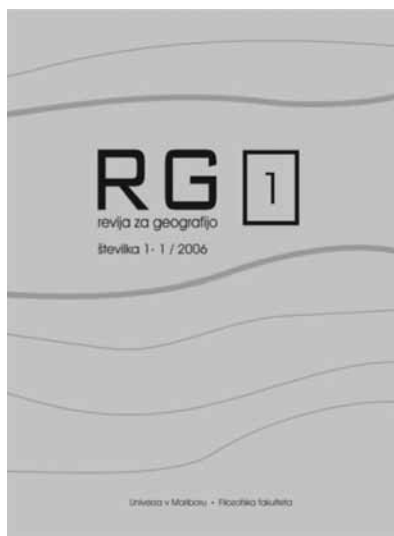
Preglednica 11: Seznam redno zaposlenih sodelavcev Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru v letu 2011

Znanstvenoraziskovalna dejavnost članov Oddelka za geografijo se je vse od začetka delovanja odzivala na aktualne družbene potrebe. V 80. letih je bila usmerjena predvsem v agrarno in regionalno geografijo, v začetku 90. let pa v preučevanje obmejnih območij v severovzhodni Sloveniji, v izdelavo regionalnogeografske monografije Slovenije ter razvijanje učnih gradiv s področja didaktike geografije. V zadnjem desetletju se je raziskovalno področje precej razširilo. Obstoječim temam so se pridružile nove, zlasti s področja fizične in družbene geografije (predvsem klimatogeografije, hidrogeografije, pedogeografije, ekonomske geografije, geografije turizma, geografije naselij, ekološke geografije, varstva okolja, ekoremediacij) ter didaktike geografije. Kot primer lahko navedemo vključevanje članov oddelka v nekatere mednarodne, bilateralne in domače projekte v zadnjem desetletju: Ecoprofit International, Competence Network »Water Resources and Their Management«, Comenius 2.1 »Förderung von Minderheitensprachen im mehrsprachigen Raum in der Lehrerbildung«, Herodot - Exciting Geography of Europe, EUBIS – EU-Burgerschaft: »Gesellschaftliches Engagement für Europa beginnt in der Schule«, Partnerstvo fakultet in šol, GRUNDTVIG 2 »Environmental Heritage«, Leonardo da Vinci, »Water for Life - Education for Water«, Slovenija – vodna učna pot Evrope, Politika inovacij na Češkem in v Sloveniji: institucije, mreženje in regionalni razvoj, Vpliv industrije na regionalni razvoj Slovenije in Bosne in Hercegovine, ReTInA – »Revitalization of Traditional Industrial Areas in SE Europe«, Strategija prostorskega razvoja mestne občine Maribor idr.

Člani oddelka se udeležujejo številnih mednarodnih geografskih konferenc, seminarjev, sodelujejo z geografskimi institucijami doma in v tujini. Intenzivno je tudi **strokovno delo**, saj delujejo kot pisci učbenikov ter člani v različnih strokovnih organih na državni in lokalni ravni. Razvijajo aplikativne študije, povezane zlasti z regionalnim razvojem v SV Sloveniji, sodelujejo na strokovnih seminarjih v okviru Zavoda za šolstvo RS, organizirajo in sodelujejo na mladinskih raziskovalnih taborih in poletnih šolah idr.

Že od 70. let dalje je oddelek v okviru fakultete občasno izdajal posamezne **publikacije**, ki so bile v večini učna gradiva, poročila znanstvenoraziskovalnih pro-

jektov in zborniki različnih domačih in mednarodnih znanstvenih srečanj, ki so bila organizirana v Mariboru. Po letu 1991 je potrebno omeniti predvsem naslednje publikacije (vir COBISS): znanstvena monografija Maribor – Marburg (1994), zbornik mednarodne konference Nove smeri prostorskega razvoja (1996), zbornik mednarodne konference Obmejna območja (2001), zbornik Teorija in praksa regionalizacije Slovenije (2004), zbornik Priložnosti v izobraževanju z bolonjsko reformo v Sloveniji (2007), zbornik Slowenien: Transformationen und kleinräumige Vielfalt (pripravljen v Mariboru, izdan v Frankfurtu, 2008) idr. Zadnji odmevni zbornik *New Challenges for Sustainable Rural Development in the 21st Century* smo izdali leta 2009 ob do sedaj največji in najpomembnejši mednarodni geografski konferenci, ki smo jo organizirali v Mariboru, tj. 17. srečanju komisije Mednarodne geografske zveze (IGU) za trajnost in ruralne sisteme, ki se je udeležilo preko 80 udeležencev z vseh kontinentov.

V letu 2006 je Oddelek za geografijo začel izdajati znanstvenoperiodično publikacijo **Revija za geografijo**, ki izhaja dvakrat letno in je poleg tiskane oblike v celoti dostopna tudi v elektronski obliki na spletni strani FF UM (<http://www.ff.uni-mb.si/zalozba-in-knjigarna>). Mednarodni uredniški odbor sestavljajo priznani geografi iz Slovenije in tujih univerz. Članki prinašajo nova znanstvena spoznanja s področja geografije in sorodnih znanstvenih disciplin. V letu 2011 je bila revija uvrščena v naslednje sekundarne bibliografske baze: **Current Geographical Publications**, **Ulrich's, International Bibliography of the Social Sciences (IBSS)** in **EBSCOhost**, kar jo pri točkovanju v bazi SICRIS uvršča v kategorijo C.

V okviru **mednarodnega sodelovanja** imajo člani oddelka posebej intenzivne stike s Katedro za gospodarsko geografijo Univerze v Bayreuthu, Inštitutom za didaktiko geografije Univerze J. W. Goethe v Frankfurtu, Inštitutom za geografijo Univerze v Gradcu, Katedro za geografijo Univerze v Olomucu, Geografskim oddelkom Univerze v Pecu, Visoko pedagoško šolo v Sombotelu, Geografskim oddelkom Univerze v Zagrebu idr. Rezultat sodelovanja so številna znanstvena in strokovna srečanja ter publikacije.

V zadnjem obdobju mednarodno sodelovanje vse bolj temelji na bilateralnih sporazumih ter programih mobilnosti. V okviru programa mobilnosti Erasmus ima Oddelek za geografijo v letu 2011 sklenjene bilateralne sporazume, ki omogočajo mobilnost profesorjev in študentov, z univerzami v Gradcu (Avstrija), Gentu (Bel-

gija), Olomucu, Pragi (Češka), Pecs (Madžarska), Bayreuthu, Marburgu (ZRN), Amsterdamu (Nizozemska), Krakovu (Poljska), Banjski Bistrici (Slovaška) in Istanbulu (Turčija) (<http://www.ff.uni-mb.si/dotAsset/20072.pdf>). Poleg programa mobilnosti Erasmus je zelo pomemben tudi srednjeevropski program mobilnosti CEEPUS, v okviru katerega članica oddelka (dr. Lučka Lorber) koordinira **univerzitetno mrežo GeoRegNet**. Program mobilnosti vključuje 17 partnerskih univerz, tj. iz Maribora, Ljubljane, Kopra (Slovenija), Gradca (Avstrija), Prage, Olomuca (Češka), Prešova (Slovaška), Krakova (Poljska), Pecs (Madžarska), Zagreba, Zadra (Hrvaška), Sarajeva, Tuzle, Mostarja (Bosna in Hercegovina), Novega Sada (Srbija), Sofije (Bolgarija) in Oradee (Romunija) (<http://www.ff.uni-mb.si/mednarodno-sodelovanje/mobilnost/ceepus>). Preko mreže GeoRegNet se vsako leto povečuje število mednarodnih izmenjav študentov in profesorjev. V letu 2008 smo v Mariboru s pomočjo geografov z večjega dela navedenih univerz organizirali prvo poletno šolo, ki se v naslednjih letih izvaja na drugih partnerskih univerzah v okviru mreže.

Vse informacije o Oddelku za geografijo, o zaposlenih, študijskih programih, gradivih idr., so dostopne na spletni strani Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (<http://www.ff.uni-mb.si/>; <http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/>). Od začetka leta 2011 je oddelek zastopan tudi na socialnem omrežju Facebook, s skupino Oddelek za geografijo, FF UM, ki je namenjena druženju in informiranju študentov in diplomantov geografije v Mariboru; vključenih je že preko 400 članov (<http://www.facebook.com/home.php#!/group.php?gid=109780372417496>).

Pregled izobraževalnih in znanstvenoraziskovalnih dosežkov geografije v Mariboru v zadnjih petdesetih letih kaže velike kvalitativne in kvantitativne spremembe. Napredek je viden tako v povečevanju števila in vrst izobraževalnih programov kot tudi v porastu števila njihovih izvajalcev, predvsem pa v povečevanju števila diplomantov, raziskovalnih projektov, kadrovske okrepitve in seveda same odmevnosti doseženih rezultatov dela. Kvalitativni napredek se kaže v prehodu iz višješolskega študija geografije v univerzitetni študij ter v možnostih nadaljevanja študija na magistrski in doktorski stopnji. Pomemben kvalitativni premik je opazen tudi v izvedbi (oblikah in metodah) študija ter njegovi povečani fleksibilnosti in interdisciplinarnosti. V prihodnosti je ob pedagoškem dvopredmetnem študiju geografije načrtovan tudi dvopredmetni nepedagoški magistrski študij. Diplomanti oddelka za geografijo so tudi kadrovske okrepili oddelek, ki je ob svoji ustanovitvi imel le dva stalna sodelavca. Danes se oddelek lahko pohvali z vrsto uglednih strokovnjakov, ki so zrastle skupaj z njim.

LITERATURA

Borstner, B., Brumen, M., Lugarič, I., Pogačnik, J. (1995). *Pedagoška fakulteta*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Bračič, V. (1984). *Prispevki za zgodovino visokega šolstva v Mariboru*. Maribor: Univerza v Mariboru.

Brumec, V., Grbec, A., Ladič, J., Lešnik, R., Papotnik, A., Plemenitaš, J., Robnik, A., Rojs, J., Varga, J. (1986). *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Brumec, V. (1986). Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Geografija – študijski program. (1998). Maribor: Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

Geografija. (2010). (predstavitvena publikacija Oddelka za geografijo FF UM, pripravil U. Horvat). Maribor.

Kolenc Kolnik, K. (2006). Študij geografije v Mariboru, *Revija za geografijo*, 1 (1), str. 115–131.

Dr. Vida Jesenšek

Oddelek za germanistiko

Germanistika na Pedagoški akademiji Maribor (1965–1986)

Začetki germanističnega študija v Mariboru sovpadajo z ustanovitvijo Pedagoške akademije Maribor v letu 1961. Na tej prvi humanistično, družboslovno in pedagoško usmerjeni visoki šoli v Mariboru je nastala zamisel o študijskem programu, ki bi strokovno poglobljeno in pedagoško ustrezno usposobil osnovnošolskega učitelja nemškega jezika. Sovpadala je z drugimi načrtovanimi študijskimi programi, po katerih bi Pedagoška akademija na visokošolski ravni izobraževala učitelje vseh osnovnošolskih predmetov, kar je bilo za tiste čase in ob dolgoletni tradiciji učiteljišč zelo napredno razmišljanje. Načrtovavci so izhajali iz prepričanja, da je dobro izobražen učitelj pogoj za vsakršen napredek, poleg tega pa naj bi izobraževalna, raziskovalna in kulturna dejavnost Pedagoške akademije pomembno prispevala k razvoju humanistike in družboslovja v Mariboru in celotni severovzhodni slovenski regiji.

Študij in raziskovanje jezikov in literature sta v razvojnih načrtih Pedagoške akademije zasedala pomembno mesto. Slovenščina, angleščina, nemščina, madžarščina in srbohrvaščina so bili jeziki, za katere so postopno nastali višješolski, tj. dveletni dvopredmetni študijski programi. Nemščino je bilo mogoče študirati v kombinaciji s slovenščino in angleščino, kasneje tudi z ruščino in drugimi predmeti. Ob splošni reformi visokega šolstva (usmerjeno izobraževanje) v letih 1983 do 1985 in v skladu s prenovo izobraževalnih programov na višje- in visokošolski stopnji se je dvopredmetni višješolski študij germanistike preobrazil v štiriletni visokošolski študij.

Čeprav so se prvi študenti na Pedagoško akademijo vpisali leta 1961, je bil študij nemščine v povezavi s slovenščino ali angleščino zares mogoč šele v študijskem letu 1965/66, saj prej – najbrž predvsem iz političnih razlogov – ni bil razpisan. Najprej je potekal na enotnem jezikovnem oddelku Pedagoške akademije, ki se je v štud. letu 1968/69 razdelil na Oddelek za slovanske jezike in književnosti in Oddelek za germanske jezike in književnosti – zadnji je združeval nemščino in angleščino, konec 70. let pa je študij nemščine zaživel na samostojnem Oddelku za germanistiko.

Od prvega vpisa študentov nemščine v letu 1965 do leta 1986, ko se je Pedagoška akademija preimenovala in preobrazila v Pedagoško fakulteto, je iz nemškega jezika

in književnosti diplomiralo 184 študentov, 15 pa jih je ob delu zaključilo posebno obliko usposabljanja za učitelja nemščine (prim. Jubilejni zbornik, 1986, 363–364). Glede na dosegljive podatke se je večina zaposlila na osnovni šoli, redki pa so nadaljevali s študijem germanistike na univerzah v Ljubljani oz. Zagrebu.

Germanistika na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (1986–2006)

Drugo razvojno obdobje germanističnega študija v Mariboru je povezano s Pedagoško fakulteto, ki je leta 1986 nasledila akademijo; s tem so bile dane formalne možnosti za razvoj in uveljavitev štiriletnega visokošolskega študija družboslovnih in humanističnih predmetov. Dvopredmetni študij nemščine je bil med prvimi štiriletnimi študijskimi programi na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru in je od 1985/86 izobraževal profesorja nemščine, usposobljenega za poučevanje nemščine kot tujega jezika v osnovnem in srednješolskem izobraževanju. Vzporedni razmah raziskovanja nemškega jezika in literature nemško govorečih področij, s katerim se je ukvarjalo večina na oddelku zaposlenih učiteljev, lektorjev in asistentov, velik interes za študij in dobre možnosti za zaposlovanje diplomantov germanistike so pripeljali do ponovne preнове in posodabljanja študijskih programov. Poleg dvopredmetnega pedagoškega programa je bil v študijskem letu 1993/94 prvič razpisan enopredmetni pedagoški študij nemškega jezika in književnosti ter leta 2002 še prevajalsko usmerjen študij nemščine. Tako je na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru med leti 1986 in 2006 na dvopredmetnem pedagoškem programu diplomiralo 317 rednih in 15 izrednih študentov, na enopredmetnem pedagoškem programu pa 109 rednih in 9 izrednih študentov.

Razvoj raziskovalne dejavnosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, ki se je po prvotni prevladujoči izobraževalni usmerjenosti hitro in uspešno uveljavljala tudi kot raziskovalna ustanova, je postopoma pripeljal do podiplomskega študija nemškega jezika oz. nemške književnosti. Podiplomski študijski program je bil na univerzitetni ravni potrjen leta 1992, na državni ravni pa leta 1996. Do leta 2009, ko ga je nadomestil bolonjsko prenovljen doktorski študij, je po dosegljivih podatkih na podiplomski stopnji germanistiko študiralo 30 študentov; 11 jih je študij zaključilo z magisterijem znanosti, 3 z doktoratom znanosti s področja nemškega jezika. V času pisanja prispevka ima Oddelek za germanistiko 5 doktorskih kandidatov, ki bodo doktorski študij zaključili po nebolonjskem programu.

Po delitvi Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru na tri fakultete naslednice je Oddelek za germanistiko od leta 2006 sestavni del Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (FF UM).

Germanistika na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru (2006–)

Germanistika na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru še vedno sledi ciljem, ki so bili zastavljeni že ob začetku visokošolskih humanističnih in družboslovnih študijev na Pedagoški akademiji in kasneje na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, namreč izobraziti učitelja, in sicer tako, da »njegova vloga ne bo več predvsem posredovati znanje, temveč usposobiti učence, da bodo mislili in iskali ...« (Lešnik, 1986, str. 7). Osnovno vodilo germanističnega študija je oblikovati strokovno podkovanega, kritično razmišljujočega, odgovornega, strpnega in humanistično naravnane razumnika. Didaktična načela, po katerih se ravnamo, temeljijo na raznolikosti oblik in metod. Aktivnemu sodelovanju, uporabi sodobne informacijske tehnologije in mednarodni mobilnosti študentov in učiteljev posvečamo še posebno pozornost. Ohranjamo tradicijo izobraževanja učitelja nemškega jezika, vendar se z novimi študijskimi programi, ki smo jih oblikovali v okvirih bolonjske prenove študija, odzivamo tudi na aktualne družbene razmere in spremenjene potrebe na zaposlitvenem trgu. Oddelek za germanistiko Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je danes pomembno germanistično izobraževalno in raziskovalno središče v severovzhodni Sloveniji. Temeljna področja proučevanja in univerzitetnega izobraževanja so sodobni nemški jezik, starejša in novejša književnost nemškega govornega prostora ter didaktika nemškega jezika in književnosti.

Študijski programi

Na oddelku v času pisanja prispevka redno študira okoli 300 dodiplomskih in podiplomskih študentov. Po bolonjski prenovi študija od štud. leta 2008/09 izvajamo 2 bolonjska študijska programa 1. stopnje (BA), 2 programa 2. stopnje (MA) in enovit doktorski študijski program 3. stopnje.

Enopredmetni študijski program 1. stopnje *Germanistika* in dvopredmetni študijski program 1. stopnje *Nemški jezik in književnost* posredujeta teoretična, metodična in uporabna znanja o nemškem jeziku, književnosti nemškega govornega prostora, o zgodovinsko-kulturnem ozadju nemškega literarnega udejstvovanja in drugih kulturnih praks ter študentu omogočita intenzivno pridobivanje jezikovnih in socialno-kulturnih znanj in spretnosti, potrebnih za uspešno sporazumevanje z nemškim govornim prostorom.

Oba programa sta dobra osnova za nadaljevanje germanističnega študija na 2. bolonjski stopnji, kjer študent trenutno lahko izbira med dvopredmetnim študijskim programom 2. stopnje *Nemščina kot tuji jezik* in enopredmetnim študijskim programom *Medkulturna germanistika*. Prvi izobražuje učitelja nemščine za vse stopnje izobraževanja, drugi je usmerjen na jezikovno in kulturno stična področja sloven-

skega, avstrijskega in madžarskega prostora. Je novost v tradiciji germanističnih študijev v slovenskem okolju ter namenjen slovenskim in tujim študentom, ki nameravajo poklicno delovati na področjih medkulturnega sodelovanja in medjezikovnega posredovanja v kulturi, izobraževanju, znanosti, politiki, upravi, medijih, storitvenih dejavnostih in na področjih gospodarstva v jezikovno stični regiji.

Poglavitni cilj bolonjsko prenovljenega doktorskega študijskega programa *Germanistične študije* je izobraziti in usposobiti raziskovalca na področju germanističnega jezikoslovja ali nemške literarne zgodovine.

Raziskovalno delo

Germanisti, ki so v Mariboru kot učitelji sodelovali pri izvedbi študija nemškega jezika in literature, so se že v okvirih Pedagoške akademije, predvsem pa v sklopu Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru intenzivno ukvarjali z znanstvenoraziskovalnim delom. Zavest, da je brez lastnega raziskovanja težko ali sploh nemogoče sestaviti in izvajati kakovosten univerzitetni študij, je že zgodaj napeljevala k preučevanju raznolikih germanističnih tem. V začetnem obdobju je šlo predvsem za proučevanje vpliva nemškega jezika, literature in kulture na slovenski prostor in probleme vključevanja ustreznih vsebin v izobraževanje, hkrati pa so učitelji v okvirih lastnega magistrskega in doktorskega študija postavljali temelje za nadaljnje jezikoslovne in/ali literarnovedne raziskave nemškega jezika in literature nemških govornih področij.

Med prvimi odmevnimi raziskavami je potrebno omeniti sociolingvistično in kontrastivno preučevanje stikov med nemščino in slovenščino na jezikovno mešanih področjih v Radgonskem kotu in v celotni severovzhodni Sloveniji, ki jih je zasnoval in vodil zasl. prof. dr. Mirko Križman, dolgoletni predstojnik mariborske germanistike. Novejše jezikoslovne raziskave so praviloma kontrastivno obarvane in potekajo v okvirih nacionalnih programskih oz. projektnih skupin in mednarodnih raziskovalnih projektov, v katere vključujemo tudi študente. Oddelek je v zadnjih letih pridobil in koordiniral dva mednarodna evropska jezikoslovno-didaktična projekta, kar brez dvoma kaže na kakovost in prepoznavnost mariborske germanistične lingvistike v mednarodnih okvirih (*EPHRAS*, <http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/germanistika/projekti/ephras.dot>), *SprichWort* (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/germanistika/projekti/sprichwort.dot>) (koordinatorica izred. prof. dr. Vida Jesenšek). Rezultati projekta *EPHRAS* so bili leta 2006 nagrajeni z Evropskim jezikovnim priznanjem.

Na področju literarnovednih študij je v zadnjem obdobju opazno intenzivno proučevanje avstrijske in švicarske literature, sistemske in medijske literarne teorije ter medkulturnih razsežnosti literarnih del.

Stalnica v germanistični raziskovalni dejavnosti je tudi skrb za razvoj strokovnega področja na državni ravni, pri čemer zaposleni na oddelku aktivno sodelujemo v različnih razvojnih skupinah, ki urejajo to področje.

Mednarodno sodelovanje in strokovno delovanje

Mednarodna dejavnost je bila od začetkov germanističnega študija v Mariboru pomemben dejavnik razvoja študijskih vsebin in znanstvenega delovanja. V zadnjih letih se je močno razširila, saj je oddelek vzpostavil številne povezave s sorodnimi ustanovami v Evropi in drugod. Z njimi sodelujemo na raziskovalnem področju in tudi pri pripravi in izvedbi novih študijskih programov. Na oddelku sta redno zaposlena avstrijski in nemški lektor, še posebej pa imata mednarodni značaj magistrski študij medkulturne germanistike in doktorski študij jezika in književnosti. V sklopu prvega sodelujemo z avstrijskim Centrom za medkulturne študije Fürstenfeld, ki za študente organizira prakso v kulturno in jezikovno stičnem prostoru na meji med avstrijsko Štajersko in Gradiščanskim, doktorski germanistični študij pa izvajamo v sodelovanju s priznanimi evropskimi germanisti.

Mednarodno sodelovanje na področju izobraževanja urejamo predvsem s pogodbami v okvirih programa Erasmus, ki vključuje izmenjavo študentov in učiteljev, v porastu je tudi število štipendij za študente in učitelje, ki jih za izobraževanje in raziskovanje podeljuje DAAD.

Oddelek je mednarodno dejaven tudi z organizacijo znanstvenih prireditvev. V zadnjem obdobju smo organizirali več odmevnih mednarodnih jezikoslovnih in literarnih konferenc: *EPHRAS. Večjezična frazeologija in elektronsko učenje* (2006), *Stefan Zweig in demonično* (2006), *Slovar in prevajanje* (2006), *Franz Kafka in Robert Walser* (2008), *Strokovna leksikografija. Tiskane in digitalne oblike, strokovni slovarji, terminološke zbirke* (2010). Avgusta 2012 bomo v okviru programa EPK in v sodelovanju z Evropskim združenjem za frazeologijo EUROPHRAS gostili tradicionalno mednarodno konferenco združenja z naslovom *Frazeologija in kultura*.

Poleg izobraževalnega in raziskovalnega dela oddelek redno skrbi za programe strokovnega izpopolnjevanja učiteljev nemščine na vseh zahtevnostnih stopnjah. Od leta 2003 na oddelku deluje tudi uredništvo revije *Schaurein*, strokovne revije Slovenskega društva učiteljev nemškega jezika, trenutna predsednica društva je članica oddelka, doc. dr. B. Kacjan.

Prizadevamo si za razširjanje zavedanja, da poznavanje nemškega jezika, ki ga v Evropi govori največ ljudi in je naš sosedski jezik, bistveno pomaga pri strokovnem in poklicnem razvoju vsakega posameznika in odpira nove poti v življenju. Marca 2011 smo postali uradni partner Goethejevega inštituta in pridobili licenco za iz-

vajanje mednarodno uveljavljenih certifikatnih izpitov iz nemškega jezika (<http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/germanistika/izpitni-center-goethejevega-instituta/>), s čimer želimo predvsem študentom in učiteljem na UM omogočiti pridobitev mednarodno veljavnih in uglednih listin, s katerimi lahko verodostojno dokazujejo znanje nemškega jezika na različnih zahtevnostnih ravneh.

Pogled vnaprej

Čas globalizacije in intenzivnega čezmejnega povezovanja postavlja pred mariborsko germanistiko nove izzive v izobraževanju in raziskovanju. Verjamemo, da z novimi študijskimi programi in znanstvenim proučevanjem vsebin, ki so v ospredju germanistične raziskovalne pozornosti tudi drugod, sledimo razvoju in potrebam časa, ki ga živimo. Načrtujemo mednarodne akreditacije študijskih programov, trdnejše in bolj raznolike povezave z okoljem in še intenzivnejše partnersko povezovanje pri znanstvenem proučevanju nemškega jezika in literature.

LITERATURA

Bračič, Vladimir (1986). Organizacijska in samoupravna podoba Pedagoške akademije Maribor od njene ustanovitve do danes. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici* (str. 9–38). Maribor: Pedagoška fakulteta.

Brumec, Viljem (1986). Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici* (str. 39–75). Maribor: Pedagoška fakulteta.

Lešnik, Rudi (1986). Srebrni jubilej Pedagoške akademije. Začetek Pedagoške fakultete v Mariboru. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici* (str. 5–8). Maribor: Pedagoška fakulteta.

Papotnik, Amand idr. (ur.). (1986). *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Dr. Anna Kolláth

Oddelek za madžarski jezik in književnost

Kaj je torej oddelek? Ni samo delovno mesto, ampak je tudi delavnica, ki odgovorno raziskuje eno izmed področij znanosti na državni ravni kot del mednarodne in domače mreže ter vpliva na vrednote države ali določene skupnosti. To pa je moč doseči predvsem z dinamičnim, fleksibilnim sledenjem spremembam na določenem strokovnem področju ...

(Lajos, Tamás, ÉS 2004/10, 10)

Sedanjest

V Sloveniji je poučevanje madžarskega jezika in književnosti na ravni visokošolskega izobraževanja mogoče samo na eni izobraževalni ustanovi, in sicer na Oddelku za madžarski jezik in književnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Izobraževalno institucijo sestavljata dve enoti: leta 1966 ustanovljeni in od takrat uspešno delujoči Lektorat za madžarski jezik ter leta 1981 ustanovljeni Oddelek za madžarski jezik in književnost. Tako lektorat kot oddelek sta začela delovati na bivši Pedagoški akademiji z namenom, da bi lahko mladina avtohtone manjšine, ki živi v Prekmurju, v materinščini nadaljevala visokošolsko izobraževanje v Sloveniji: na lektoratu fakultativno, na oddelku pa v okviru hungaristike. Avtohtoni narodni skupnosti v Republiki Sloveniji, prekmurskim Madžarom, je do danes to edina možnost visokošolskega izobraževanja doma v maternem jeziku (zaradi nizkega števila pripadnikov manjšine drugih možnosti ni).¹

V študijskem letu 2010/11 se je izobraževanje izvajalo na podlagi dveh študijskih programov. Po sistemu, ki se zaključuje (samo za študente zadnjega letnika), poteka postopek izobraževanja bodočih profesorjev madžarščine še po starem, nebolonjskem univerzitetnem študijskem programu Madžarski jezik s književnostjo. Naši študenti četrtega letnika so zadnja generacija enovitega pedagoškega usposabljanja.

¹ V Sloveniji živeči avtohtoni manjšini, madžarsko in italijansko narodno skupnost, uvrščamo med klasične manjšinske skupnosti (avtohtone narodne skupnosti). To v prvi vrsti pomeni, da na načelih pozitivne diskriminacije temelječa, v svetovnem merilu zgledna slovenska manjšinska politika zagotavlja posebne pravice narodnih manjšin, ki se uveljavljajo na točno določenem območju, ne glede na število njihovih pripadnikov in tam, kjer te skupnosti živijo: termin narodnostno mešano območje (dvojezično območje) določa ustava, obseg le-tega pa natančno opredeljuje statut petih upravnih enot (občin). Po uradnih podatkih popisa leta 2002 se je za pripadnike madžarske narodnosti opredelilo 6243 oseb (to je 0,31 % prebivalcev Slovenije), 7713 oseb pa je za materni jezik navedlo madžarski jezik. Od tega 5212 oseb (83,5 %) živi na dvojezičnem območju, 1031 pa drugod po državi, predvsem v Ljubljani in Murski Soboti.

Študenti prvega, drugega in tretjega letnika se izobražujejo po bolonjskem sistemu: naš triletni dvopredmetni univerzitetni študijski program prve stopnje Madžarski jezik s književnostjo je bil akreditiran leta 2007. Od oktobra 2008 se na Oddelku za prevodoslovje Filozofske fakultete Univerze v Mariboru izvaja univerzitetni študijski program prve stopnje Medjezikovne študije – madžarščina, ki študente pripravlja predvsem na magistrski študij s področja prevajanja in tolmačenja madžarščina-slovenščina (madžarsko jezikoslovje, literarne vede in kulturološke predmete predavajo profesorji z našega oddelka). Program prevodoslovja zapolnjuje vrzel v regiji, kar je v življenju dvojezične skupnosti (predvsem v posredovanju med obema kulturama) bistvenega pomena.

Cilj triletnega prvostopenjskega izobraževalnega programa je usvojitev strokovnih znanj, temelječih na uporabnosti v praktičnem življenju (s posebnim poudarkom na jezikovnih različicah manjšinskega madžarskega jezika in na regionalni literaturi). Strokovno specializacijo, poglobitev znanj in višjo stopnjo izobrazbe omogoča nadaljnji dveletni magistrski študij, znanstveno raziskovanje s hungaristiko pa ponuja (po uspešno zaključenem magistrskem študiju) triletni doktorski program.

Mariborski Oddelek za madžarski jezik in književnost je edini v Sloveniji, hkrati pa je tudi po številu študentov² in predavateljev ena najmanjših hungaroloških delavnic na svetu. Trenutno so pri nas redno zaposleni trije visokošolski učitelji: izred. prof. dr. Anna Kolláth (jezikoslovka, predstojnica oddelka), doc. dr. Jutka Rudaš (literarna zgodovinarica in teoretičarka) in Annamária Gróf (lektorica za madžarski jezik). Leta 2008 so se k izobraževalnemu delu oddelka kot gostujoči profesorji priključili univ. prof. dr. János Pusztay (jezikoslovec v Sombotelu), doc. dr. Annamária Merényi (literarna zgodovinarica) in doc. dr. Attila Kovács (zgodovinar). Izred. prof. dr. József Varga (jezikoslovec in literarni zgodovinar v pokoju, do leta 1997 predstojnik oddelka) in red. prof. dr. József Bokor (jezikoslovec v pokoju, do leta 2004 predstojnik oddelka) ostajata še naprej naša gostujoča profesorja in »častna« člana oddelka.

Cilj in vodilo Lektorata za madžarski jezik, ki deluje v okviru Oddelka za madžarski jezik in književnost, je študentom Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, ki izvirajo iz Prekmurja in ki ne študirajo madžarščine, omogočiti (nadaljnje)

² Na enovit (nebolonjski) pedagoški program Madžarski jezik s književnostjo se na naš oddelek letno lahko vpiše največ 5 študentov. V bolonjskem programu smo število vpisanih povečali na 8. Majhno število vpisanih študentov izvira iz specifik: v program madžarščine kot maternega jezika se lahko načeloma vpišejo dijaki, ki so maturo opravili na Dvojezični srednji šoli v Lendavi (potrebno je ustrezno predznanje madžarskega jezika), saj le dvojezični program te srednje šole izvaja pouk madžarščine v Sloveniji. Gimnazija v Murski Soboti ponuja svojim dijakom fakultativno učenje madžarščine ob ustreznem številu prijav. Uspešnost tamkajšnjega poučevanja madžarščine se kaže v tem, da so v preteklih dveh študijskih letih trije študenti prišli študirat na naš oddelek.

izobraževanje v njihovi materinščini oz. kot drugi jezik, ter študentom, katerih materni jezik je slovenščina, ponuditi študij madžarskega jezika kot tujega jezika.

Ob oddelku deluje tudi klub študentov (Maribori Magyar Kultúrklub – Madžarski kulturni klub), ki postaja s svojimi strokovnimi in kulturnimi prireditvami (te se financirajo iz sredstev, pridobljenih na razpisih na Madžarskem) vse bolj priljubljen in prepoznaven na Filozofski fakulteti.

Oddelek nosi – glede na svoj poseben položaj – veliko odgovornost tako na področju izobraževanja kot raziskovanja: v procesu izobraževanja se ne posreduje zgolj znanje, temveč se oblikuje tudi svetovni nazor študentov, njihova identiteta, intenziteta povezanosti z vsemadžarskim jezikom in kulturo, pozitiven odnos do drugih kultur.

Kratka zgodovina Oddelka za madžarski jezik in književnost – mejniki

S študijskim letom 1980/81 se je na oddelku začelo usposabljanje učiteljev madžarščine za dvojezične osnovne šole: s štirisemestrskim programom so študenti pridobili diplomu učitelja madžarskega jezika in književnosti v osnovni šoli. Prvih nekaj mesecev je bil predstojnik oddelka izred. prof. dr. Martin Kramar, nato pa izred. prof. dr. József Varga – v prvem semestru sta bila vpisana dva študenta.

V študijskem letu 1985/86 se je s preoblikovanjem Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru začelo univerzitetno delovanje tudi na Oddelku za madžarski jezik in književnost: ukinjen je bil dveletni študijski program za pridobitev naziva osnovnošolskega učitelja madžarščine, namesto tega so uvedli univerzitetni študijski program. Univerzitetni dvopredmetni študijski program madžarščine je vseboval osem semestrov organiziranega študija in dva semestra absolventskega staža, diploma pa je omogočala poučevanje tako na osnovni kot na srednji šoli. Diplomanti so pridobili naziv profesor/ica madžarskega jezika in književnosti. Prvi univerzitetni semester je obiskovalo pet študentov madžarščine.

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru se je s študijskim letom 2006/07 razdelila na tri samostojne fakultete: ena teh je Filozofska fakulteta. S spremembo je mariborska hungaristika postala ena od dvanajstih oddelkov Filozofske fakultete. Do sprememb v študijskem programu na oddelku takrat ni prišlo.

Študijsko leto 2008/09 je nov mejnik v zgodovini Filozofske fakultete: kot rezultat razmeroma dolgih predhodnih priprav so na vseh oddelkih nastali novi bolonjski študijski programi. Že tretje leto lahko maturanti, ki se odločijo za študij

madžarščine, na našem oddelku izbirajo dvopredmetni univerzitetni študijski program Madžarski jezik s književnostjo (na Oddelku za prevodoslovje tudi dvopredmetni univerzitetni študijski program Medjezikovne študije – madžarščina). Naš novi bolonjski študijski program od študentov zahteva, da v šestih semestrih zberejo 90 kreditnih točk (ECTS). Ponuja splošno strokovno izobrazbo z univerzitetno diplomom (strokovni naziv: diplomant/ka madžarskega jezika s književnostjo (UN), in sicer gre predvsem za program materinščine, z izključitvijo pedagoških predmetov³ pa omogoča še druge rešitve: vanj se lahko vpišejo tudi dijaki, katerih materni jezik ni madžarščina in ki so v srednji šoli obiskovali madžarščino kot jezik okolja (madžarščina 2); to jim omogočajo v dvojezičnem izobraževanju usvojene jezikovne in kulturne kompetence, po drugi strani pa ni več obvezne pedagoške prakse, ki je skorajda povsem onemogočala vpis študentov, katerih prvi jezik je slovenščina.

V prvostopenjskem študijskem programu se povečuje zanimanje za študij madžarščine – v študijskem letu 2010/11 je bilo vpisanih skupaj 21 študentov (brez absolventov). Številka se zdi na prvi pogled visoka, vendar tak vpis od nas zahteva, da za študij madžarskega jezika, književnosti in kulture poskušamo prepričati še več mladih.

Dvopredmetni pedagoški magistrski študijski program druge stopnje Madžarski jezik s književnostjo je bil akreditiran 19. maja 2011, izvajati se bo začel oktobra 2011. Dvopredmetni program z zbranimi 60 + 60 kreditnimi točkami (ECTS) na vsaki smeri omogoča pridobitev magisterija in strokovni naziv magister profesor madžarskega jezika s književnostjo oz. magistrica profesorica madžarskega jezika s književnostjo.

Oddelek ima od decembra 2008 akreditiran tudi doktorski jezikoslovni študijski program: Študijski program tretje stopnje – Hungaristične študije, ki se izvaja kot izredni študij s plačilom šolnine. Študent pridobi strokovni naziv doktor/doktorica znanosti (zbrati mora 180 ECTS in opraviti vse s programom predpisane obveznosti). S tem je visokošolsko izobraževanje madžarščine v Sloveniji doseglo popolno vertikalno (do sedaj v Mariboru ni bilo ne magistrskega ne doktorskega programa hungaristike).

Vizija razvoja – izzivi

Enega največjih izzivov in najbolj pomemben segment za preživetje oddelka vidim v pripravi in akreditaciji splošnega hungarističnega študijskega programa,

³ Po bolonjskem sistemu ni prvostopenjskega pedagoškega programa, pedagoški študij se lahko vpiše na magistrskem programu (MA).

kamor bi se lahko vpisali študenti iz katere koli srednje šole v Sloveniji, ki nimajo predznanja iz madžarskega jezika. Kasneje bi se k temu lahko priključil še program druge stopnje. Potrebno je ponuditi madžarski jezik in kulturo večinskemu narodu in tudi drugim, s tem bi se povečal prestiž madžarskega manjšinskega jezika v regiji. Pomembno se nam zdi tudi, da se poleg akreditiranega jezikoslovnega doktorskega programa kmalu pripravi doktorski program madžarske književnosti.

Velik izziv nam predstavlja tudi priprava didaktičnega priročnika za dvojezično poučevanje. Jasno je, da dvojezičnega pouka ne oblikujejo le učitelji madžarskega jezika, zato priprava didaktičnega priročnika ni le naloga izključno našega oddelka. Oblikovati moramo raziskovalno skupino, v kateri bodo sodelovali strokovnjaki z različnih področij, in skupaj pripraviti priročnik, ki bi pripomogel k ustrezni ravni pri poučevanju strokovnih predmetov v dvojezičnem šolstvu. Dejstvo je, da je danes dvojezično izobraževanje (razmerje obeh učnih jezikov pri učnih urah) odvisno od posameznega učitelja. Večina predmetnih učiteljev je končalo študij v Sloveniji, in sicer v slovenščini, a bi morali v dvojezičnih izobraževalnih ustanovah snov poučevati tako v slovenščini kot v madžarščini. Obstajajo torej učitelji, ki poleg svojega strokovnega znanja nimajo ustrezne jezikovne kompetence v obeh jezikih. Trenutno stanje madžarskega jezika v dvojezičnih šolah bi se lahko izboljšalo, mogoče bi pripomoglo tudi, če bi druga smer predmetnih učiteljev bila neke vrste jezikovna smer. Tako bi študenti dobili didaktično (glotodidaktično) znanje iz (tujega) jezika. Ker študent v Sloveniji posluša predavanja na drugi smeri v slovenskem jeziku, bi bilo idealno, če bi bila ta druga smer madžarščina. Tako bi tudi Oddelek za madžarščino dobil več študentov, kar bo ključnega pomena v prihodnosti.

Šola je odlična in pomembna osnova za razvoj jezikovnega znanja, če ima učencem poleg ustrezno jezikovno izobraženih in kompetentnih učiteljev ustrezne dvojezične učbenike. Medtem ko je na dvojezičnih osnovnih šolah proces prevajanja slovenskih učbenikov komaj zaključen, se je na dvojezični srednji šoli začelo prevajati v madžarščino šele pred štirimi leti (najprej so prevedli učbenik za zgodovino in geografijo za prvi in drugi letnik). Proces se mora nadaljevati, saj je prevod manjkajočih učbenikov ključnega pomena. Dvojezični učbeniki so osnova za obstoj manj prestižnega madžarskega jezika, hkrati pa zagotavljajo tudi možnost za nastanek madžarskega strokovnega registra v Prekmurju, ki je zelo pomemben jezikovno-strateški korak v razvoju vsemadžarske strokovne terminologije. Oddelek za madžarski jezik želi tudi v prihodnje sodelovati pri oblikovanju prevodov.

Oddelek si je vedno prizadeval za usposabljanje študentov razrednega pouka na Pedagoški fakulteti v madžarskem jeziku, književnosti in didaktiki. Neobvezne lektorske ure, ki potekajo dvakrat na teden, niso dovolj za pridobivanje ustreznih kom-

petenc, zato si prizadevamo pridobiti še več projektnih finančnih sredstev iz Slovenije in Madžarske za izvajanje dodatnih predavanj.

Prevladujoča naloga vsakega oddelka je (poleg izvajanja študijskih programov, ki so v koraku z najnovejšimi rezultati znanstvenih področij hungaristike) znanstvenoraziskovalno delo visokošolskih učiteljev. Zelo pomembno je, da sodelavci oddelka nadaljujemo znanstveno delo na svojem strokovnem področju, na lokalni in mednarodni ravni, da se vključujemo v raziskovalne projekte v Sloveniji, na Madžarskem in v Evropski uniji. V skladu s tem bomo še naprej poizkušali ohraniti znanstveno delavnico, ki je vključena v evropski znanstveni prostor, kjer lahko profesorji in nadarjeni študenti skupaj delujejo v znanstvenih disciplinah, povezanih z madžarskim jezikom in kulturo ter z jezikovno in kulturno diverziteto.

Veliko priznanje za Oddelek za madžarski jezik v evropskem okviru je sodelovanje predstojnice oddelka izred. prof. dr. Anne Kolláth v 7. okvirnem raziskovalnem programu Evropske unije ELDIA (Evropska jezikovna raznolikost za vse). V projekt je vključenih osem institucij iz šestih držav. Skupina mariborskih raziskovalcev v tem projektu raziskuje položaj manjšinskega madžarskega jezika in madžarske skupnosti v Sloveniji (www.eldia-project.org). Multidisciplinarni projekt z novim pristopom raziskuje večjezičnost z revitalizacijo manjšinskih in posrednih (vehikularnih) jezikov in obstoj jezika. Glavni cilj je ponovno opredeliti pojem večjezičnost posameznika in skupnosti, ga podpirati in ponovno oceniti. Rezultati projekta, ki se zaključijo oktobra 2013, bodo vključeni tudi v izobraževalno delo na oddelku.

Naš oddelek si je vedno prizadeval za dobre, strokovne in človeške odnose z drugimi oddelki fakultete in slovenskimi partnerskimi institucijami. Gojimo in ohranjamo sodelovanje z matičnimi in zamejskimi oddelki za hungaristiko, vendar imamo tudi strokovne odnose z univerzami v Nemčiji (Göttingen, Berlin, Mainz) in na Finskem (Helsinki, Oulu). Sodelujemo tudi s prekmurskimi partnerskimi institucijami, imamo dober odnos s šolami, kulturnim življenjem, s skupnostjo. Sprejemamo in spoštujemo naše partnerje in njihovo drugačnost, kajti le to je osnova za dobro sodelovanje.

Pomembni diplomanti Oddelka za madžarski jezik in književnost

Večina diplomantov oddelka se zaposli v dvojezičnem Prekmurju: kot osnovnošolski in srednješolski učitelji v dvojezičnih šolah, novinarji v madžarskih pisnih in elektronskih medijih (Népújság, Pomurski madžarski radio, RTV SLO – oddaja Mostovi). Naši nekdanji študenti delajo tudi v knjižnici, v lendavskem Bánffy centru in se aktivno vključujejo v kulturno in politično življenje prekmurskih Madžarov. Dne-

vno smo v stiku z mentorji dvojezičnih šol, ki študente pedagoške smeri usmerjajo med izvajanjem pedagoške prakse: z Valerijo Varga (diplomirala leta 1988) v Dobrovniku, z Ilono Sekeres (diplomirala leta 1992) v Genterovcih, z Lauro Horvat (diplomirala leta 2001), z Elizabeto Tóth (diplomirala leta 2002) in s Sibilo Sabo (diplomirala leta 2003) na Dvojezični srednji šoli Lendava. Sodelavka Madžarskega pomurskega radia je Kristina Szőke (diplomirala leta 2009), Ildikó Kovačič (diplomirala leta 1997) je ena izmed odgovornih urednic kulturnega življenja v oddaji Mostovi, Elizabeta Toplak (diplomirala leta 2001) se ukvarja z gospodarskimi temami. Ferenc Horváth, ki je leta 1996 diplomiral na smeri madžarščina-geografija, so izvolili za predsednika sveta Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti.

Od leta 1999 je na oddelku zaposlena literarna zgodovinarica doc. dr. Jutka Rudaš (leta 1996 je diplomirala na smeri madžarščina-geografija); Livija Horvat (diplomirala je leta 2003 na smeri madžarščina-slovenščina) pa ima kot mlada raziskovalka pri projektu ELDIA triletno pogodbo.

Dr. Edvard Protner

Oddelek za pedagogiko

Današnji Oddelek za pedagogiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru je naslednik oddelka z imenom Oddelek za pedagogiko, psihologijo, didaktiko in specialne didaktike, ki je bil organizacijsko vzpostavljen s prehodom Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto leta 1986. Znotraj oddelka so takrat delovale naslednje katedre:

- katedra za pedagogiko
- katedra za psihologijo
- katedra za didaktiko
- katedra za specialne didaktike predšolske vzgoje
- katedra za specialne didaktike razrednega pouka
- katedra za specialne didaktike predmetnega pouka in usmerjenega izobraževanja

Oddelek je pokrival izvajanje skupnih pedagoških, didaktičnih, psiholoških in didaktično-metodičnih predmetov v vseh takratnih študijskih programih, ki jih je izvajala nova fakulteta. Seveda se je večina teh predmetov izvajala že na Pedagoški akademiji od njene ustanovitve leta 1961 naprej, toda šele z reorganizacijo, ki je izobraževanje učiteljev razredne in predmetne stopnje dvignila na univerzitetni nivo, so bili vzpostavljeni pogoji, da se sodelavci oddelka ob pedagoškem delu začnejo bolj intenzivno ukvarjati tudi z znanstvenoraziskovalnim delom in razvijanjem pedagogike in psihologije ne samo kot aplikativnih znanosti v službi praktičnih potreb bodočih učiteljev, temveč kot teoretski znanstveni disciplini. V naslednjih letih so se katedre specialnih didaktik preselile na tiste oddelke, ki so bili nosilci študijskih programov, kamor so te specialne didaktike vsebinsko sodile, oddelek pa se je sedaj organizacijsko ustalil kot Oddelek za pedagogiko, didaktiko in psihologijo in se začel kadrovsko krepiti tudi z nosilkami drugih skupnih predmetov (npr. pedagoška metodologija, specialna pedagogika ...). Strokovne in znanstvene ambicije članov oddelka in tudi potrebe po univerzitetno izobraženih pedagogih v državi predstavljajo ozadje prizadevanja, da bi (tako kot na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani) tudi v Mariboru zaživel študij pedagogike kot samostojne znanstvene discipline. To prizadevanje se je uresničilo natančno desetletje po ustanovitvi Pedagoške fakultete (leta 1996), ko je bil potrjen dvopredmetni univerzitetni študijski

program Pedagogika in ... Program je študentom omogočal povezovanje z vsemi drugimi dvopredmetnimi pedagoškimi študijskimi programi takratne Pedagoške (in Teološke) fakultete, študent pa je po zaključenem študiju dobil naziv profesor pedagogike in profesor ... (ime znanstvene discipline druge izbrane študijske smeri).

V desetletju, ki je sledilo, se je oddelek kadrovsko kreplil in znanstveno uveljavljal. Med njegove naloge je še naprej sodilo izvajanje skupnih pedagoško-didaktično-psiholoških predmetov (zato ime Oddelek za pedagogiko, didaktiko in psihologijo), posebno pozornost pa so člani oddelka namenjali izvajanju študijskega programa, ki je z raznolikimi pedagoškimi disciplinami in likom diplomanta pomembno obogatil študijsko ponudbo Pedagoške fakultete. Razen tega se je v okviru oddelka izvajal podiplomski študij pedagogike (»stari« magistrski in doktorski študij), člani oddelka pa so bili izvajalci večine predmetov v okviru programa pedagoško-andragoškega izobraževanja ter aktivni izvajalci različnih programov stalnega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev.

Z razpadom nekdanje Pedagoške fakultete (leta 2006) se je oddelek organizacijsko priključil novoustanovljeni Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Žal se je s tem razpadom zgodil tudi grob poseg v kadrovsko sestavo oddelka, saj so nekatere članice oddelka ostale matično zaposlene na novi Pedagoški fakulteti, druge članice in člani pa so se zaposlili na Filozofski fakulteti. Dodatno se je oddelek kadrovsko osiromašil, ko se je v študijskem letu 2008/09 na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru začel izvajati bolonjski študijski program 1. stopnje Psihologija in se je vzporedno ustanovil Oddelek za psihologijo. Vsi člani in članice tega oddelka so bili pred tem organizacijsko vključeni v Oddelek za pedagogiko, didaktiko in psihologijo – ta sprememba je narekovala tudi spremembo imena oddelka, ki se od takrat naprej imenuje Oddelek za pedagogiko.

Oddelek za pedagogiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru še naprej sklicuje sestanke oddelka skupaj s kolegicami s Pedagoške fakultete, saj se zdi smiselno vztrajati pri kadrovsko in strokovno močnem oddelku (ne glede na matično zaposlitev njenih članov), ki bi moral biti center pedagoškega raziskovalnega dela za celo univerzo in bi ponujal izvajalce pedagoških predmetov za vse tiste študijske programe, ki imajo pedagoške usmeritve. Tako so nekatere članice oddelka, ki so matično zaposlene na Pedagoški fakulteti, nosilke predmetov v študijskih programih na Filozofski fakulteti, nekatere članice oddelka, ki so matično zaposlene na Filozofski fakulteti, pa nosilke predmetov na Pedagoški fakulteti in tudi na Fakulteti za matematiko in naravoslovje ter na Fakulteti za zdravstvene vede.

Oddelek za pedagogiko uspešno izvaja različne študijske programe. V letošnjem študijskem letu (2010/11) študij zaključuje zadnja generacija študentov, ki so vpisali »stari« univerzitetni dvopredmetni študijski program Pedagogika in Leta 2008 je celotna Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru začela izvajati posodobljene

bolonjske študijske programe. Oddelek za pedagogiko je za študijsko leto 2008/09 razpisal in začel izvajati bolonjski dvopredmetni univerzitetni študijski program 1. stopnje Pedagogika, ki ga prva generacija vpisanih študentov zaključuje letos – pridobili bodo naziv *profesor/ica pedagogike (UN) in ...* (druga polovica naziva je odvisna od izbranega drugega študijskega programa). Letos (2011) sta bila akreditirana in razpisana tudi dva bolonjska študijska programa pedagogike na 2. stopnji, in sicer: dvopredmetni pedagoški študijski program 2. stopnje Pedagogika, ki se lahko povezuje z drugimi pedagoškimi in nepedagoškimi študijskimi programi 2. stopnje, ter enopredmetni pedagoški študijski program 2. stopnje Pedagogika – študenti po končanem študiju pridobijo naziv: *magister profesor pedagogike / magistrica profesorica pedagogike (mag. prof. ped.) in ...* (druga polovica naziva je odvisna od izbranega drugega študijskega programa) ali pa samo: *magister profesor pedagogike / magistrica profesorica pedagogike (mag. prof. ped.)*, kadar gre za enopredmetni študijski program.

V študijskem letu 2011/12 je bil akreditiran in razpisan tudi študijski program 3. stopnje Pedagogika, ki predstavlja znanstveno nadgradnjo študija pedagogike na 1. in 2. stopnji in omogoča pridobitev doktorskega znanstvenega naziva.

Dr. Karmen Teržan Kopecky

Oddelek za prevodoslovje

Od prevajalskih študijskih smeri do Oddelka za prevodoslovje

Na Oddelku za germanistiko Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru se je pokazala potreba po tem, da študentom poleg pedagoških programov ponudimo tudi druge oblike študija jezikov. Seveda je bilo v prvi vrsti prevajalstvo tisto, ki je ponujalo poklicne možnosti doma in v svetu, posebej v devetdesetih letih, ko se je Slovenija pripravljala na članstvo v EU. To je bil čas, ko smo z že zelo staro idejo o paralelnem razvoju prevajalstva, torej nepedagoškega študija na Pedagoški fakulteti presekali njeno tradicijo in s tem dokazali, da ta fakulteta zmore in hoče več. Regija je prevajalstvo potrebovala, Slovenija tudi, saj je v državnem merilu imela le en prevajalski oddelek – v Ljubljani, ki pa sam ni mogel pokrivati vse večje potrebe po prevajalcih in tolmačih. Razmere so bile torej ugodne za pogajanja z ministrstvom, ki je naše, za tiste čase smeje načrte podprlo.

Z nami sta bili tudi fakulteta in univerza, zato ni bilo več daleč do sprejetja prvih nepedagoških programov na jezikoslovnih oddelkih. Strokovne temelje za ta »podvig« smo učitelji pripravili s svojim raziskovalnim in praktičnim delom na tem področju na eni in z vključitvijo teorije in prakse prevajanja v prenovljeni enopredmetni študijski program Germanistika na drugi strani. Ta je zaživel v zgodnjih devetdesetih letih. Nadgradili smo ga s programom Prevajanje in tolmačenje – nemščina ter Prevajanje in tolmačenje – angleščina. To sta bila pionirska programa za razvoj prevajalstva na UM in hkrati ena redkih nepedagoških programov, ki so kasneje utrli pot ustanovitvi Filozofske fakultete. Kmalu se je prevodoslovnemu študiju angleščine in nemščine pridružila še madžarščina, ki jo v Sloveniji ponuja le Oddelek za prevodoslovje Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Ustanovitev zadnjega v letu 2006 je bila seveda tudi formalni okvir za širjenje prevajalskih programov.

Oddelek za prevodoslovje je med mladimi oddelki nove Filozofske fakultete, tradicija začetka znanstvenega in teoretskega delovanja na tem področju pa sega dobrih deset let nazaj, ko je razvoj tega strokovnega področja narekoval ustanovitev oddelka, ki združuje vse tri smeri prevajanja in tolmačenja, in sicer za angleščino, nemščino in madžarščino, ki jim bodo, vsaj tako načrtujemo, kmalu sledili še drugi, najprej sosedski jeziki in nekateri jeziki arabskih dežel.

Obstoječi, posebej novi bolonjski programi, so mednarodno primerljivi in odprti za mednarodne izmenjave učiteljev in študentov. Prostorska bližina in tradicionalno dobro sodelovanje z Univerzo Karla in Franza v Gradcu našim študentom omogočata redno obiskovanje predavanj in vaj na tem oddelku, mednarodne študentske stipendije pa odpirajo vrata v širši evropski akademski prostor.

Oddelek za prevodoslovje razvija svoje raziskovalno delo predvsem na področju sodobnih prevodoslovnih teorij s težiščem na tolmačenju in na kognitivnih teorijah; uveljavljene strokovnjake v teoriji in praksi imamo na področju književnega prevajanja, tretje raziskovalno težišče pa se osredinja na razvijanje prevajanja strokovne terminologije, posebej za področja humanistike, gospodarstva, prava, turizma in tehnike.

Aktualni programi oddelka

Bolonjski prvostopenjski programi

Medjezikovne študije – angleščina

Medjezikovne študije – nemščina

Medjezikovne študije – madžarščina

Začetek izvajanja v študijskem letu 2008/09.

Bolonjski enopredmetni drugostopenjski program (za vse tri jezike): Enopredmetni študijski program druge stopnje Prevajanje in tolmačenje (za angleščino, nemščino in madžarščino) – začetek izvajanja v študijskem letu 2011/12.

Drugostopenjski dvopredmetni program Prevajanje in tolmačenje (za angleščino, nemščino in madžarščino), kjer je mogoča vezava enega jezika s študijem popolnoma druge smeri, je v postopku potrjevanja. Njegov razpis je predviden v študijskem letu 2012/13.

Obstoječi programi temeljijo na sodelovanju z izkušenimi prevajalci in tolmači ter mednarodnih projektih in pomenljivih znanstvenih delih sodelavcev oddelka. Študente tako čakajo odlični pogoji študija in možnosti zaposlitve.

Značilnosti programov so prosta vezava predmetnih področij z drugimi študijskimi smermi Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, pestra predmetna izbirljivost znotraj programov oddelka in na drugih fakultetah (poudarek na pravu, ekonomiji in tehniki), konferenčno tolmačenje, književno prevajanje (tudi v okviru poletne šole na Premudi), podnaslavljanje in sinhronizacija (v sodelovanju s slovenskimi medijskimi hišami), medkulturna komunikacija in strokovni jeziki, dobro sodelovanje s Pravno

in Ekonomsko fakulteto UM (prevajanje/tolmačenje jezikov strok), zanimive poklicne možnosti doma (gospodarstvo, politika, diplomacija, kultura, mediji itd.) in v tujini (Evropska komisija, Sodišče Evropskih skupnosti itd.).

Naš mladi oddelek se ponaša z mnogimi poslovno uspešnimi študenti. Naj jih navedemo le nekaj. Marko Cerkevnik (zaposlen kot tolmač pri Evropskem parlamentu), Miha Hartman (projektni menedžer za spletni marketing v podjetju Hurra Communications v Stuttgartu, Nemčija), Alenka Žibert (prevajalka v Prevajalskem centru za organe Evropske unije (CdT, Luksemburg), Mateja Vicman (direktorica in lastnica podjetja Getfit – za šport, zdravje in prehrano). Zgledi kažejo, da študij prevajanja omogoča tudi kariero na malo bolj oddaljenih področjih.

Dr. Karin Bakračević Vukman

Oddelek za psihologijo

Vrste študijskih programov, ki jih izvajamo na Oddelku za psihologijo; leto prvega vpisa na študijske programe in nazivi diplomantov

Na Oddelku za psihologijo izvajamo:

- Univerzitetni enopredmetni študijski program prve stopnje Psihologija
- Enopredmetni nepedagoški magistrski študijski program druge stopnje Psihologija
- Doktorski študijski program (program 3. stopnje) Vedenjska in kognitivna nevroznanost

Leto prvega vpisa v bolonjski študijski program 1. stopnje Psihologija: 2008/09

Leto prvega vpisa v bolonjski študijski program 2. stopnje Psihologija: 2011/12

Naziv diplomanta 1. stopnje: diplomirana psihologinja (UN) ali diplomirani psiholog (UN).

Naziv, ki ga pridobijo diplomanti 2. stopnje: magister psihologije oz. magistrica psihologije.

V tem študijskem letu bo na našem oddelku študiralo že preko 200 študentov, zanimanje za vpis pa še vedno raste.

Opis Oddelka za psihologijo ter njegov razvoj

Psihologi smo bili dolgo dejavni znotraj Oddelka za pedagogiko, psihologijo in didaktiko nekdanje Pedagoške fakultete, ki je združeval univerzitetne učitelje in sodelavce z omenjenih področij ter pokrival pedagoško-psihološke predmete na pedagoških študijskih programih. Z naraščanjem obsega, kakovosti in odmevnosti znanstvenoraziskovalnega dela učiteljev in sodelavcev in razpisom študija psihologije na novoustanovljeni Filozofski fakulteti se je pojavila tudi potreba, da se organiziramo v okviru novega, samostojnega oddelka – Oddelka za psihologijo.

Pripravili smo dodiplomski bolonjski študijski program psihologije, ki je mednarodno primerljiv in skladen s smernicami EuroPsy – evropske diplome iz psihologije, ki omogoča mobilnost študentov ter kompetentnost in zaposljivost diplomantov. Kot povezovalac teorije in raziskav s psihološko prakso je študij psihologije v Mariboru pomemben tako za regijo kot za širši slovenski in mednarodni prostor. Oddelek je prav tako vključen v programe Socrates-Erasmus, ki študentom omogočajo študij na različnih evropskih univerzah, hkrati pa tudi gostovanja profesorjev iz tujine.

Z nadaljevanjem razvoja oddelka smo pripravili tudi bolonjski študijski program 2. stopnje Psihologija, ki omogoča diplomantom samostojno strokovno dejavnost na področju psihologije. Pomeni torej izgrajevanje psihološkega poklicnega profila, ki zagotavlja usposobljenost, potrebno za začetek samostojne strokovne psihološke prakse, in hkrati tudi pripravo za morebitno nadaljnje raziskovalno in doktorsko usposabljanje.

Nadgradnjo v smeri znanstvenoraziskovalnega dela predstavlja doktorski študijski program Vedenjska in kognitivna nevroznanost.

Znanstveno delo članov oddelka je usmerjeno v raziskovanje na področjih pedagoške, razvojne in socialne psihologije, kognitivne in nevropsihologije, sodelavci oddelka pa bogatijo tudi znanstvena področja psihologije osebnosti, zdravstvene in organizacijske psihologije. Visokošolski učitelji oddelka so vključeni v domače in mednarodno znanstvenoraziskovalno delo, sodelujejo z akademskimi institucijami doma in v tujini ter se udeležujejo mednarodnih konferenc ter različnih znanstvenih in strokovnih posvetov. Člani oddelka so vključeni tudi v več raziskovalnih programskih skupin (Uporabna razvojna psihologija ter Učenje in poučevanje v sodobni družbi) ter v domače in mednarodne raziskovalne projekte. Prav na tem področju želimo v bodoče povečati število projektov in intenzivirati povezave z uveljavljenimi znanstveniki na uglednih raziskovalnih institucijah.

Člani Oddelka za psihologijo ter njihovih pet najpomembnejših bibliografskih enot

► Red. prof. dr. Karin **BAKRAČEVIČ VUKMAN**, predstojnica oddelka; področje: psihologija

Bakračević Vukman, Karin. Developmental differences in metacognition and their connections with cognitive development in adulthood. *Journal of adult development*, december 2005, vol. 12, no. 4, str. 211–221.

Demetriou, Andreas, Bakračević Vukman, Karin. Reasoning and self-awareness from adolescence to middle age: organization and development as a function of education. *Learn. individ. differ.* [Print ed.], 2009, vol. 19, iss. 2, str. 181–194.

Bakračevič Vukman, Karin, Licardo, Marta. How cognitive, metacognitive, motivational and emotional self-regulation influence school performance in adolescence and early adulthood. *Educ. stud.*, July 2010, vol. 36, no. 3, str. 259–268.

Bakračevič Vukman, Karin. *Psihološki korelati učenja učenja: študije metakognicije in samoregulacije: razvoj in možne praktične aplikacije* (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 72). V Mariboru: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2010, 127 str., ilustr., tabele.

Bakračevič Vukman, Karin, Demetriou, Andreas. Cognitive ability, self-understanding and personality: dynamic interactions in adulthood = Kognitivne sposobnosti, samorazumevanje in osebnost: dinamične povezave v odrasli dobi. *Anthropos (Ljublj.)*, 2011, letn. 43, št. 1/2, str. 35–50.

► **Red. prof. dr. Norbert JAUŠOVEC**; področje: pedagoška psihologija

Jaušovec, Norbert, Jaušovec, Ksenija. Spatial rotation and recognizing emotions: gender related differences in brain activity. *Intell.*, sep./oct. 2008, vol. 36, no. 5, 383–393.

Jaušovec, Norbert, Jaušovec, Ksenija. Gender related differences in visual and auditory processing of verbal and figural tasks. *Brain res.*, 10. nov. 2009, vol. 1300, 135–145.

Jaušovec, Norbert, Jaušovec, Ksenija. Do women see things differently than men do? *NeuroImage* (Orlando Fla., Print), 2009, vol. 45, iss. 1, 198–207.

Jaušovec, Norbert, Jaušovec, Ksenija. Resting brain activity: differences between genders. *Neuropsychologia*, 2010, vol. 48, iss. 13, 3918–3925.

Jaušovec, Norbert, Jaušovec, Ksenija. Emotional intelligence and gender: a neuropsychological perspective. V: Gruszka, Aleksandra (ur.), Matthews, Gerald (ur.), Szymura, Błażej (ur.). *Handbook of individual differences in cognition: attention, memory, and executive control* (The Springer series on human exceptionality). New York Štetc.Ć: Springer, cop. 2010, 109–126.

► **Doc. dr. Bojan MUSIL**, oddelčni tutor; področje: socialna psihologija

Musil, Bojan, Rus, Velko S., Musek, Janek. The Rokeach Value Survey in comparative study of Japanese and Slovenian students: towards the underlying structure. *Stud. psychol.*, 2009, vol. 51, no. 1, str. 53–68.

Musil, Bojan. *Sociokulturna psihologija* (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 70). Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, 2010, 157 str.

Flere, Sergej, Klanjšek, Rudi, Lavrič, Miran, Musil, Bojan. Testing the Allportian religious orientation schema on Slovenian Catholics by multidimensional scaling. *Pers. individ. differ.* [Print ed.], jan. 2008, vol. 44, iss. 2, str. 512–520.

Flere, Sergej, Tavčar Krajnc, Marina, Klanjšek, Rudi, Musil, Bojan, Kirbiš, Andrej. Cultural capital and intellectual ability as predictors of scholastic achievement: a study of Slovenian secondary school students. *Br. j. sociol. educ.*, 2010, vol. 31, iss. 1, 47–58.

Musil, Bojan, Lavrič, Miran. Vrednote, trajnostni način družbenega delovanja in vizije prihodnosti. V: Lavrič, Miran (ur.). *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji. 1. izd.* (str. 395–421). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej, 2011.

► **Strok. sod. Ksenija JAUŠOVEC**; področje: pedagoška in razvojna psihologija (glej zgoraj navedene bibliografske enote)

► **Asist. dr. Sara TEMENT**; področje: psihologija

Zunanji sodelavci

red. prof. dr. Zlatka Cugmas
red. prof. dr. Marjan Rupnik
red. prof. dr. Damijan Mumel
red. prof. dr. Peter Praper
doc. dr. Hojka Gregorič Kumperščak
doc. dr. Katarina Habe
doc. dr. Janja Jerebic
doc. dr. Katja Košir
doc. dr. Daša Grajfoner
asist. dr. Aleš Friedl
asist. mag. Anica Prosnik Domjan
asist. Marko Divjak
asist. Ana Jerman
asist. Vita Poštuvan
asist. Rok Holnthaner

Dr. Miran Štuhec

Oddelek za slovanske jezike in književnosti*

Začetek mariborske slavistike sega v leto 1961, ko je v okviru takrat ustanovljene Pedagoške akademije najprej nastal »jezikovni oddelek«, kasneje, leta 1968, pa Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 1974. leta so oddelke Pedagoške akademije nadomestile katedre in Katedra za slovenski jezik in književnost je imela tri »študijske skupine«: slovenski jezik in književnost, srbohrvaški jezik in književnost ter ruski jezik in književnost. Prve višješolske učiteljice so bile Mira Medved in Alenka Glazer (slovenska književnost), Francka Varl (slovenski jezik) ter Darja Kramberger (didaktika slovenskega jezika in književnosti). Pregled strokovnih poudarkov takratnega študija pokaže, da je ta najprej sledil potrebam osnovnega šolstva, kmalu pa jih je začel z diferenciacijo literarnozgodovinskih in jezikoslovnih vsebin preraščati. Na začetku sedemdesetih let so se prvim učiteljicam pridružili Zinka Zorko, Janko Čar, Stanko Kotnik in Jože Lipnik. Kasneje je članica oddelka postala še Majda Potrata, v začetku devetdesetih let pa Jože Pogačnik. Z njimi se je ekipa mariborskih slovenistov pomembno okrepila in možnosti, da se dveletni študij razširi v štiriletnega, so postale bolj uresničljive. Kljub temu da so začeli mariborski slavisti o štiriletnem študiju resno razmišljati že vsaj leta 1973, se je to lahko zgodilo šele leta 1986, ko je Pedagoška akademija prerasla v Pedagoško fakulteto. Od takrat je bilo mogoče slovenistiko študirati po dvopredmetnem visokošolskem programu, enopredmetni visokošolski študij pa se je začel leta 1994. Dve leti kasneje sta po spremembah v predmetnikih oba programa postala univerzitetna.

Univerzitetni študij ni prinesel le sprememb na pedagoškem področju mariborske slavistike, ampak je pustil vidne sledi tudi na znanstvenem. Delo oddelka je postalo celovito in poglobljeno na vseh področjih: literarna zgodovina in jezikoslovje sta se vključila v temeljne raziskave, ki sta jih zahtevali sami področji, hkrati pa je slovenistika prek aplikativnih projektov ter na ravni didaktičnih in pedagoških usmeritev ohranjala stik s šolsko prakso. Ko govorim o razvoju mariborske slavistike, želim posebej opozoriti, da so ji ves čas nesebično stali ob strani kolegi ljubljanske Filozofske fakultete ter sodelavci ZRC SAZU (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ter Inštitut za slovensko narodopisje).

Danes je Oddelek za slovanske jezike in književnosti največji na mariborski Filozofski fakulteti; šteje 21 članic in članov ter 3 zunanje sodelavce. Med njimi je 5 literarnih zgodovinarjev: 3 redni profesorji (Silvija Borovnik, Jožica Čeh Steger, Miran Štuhec), 2 izredni profesorici (Darja Pavlič, Blanka Bošnjak); 8 jezikoslovcev: 3 redni profesorji (Mihaela Koletnik, Irena Stramljič Breznik, Marko Jesenšek), 5 do-

* Besedilo je bilo objavljeno v zborniku 22. Slovenskega slavističnega kongresa, 2011.

centov (Mira Krajnc Ivič, Natalija Ulčnik, Drago Unuk, Branka Vičar, Melita Zemljak Jontes); 1 didaktičarka (docentka Simona Pulko), ob njih še lektorica za poljščino (Agata Głaz) in lektor za makedonščino (Gjoko Nikolovski) ter 3 mlade raziskovalke (Katja Bergles, Anja Benko, Ines Voršič). Zunanja člana sta red. prof. dr. Dragica Haramija in izred. prof. dr. Bernard Rajh. Znanstveno-organizacijsko oddelek sestavljajo Katedra za slovensko književnost z literarno teorijo, Katedra za slovensko jezikoslovje, Katedra za primerjalno književnost ter Katedra za didaktiko slovenskega jezika in književnosti. Oddelek za slovanske jezike in književnosti izvaja eno- in dvopredmetni študij 1. stopnje Slovenski jezik in književnost ter pet študijev 2. stopnje – dva pedagoška in dva nepedagoška Slovenski jezik in književnost ter študijsko smer Književnost. Mariborska slavistika je pri oblikovanju bolonjskih študijskih programov sledila evropskim usmeritvam ter udejanila najsodobnejše principe univerzitetnega študija. Naj omenim le modularno strukturo študija ter veliko izbirnost. Oboje se je v preteklih treh letih pokazalo kot prava usmeritev, ki omogoča študentkam in študentom svoboden, posameznim strokovnim interesom ter zaposlitvenim možnostim prilagojen študij. Na vseh smereh je skupno vpisanih okoli 400 študentk in študentov. V študijskem letu 2009/10 je oddelek prvič razpisal bolonjski doktorski študijski program Slovenistične študije z naslednjimi smermi: slovensko jezikoslovje, slovenska književnost, didaktika slovenskega jezika in slovenske književnosti.

Znanstveno delo poteka po uveljavljenih usmeritvah: članice in člani oddelka se aktivno vključujejo v programske skupine (*Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje književnosti* – vodja skupine Silvija Borovnik; v preteklosti še *Skladnja, besedišče, besedotvorje in slog v vzhodnoslovenskih tiskih od 18. do konca 19. stoletja* – vodja Zinka Zorko; *Makrolingvistične raziskave v severovzhodni Sloveniji* – vodja Mirko Križman in Marko Jesenšek) in vodijo domače ter bilateralne projekte (zdaj poteka raziskovalni projekt *Slovenski jezik v stiku evropskega podonavskega in alpskega prostora* – vodja projekta Marko Jesenšek, v preteklosti so to bili *Slovenski jezik v stiku evropskega podonavskega in alpskega prostora*, *Besedoslovne spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor* – vodja projekta Marko Jesenšek; *Besedoslovne lastnosti slovenskega knjižnega jezika in narečij* – vodja projekta Marko Jesenšek). Mariborska slavistika je posebej v zadnjih letih raziskovalno zelo aktivna, specialna področja so: teorija metafore, ženski oz. feministični vidiki slovenske književnosti, sodobna slovenska kratka proza, tipološka, tematska in slogovna vprašanja slovenske esejistike, slovenska dialektologija, leksikografija in leksikologija, posamezni aspekti zgodovinske slovnice, analiza diskurza in jezikovna politika.

Naj na tem mestu spomnim, da je za vrhunske znanstvene in razvojne dosežke na področju slovenskega jezika leta 2009 Marko Jesenšek prejel Zoisovo nagrado.

Oddelek izdaja mednarodno znanstveno revijo *Slavia Centralis* (glavni urednik Marko Jesenšek), ki objavlja jezikoslovne in literarnovedne izvirne znanstvene pri-

spevke s področja slavistike, ter uveljavljeno mednarodno humanistično knjižno zbirko *Zora*, kjer je doslej izšlo 80 naslovov. Člani mednarodnega uredniškega odbora revije so: Marko Jesenšek (Univerza v Mariboru, SLO; glavni in odgovorni urednik), Silvija Borovnik (Univerza v Mariboru, SLO), Jožica Čeh (Univerza v Mariboru, SLO), Marc L. Greenberg (Univerza v Kansasu, ZDA; urednik za jezikoslovje), Alenka Jensterle Doležal (Univerzita Karlova v Praze, CZ), Ludvig Karničar (Karl-Franzens-Universität Graz, A), Mihaela Koletnik (Univerza v Mariboru, SLO), Mark Richard Lauersdorf (Univerza v Kentuckyju, ZDA), István Lukács (Eötvös Loránd Tudományegyetem, H), Miran Štuhec (Univerza v Mariboru, SLO; urednik za literarne vede), Božena Tokarz (Uniwersytet Śląski, PL), Irena Stramljič Breznik (Univerza v Mariboru, SLO). Knjižno zbirko *Zora* urejajo: Jožica Čeh, Marko Jesenšek, Bernard Rajh (vsi Univerza v Mariboru, SLO), Marc L. Greenberg (Univerza v Kansasu, ZDA), Alenka Jensterle Doležal (Univerzita Karlova v Praze, CZ), István Lukács (Eötvös Loránd Tudományegyetem, H), Emil Tokarz (Akademia Tehniczno-Humanistyczna, Bielsko-Biała, PL). Publicistično dejavnost dopolnjuje študentska tiskana in spletna revija *Liter jezika*, v kateri mladi slavisti objavljajo literarna dela, kritiko in esejistiko ter strokovne prispevke. Člani mariborske slavistike so zelo dejavni tudi v Slavističnem društvu, bili so predsedniki društva in organizatorji slavističnih kongresov v Mariboru.

O znanstvenem in raziskovalnem delu pričajo številne razprave v uglednih revijah in referati na konferencah (Ohrid, Sofija, Lodž, Katowice, Moskva, Dunaj, Oxford, Firence, Banff, Celovec, Zagreb, Kijev, Rab, Gradec, Zagreb, Osijek, Trst, Monošter, Sarajevo, Skopje, Split, Opatija, Sombotel, Forli, Passau, Banská Bystrica, Bologna, Freiburg, Dubrovnik, Praga, Oslo, Budimpešta, Sofia, Vilna, Trnava itd.). Na tem mestu moram posebej izpostaviti znanstvene monografije, s katerimi so članice in člani mariborske slavistike v zadnjih letih obogatili stroko: Melita Zemljak Jontes, *Trajanje glasov štajerskega zabukovškega govora. Instrumentalno-slušna analiza*, 2004; Mira Krajnc Ivič, *Besedilne značilnosti javne govorjene besede: na gradivu sej mariborskega Mestnega sveta*, 2005; *Aristokracija jezika in duha*, 2005; Marko Jesenšek, *The Slovene language in the Alpine and Pannonian language area: the history of the Slovene language*, 2005; Marko Jesenšek, *Spremembe slovenskega jezika skozi čas in prostor*, 2005; Silvija Borovnik, *Slovenska dramatika v drugi polovici 20. stoletja*, 2005; Branka Vičar, *Izrazne skladenjske zgradbe v delih Antona Šerfa*, 2005; Miran Štuhec, *Premiki v sodobni slovenski kratki prozi*, 2005; Simona Pulko, *Sporočanje v osnovni šoli*, 2007; Mihaela Koletnik, *Panonsko lončarsko in kmetijsko izrazje ter druge dialektološke razprave*, 2008; Natalija Ulčnik, *Začetki prekmurskega časopisja*, 2009; Dragica Haramija, *Sedem pisav: opusi sedmih sodobnih slovenskih mladinskih pisateljev*, 2009; Dragica Haramija, *Slovensko-hrvaške vezi v sodobni mladinski prozi*, 2009; Zinka Zorko, *Narečje-slovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih*, 2009; Mira Krajnc Ivič, *Razgovor kot vrsta komunikacijskega stika*, 2009; Bernard Rajh, *Gučati po antujoško: gradivo za narečni slovar severozahodnoprleškega govora*, 2010; Dragica Haramija, *Holokavst skozi otroške oči*, 2010; Miran Štuhec, *Slovenska eseji-*

stika od začetkov do leta 1950, 2010; Marko Jesenšek, *Prekmuriana: fejezetek a szlovén nyelv történetéb I*, 2010; Jožica Čeh, *Ekspressionistična stilna paradigma v kratki pripovedni prozi 1914-1923*, 2010; Irena Stramljič Breznik, *Tvorjenke slovenskega jezika med slovarjem in besedilom*, 2010. Dodajam še uredništvo nekaj odmevnejših knjig Zore: Logarjev zbornik, 1999; Med dialektologijo in zgodovino slovenskega jezika: Ob življenjskem in strokovnem jubileju prof. dr. Martine Orožen, 2002; Diahronija in sinhronija v dialektoloških raziskavah, 2006; Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču ob 80-letnici, 2006.

Posebna pozornost Oddelka za slovanske jezike in književnosti je namenjena organizaciji znanstvenih konferenc, simpozijev in kongresov z mednarodno udeležbo, v zadnjih letih so bili med njimi:

(Organiziral in vodil Marko Jesenšek): *Mednarodni simpozij o Antonu Murku: Anton Murko in njegov čas, 1998; Dnevi Maksa Pleteršnika* (npr. *Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika, 2003; Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja, 2007; Mednarodni znanstveni simpozij Besedje slovenskega jezika, 2007; Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja, 2010*); *Življenje in delo Jožefa Borovnjaka, 2008; Prva slovenska posvetna tiskana knjiga v Mariboru: Ob dvestoletnici izida Volkmerjeve Hvale kmetizhkega Jtana ino tobazhie trave, 2008; Večjezičnost v Evropski zvezi, 2008; General Maister in njegovi sodelavci, 2010.*

(Organizirala in vodila Blanka Bošnjak): *Prodorne in preroške misli 16. stoletja, 2008.*

(Organizirala in vodila Mihaela Koletnik): *6. kongres Mednarodnega združenja za dialektologijo in geolingvistiko – SIDG.* Ne nazadnje oddelek od leta 1998 organizira tradicionalne dialektološke simpozije, ki so se kmalu odprli v evropski in svetovni prostor.

Aktualna razširitev znanj je študentkam in študentom ponujena s številnimi vabljenimi predavanji gostujočih učiteljev iz Slovenije in tujine ter z vsakoletnim organiziranjem vodenih strokovnih ekskurzij po Sloveniji in zamejstvu. Posebno priložnost za stik z jezikom, literaturo in kulturo drugih slovanskih držav predstavljajo izbirni lektorati slovanskih jezikov. Verificiranje in izmenjava strokovnih dosežkov potekata prek stalnih stikov s kolegi iz tujine. Učitelji, asistenti in lektorji tako kot gostujoči predavatelji in raziskovalci redno obiskujejo češke, italijanske, avstrijske, hrvaške, poljske, madžarske, makedonske, srbske idr. univerze.

In še beseda o vse pomembnejšem vključevanju v mednarodni univerzitetni prostor.

Tu je potrebno izpostaviti, da mariborska slavistika uresničuje nacionalno pomembno nalogo, vezano na skrb za slovenščino, zato od leta 1962 vodi lektorat slovenskega jezika na Zahodnomadžarski univerzi, Univerzitetni center Savaria v

Sombotelu, prizadeva pa si tudi za kakovostno pomoč pri izvajanju slovenistike na Oddelku za slovenski jezik univerze ELTE v Budimpešti in v Gradcu. Poglobljamo sodelovanje s sorodnimi oddelki na univerzah držav, ki neposredno mejijo na Slovenijo, v Trstu, Vidmu, Celovcu in Gradcu. Zagotavljamo kadrovsko in strokovno podporo najmočnejši slovenistiki izven Slovenije, to je univerzitetnemu študiju slovenskega jezika na univerzi v Bielsko-Biači, in si prizadevamo za nabavo slovenistične literature za te fakultete ter za vse druge univerze po svetu, na katerih je razvita slovenistika. Izvajamo tudi tečaje slovenskega jezika za tuje študente in raziskovalce, ki prihajajo na Univerzo v Mariboru po programih Erasmus in CEEPUS, ter skrbimo za razvoj strokovnega in znanstvenega jezika na Univerzi v Mariboru. Oddelek za slovanske jezike in književnosti je soustanovitelj Centra za jezikoslovne študije Univerze v Mariboru. Laboratorij za pripravo in izpeljavo empiričnih jezikoslovnih raziskav je nastal na pobudo kanadskega jezikoslovca, prof. dr. Jožefa Pavla Stembergerja, predstojnika Oddelka za jezikoslovje na kanadski Univerzi Britanske Kolumbije v Vancouvru. Oddelek vzpostavlja pogoje za izvajanje mednarodnega skupnega študijskega programa Slang Master, skupnega magistrskega študijskega programa za sloveniste na univerzah v Mariboru, Trstu, Celovcu, Gradcu, Sombotelu, Budimpešti in Bielsko-Biači. Tu so potem še različne oblike bilateralnega sodelovanja, pedagoški in organizacijski stiki ter ne nazadnje osebne zveze s kolegi iz Brna, Prage, Bratislave, Sofije, St. Petersburga, Zagreba, Bukarešte, Pariza, Genta, Moskve, Vilne, Kijeva, Skopja, Beograda, Novega Sada, Sarajeva, Helsinkov, Bologne, Erfurta itd.

V zadnjih dveh desetletjih sta znanstvenoraziskovalno delo v opazni meri usmerjala akademkinja Zinka Zorko in akademik Jože Pogačnik. Njun pomen je potrebno ocenjevati tudi z današnjega vidika, ko je mogoče povsem realno ugotoviti, da bo Oddelek za slovanske jezike in književnosti mariborske Filozofske fakultete tudi v prihodnosti temeljito sooblikoval vsa ključna spoznanja slovenistične stroke. Pomisliti je treba samo na povprečno starost docentk in docentov, na njihov strokovni ter znanstveni domet, raziskovalno radovednost in ambicioznost pa na asistentke ter mlade raziskovalke in ne nazadnje tudi na »stare kadre«.

LITERATURA

- Kramar, M. (ur.). (1981). *Zbornik Pedagoške akademije ob 20-letnici*. Maribor: Pedagoška akademija.
- Papotnik, A. idr. (ur.). *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici*. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Zgonik, M. (ur.). (1970). *Zbornik Pedagoške fakultete*. Maribor: Obzorja.

Dr. Marina Tavčar Krajnc

Oddelek za sociologijo

Oddelek za sociologijo, ki danes deluje v okviru Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, beleži začetke svojega delovanja kot Oddelek za DMV (družbeno-moralno vzgojo) v prvi polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja na tedanji skupni ustanovi Pedagoški akademiji Maribor. Izjemne zasluge za oblikovanje in kasneje za ohranjanje zasnovanega študija družboslovnih področij gre pripisati pedagogom, prof. dr. Milanu Divjaku, prof. dr. Rudiju Lešniku ter mag. Mladenu Tancerju. Kasneje so oddelek vodili in usmerjali še predstojniki prof. dr. Bojan Borstner, prof. dr. Jana Goriup in prof. dr. Sergej Flere. Med dolgoletnimi učitelji, ki so soustvarjali nastajajoč oddelek, so tudi univerzitetni profesorji in profesorice Marija Švajncer, Slavko Soršak, Zvone Canjko, Franci Pivec, Vlado Sruk, Miroslava Geč Korošec, Franc Friškovec, Franc Pernek in drugi.

Študij na oddelku je bil prvotno zasnovan kot visokošolski oziroma prvostopenjski, študenti so ga zaključili z diplomom predmetnega učitelja/učiteljice DMV. Glede na to, da je bil zasnovan kot dvopredmetni študij, so ga vsi diplomanti in diplomantke povezovali še z enim izmed drugih ponujenih študijskih področij, bodisi družboslovnih, humanističnih ali naravoslovnih.

S spremembami v načinu izobraževanja učiteljev, ko je za vstop v pedagoške poklice postalo obvezno univerzitetno izobraževanje tako za osnovnošolske kot za srednješolske učitelje in je nekdanja Pedagoška akademija prerasla v Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru, se je temeljito spremenil tudi študij družboslovnega področja DMV. Najprej se je to odrazilo v podaljšanju triletnega visokošolskega študija v štiriletni univerzitetni študij. Oddelek se je v študijskem letu 1985/86 preimenoval v Oddelek za družboslovje, nekaj let kasneje (1993/94) pa se je razdelil v dva ločena oddelka, Oddelek za filozofijo in Oddelek za sociologijo. Samostojno delovanje Oddelka za sociologijo od 1. januarja 1994 je postopoma ustvarilo pogoje in možnosti za bolj neposredno povezovanje z matično družboslovno znanstveno disciplino sociologijo. Še vedno se je ohranjala potrebna interdisciplinarnost v obliki sodelovanja s sorodnimi znanstvenimi disciplinami, tako da so bila v študijski program ves čas vključena tudi predmetna področja psihologije, pedagogike, didaktike, filozofije in ekonomije, ne glede na to, s katerimi drugimi predmetnimi področji so posamezni študenti povezovali svoje študijske izbire.

Nekdanji diplomanti oddelka so največ zaposleni kot učitelji in učiteljice, so pa tudi ravnateljji in ravnateljice osnovnih in srednjih šol, pedagoški svetovalci ter uveljavljeni strokovnjaki na drugih področjih. Tudi najmlajši poslanec slovenskega parlamenta v mandatnem obdobju 2008–2012 je diplomant sociologije na tukajšnjem

oddelku. Iz zapsanega je mogoče ugotoviti, da diplomanti ne ostajajo samo na ožjem profesionalnem področju, za katerega so se šolali, kar je istočasno dokaz širokega profila dosedanjih študijskih programov. V času, ko je bil oddelek še sestavni del Pedagoške fakultete, je na njem diplomiralo več kot 400 študentov, od osamosvojitve Filozofske fakultete leta 2007 in do konca študijskega leta 2010/11 pa še 219 študentov.

Nadgradnjo univerzitetnega študija je oddelek zagotovil najprej v obliki magistrskega študija, ki ga je doslej v obdobju od 2000 do 2011 uspešno zaključilo 23 vključenih podiplomskih študentov: Maja Čeh, Matej Dasko, Miroslav Gomboc, Nina Harapin, Branka Hribar, Olivera Ilić, Irena Kandrič, Matjaž Kovačič, Danijela Lahe, Miran Lavrič, Lučka Lazarev Šerbec, Natalija Leber, Bojan Macuh, Natalija Majcen, Tjaša Neuhold, Marija Novak, Darja Pesko, Cvetka Petelinšek, Mihaela Potočnik, Damjan Šimek, Mihaela Škrilec, Barbara Turinek in Maja Urlep.

Po letu 1990 se je pedagoško in raziskovalno delo oddelka obogatilo še z izvajanjem doktorskega študija. Doslej so ga od 1999 do 2011 uspešno zaključili Andreja Barle Lakota, Marina Tavčar Krajnc, Valerija Korošec, Andrej Fištravec, Rudi Klajnšek, Miran Lavrič, Suzana Košir in Andrej Kirbiš. Vsi doktoranti oddelka so sodelovali ali še danes delujejo na njem bodisi kot redno zaposleni pedagoški delavci in raziskovalci bodisi kot zunanji sodelavci.

Po razdelitvi Pedagoške fakultete Maribor na tri samostojne fakultete leta 2007 je Oddelek za sociologijo nadaljeval svoje delovanje na Filozofski fakulteti. Študijski programi so bili istočasno s programi drugih oddelkov Filozofske fakultete Univerze v Mariboru prenovljeni po bolonjskih smernicah, tako da od študijskega leta 2008/09 na oddelku izvajamo dva študijska programa prve stopnje, leto kasneje (2009/10) je bil prvič razpisan in izveden doktorski študij sociologije po bolonjskem študijskem programu tretje stopnje, za študijsko leto 2011/12 pa sta poleg navedenih programov prvič razpisana dva magistrska študijska programa druge stopnje. V pedagoškem delu tako oddelek izvaja več raznovrstnih študijskih programov.

1. Stopnja

Enopredmetni študijski program Sociologija in interdisciplinarno družboslovje

Sociologija in interdisciplinarno družboslovje je sodoben, evropsko primerljiv študijski program, ki študentom ponuja poglobljeno znanje s širšega področja družboslovja. Gre za študij, ki poskuša celostno predstaviti človeka in njegove družbene razsežnosti z vidika sociologije in drugih sorodnih ved, npr. antropologije, psihologije, filozofije, ekonomije in zgodovine. Poglobljene metodološko-raziskovalne sposobnosti diplomantom zagotavljajo relativno široke možnosti zaposlovanja.

Študij odlikuje tudi več oblik izbirnosti, ki vključuje modularni način študija. Predvidenih je devet modulov, ki pokrivajo različna področja od ekonomske sociologije in študij religij do antropologije z etnologijo. Študenti bodo lahko znanje, pridobljeno na prvostopenjskem študiju, razširili in poglobili v bolonjskih podiplomskih programih magistrskega ali doktorskega študija v Sloveniji ali tujini. Diplomanti pridobijo strokovni naziv diplomirani sociolog / diplomirana sociologinja.

Dvopredmetni študijski program Sociologija

Prenovljeni dvopredmetni bolonjski program je nastal na izkušnjah starih univerzitetnih dvopredmetnih pedagoških študijskih programov, hkrati pa upošteva pričakovanja sodobnega evropskega univerzitetnega prostora. Doslej so dvopredmetni študij sociologije izbirali študenti, ki so se odločali za učiteljski poklic (poučevanje družboslovnih predmetov v osnovni šoli ali sociologije in sorodnih predmetov s sociološkimi vsebinami v srednjih šolah). Študij sociologije so nekdanj koristno povezovali z drugimi študijskimi smermi na Pedagoški fakulteti ter s študijem na Teološki fakulteti, sedaj pa ga predvsem z drugimi študijskimi smermi na Filozofski fakulteti.

Študij na dveh študijskih smereh zagotavlja poglobitev v dve predmetni področji, s čimer spodbuja povezovanje različnih raziskovalnih pristopov in ugotovitev ter tako ponuja dobre možnosti za iskanje zaposlitve ali nadaljevanje študija. Prednost profila se kaže tudi v tem, da se znanje s področja sociologije, ki vključuje razumevanje človekovega položaja v družbi, razumevanje družbenih procesov in njihovih zakonitosti, obvladovanje temeljnih raziskovalnih orodij za proučevanje družbe in pridobivanje komunikacijskih spretnosti, dobro dopolnjuje z znanjem, ki ga sicer zahteva učiteljski poklic. Dvopredmetnost na prvi stopnji študija je dobra osnova za nadaljevanje enopredmetnega ali dvopredmetnega pedagoškega podiplomskega magistrskega ali doktorskega študija v Sloveniji ali tujini. Diplomanti pridobijo strokovni naziv diplomirani sociolog in diplomirana sociologinja.

2. Stopnja

Enopredmetni magistrski nepedagoški študijski program Sociologija

Je neposredno nadaljevanje in nadgradnja enopredmetnega dodiplomskega študija za diplomante sociologije, hkrati pa omogoča nadaljevanje na višji ravni tudi diplomantom sorodnih družboslovnih in humanističnih študijev, ki se lahko vključijo po uspešno opravljenih predpisanih diferencialnih izpitih. Študij traja dve leti in sestoji iz obveznega in izbirnega dela, v zasnovi je v koncept vključena modularnost s ponudbo ekonomskega in družinskega modula. Glede na vsebinsko širino ter poglobljenost v povezavi z metodološkimi znanji si je mogoče obetati, da

bo program pritegnil tudi diplomante drugih oddelkov Filozofske fakultete in drugih fakultet. Z uspešno zaključenim študijem bodo diplomanti pridobili strokovni naziv magister/magistrica sociologije.

Dvopredmetni magistrski pedagoški študijski program Sociologija

Načrtovan je kot nadaljevanje dvopredmetnega dodiplomskega študija za diplomante sociologije matičnega oddelka, vključitev pa omogoča tudi diplomantom sorodnih družboslovnih in humanističnih študijev, tistim, ki so uspešno zaključili univerzitetni študij, ali diplomantom bolonjskih študijskih programov. Glede na izpolnjevanje vpisnih pogojev bo mogoče kandidatom bodisi priznati že opravljene študijske obveznosti bodisi omogočiti vpis po uspešno opravljenih diferencialnih izpiti. Študij je zasnovan kot kombinacija matičnega študijskega področja (sociologije) ter tako imenovanega PDP-modula, ki črpa svoje poimenovanje iz pedagoških, didaktičnih in psiholoških vsebin. Z uspešno zaključenim študijem diplomanti pridobijo strokovni naziv magister profesor / magistrica profesorica sociologije.

3. Stopnja

Doktorski študij Sociologija

Je najzahtevnejša oblika študija na oddelku, traja tri leta in od kandidatov zahteva ustrezno predznanje, študijsko ambicioznost, usposobljenost za raziskovalno delo ter pripravljenost za dovolj aktiven individualni angažma. Program je zasnovan kot kombinacija obveznega sociološkega teoretskega in metodološkega dela ter izbirnih socioloških predmetov. Vključeno je tudi individualno raziskovalno delo, ki ga vpisani študenti opravijo ob tutorski pomoči učiteljev in raziskovalcev. Pričakovano je, da študij postopoma vodi k prijavi in zagovoru doktorskega dela. Zaključek doktorskega študija predstavlja uspešen zagovor doktorskega dela, kandidati pridobijo znanstveni naziv doktorja/doktorice socioloških ved.

Število visokošolskih učiteljev in sodelavcev na oddelku se je vzporedno z razvojem novih študijskih programov povečevalo, čeprav s počasnejšim tempom od zelenega. Na oddelku je 10 redno zaposlenih pedagogov, pri izvedbi študijskih programov pa sodelujejo tudi strokovnjaki z drugih fakultet Univerze v Mariboru, Univerze v Ljubljani, z drugih visokošolskih institucij v Sloveniji in občasno iz tujine.

Člani Oddelka za sociologijo v študijskem letu 2011/12 so:

prof. dr. Sergej Flere

prof. dr. Jana Goriup

doc. dr. Vesna Godina Vuk

asist. dr. Andrej Kirbiš

doc. dr. Rudi Klanjšek

doc. dr. Igor Kramberger

asist. dr. Danijela Lahe

doc. dr. Miran Lavrič

doc. dr. Andrej Naterer

doc. dr. Marina Tavčar Krajnc, predstojnica

Člani oddelka so aktivno vključeni tudi v raziskovanje na različnih socioloških področjih (izobraževanje, vrednotne orientacije, mladi, tranzicijski procesi postjugoslovanskih družb). Med odmevnejšimi opravljenimi raziskavami so bile v preteklih letih predvsem *Kdo je uspešen v slovenski šoli?*, *Mladina 2010* ter raziskava tranzicijskih tokov v državah nekdanje Jugoslavije. Slednja je bila opravljena v okviru Centra za raziskovanje postjugoslovanskih družb, ustanovljenega kot samostojno raziskovalno enoto Oddelka za sociologijo.

Oddelek za sociologijo je po številu študentov eden večjih oddelkov Filozofske fakultete v Mariboru, saj predvidevamo, da bo v študijskem letu 2011/12 vpisanih okoli 350 študentov s statusom rednega študenta. Ob spremenjenih in zaostrenih razmerah študenti izkazujejo namere tudi za vpis na izredni študij, saj so bila vpisna mesta za redni študij v zadnjih letih bodisi zapolnjena že v prvem prijavnem roku (podatek velja za študijsko leto 2011/12) bodisi v drugem prijavnem roku v preteklih letih.

Izkazuje se, da se je študij sociologije s svojimi kakovostnimi študijskimi programi ustrezno umestil med ponudbo ostalih študijev na Univerzi v Mariboru. Oddelek je tako zavezan nadaljnjemu razvoju, kakovostni rasti na pedagoškem in raziskovalnem področju, kar naj bi zagotovilo znanstveno odličnost ter posvečanje delu s študenti in študentkami, ki so že vpisani in ki bodo v prihodnje prihajali študirat sociologijo na Filozofsko fakulteto v Maribor.

Dr. Marjeta Ciglencečki

Oddelek za umetnostno zgodovino

Oddelek za umetnostno zgodovino smo začeli snovati še pred delitvijo Pedagoške fakultete, dvopredmetni študijski program prve stopnje Umetnostna zgodovina pa je bil akreditiran v začetku leta 2009. Prve študente smo vpisali v študijskem letu 2009/10; v študijskem letu 2011/12 tako vpisujemo tretjo generacijo študentov in hkrati pričakujemo prve diplomante, ki bodo imeli naziv diplomirani umetnostni zgodovinar (UN) oz. diplomirana umetnostna zgodovinarica (UN), okrajšano dipl. um. zgod. (UN). Hkrati teče postopek za akreditacijo dvopredmetnega študijskega programa druge stopnje in enopredmetnega študijskega programa tretje stopnje Umetnostna zgodovina.

Oddelek za umetnostno zgodovino je sicer najmlajši člen Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, vendar ima umetnostna zgodovina v Mariboru bogato preteklost. Dr. Avguštin Stegenšek (1875–1920) je bil eden prvih akademsko izobraženih slovenskih umetnostnih zgodovinarjev; umetnostno zgodovino je poučeval na mariborskem bogoslovju in na začetku 20. stoletja napisal več temeljnih znanstvenih del, zato ga upravičeno štejemo za pionirja slovenske in s tem tudi mariborske umetnostne zgodovine.

Študijski program umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru daje poseben poudarek teoretičnim oblikam in vrstam znanja pa tudi njihovi uporabi pri praktičnem delu. Posebno pozornost posveča novejši umetnosti ter študentom omogoča neposreden stik z nalogami topografskega, muzejskega in galerijskega značaja. Pri oblikovanju študijskega programa umetnostne zgodovine na mariborski Filozofski fakulteti smo si zadali cilj, da študente usposobimo za samostojno delo v stroki ter za kritičen pogled na umetnostno produkcijo v preteklosti in sedanjosti. Naša želja je, da diplomanti mariborske umetnostne zgodovine postanejo kritični humanisti ter aktivni soustvarjalci sodobne družbe, ob tem pa raziskovalci likovne govorice preteklih dob in sedanjosti, uspešni posredniki med ustvarjalci in njihovo publiko ter odgovorni varuhi kulturne dediščine.

Dr. Darko Friš

Oddelek za zgodovino

»Historia magistra vitae est!« ali »Zgodovina je učiteljica življenja!« – ta priljubljeni izrek je motivacija za marsikaterega bodočega študenta ali študentko, ko se odloča, kaj želi početi v svojem življenju in katero študijsko smer naj bi si izbral. Zgodovina velja v svetu in tudi v Sloveniji za eno najbolj priljubljenih znanstvenih disciplin, kar nam dokazujejo številne znanstvene monografije, biografije in druga dela z zgodovinsko tematiko.

Priljubljenosti zgodovine so se pred petdesetimi leti zavedali tudi ustanovitelji Pedagoške akademije v Mariboru. Študij te vede ima namreč v mestu ob Dravi sedaj že skoraj polstoletno tradicijo. Njegovi začetki segajo v leto 1962. Tega leta je bil namreč prvič razpisan študijski program zgodovine na tedanji Pedagoški akademiji. Kot pomemben sestavni del omenjene ustanove je bil sočasno ustanovljen tudi Oddelek za zgodovino. Študijski program je bil sprva pedagoški in je imel namen izobraziti bodoče učitelje, ki bi v osnovnih in srednjih šolah otroke in dijake poučevali zgodovino. Zanimanje prvih generacij je bilo izjemno veliko in program se je lahko pohvalil z velikim številom študentov.

Ob nastanku Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, ki se je oblikovala iz Pedagoške akademije pred dobrega četrta stoletja, se je študij zgodovine nadaljeval tudi v okviru te članice mariborske univerze. Oddelek za zgodovino je uspešno nadaljeval z delom in se z leti širil. Po osamosvojitvi in nastanku Republike Slovenije je bil *Univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Zgodovina* deležen sprememb. Glede na opredelitev znanstvenoraziskovalne discipline se zgodovino pisje uvršča med humanistične vede, zato ne preseneča, da so člani Oddelka za zgodovino ves čas stremeli za tem, da bi študentu zraven »klasičnega« dvopredmetnega pedagoškega študija omogočili še enopredmetni, nepedagoški študij zgodovine. Ideja se je na oddelku porodila pred več kot dvajsetimi leti. Čeprav tedaj nismo izvajali nepedagoškega študija, smo bili zelo ponosni na izjemno priljubljen in kakovosten podiplomski študij. Študentom smo nudili možnost znanstvenega magistrskega in doktorskega študija.

Oddelek za zgodovino v sklopu izobraževanja ponuja celovit pogled na najpomembnejša in najnovejša spoznanja o preteklosti človeštva (od zgodnjih civilizacij naprej do sodobne zgodovine), pri tem pa posebno pozornost posveča zgodovini slovenskega etničnega prostora v zgodovinskih obdobjih od prazgodovine do danes. Kot prvi v slovenskem visokošolskem prostoru smo na Oddelku za zgodovino posvetili posebno pozornost zgodovini vzhodne in jugovzhodne Evrope ter zgodovini

neevropskih narodov, s čimer se izrazito razlikujemo od drugih ponudnikov študijskih programov s področja zgodovinopisja na Slovenskem. Naši diplomanti tako v času študija pridobijo kakovostno in celovito strokovno osnovo za razumevanje razvoja modernih civilizacij skozi zgodovino.

Po številnih naporih in birokratskih preprekah je leta 2001 luč sveta ugledal *Univerzitetni enopredmetni nepedagoški študijski program Zgodovina*. 1. oktobra 2001 smo v študijski program na tedanji Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru vpisali prvo generacijo študentov enopredmetne nepedagoške zgodovine. Odziv je bil izjemno velik in študijski program smo brez težav zapolnili do zadnjega razpisanega mesta, kar dokazuje, da sta bila naša odločitev in trud upravičena.

Na Oddelku za zgodovino smo tako od študijskega leta 2001/02 izvajali dva študijska programa, dvopredmetnega pedagoškega in enopredmetnega nepedagoškega. Žal finančni položaj in prostorska stiska na tedanji Pedagoški fakulteti nista omogočala, da bi študijska programa izvajali popolnoma ločeno. Tako so študenti obeh programov imeli skupna predavanja iz splošnih zgodovinskih predmetov, medtem ko so se s predmeti arhivistike, muzeologije in pomožnih zgodovinskih ved enopredmetniki seznanjali posebej. Septembra 2006 je na *Univerzitetnem enopredmetnem nepedagoškem študijskem programu Zgodovina* po le štirih letih študija diplomiral tudi prvi diplomant.

V študijskem letu 2006/07 je prišlo do razdelitve Pedagoške fakultete na tri nove. Oddelek za zgodovino se je organizacijsko priključil Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru in ima danes dvanajst redno zaposlenih visokošolskih učiteljev. Raziskovalno velja za enega najmočnejših kolektivov na Filozofski fakulteti, saj sta člana oddelka nosilca dveh temeljnih programskih skupin, hkrati pa njegovi člani delujejo v domačih, bilateralnih ter mednarodnih raziskovalnih projektih. V študijski proces redno vključujemo tudi zunanje, honorarne sodelavce, ki smiselno dopolnjujejo naše študijske programe.

Skladno s smernicami in določili bolonjske preнове univerzitetnega študija je Oddelek za zgodovino pripravil nove, sodobne študijske programe s področja zgodovinopisja, ki so primerljivi s študijskimi programi zgodovine v Sloveniji in svetu.

Leta 2007 sta bila tako izdelana dva popolnoma nova študijska programa 1. stopnje: *Univerzitetni enopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina* in *Univerzitetni dvopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina*.

Univerzitetni enopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina je nadomestil enopredmetni nepedagoški študij zgodovine. *Univerzitetni dvopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina* pa je nadomestil stari pedagoški študijski program Zgodovina, ki je imel na mariborski univerzi skoraj polstoletno tradicijo. S spremembami je odpadel tudi njegov pedagoški značaj. Tako sta na prvi stopnji

oba študijska programa postala izključno nepedagoška in šele z drugo stopnjo nudita možnost nadaljevanja v pedagoški ali nepedagoški obliki.

Omenjena programa sta v preteklosti uspešno zadovoljevala potrebe po vrhunsko izobraženih kadrih in raziskovalnem delu na področju zgodovinopisja. Vendar so načela implementacije t. i. *bolonjskega procesa* v sodobne študijske programe zahtevala korenite spremembe. Kljub navedenemu na Oddelku za zgodovino starega, učinkovitega in preizkušenega sistema študijskih vsebin nismo zavrgli. Spoznanja evalvacije starih študijskih programov so nam namreč omogočila, da smo izdelali kakovostna in vsebinsko zanimiva prvostopenjska študijska programa.

Univerzitetni enopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina in Univerzitetni dvopredmetni študijski program prve stopnje Zgodovina sledita družbenim, kulturnim in ekonomskim spremembam, ki ne narekujejo samo sodobnejših študijskih vsebin, temveč tudi drugačne organizacijske pristope ter sodobnejše metode dela, ki naj bi zagotovile večjo povezanost med teorijo in prakso, večji transfer pridobljenega znanja na različna področja poklicnega delovanja in s tem povezano večjo motivacijo za reden in učinkovit študij. Skladno z omenjenim so učni načrti vseh predmetov prenovljeni in posodobljeni ter prilagojeni sodobnejšim visokošolskim didaktičnim načelom: večja je vsebinska usklajenost in povezanost študijskih vsebin, z uveljavljanjem kontaktnih ur in tutorstva se vzpostavlja tesnejše sodelovanje med študenti in izvajalci programa; v ta kontekst sodi še v programu ponujena možnost, da študent z izbirnimi predmeti na fakulteti ali zunaj nje prilagodi študijske vsebine svojim potrebam.

Cilji študijskih programov zgodovine prve stopnje izhajajo iz same narave zgodovinopisja kot humanistične vede posebnega nacionalnega pomena. Programa sta zasnovana tako, da po eni strani vključujeta spoznavanje sistema zgodovinopisja, po drugi strani pa nudita sistematičen in natančen razvojni pregled slovenske, evropske in svetovne zgodovine. Z uspešnim zaključkom prvostopenjskih študijskih programov dobimo široko razgledanega diplomanta, ki bo znal pridobljeno znanje praktično uporabljati ter se uspešno vključiti na trg dela. Njegovo znanje bo predstavljalo tudi trdno temeljno podstat za nadaljnji ožje specializiran študij, ki mu ga programa omogočata. Skratka, študij študentu posreduje ključna spoznanja z obveznimi predmeti in možnost pridobivanja strokovne širine, ki mu jo omogoči pester nabor izbirnih predmetov.

Oddelk za zgodovino tudi v okviru bolonjske preнове visokošolskega študija nadaljuje s podiplomskim študijem. Temeljna značilnost doktorskega študijskega programa zgodovine je njegova usmerjenost v poglobljeno pridobivanje metodoloških in teoretičnih spoznanj ob hkratnem razvijanju modelov za prenos usvojenih znanj v prakso ter razvoj znanstvenoraziskovalnega kadra, ki bo z uporabo sodobnih raziskovalnih metod preučeval probleme zgodovinopisja v sodobni družbi.

V študijskem letu 2009/10 je oddelek tako prvič razpisal bolonjski doktorski študijski program *Študijski program tretje stopnje Zgodovina*. Slednji vsebuje pet temeljnih študijskih smeri, ki so vezane na posamezna zgodovinska obdobja: stari vek, srednji vek, novi vek, novejša zgodovina (19. stoletje) in sodobna zgodovina (20. stoletje).

Študent lahko glede na lastna zanimanja aktivno oblikuje svojo izobraževalno pot. Z obsežnim naborom obveznih in izbirnih vsebin mu študijski program omogoča pridobitev znanj, potrebnih za raziskovanje predvidene zgodovinske problematike. Ob podpori mentorjev (tutorjev) kandidat postopno gradi potreben nabor znanj in raziskovalnih izkušenj za samostojno obvladovanje visoko zahtevnih praktičnih problemov svojega študijskega področja. Pri tem niti vsebina obveznih študijskih vsebin ni strogo omejena, ampak pušča možnost prilagoditve vsebin glede na potrebe posameznega študenta.

V študijskem letu 2011/12 bomo študentom prvič ponudili še tri študijske programe zgodovine druge stopnje, ki smo jih na Oddelku za zgodovino pripravljali od leta 2008. Odločili smo se, da jim zagotovimo kar se da široko možnost izbire študijskih oblik, zato smo izdelali en pedagoški in dva nepedagoška magistrska študijska programa zgodovine: *Dvopredmetni pedagoški magistrski študijski program druge stopnje Zgodovina*, *Dvopredmetni nepedagoški magistrski študijski program druge stopnje Zgodovina* in *Enopredmetni nepedagoški magistrski študijski program druge stopnje Zgodovina*. Temeljni cilj nepedagoških študijskih programov druge stopnje je izobraziti strokovnjake za raziskovanje samostojnih zgodovinskih problemov, samostojno delo v arhivih, muzejih ... Cilj pedagoškega študijskega programa druge stopnje pa je izobraziti vrhunske strokovnjake na področju zgodovinopisja in hkrati pedagoge za delo v izobraževalnem procesu na osnovnih in srednjih šolah. Z vsemi tremi študijskimi programi želimo usposobiti študente za samostojno razvijanje novega znanja in reševanje najzahtevnejših problemov ter izoblikovati kader, ki bo ob zaključku študijskega programa poln znanja, spretnosti in sposobnosti, ki po mednarodnih standardih veljajo za raziskovalce zgodovine.

Oddelek za zgodovino raziskovalno sodi med najmočnejše in najdejavnije na Filozofski fakulteti. V njegovem okviru delujeta kar dve raziskovalni skupini. Prva pod vodstvom Darka Friša z naslovom *Politična, kulturna, gospodarska, socialna in verska zgodovina Štajerske, Koroške in Prekmurja ter njena vpetost v srednjeevropski prostor* se ukvarja z raziskovanjem tako imenovane regionalne zgodovine severne in severovzhodne Slovenije in njene vpetosti v srednjeevropski prostor. Drugo raziskovalno skupino z naslovom *Slovenska identiteta in kulturna zavest v jezikovno in etnično stičnih prostorih v preteklosti in sedanjosti* vodi Matjaž Klemenčič, je interdisciplinarna in se posveča raziskovanju slovenske identitete in stikov slovenskega naroda z drugimi narodi v Evropi in po svetu. Raziskovanje stikov slovenskega

naroda z drugimi narodi sveta skozi zgodovino in sedanost predstavlja pomemben del raziskovanja preteklosti in sedanosti slovenskega izseljenstva in slovenskih avtohtonih manjšin in tudi slovenskega narodnega telesa kot celote.

Verjetno pa bi tale jubilejni zapis ostal torzo, če ne bi omenili, da študentke in študenti zgodovine prednjačijo tudi med »žurerji« na Filozofski fakulteti. O tem priča kar dvaindvajset zaporednih uspešno izpeljanih brucovanj, s čimer smo na Koroški cesti 160 rekorderji. Omenjene priljubljene prireditve si ne kaže predstavljati samo kot postavljanja »starih bajt« pred nič hudega slutečimi bruci, marveč ima vseskozi močan pridih zgodovine. V več kot dveh desetletjih se je bilo na brucovanjih tako moč sprehoditi skoraj skozi vsa pretekla obdobja.

V anale je podobno šla marsikatera oddelčna ekskurzija. To vsekakor velja za zadnje, letošnje potepanje po Balkanu, ki je skoraj vsem udeležencem prineslo prvo srečanje z Albanijo, kamor verjetno študenti naše fakultete niti nasploh ne poromajo prav pogosto. Seveda se v preteklih letih nismo branili niti zahodnejših destinacij. Prečesali smo Beneluks, Madžarsko, se poklonili Trubarju na Nemškem ali gostovali v grobnici knezov Schwarzenbergov na Češkem.

Za konec naj pogled usmerimo še na precej zagreto sodelovanje študentk in študentov zgodovine na debatah o zgodovinskih temah in na poseben dragulj njihove obštudijske dejavnosti – *Študentski zgodovinski časopis* s številnimi zanimivimi in strokovno domišljenimi članki. Skratka, seznanjanje z zgodovino pri nas nikakor ne poteka le v predavalnicah Filozofske fakultete.

Člani Oddelka za zgodovino

Predmeti novejše in sodobne zgodovine:

- *red. prof. dr. Darko Friš, predstojnik Oddelka za zgodovino*
- *red. prof. dr. Matjaž Klemenčič, namestnik predstojnika Oddelka za zgodovino*
- *red. prof. dr. Franc Rozman*
- *red. prof. dr. Jerca Vodušek Starič*
- *izred. prof. dr. Andrej Rahten*
- *doc. dr. Dragan Potočnik*

Predmeti starejše, srednjeveške in novoveške zgodovine:

- *izred. prof. dr. Janez Marolt*

- *doc. dr. Anton Ožinger*

- *doc. dr. Tone Ravnikar*

- *doc. dr. Andrej Hozjan*

Asistenti in predavatelji tujih jezikov:

- *Miran Jarc, predavatelj za nemški jezik*

- *asistent dr. Aleš Maver, lektor za latinski jezik*

- *asistent Tin Mudražija, mladi raziskovalec*

Pomembnejši doktoranti, magistranti in diplomanti Oddelka za zgodovino:

- *doc. dr. Andrej Hozjan, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *red. prof. dr. Darko Friš, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *doc. dr. Dragan Potočnik, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *doc. dr. Anton Ravnikar, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *podpolkovnik, doc. dr. Tomaž Kladnik, načelnik Poveljniško-štabne šole Slovenske vojske,*

- *dr. Aleksandra Berberih Slana, direktorica Muzeja narodne osvoboditve v Mariboru,*

- *dr. Slavica Tovšak, upokojena direktorica Pokrajinskega arhiva Maribor,*

- *Lidija Divjak Mirnik, mestna svetnica Mestne občine Maribor, direktorica dijaških in študentskih domov Univerze v Mariboru,*

- *red. prof. ddr. Ana Vovk Korže, visokošolska učiteljica na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *doc. dr. Igor Žiberna, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru,*

- *Stane Kocutar, urednik Radia Maribor.*

Alenka Marušič

Strokovne službe

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je s svojimi raziskovalci, ki delujejo na področju humanističnih in družboslovnih ved, vpeta v slovenski in mednarodni znanstvenoraziskovalni prostor.

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru spodbuja znanstveno ustvarjalnost in raziskovalno uspešnost svojih sodelavcev.

V letu 2011 naši sodelavci delujejo v osmih programskih skupinah, šestih raziskovalnih projektih, dveh ciljnih raziskovalnih programih in dveh bilateralnih projektih.

Programske skupine (PS)

Šifra PS	Naslov PS	Vodja PS	Člani FF	Trajanje PS
P5-0062	Uporabna razvojna psihologija	dr. Maja Zupančič (FF UL)	dr. Norbert Jaušovec Ksenija Jaušovec	2009–2014
P5-0367	Raziskovanje učenja in poučevanja v sodobni družbi	dr. Saša Aleksej Glažar (PEF UL)	dr. Karin Bakračević Vukman dr. Edvard Protner	2009–2011
P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	dr. Marko Juvan (ZRC SAZU)	dr. Darja Pavlič	2009–2014

Šifra PS	Naslov PS	Vodja PS	Člani FF	Trajanje PS
P6-0138	Politična, kulturna, gospodarska, socialna in verska zgodovina Štajerske, Koroške in Prekmurja ter njena vpetost v srednjeevropski prostor	dr. Darko Friš (FF UM)	dr. Darko Friš dr. Sergej Flere dr. Dragan Potočnik dr. Tone Ravnikar dr. Andrej Rahten dr. Andrej Hozjan dr. Franc Rozman	2009–2011
P6-0144	Pojem vrline v teoretični in praktični filozofiji	dr. Nenad Miščević (FF UM)	dr. Bojan Borstner dr. Božidar Kante dr. Nenad Miščević dr. Danilo Šuster dr. Friderik Klampfer dr. Boris Vezjak dr. Dunja Jutronić	2009–2013
P6-0156	Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine	dr. Silvija Borovnik (FF UM)	dr. Silvija Borovnik dr. Marko Jesenšek dr. Miran Štuhec dr. Jožica Čeh dr. Blanka Bošnjak dr. Irena Stramljič Breznik dr. Mihaela Koletnik dr. Melita Zemljak Jontes dr. Drago Unuk dr. Simona Pulko	2009–2011
P6-0265	Medkulturne literarnovedne študije	dr. Mira Miladinović Zalaznik (FF UL)	dr. Vesna Kondrič Horvat dr. Matjaž Birk dr. Saša Jazbec dr. Dejan Kos dr. Michelle Gadpaille	2009–2012

Šifra PS	Naslov PS	Vodja PS	Člani FF	Trajanje PS
P6-0372	Slovenska identiteta in kulturna zavest v jezikovno in etnično stičnih prostorih v preteklosti in sedanjosti	dr. Matjaž Klemenčič (FF UM)	dr. Matjaž Klemenčič dr. Jana Goriup dr. Karmen Kolnik dr. Lučka Lorber dr. Anna Kollath dr. Nada Šabec dr. Marija Javornik Krečič dr. Mateja Pšunder dr. Majda Pšunder dr. Alja Lipavic Oštir dr. Brigita Kacjan dr. Vida Jesenšek dr. Zinka Zorko	2009–2011

Raziskovalni projekti (RP)

Šifra RP	Naslov RP	Vodja RP	Člani FF	Trajanje RP
J5-2294	Vrednotni premiki v državah nekdanje Jugoslavije	dr. Sergej Flere (FF UM)	dr. Sergej Flere dr. Bojan Musil dr. Miran Lavrič dr. Rudi Klanjšek dr. Marina Tavčar Krajnc	1. 5. 2009– 31. 4. 2012
J6-2238	Slovenski jezik v stiku evropskega podonavskega in alpskega prostora	dr. Marko Jesenšek (FF UM)	dr. Marko Jesenšek dr. Irena Stramljič Breznik dr. Nada Šabec dr. Vida Jesenšek dr. Mihaela Koletnik dr. Marjeta Ciglencečki dr. Drago Unuk dr. Melita Zemljak Jontes dr. Mira Krajnc Ivič dr. Elizabeta Bernjak dr. Alenka Valh Lopert dr. Natalija Ulčnik	1. 5. 2009– 31. 4. 2012

Šifra RP	Naslov RP	Vodja RP	Člani FF	Trajanje RP
J6-3601	Frazeologija nemškega jezika. Nemško-slovenski medkulturni in kontrastivni vidiki	dr. Vida Jesenšek (FF UM)	dr. Vida Jesenšek dr. Marjan Krašna dr. Teodor Petrič dr. Alja Lipavc Oštir dr. Brigita Kacjan dr. Melanija Larisa Fabčič dr. Saša Jazbec dr. Elizabeta Bernjak dr. Natalija Ulčnik Bojan Bedrač	1. 5. 2010– 30. 4. 2013
J6-3603	Slikarstvo in kiparstvo okoli leta 1400 severno od Alp: med tradicijo in inovacijo	dr. Janez Hoefler (ZRC SAZU)	dr. Polona Vidmar	1. 5. 2010– 30. 4. 2013
	Uporniške preživetvene strategije na Slovenskem (16.–19. stoletje)	dr. Darko Darovec (UP ZRS)	dr. Darko Friš	1. 7. 2011– 30. 6. 2014
	Likovna umetnost v prostoru mesta Maribor	dr. Barbara Murovec (ZRC SAZU)	dr. Marjeta Ciglencečki dr. Polona Vidmar	1. 7. 2011– 30. 6. 2014

Ciljni raziskovalni projekti

Šifra RP	Naslov RP	Vodja RP	Člani FF	Trajanje RP
V1-1088	Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostna razvojna priložnost Slovenije	dr. Metka Špes (FF UL)	dr. Ana Vovk Korže	1. 10. 2010– 30. 9. 2012

Šifra RP	Naslov RP	Vodja RP	Člani FF	Trajanje RP
V5-1026	Kazalniki socialnega kapitala, kulturnega kapitala in šolske klime v napovedovanju šolske uspešnosti otrok in mladostnikov	dr. Milena Valenčič Zuljan (PEF UL)	dr. Sergej Flere	1. 10. 2010–30. 9. 2012

Bilateralni projekti

Hrvaško-slovenske komunikacije v zgodnjem novem veku	dr. Andrej Hozjan	2010–2011	Filozofska fakulteta, Univerza v Zagrebu
Zgodovina Slovencev v Elyju in drugih naseljih na Iron Rangu	dr. Matjaž Klemenčič	2011–2012	University of Minnesota, Immigration History Research Center

Tjaša Mohar

Mednarodno sodelovanje

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je dejavna tudi na področju mednarodnega sodelovanja. V širšem mednarodnem prostoru so prepoznavni fakulteta kot institucija, njeno pedagoško osebje in vse bolj tudi študenti, ki del obveznosti opravljajo na tujih univerzah ali po diplomi dobivajo službe zunaj države. Na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru sodelujemo v prestižnih mednarodnih projektih, ki potekajo pod okriljem EU (Okvirni programi, Erasmus, Ceepus ...). Filozofska fakulteta je vpeta tudi v dvostranske projekte in dvostransko sodelovanje na različnih osnovah, kar omogoča mobilnost pedagoškega osebja, študentov, raziskovalno mobilnost in druge mednarodne dejavnosti. Rezultati našega raziskovalnega dela so objave v priznanih in cenjenih tujih znanstvenih publikacijah (monografijah in revijah), citati naših znanstvenih del v delih tujih znanstvenikov, dejavno sodelovanje na priznanih mednarodnih znanstvenih konferencah in druge uspešne oblike prenosa znanja in izkušenj prek nacionalnih državnih mej.

Posebno pozornost namenjamo kakovosti mednarodnega sodelovanja za potrebe študentov in pedagoškega procesa. Zavedamo se, da izobražujemo študente, ki bodo lahko v svojih bodočih zaposlitvah posegali po prestižnih delovnih mestih tako doma kot v tujini. Zato še posebno pozornost namenjamo vključevanju priznanih tujih znanstvenikov, raziskovalcev in strokovnjakov v pedagoški proces.

Mednarodni projekti v letih 2007–2011	
E-študij okolja	2008
WRM – Competence Newtork »Water Resources and Their Management«	2005–2008
GRUNDTVIG 2, ENHE, Environmental Heritage (Učna partnerstva)	2006–2008
BeFlex Plus (134538-LPP-1-2007-1-BE-ERASMUS-EMHE)	2007–2009
Water for Life – Education for Water (Leonardo da Vinci partnerstvo)	2008–2010
EUBIS - EU-Bürgerschaft: Gesellschaftliches Engagement für Europa beginnt in der Schule (Comenius)	2006–2009
CLIOHRES.net – Creating links and Innovative Overviews for a New History Research Agenda for the Citizens of Growing Europe	2005–2010
SprichWort – Eine Internet – Lehrnplattform für das Sprachenlernen	2008–2010

Mednarodni projekti v letih 2007–2011	
SILVER – Sound Identifying Learner`s Values in Europe, 141858-LLP-1-2008-1-BE-COMENIUS-CMP	2008–2010
Leonardo da Vinci – partnerstvo »Water for Life – Education for Water«	2008–2010
JR PRF 2: Kulturna zavest in izražanje (ESS, MŠŠ)	2008–2011
JR PRF 2: Socialne in državljanske kompetence (ESS, MŠŠ)	2008–2011
E-GRADIVA ZA OKOLJE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ oznaka projekta: 24, (ESS, MŠŠ)	2008–2010
TEMPUS MOREMS JP, Modernisation and Reconstruction of University Management and Structure 145008-TEMPUS-2008-DE-JPGR	2009–2011
RETINA – Revitalisation of Traditional Industrial Areas in South-East Europe (SEE)	2009–2012
Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje kompetenčnega pristopa k poučevanju s spodbujanjem pridobivanja ključne kompetence učenje učenja na vseh nivojih VIZ (ES, MŠŠ)	2010–2014
ELDIA – European Language Diversity for All: Reconceptualising, promoting and re-evaluating individual and societal multilingualism (244335, 7OP)	2010–2013
MIG-KOMM-EU – Mehrsprachige interkulturelle Geschäftskommunikation für Europa (504431 _LLP-1-2009-1-DE-KA2-KA2MP	2009–2011
CiCe – Children Identity and Citizenship in Europe (142821-LLP-1-2008-1-UK-ERASMUS-ENW	2009–2011
ADCOMP – Mechanisms for adjusting of professional competencies in care services for persons with dependencies	2009–2011
CLIOH WORLD: Creating a New Historical perspective: EU and the Wider World	2008–2010
readme.cc/Web 2.0 Library	2007–2009; 2009–2014
ALLUME -LLP (A Lifelong Learning University Model for Europe; 504635-LLP-1-2009-1-BE-ERASMUS-EMHE)	2009–2011
TEMPUS SHEQA, Strategic Management of Higher Education institutions Based on Integrated Quality Assurance System, 511262-TEMPUS-1-2010-1-BE-TEMPUS-SMGR	2010–2013

Jasna Vauhnik

Predstavitev podiplomskega študija na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru

Ob ustanovitvi Filozofske fakultete Univerze v Mariboru dne 1. 1. 2007 je naša fakulteta prevzela 8 magistrskih študijskih programov in 1 enovit doktorski študijski program.

1. Magistrski študijski programi:

- Angleški jezik in književnost
- Geografija – področje izobraževanja
- Kultura, filozofija in izobraževanje v Srednji Evropi
- Nemški jezik
- Pedagogika
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Magistrski študij so zelo uspešni študenti na podlagi neposrednega prehoda na doktorski študij lahko zaključili v obliki doktorata.

2. Enovit doktorski študijski program:

- Angleški jezik in književnost

Ti študijski programi so se izvajali vse do septembra 2010, saj smo v študijskem letu 2008/09 vpisali zadnjo generacijo na »stare« podiplomske študijske programe in začeli so se uvajati bolonjski doktorski študijski programi 3. stopnje.

Doktorski študijski programi 3. stopnje:

- Filozofija
 - Geografija
-

- Germanistične študije
- Hungaristične študije
- Pedagogika
- Slovenistične študije
- Sociologija
- Vedenjska in kognitivna nevroznanost
- Zgodovina

Seznam doktorskih študijskih programov, ki jih ponuja Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, se vsako leto povečuje, skladno z akreditacijskimi postopki.

V študijskem letu 2011/12 Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru na novo razpisuje bolonjske magistrske študijske programe 2. stopnje.

- Enopredmetni nepedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:
- Medkulturna germanistika
- Pedagogika
- Prevajanje in tolmačenje
 - smer prevajanje
 - smer tolmačenje
- Psihologija
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Enopredmetni pedagoški magistrski študijski program 2. stopnje:

- Slovenski jezik in književnost

Dvopredmetni nepedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:

- Anglistika
 - Filozofija
-

- Prevajanje in tolmačenje
 - smer prevajanje
 - smer tolmačenje
- Slovenski jezik in književnost
- Zgodovina

Dvopredmetni pedagoški magistrski študijski programi 2. stopnje:

- Filozofija
- Geografija
- Madžarski jezik s književnostjo
- Nemščina kot tuj jezik
- Pedagogika
- Poučevanje angleščine
- Slovenski jezik in književnost
- Sociologija
- Zgodovina

Seznam magistrskih študijskih programov, ki jih ponuja Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, se vsako leto povečuje, skladno z akreditacijskimi postopki.

Mag. Bojan Macuh

Predstavitev Kariernega centra Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

Karierni center Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je bil ustanovljen **3. decembra 2010**, hkrati s postavitvijo **ALUMNI kluba** diplomantov naše fakultete. Karierni center ponuja študentom možnost razvoja poklicne poti na področju izobraževanja, nato pa tudi omogoča lažjo pot do zaposlitve in možnosti dodatnega kakovostnega izobraževanja.

S pomočjo aktivnosti, ki jih ponuja, omogočamo kakovostno in še bolj učinkovito izobraževanje študentom s področja osebnostnega razvoja in razvoja poklicne poti.

Karierni center naše fakultete študentom omogoča aktivno sodelovanje na vseh dogodkih, delavnicah in seminarjih, ki jih organizira. V okviru sodelovanja z drugimi kariernimi centri pa omogočamo udeležbo tudi našim študentom ter s tem pridobivanje znanj in veščin z drugih področij.

V okviru Kariernega centra skrbimo za osebni razvoj in pomoč pri ustvarjanju poklicne poti. Načrtovanje poklicne poti in s tem poznavanja poklica je pomemben, dolgotrajen, dinamičen postopek, pri katerem je pomembno, da iščemo oziroma najdemo povezavo med tem, kdo smo, in med okoljem, ki nam ustreza. Končni cilj, ustvarjanje uspešne poklicne poti, pa zahteva veliko več kot le načrtovanje. Zahteva tudi učinkovito iskanje zaposlitve, pripravo življenjepisa, ponudbe ali prošnje za delo, pravi pristop na razgovoru za zaposlitev, uspešno izvedbo začetnega uvajanja na delovnem mestu in tudi nadaljnje izobraževanje v obliki vseživljenjskega izobraževanja.

Postopek načrtovanja kariere in hkrati iskanja zaposlitve se začne z identifikacijo lastnih vrednot, zanimanj, veščin, dosežkov, izkušenj in lastnih ciljev. Brez tega, da bi poznali navedene značilnosti, ni moč uspešno načrtovati kariere. Ocenev osebni lastnosti in sposobnosti je morda nekoliko dolgotrajnejši proces, ki pa zagotavlja neprecenljive informacije. Le-te so posamezniku v pomoč pri odločanju o poklicni poti in pri iskanju zaposlitve.

Pozornost dajemo sposobnostim in interesom. Ti so pomembni za posameznika tako v osebni življenju kot pri delu. Mednje sodijo: delo v timu, samostojno delo z malo nadzorovanjem, ustvarjanje prispevka, profesionalni status, miselni izziv, pri-

jetno delovno okolje, sodelavci, ki stimulirajo in zahtevajo izzive, različne dnevne zadolžitve, denarne nagrade, ustvarjanje nečesa, možnost napredovanja, zavedanje lastnih vrednot – vse to pripomore k lažjemu odločanju o določanju ciljev, povezanih s kariero.

Informiranje o aktivnostih Kariernega centra poteka preko spletne strani: <http://www.ff.uni-mb.si/karierni-center/>, predavanj in delavnic. Sodelujemo v projektu Univerze v Mariboru z naslovom Vzpostavitev, razvoj in zagotovitev pogojev dolgoročnega delovanja mreže kariernih centrov na Univerzi v Mariboru v okviru Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, kakor tudi z nekaterimi že ustanovljenimi kariernimi centri na fakultetah Univerze v Mariboru.

Andjela Trkulja

Knjigarna Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

Sredi aprila 2011 sta minili dve leti od otvoritve specializirane humanistično-družboslovne knjigarne Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Čeprav je po velikosti med najmanjšimi v Sloveniji, je še zmeraj prva in edina knjigarna, ki deluje na kateri izmed članic Univerze v Mariboru.

Na policah knjigarne je izbor strokovne literature, ki je temelj za študij na oddelkih Filozofske fakultete Univerze v Mariboru in ki ga sproti dopolnjujemo. Sodelujemo z več kot 30 slovenskimi založbami, seznam pa se še daljša.

Ob otvoritvi knjigarne si nismo želeli, da bi bili zgolj še ena izmed mnogih v mestu, zato posebno skrb namenjamo založenosti s študijsko literaturo, namenjeno študentom Filozofske fakultete. Tudi popusti za nakup v naši knjigarni, ki so jih deležni tako študenti kot predavatelji, prispevajo k zasidranju knjigarne v fakultetni vsakdan.

Za čedalje več predavateljev in študentov naročamo literaturo, ki je izšla pri različnih založbah v tujini.

V letih delovanja smo organizirali okrog 35 predstavitev znanstvenih monografij in njihovih avtorjev (del teh je finančno podprla Javna agencija za knjigo RS, kar je pomenilo spodbudo ob začetku delovanja knjigarne). Vse to je vplivalo na prepoznavnost in uveljavitev knjigarne med študenti, predavatelji, založniki in tudi v širši javnosti.

Tako kot je vsaka tiskana knjiga prav posebno »bitje«, je tudi vsaka knjigarna prav poseben kraj. Vse knjigarne dišijo, a naša diši še posebej lepo, saj se nahaja v »naročju« fakultete, le pol koraka s poti v predavalnico.

Veselimo se vsake nove knjige, ki se ugnezdi na policah, in vsakega novega obraza, ki stopi skozi vrata knjigarne. Veliko, čedalje več pa vas je tudi takih, ki ste že dobri znanci.

Centri Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

Mag. Jožica Slana

Center za vseživljenjsko izobraževanje

Center za vseživljenjsko izobraževanje je organizacijska enota Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, v okviru katerega pripravljamo in izvajamo programe za izpopolnjevanje izobrazbe, programe za usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju in programe za posodabljanje disciplinarnega, strokovnega in profesionalnega znanja. Razvijamo tudi nove načine in oblike izvedbe programov, predvsem v smislu zagotavljanja kontinuiranega dostopa do znanja. Prav tako izvajamo projekte s področja razvoja programov vseživljenjskega učenja in prenašamo rezultate projektov in raziskav v neposredno prakso preko usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Center opravlja tudi naloge, povezane z vključevanjem v mednarodno sodelovanje, izmenjavo študentov in zaposlenih, podporo pri izvajanju mednarodnih projektov ter naloge, povezane z izvajanjem jezikovnega izobraževanja.

Dr. Ana Vovk Korže

Mednarodni center za ekoremediacije

Na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru že več let deluje Mednarodni center za ekoremediacije (ERM-center), ki aktivno sodeluje pri načrtovanju in izvajanju okoljskih, izobraževalnih in razvojnih aktivnosti v Sloveniji in tujini. ERM-center povezuje lokalno okolje (občine, regije) z ministrstvi in strokovnimi organizacijami, tako da pripravlja razvojne programe in na inovativen način povezuje dejavnosti

različnih organizacij v prostoru. V okviru ERM-centra se po Sloveniji vzpostavljajo izobraževalni poligoni, kjer skupaj z občinami implementiramo in razvijamo znanja za okoljski, socialni in ekonomski razvoj. Prav tako vzpostavljamo trajnostno regijo Dravinjske doline, katere osrednji center razvoja je Razvojni center narave v Poljčanah. Za potrebe raziskovanja na lokalni in regionalni ravni je ERM-center nosilec Učnega poligona v Modražah, kjer študenti opravljajo diplome in disertacije, šole iz vse Slovenije in tujine pa opravljajo izkustveno izobraževanje za trajnostni razvoj. ERM-center je tudi nosilec Mednarodne mreže za ekoremediacije in je aktivno vključen v mednarodne okoljske mreže. Osrednjo pozornost posveča načrtovanju in izvajanju preventivnih dejavnosti za preprečevanje onesnaženja in degradacije okolja, razvija pa se tudi kot informacijski center za področje sonaravnega varstva okolja za lokalno okolje in širše območje Slovenije in Evrope ter tako pomembno prispeva k povečanju ozaveščenosti lokalnega prebivalstva. V sklopu centra delujeta tudi pisarna za okoljsko informiranje in terenski laboratorij. Vodja ERM-centra je prof. ddr. Ana Vovk Korže, sodelavke pa so Mojca Kokot Krajnc, Nina Globovnik, Jerneja Križan in Barbara Kobale.

Dr. Dragan Potočnik

Center za medkulturno sodelovanje z državami Azije, Afrike in Latinske Amerike

V času globalizacije in vse večje potrebe po medcivilizacijskem sodelovanju se pojavlja tudi potreba po medkulturnem sodelovanju z državami Azije, Afrike in Latinske Amerike. Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru je v ta namen leta 2009 ustanovila Center za medkulturno sodelovanje z državami Azije, Afrike in Latinske Amerike, ki ga vodi doc. dr. Dragan Potočnik. Center je zasnovan tako, da sledi evropskim ciljem, ki poudarjajo sodelovanje z državami neevropskega prostora, kulturo dialoga, spoštovanje različnosti, globalno pravičnost in strpnost. Njegovo poslanstvo in vizija sta iskanje stičišč med oddaljenimi kulturami, povezovanje globalnega in lokalnega, vzpostavljanje strpnosti in zaupanja ter promocija sožitja in sodelovanja in s tem tudi bogatenje slovenske znanosti. Med dejavnosti centra sodi organizacija festivalov tujih kultur ter simpozijev, delavnic in okroglih miz, ki

vključujejo glasbo, ples, zgodovino, književnost, likovno umetnost, fotografijo in film. Center skrbi tudi za vzpostavljanje kontaktov in institucionalno podprtih partnerstev z univerzami v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki, ki omogočajo mobilnost študentov in profesorjev ter znanstvenoraziskovalno dejavnost, ter za vključevanje v program Erasmus Mundus in v bilateralne meddržavne projekte in projekte EU. S svojimi dejavnostmi želi prispevati k boljšemu poznavanju tujih kultur in premagovanju evropocentričnosti ter s tem k nastanku intelektualnega prostora, ki bo preraščal okvire Evrope, s ciljem, da krepí slovensko nacionalno identiteto in zagotavlja konkurenčnost slovenskih intelektualcev na skupnem svetovnem trgu dela. V letu 2009 je center organiziral kulturno-umetniške prireditve z naslovom Dnevi islamske kulture. V letu 2010 so v sklopu centra potekale prireditve z naslovom Dnevi sožitja med kulturami – poti do medkulturnega dialoga, kjer je bil posebej izpostavljen dialog med tremi monoteističnimi religijami (krščanstvom, islamom in judaizmom). V letu 2011 je bila v okviru projekta Sožitje med kulturami – poti do medkulturnega dialoga predstavljena Indijska podcelina.

Dr. Sergej Flere

Center za raziskovanje postjugoslovanskih družb (CEPYUS)

CEPYUS – Center za raziskovanje postjugoslovanskih družb, ki je bil formalno ustanovljen leta 2010, se osredotoča na preučevanje socioloških vidikov današnjih političnih entitet na območju nekdanje Jugoslavije: Bosne in Hercegovine, Črne gore, Hrvaške, Kosova, Makedonije, Slovenije in Srbije. Te družbe predstavljajo zanimivo področje za preučevanje, saj jih druží sedemdeset let skupne zgodovine v 20. stoletju, kar omogoča analizo skupnih lastnosti desetletja po razpadu nekdanje Jugoslavije. Danes se družbe nahajajo v različnih stopnjah demokratizacije in post-komunističnega prehoda, zato je zanimivo preučiti, ali in v kakšnem obsegu se še vedno kažejo skupni enotni vzorci. Center si s preučevanjem postjugoslovanskih družb prizadeva pospešiti njihovo medsebojno sodelovanje, ki temelji na skupni zgodovini in kulturnih vzorcih. Predstojnik centra je red. prof. dr. Sergej Flere, drugi

člani pa so doc. dr. Miran Lavrič, doc. dr. Rudi Klanjšek, doc. dr. Marina Tavčar Krajnc, doc. dr. Bojan Musil in asist. Andrej Kirbiš.

Center pokriva naslednja tematska področja: razpad SFRJ, družbenoekonomsko področje, vrednote in stališča, politika, religija, spol in mladina. V sklopu centra sta bila doslej izvedena dva projekta. V okviru projekta *Vrednote in stališča študentov z območja nekdanje Jugoslavije* (YUSTA) je bila spomladi 2009 izvedena raziskava, ki je temeljila na anketi 250 rednih študentov družboslovja iz vsake od osmih preučevanih političnih entitet nekdanje Jugoslavije. Vprašalnik je zajemal širok nabor sociološko relevantnih tem, kot so politika, ekonomske teme, etnična vprašanja, religija in podobno. Temeljni namen raziskovalnega projekta *Intrinzična in ekstrinzična religioznost v medkulturni perspektivi* pa je bil izvesti medkulturno študijo prisotnosti, funkcioniranja in širših družbenih in osebnostnih vidikov ekstrinzične in intrinzične religioznosti. Raziskava je temeljila na anketiranju študentskih populacij iz petih različnih kulturnih in religijskih okolij (Bosna in Hercegovina, Japonska, Srbija, Slovenija in Združene države Amerike).

Dr. Matjaž Klemenčič

Center za ameriške študije

Center za ameriške študije je na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru ponovno začel s svojim delovanjem ob koncu leta 2009. Namen Centra je spodbujanje ukvarjanja z zgodovino, geografijo, sociologijo in jezikoslovjem v ZDA. Center posreduje znanje o ameriški celini, predvsem o severnoameriških državah, kot sta Kanada in ZDA, in izvaja raziskovalne projekte z evropskimi in ameriški partnerji na področju humanistike, družboslovja in izobraževanja učiteljev. Pridobljena znanja prenaša v družbo na lokalni, regionalni in globalni ravni.

V letu 2010 je vodja centra red. prof. dr. Matjaž Klemenčič skupaj z direktorico centra Immigration History Research Center na Univerzi v Minnesoti prof. dr. Donno Gabbacio uspešno prijavil bilateralni ameriško-slovenski projekt o razvoju slovenske skupnosti v Elyju, Minnesota. Projekt bo trajal do leta 2012. Red. prof. dr. Matjaž Klemenčič je na podlagi gradiva, ki ga je pridobil v času bivanja v ZDA

v drugi polovici leta 2008 kot gostujoči profesor na Colorade State University v Pueblu, objavil knjigo *Jim Pugel and Other Slovenian Pioneers of Pueblo Colorado* (Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 2009, 141 str., skupaj s Karlom Puglom). Za tisk v publikaciji Clloh.res je pripravil prispevek »Immigration and Citizenship in the United States after 1848«. Za leto 2012 skupaj z Immigration History Research Center načrtujemo mednarodni simpozij o pomenu in vlogi narodnih domov pri ohranjanju etničnih skupnosti v ZDA, že v letu 2011 pa bo Univerzo v Mariboru obiskala prof. dr. Donna Gabbacia, ki bo med drugim tudi predavala študentom Filozofske fakultete.

Mojca Garantini

Miklošičeva knjižnica - FPNM

26. junija 1961 je bila v Mariboru ustanovljena Pedagoška akademija. Domovala je v klasični šoli (danes Mladinska ulica 9 – današnja Pravna fakulteta). Leta 1978 so se preselili v novo stavbo na Koroški cesti 160, kjer se nahajamo še danes. 12. februarja 1986 se je Pedagoška akademija preimenovala v Pedagoško fakulteto. Konec leta 2006 so iz velike Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru nastale tri nove fakultete, in sicer Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru (PEF UM), Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru (FF UM) in Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru (FNM UM).

Ob nastanku, rasti in razvoju zavoda je bila leta **1963 ustanovljena tudi knjižnica**. Najprej se je imenovala **Knjižnica Pedagoške akademije**. Leta **1986** se je preimenovala v **Knjižnico Pedagoške fakultete**. Decembra 1988 je bila knjižnica kot 4. knjižnica v Sloveniji vključena v sistem COBISS.SI (Kooperativni on-line bibliografski sistemi in servisi, Slovenija). 1. januarja 1994 je bila vključena v pravo okolje COBISS2/Izposoja (PEFMB, sigla – številčna oznaka knjižnice 50317). Maja 2001 smo se vključili v COBISS3 in uporabljamo vse segmente, ki jih lahko (medknjižnična izposoja, nabava, serijske publikacije, zaloga in upravljanje aplikacij). 1. januarja **2007** se je Knjižnica Pedagoške fakultete (PEFMB) **preimenovala v Miklošičevo knjižnico – FPNM** in postala matična knjižnica treh fakultet, kar se skriva v akronimu (FPNM). Ohranila je svoj delovni akronim in siglo knjižnice (PEFMB, 50317).

Organizacijsko je fond (gradivo do 31. 12. 2006) prešel v upravljanje na Filozofsko fakulteto Univerze v Mariboru. Vsi redno zaposleni knjižnični delavci so dobili novo pogodbo o zaposlitvi na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Fakultete po internem dogovoru sofinancirajo in združujejo delo knjižnice.

Ob nastanku zavoda so za potrebe študija tako za zaposlene v zavodu kakor tudi za študirajoče kupovali strokovno in znanstveno literaturo. Knjižnica je nastala leta 1963, knjige pa so zavedene z inventarno številko 1962. Letno so skrbeli za letni nakup gradiva in tako je knjižnica rastle in napredovala. Posebna skrb je bila namenjena neknjižnemu gradivu kot pomoč pri študiju za potrebe nastopov tako v vrtcih kot tudi na osnovnih šolah.

Leta **1996** smo začeli s temeljito **prenovo knjižnice**. V poletnih mesecih smo fizično prestavili knjižnični fond, tako da smo lahko zamenjali dotrajane talne obloge. Ob tem smo preuredili prosti pristop, dokupili knjižnične police in na novo

postavili knjižnični fond. Knjižnični fond smo v celoti polepili z novimi nalepkami s črtnimi kodami za avtomatsko izposajo gradiva.

Miklošičeva knjižnica (FPNM)

Foto: Ivo Vek

Leta **1997** smo vložili veliko napora, da smo med prvimi knjižnicami v Sloveniji **izvedli prvo inventuro** s programom Inventura (Institut informacijskih znanosti – IZUM) za ves knjižnični fond. Od leta 1995 do inventure smo v lokalno bazo knjižnice vnesli večino gradiva, in sicer letni nakup v celoti, starejše gradivo pa po principu povpraševanja. Gradivo, ki so si ga uporabniki izposodili, smo ob vračilu vnesli v lokalno bazo podatkov. Z vnosom v lokalno bazo se je povečal pregled nad celotnim fondom, zelo se je povečala izposoja in olajšala avtomatska izposoja gradiva. Ob tej prvi inventuri smo odpisali veliko gradiva. V skladišču smo pustili dva izvoda enote, ostale izvode smo ponudili knjižnicam v Sloveniji. Po tej inventuri smo izvedli še pet inventur z IZUM-ovim programskim paketom Inventura, sicer pa smo vsako koledarsko leto izvedli interno inventuro knjižničnega gradiva. Ob zadnji inventuri, izvedeni s programskim paketom Inventura (2008), lahko ponosno trdimo, da elektronski katalog (COBISS/OPAC) kaže dejansko stanje knjižničnega fonda. Prav tako smo ponosni, da imamo ažuren in aktualen knjižnični fond, saj ob letnih poročilih (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>) beležimo, da se 50 % knjižničnega fonda izposodi večkrat na leto.

Inventure:

15. 9.–27. 9. 1997 (vse podlokacije)

2. 7.–13. 7. 1999 (vse podlokacije)

10. 7.–28. 7. 2000 (vse podlokacije)

7. 7.–15. 7. 2003 (samo podlokacija K)

20. 7.–13. 8. 2004 (vse podlokacije)

21. 7.–13. 8. 2008 (vse podlokacije)

Miklošičeva knjižnica – FPNM je največja visokošolska knjižnica v okviru visokošolskih knjižnic Univerze v Mariboru (UM), saj imamo približno **130.000 enot knjižničnega fonda**, ki je v celoti vnesen v lokalno bazo in je uporabnikom dostopen v lokalni bazi Miklošičeve knjižnice – FPNM (akronim PEFMB, sigla 50317) (<http://cobiss.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=getid&lani=si>). Obsega monografske publikacije, serijske publikacije in neknjižno gradivo. Približno **50.000 enot** stoji v **prostem pristopu** na področju glavne izposoje. To je gradivo, ki ga uporabniki lahko iščejo sami; hkrati je to najnovejše gradivo in tisto, ki se največkrat uporablja. Vsako leto v poletnih počitnicah ta fond pregledamo in gradivo, ki se ne obrača, prestavimo na lokacijo depo (skladišče). Hkrati iz depoja prenesemo gradivo, ki se je med letom pogosto izposodilo. Vso gradivo je varovano (3M).

Gradivo je postavljeno po principu Univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) in nato po abecedi avtorjev in abecedi naslovov. Imamo lokalni postavitveni šifrant, ki je prirejen (skrajšani UKD-vrstilci, črkovne oznake: K 811 SLV TOPORIŠIČ J. Novejša (jezik); K 821 SLV JANČAR D. Ločil (književnost)). Gradivo dnevno vlagamo in urejamo.

Na knjižnih regalih so sezname postavitev z besednimi opisi, da se uporabniki lažje znajdejo.

Uporabniki Miklošičeve knjižnice – FPNM so zaposleni na Univerzi v Mariboru (UM), dodiplomski in podiplomski študenti ter drugi, ki se v knjižnico vračajo kot zaposleni (učitelji, vzgojitelji, strokovnjaki ...). Tipično je, da imamo več aktivnih kot potencialnih uporabnikov, kar pomeni, da hodijo v našo knjižnico tudi študenti drugih fakultet. V letu 2010 (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>) je bilo aktivnih uporabnikov 5420 (4203 študenti, 354 zaposlenih na UM in 863 drugih uporabnikov). Število vseh vpisanih študentov na vse tri fakultete je bilo 3856. Zabeležili smo 68.071 obiskov. Na dom smo izposodili 113.339 enot gradiva, v čitalnico 15.711, skupaj 129.050 enot. Opažamo povečan obseg uporabe elektronskih in avtomatiziranih storitev. Preko programa COBISS/OPAC je bilo rezerviranih 10.113 prostih izvodov, narejenih 1740 rezervacij in na daljavo podaljšanih 13.190 enot. Opažamo povečanje uporabe elektronskih virov na daljavo.

Izposoja je avomatizirana. Vso gradivo je opremljeno z nalepkami s črtno kodo za potrebe izposoje.

Miklošičeva knjižnica – FPNM (MKMB) skrbi za vnos bibliografskih enot v sistem COBISS za potrebe bibliografije raziskovalcev, profesorjev in strokovnih delavcev ter sodelavcev Filozofske fakultete, Pedagoške fakultete in Fakultete za naravoslovje in matematiko. Tistim, ki niso redno zaposleni na navedenih fakultetah, storitev zaračunavamo po veljavnem ceniku storitev. Za vsako posamezno fakulteto je en bibliograf.

Storitev medknjižnične izposoje gradiva izvajamo za raziskovalce in profesorje, ki so redno zaposleni delavci Filozofske fakultete, Pedagoške fakultete in Fakultete za naravoslovje in matematiko, v njihove študijske in raziskovalne namene. Uporabljamo COBISS3/Medknjižnično izposajo.

Nabavna politika je od 1. januarja 2007 ločena po posameznih fakultetah. Osnova za nakup je izpolnjen, podpisan, parafiran in s strani vodstva podpisan obrazec. Imamo mesečne ogledе domačih novitet, letni nakup tuje periodike in baz podatkov, letni nakup domačih serijskih publikacij, nakup tujih knjig, nakup s strani projektov ... Ko so zadoščeni vsi pogoji za nakup gradiva, sprožimo postopek za nakup gradiva. Gradivo pridobivamo z nakupom, darovi, zameno in obveznimi izvodi matičnih fakultet (FF UM, PEF UM in FNM UM). Serijske publikacije kupujemo za vsako od treh fakultet posebej. Pripravimo sezname tuje periodike in baz podatkov ter domače periodike in baz podatkov.

Pri obdelavi uporabljamo program COBISS3/Nabava. Imamo unikatni način določanja lastništva gradiva. Le-to je razvidno iz inventarne številke. Za vsako fakulteto imamo štiri inventarne knjige (skupaj 12), in sicer:

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru:

01LLLLXXX – serijske publikacije

1LLLLXXX – monografske publikacije

2LLLLXXX – neknjižno gradivo

3LLLLXXX – diplomska dela, magisteriji, doktorati, raziskovalna dela

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru:

02LLLLXXX – serijske publikacije

4LLLLXXX – monografske publikacije

5LLLLXXXX – neknjižno gradivo

6LLLLXXXX – diplomska dela, magisteriji, doktorati, raziskovalna dela

Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru:

03LLLLXXXX – serijske publikacije

7LLLLXXXX – monografske publikacije

8LLLLXXXX – neknjižno gradivo

9LLLLXXXX – diplomska dela, magisteriji, doktorati, raziskovalna dela

Enota gradiva je tudi enota nakupa (gradivo je last samo ene fakultete).

Postavitev gradiva/Signatura – gradivo stoji na lokacijah. Znotraj lokacij so številne interne oznake gradiva (zaključene zbirke: slovarji, enciklopedije, miniaturre, učbeniška zbirka, čitalniška zbirka, Šilihova zbirka, Dermota, videokasete ...).

K S – Knjižnica Slovarji

K E – Knjižnica Enciklopedije

K M – Knjižnica Miniaturke

K Uč – Knjižnica Učbeniška zbirka

K Č – Knjižnica Čitalniška zbirka

D Š – Depo Šilihova zbirka

M V – Mediateka Videokasete

Vsak redno zaposleni ima ob svoji »temeljni« delovni zadolžitvi še nadomestno zadolžitev in praviloma vse delamo na izposoji. Imamo dve izposoji: **1. glavna izposoja**. Delamo v **dveh ekipah**: prva **od 7. do 11.** ure (tri zaposlene); druga **od 11. do 15.** ure (tri zaposlene).

2. Izposoja v Mediateki (vhod – tri zaposlene) je podobno organizirana (do 11. ure ena, po 11. uri druga izposojevalka). Na tej izposoji poteka izposoja gradiva na lokaciji M (mediateka).

Delovni dan poteka utečeno. Vsak dan najprej prezračimo knjižnico, vklopimo vse potrebne naprave, luči. Poženemo postopek za izpis dnevnih rezervacij, po seznamu poiščemo gradivo, ga zabeležimo in postavimo na police, kjer počaka na uporabnike.

Dnevno poženemo izpise za potrebe blagajne, sprožimo proces za izdelavo opominov. Nato se z odprtjem knjižnice za uporabnike del delovne ekipe preseli na izposoj (glavna izposoja in izposoja v mediateki), drugi del pa na svojih delovnih mestih opravlja svoje osnovne zadolžitve. Ob 11. uri se ekipi zamenjata. Zaradi velikega obsega dela na izposoji v času študijskega procesa vse spremljamo, ali je kjer koli treba priskočiti na pomoč. Pomagamo pri vlaganju gradiva, iskanju gradiva, usmerjamo in pomagamo uporabnikom pri iskanju po računalniku, policah ...

Posebnost naše knjižnice je, da od leta 2009 za zaposlene na naših fakultetah (FF UM, PEF UM in FNM UM) vnašamo citate, ki niso v WOS. V ta namen je bila izdelana spletna aplikacija citati <http://www2.ff.uni-mb.si/citati/>.

Od leta 2009 sodelujemo pri izgradnji Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru (DKUM). V njej so polna besedila publikacij Univerze v Mariboru (UM): diplomska dela, magisteriji, doktorati in drugo gradivo (<http://dkum2.uni-mb.si/podrocje.aspx>). Baza se še razvija.

Knjižnica se nahaja v pritličju. Prostori so lepi, veliki, svetli in zračni. Pod knjižnico se nahaja depo (skladišče). Skupaj smo na 902 m². Imamo 142 čitalniških sedežev. Oprema (pohištvo) je večinoma iz leta 1978. V dolgoročnem načrtu je izdelava kompaktnega skladišča in nakup nove notranje opreme.

Knjižnični delavci – od 1. januarja 2007 je v Miklošičevi knjižnici – FPNM redno zaposlenih deset (10) knjižničnih delavcev za nedoločen čas, od tega ena bibliotekarka za polovični delovni čas. Sedem je bibliotekark in tri knjižničarke. Vse imamo bibliotekarski izpit in aktivno COBISS-licenco:

Terezija Balant – bibliografija, medknjižnična izposoja, izposoja

Jadranka Čačič – katalogizacija (diplomska dela)

Darinka Domajnko – katalogizacija (tudi neknjižno gradivo), izposoja

Mojca Garantini – vodja knjižnice

Melita Pešut – serijske publikacije, baze podatkov, izposoja

Cvetka Sabadin – citati, bibliografija, izposoja

Martina Valentan – katalogizacija, izposoja

Vesna Vauhnik – izposoja, katalogizacija

Violeta Zemljič Pšajd – katalogizacija, izposoja

Urška Zupan – katalogizacija, bibliografija, izposoja

Vodje:

Sonja Marič (1967–1983)

Jurij Rojs (1983–1988)

Vida Jesenšek (1988–1993)

Anica Korošec, v. d. (1993–1995)

Mojca Garantini (18. 4. 1995–)

Zaposlene v knjižnici

Foto: Ivo Vek

Odpiralni čas je prilagojen tako študentom kot tudi zmožnostim zaposlenih v knjižnici v soglasju z vodstvi vseh treh fakultet. Po potrebi odpiralni čas podaljšamo, v poletnih mesecih pa je knjižnica odprta krajši čas. Odpiralni čas je objavljen na spletni strani knjižnice (<http://www.ff.uni-mb.si/o-fakulteti/miklosiceva-knjiznice/>), v lokalnem katalogu knjižnice (<http://cobiss5.izum.si/scripts/cobiss?id=105729341-6746270>) in ob vhodu v knjižnico. Spremembe in posebnosti glede odprtja sproti in redno objavljamo na vseh imenovanih mestih.

Vsako leto imamo skupinske uvajalne ure za študente vseh prvih letnikov. Uporabnike seznanjamo s prostorom, gradivom, opremo in storitvami, posebnostmi.

Opozarjamo na ikono Moja knjižnica in jim dodeljujemo gesla za oddaljeni dostop. Po potrebi izvajamo iskanje gradiva po bazah podatkov. Vse te storitve nudimo tudi individualno vsem zaposlenim na Univerzi v Mariboru, za katere opravljamo storitve knjižnice kot matična knjižnica.

Redno zaposleni se udeležujemo tečajev na IZUM in v NUK in zelo skrbimo za nivo in kakovost dela v knjižnici. Najbolj se udeležujemo obnovitvenih osvežitvev znanja s področja katalogizacije in bibliografije. Vzdržujemo prijetno delovno klimo v knjižnici.

Statistične informacije letno poročamo NUK (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>). Univerzi v Mariboru poročamo kazalnike uspešnosti.

Knjižnica veliko sodeluje s knjižnicami najprej v okviru UM (koordinacija dela), s knjižnicami po Sloveniji in izven nje. V letu 2011 nas je maja obiskala direktorica univerzitetne knjižnice s Poljskega, nekaj dni za njo dve bibliotekarki iz Prage. 27. maja 2011 pa je iz Osrednje humanistične knjižnice v Ljubljani (OHKLJ) na strokovni obisk k nam prišla skupina 27 bibliotekarjev.

V letu 2010 smo izvedli anketo zadovoljstva uporabnikov Miklošičeve knjižnice – FPNM (http://www.ff.uni-mb.si/o-fakulteti/komisije-senata/komisija-za-ocenjevanje-kakovosti/dokumenti/Anketa2010_Miklosiceva_knjiznica_rezultati.pdf).

Kolektiv je delaven in marljiv, uporabniki številčni in prijetni. Dela ne zmanjka. Knjižnica kratkoročno potrebuje pomoč pri delu v izposoji. Od meseca oktobra do junija, torej med študijskim letom, beležimo v knjižnici zelo velik obisk uporabnikov za potrebe izposoje, rezervacij, vračanja, podaljšanja ... gradiva. Gradivo je treba dnevno zlagati in urejati fond, za kar gre veliko časa.

V letu 2011 izvajamo akcijo »Prepoved pisanja po gradivu knjižnice«. Ves čas počitnic smo sistematično pregledovali gradivo, radirali in učili ter ozaveščali uporabnike, naj ne pišejo po gradivu. Opažamo porast navad uporabnikov, da pišejo po gradivu, čeprav jih na to opozarja nalepka »Prosimo, ne pišite po knjigi«. Z opozarjanjem in »vzgojo« uporabnikov bomo nadaljevali in od oktobra 2011 nespoštovanje kaznovali s plačilom »poškodovano gradivo«.

Vsi zaposleni:

NATALIJA POPOVIĆ (1. 1. 1963–31. 8. 1966)

BREDA ROBINŠAK (1. 9. 1963–31. 8. 1964)

VESELJKA ŠIMUNDIĆ (1. 3. 1966–18. 3. 1973)

- SONJA MARIČ (1. 3. 1967–30. 6. 1983)
- IRENA MODRIJAN (19. 3. 1973–31. 1. 1976)
- VERA NEKREP (1. 9. 1973–31. 10. 1975)
- IDA BERTALANIČ (15. 5. 1974–15. 1. 1975)
- ANKA ROBNIK (1. 12. 1975–31. 10. 1996)
- SILVA PROTNER (1. 3. 1976–30. 11. 1998)
- JURIJ ROJS (1. 9. 1976–30. 9. 1988)
- FRANCE VOGELNIK (1. 5. 1977–31. 10. 1979)
- ANICA KOROŠEC (17. 3. 1980–28. 2. 1997)
- IRENA ŠTRAUS (15. 3. 1982–31. 7. 1982)
- VIDA JESENŠEK (1. 9. 1988–31. 9. 1993)
- DRAGICA HARAMIJA (4. 12. 1990–31. 8. 1991)
- NADA MEDVED (10. 6. 1991–9. 12. 1991)
- PATRICIJA REMŠAK (10. 6. 1991–14. 9. 1991)
- BRANKA KEREC (6. 1. 1992–5. 7. 1992)
- TJAŠA KOVAČEVIČ (1. 9. 1992–31. 8. 1993)
- SUZANA ŠULEK (1. 5. 1996–7. 9. 2010)
- NATAŠA MARINŠEK (1. 6. 1997–30. 9. 1999)
- (JD) MILENA KAVAŠ (1. 1. 1999–15. 12. 1999)
- (JD) MIROSLAV BRAČKO (1. 9. 1999–31. 12. 2005)
- (JD) IRENA ORNIK (10. 1. 2000–12. 3. 2000)
- (JD) SAŠA ŠVENDA (20. 3. 2000–24. 10. 2001)
- (JD) ZLATKA GRANDA (1. 3. 2003–31. 12. 2003)
- (JD) DARINKA GAUBE (1. 8. 2003–31. 12. 2005)
-

MAJA CVIKL (21. 1. 2004–31. 10. 2005)

(JD) OLGA ROBNIK (21. 1. 2004–31. 8. 2004)

(JD) ALEKSANDRA STEINMANN (21. 1. 2004–31. 12. 2004)

(JD) DAMIJAN DOBERŠEK (1. 9. 2004–31. 12. 2004)

ZDENKA REŽONJA (6. 11. 2004–31. 12. 2005, 1. 5. 2006–30. 6. 2007)

(JD) MIHELA ŠOLINC (10. 1. 2005–31. 12. 2005)

(JD) SIMONA RAJHT (1. 2. 2006–31. 12. 2006)

(JD) DUNJA RISTIČ (1. 2. 2006–31. 12. 2006)

(JD) BOGDANA KELC (1. 2. 2006–31. 12. 2006)

(JD) VERA VIHAR (20. 2. 2006–7. 11. 2006)

(JD) POLONA DEBELJAK (1. 6. 2006–25. 9. 2006)

(JD) IRENA KOSI (1. 6. 2006–6. 6. 2006)

TAMARA FARIČ (1. 10. 2010–) (nadomeščanje delavke)

Redno zaposlene

JADRANKA ČAČIČ (10. 4. 1989–)

TEREZIJA BALANT (1. 6. 1996–)

DARINKA DOMAJNKO (1. 11. 2006–)

MOJCA GARANTINI (18. 4. 1995–)

MELITA PEŠUT (1. 1. 1999–)

CVETKA SABADIN (1. 2. 1998–)

MARTINA VALENTAN (1. 1. 1999–)

VESNA VAUHNİK (1. 9. 1978–)

VIOLETA ZEMLJIČ PŠAJD (1. 10. 1999–31. 8. 2002, 1. 12. 2002–)

URŠKA ZUPAN (8. 9. 2010–)

VIRI IN LITERATURA:

Bračič, Vladimir (1986). Organizacija in samoupravna podoba Pedagoške akademije Maribor od njene ustanovitve do danes. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete ob 25-letnici* (str. 9–38). Maribor: Pedagoška fakulteta.

Brumec, Viljem (1986). Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto. V: *Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete ob 25-letnici* (str. 39–76). Maribor: Pedagoška fakulteta.

Korošec, Anica (1988). Poročilo o obisku mediotekarjev iz Beograda (na PF v Mariboru). *Objave Pedagoške fakultete v Mariboru*, 14, 1, str. 35.

Korošec, Anica (1987). Funkcija Medioteka v vzgojnoizobraževalnem procesu na PF Maribor. *Objave Pedagoške fakultete v Mariboru*, 13, 4, str. 18–21.

Lešnik, Rudi (1986). Knjižnica Pedagoške fakultete – zakladnica strokovnih knjig. (Maribor). *Prosvetni delavec*, 37, 8, str. 4.

Marič, Sonja (1981). Knjižnica Pedagoške akademije. V: *Ob 20-letnici: [zbornik]* (str. 57–60). Maribor: Pedagoška akademija.

Požar, Breda (1970). Deset let Pedagoške akademije v Mariboru. V: *Zbornik Pedagoške akademije v Mariboru 1960–1970* (str. 5–12). Maribor: Obzorja.

Robnik, Anka (1986). Nova in zanimiva knjižna pridobitev (v knjižnici PF v MB). *Objave Pedagoške fakultete v Mariboru*, 12, 4, str. 21–22.

<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>

<http://cobiss.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=getid&lani=sihttp://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>

<http://www2.ff.uni-mb.si/citati/>

<http://dkum2.uni-mb.si/podrocje.aspx>

<http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?ukaz=getid&lani=si>

http://www.ff.uni-mb.si/o-fakulteti/komisije-senata/komisija-za-ocenjevanje-kakovosti/dokumenti/Anketa2010_Miklosiceva_knjiznica_rezultati.pdf

Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru

Dr. Nataša Vaupotič

Predstavitev fakultete

Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru (FNM) je bila ustanovljena leta 2006. Nastala je s preoblikovanjem nekdanje Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Fakulteto tvorijo naslednji oddelki: Oddelek za biologijo, Oddelek za fiziko, Oddelek za kemijo, Oddelek za matematiko in računalništvo ter Oddelek za tehniko. Že na Pedagoški fakulteti se je poleg pedagoških študijskih programov izvajal tudi nepedagoški študijski program matematike. Z ustanovitvijo Fakultete za naravoslovje in matematiko pa se je še dodatno utrdil pomen znanstvenoraziskovalnega in razvojnega dela na področju naravoslovja in matematike na Univerzi v Mariboru, kar je privedlo tudi do vpeljave novih študijskih programov na področju fizike, ekologije z naravovarstvom in biologije.

Vizija FNM je biti vodilno izobraževalno, raziskovalno in aplikativno razvojno središče v regiji na področju temeljnih naravoslovnih ved in matematike ter vodilno središče v Sloveniji za izobraževanje učiteljev z vseh področij naravoslovja, matematike in tehničnih strok na vseh nivojih izobraževanja.

Poslanstvo FNM je ustvarjanje novih znanj s področij temeljnih in edukacijskih znanosti biologije, ekologije, matematike, fizike, kemije, tehnike in računalništva, prenašanje tega znanja v izobraževalno, znanstveno in strokovno sfero ter izboljšanje kakovosti življenja ljudi in vzpostavljanje trajnostnega razvoja.

Fakulteta izvaja številne študijske programe, katerim kakovost zagotavlja odličen akademski kader. Sodelavci fakultete so svetovno priznani znanstveniki in raziskovalci, ki s svojim delom fakulteto uvrščajo v sam vrh raziskovalne odličnosti na Univerzi v Mariboru. Uspešna raziskovalna dejavnost se zrcali v aktualnih in uporabnih študijskih programih. O kakovosti akademskega kadra pa pričajo tudi študentske ankete, kjer se po povprečni oceni FNM prav tako uvršča med najkakovostnejše in študentom najbolj prijazne fakultete Univerze v Mariboru.

Zagon delu na fakulteti nudi tudi obsežna laboratorijska oprema, namenjena izobraževalnemu in raziskovalnemu delu, ki smo jo pridobili v okviru mednarodnih

projektov ter projektov Agencije za raziskave in razvoj Republike Slovenije. Oprema se združuje v okviru Naravoslovnega izobraževalnega centra za trajnostni razvoj, v okviru tega centra pa deluje tudi Interdisciplinarni didaktični center za okoljsko vzgojo (IDCOV). IDCOV je učni center za vse študente na fakulteti, predvsem pa za študente na pedagoških študijskih programih. Ena od ključnih aktivnosti centra je tudi izvedba delavnic in naravoslovnih dni za dijake in učence; v okviru teh aktivnosti IDCOV letno obiše preko 500 učencev in dijakov. IDCOV skrbi za izvedbo brezplačnih seminarjev za zaposlene v šolstvu, ki se jih letno udeleži od 50 do 100 učiteljev.

Za dodatno usposabljanje učiteljev pa skrbimo tudi z izvajanjem programov Ministrstva za šolstvo in šport, ki se izvajajo preko Centra za vseživljenjsko učenje FNM. Poleg številnih posodobitvenih programov izvajamo tudi program za izpopolnjevanje za poučevanje predmeta naravoslovje v 6. in 7. razredu OŠ. Od študijskega leta 2010/11 pa na FNM izvajamo tudi program za izpopolnjevanje izobrazbe Pedagoško andragoško izobraževanje.

Naravoslovje in matematika v zadnjem času doživljata silovit razmah, hkrati pa v družbi pridobivata vse večji pomen. Študij na FNM predstavlja pridobivanje sistema znanj, ki zagotavljajo zanesljivost in brezčasnost rezultatov. Mladi ponovno spoznavajo, da naravoslovno-matematična izobrazba omogoča dobro zaposlitev in uspešno kariero. Naši študenti imajo jasno definirana stališča ter življenjsko usmeritev, kar predstavlja tudi velik motiv za uspešen študij.

Privlačne značilnosti študija na FNM so nedvomno:

- imamo vzpostavljen uspešen tutorski sistem,
- medgeneracijska pomoč je nekaj samoumevnega,
- študenti se lahko vključujejo v projektno delo že od 1. stopnje naprej,
- študenti se vključujejo tudi v številne obštudijske dejavnosti fakultete,
- študenti si dodatne izkušnje lahko nabirajo v okviru študentskega dela s področja študija,
- študenti lahko izkoristijo številne interdisciplinarne povezave s področij naravoslovnih, tehničnih, medicinskih, zdravstvenih, ekonomskih ... ved in tako še dodatno širijo svoja znanja.

Pregled študijskih programov, ki jih je izvajala Pedagoška akademija, nato Pedagoška fakulteta in sedaj Fakulteta za naravoslovje in matematiko

Dodiplomski študijski programi

Višješolski študijski programi

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Enopredmetni študijski programi		
Tehnični pouk z osnovami fizike	1960/61	predmetni učitelj za tehnični pouk z osnovami fizike
Kovinarski praktični pouk	1965/66	predmetni učitelj za kovinarsko praktični pouk
Tehnični pouk	1960/61	predmetni učitelj za tehnični pouk
Praktični pouk – Strojništvo	1980/81	predmetni učitelj praktičnega pouka – strojništvo
Dvopredmetni študijski programi		
Biologija in kemija	1960/61	predmetni učitelj za biologijo in kemijo
Matematika in fizika	1960/61	predmetni učitelj za matematiko in fiziko
Telesna vzgoja in biologija	1964/65	predmetni učitelj za telesno vzgojo in biologijo
Tehnični pouk in fizika	1966/67	predmetni učitelj za tehnični pouk in fiziko
Družbeno-moralna vzgoja in tehnični pouk	1976/77	predmetni učitelj za družbeno-moralno vzgojo in tehnični pouk
Družbeno-moralna vzgoja in biologija	1976/77	predmetni učitelj za družbeno-moralno vzgojo in biologijo

Visokošolski študijski programi – fiksne vezave dvopredmetnih študijskih programov

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Enopredmetni študijski programi		
Računalništvo z matematiko	1992/93	profesor računalništva z matematiko
Fizika	1993/94	profesor fizike
Matematika	1993/94	profesor matematike
Dvopredmetni študijski programi		
Biologija in kemija	1985/86	profesor biologije in kemije
Matematika in fizika	1987/88	profesor matematike in fizike
Tehnika in fizika	1987/88	profesor tehnike in fizike

Visokošolski študijski programi – poljubne vezave dvopredmetnih študijskih programov

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Biologija in ...	1990/91	profesor biologije in ...
Fizika in ...	1990/91	profesor fizike in ...
Kemija in ...	1990/91	profesor kemije in ...
Matematika in ...	1990/91	profesor matematike in ...
Proizvodno-tehnična vzgoja in ...	1990/91	profesor proizvodno-tehničnega pouka in ...

Visokošolski študijski programi so se v študijskem letu 1996/97 preoblikovali v univerzitetne študijske programe.

Univerzitetni študijski programi

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Enopredmetna študijska programa		
Fizika	1996/97	profesor fizike
Matematika	1996/97	profesor matematike
Dvopredmetni študijski programi		
Biologija in ...	1996/97	profesor biologije in ...
Fizika in ...	1996/97	profesor fizike in ...
Kemija in ...	1996/97	profesor kemije in ...
Matematika in ...	1996/97	profesor matematike in ...
Računalništvo in ...	2000/01	profesor računalništva in ...
Proizvodno-tehnična vzgoja in ...	1996/97	profesor proizvodno-tehnične vzgoje in ...
Enopredmetni nepedagoški študijski program		
Matematika	2002/03	univerzitetni diplomirani matematik

Na podlagi Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (Ur. l. RS, št. 36/06) ter določil Statuta Univerze v Mariboru (Ur. l. RS, št. 75/06 – Statut UM UPB2) je s študijskim letom 2006/07 navedene študijske programe od Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru prevzela Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru.

V skladu z bolonjsko prenavo visokošolskega sistema je tudi Fakulteta za naravoslovje in matematiko prenavila študijske programe. Poleg izobraževanja učiteljev pa je fakulteta dobila tudi novo poslanstvo na področju izobraževanja in poleg že obstoječega študijskega programa matematike vpeljala še študijske programe s področja fizike, ekologije z naravovarstvom in biologije.

Univerzitetni študijski programi 1. stopnje

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Enopredmetni študijski programi		
Fizika	2007/08	diplomirani fizik (UN)
Ekologija z naravovarstvom	2008/09	diplomirani ekolog naravovarstvenik (UN)
Matematika	2008/09	diplomirani matematik (UN)
Biologija	2009/10	diplomirani biolog (UN)
Dvopredmetni študijski programi		
Izobraževalna biologija	2009/10	diplomant izobraževalne biologije (UN)
Izobraževalna fizika	2009/10	diplomant izobraževalne fizike (UN)
Izobraževalna kemija	2009/10	diplomant izobraževalne kemije (UN)
Izobraževalna matematika	2009/10	diplomant izobraževalne matematike (UN)
Izobraževalno računalništvo	2009/10	diplomant izobraževalnega računalništva (UN)
Izobraževalna tehnika	2009/10	diplomant izobraževalne tehnike (UN)

Podiplomski študijski programi*Specialistična študijska programa*

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Podiplomski študijski program za pridobitev specializacije s področja fizike – področje izobraževanja	2000/01	specialist s področja fizike – področje izobraževanja

Podiplomski študijski program za pridobitev specializacije s področja okoljskega izobraževanja	2001/02	specialist okoljskega izobraževanja
--	---------	-------------------------------------

Magistrski študijski programi

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Matematika – področje izobraževanja	1991/92	magister znanosti
Biologija – področje izobraževanja	1992/93*	magister znanosti
Fizika – področje izobraževanja	1999/00	magister znanosti
Biologija	2002/03	magister znanosti
Matematika	2003/04	magister znanosti

*Samo še v študijskem letu 1993/94

Po opravljenih obveznostih na magistrskem študijskem programu je od leta 1997 naprej mogoče prijaviti doktorsko temo, za najboljše študente tudi brez izdelave magistrske naloge. Od študijskega leta 2004/05 do vključno 2008/09 pa je bil mogoč tudi vpis na enovit doktorski študij na področju matematike in biologije.

Doktorska študijska programa

Študijska programa	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Biologija	2004/05	doktor znanosti
Matematika	2004/05	doktor znanosti

Na podlagi Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Mariboru (Ur. l. RS, št. 36/06) ter določil Statuta Univerze v Mariboru (Ur. l. RS, št. 75/06 – Statut UM UPB2) je s študijskim letom 2006/07 navedene študijske

programe od Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru prevzela Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru. V skladu z bolonjsko prenovno smo na fakulteti pripravili podiplomske študijske programe 2. in 3. stopnje. Študijski programi 2. stopnje pa ne dajo več znanstvenega naslova, temveč strokovni naslov.

Študijska programa 2. stopnje

Študijska programa	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Enopredmetna izobraževalna fizika	2010/11	magister profesor fizike
Enopredmetna izobraževalna tehnika	2010/11	magister profesor tehnike

Študijski programi 3. stopnje

Študijski programi	Leto prvega vpisa	Naziv diplomanta
Ekološke znanosti	2009/10	doktor znanosti
Matematika	2009/10	doktor znanosti
Tehnika – področje izobraževanja	2009/10	doktor znanosti
Fizika	2009/10	doktor znanosti

Dr. Dušan Devetak

Zgodovinski pregled študija biologije na Univerzi v Mariboru

Slovenski pedagogi so si v severovzhodni Sloveniji že pred drugo svetovno vojno prizadevali za ustanovitev pedagoške akademije kot predhodnice fakultete. Leta 1961 je bila v Mariboru ustanovljena Pedagoška akademija kot visoka šola, ki organizira pouk (po tedanji opredelitvi) prve in druge stopnje visokošolskega študija. Z ustanovitvijo akademije je regija dobila šolo, ki je vzgajala in izobraževala bodoče učitelje ter organizirala in razvijala znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja. Diplomanti so pridobili višjo strokovno in pedagoško izobrazbo.

Prvega oktobra 1961 se je na akademiji začelo redno delo. Oddelek za biologijo in kemijo je prvi dve leti deloval le za izredni študij, v študijskem letu 1963/64 pa je bil že organiziran redni študij. Prva predstojnica oddelka je bila Josipina GNEZDA, profesorica višje šole za splošno botaniko in splošno zoologijo z razvojnim naukom. Prvotni oddelek za obe predmetni področji, biologijo in kemijo, se je v sedemdesetih letih preoblikoval v samostojna oddelka.

Na Oddelku se je izvajal dvopredmetni študij. V prvih letih rednega študija so bili profesorji biologije na Pedagoški akademiji Jurij LUČOVNIK, dr. Rafael BAČAR in prof. dr. Marjanca MARKIČ. MARKIČEVA, ki je predavala sistematsko zoologijo in didaktiko biologije, je zelo zavzeto sodelovala pri preobrazbi dveletnega študija biologije v štiriletni študij in na osnovi tujih zgledov postavila temelje današnje organizacije Oddelka za biologijo.

Predavanja iz sistematske botanike in evolucije je prevzela prof. dr. Ljerka GODICL, predavanja iz biokemije pa dr. Niko JESENOVEC. Rastlinsko fiziologijo in splošno biologijo na Pedagoški akademiji je v sedemdesetih in osemdesetih letih predaval prof. dr. Božidar KRAJNČIČ, ki je sodeloval tudi pri preobrazbi višješolskega študija biologije v visokošolskega. Kot predavatelj za anatomijo in fiziologijo človeka je na Oddelku deloval prof. dr. Viljem BRUMEC, ki je bil tudi dekan akademije v dveh mandatih, predstojnik Raziskovalnega inštituta fakultete in glavni urednik Znanstvene revije, ki jo je izdajala Pedagoška fakulteta.

Mariborski biologi so začeli delovati v skromnih razmerah. Čeprav je bil sedež Pedagoške akademije v stavbi bivše klasične gimnazije v Mladinski ulici, so v začetku (v šestdesetih letih) del študijskega programa biologije izvajali celo v barakah v Jezdarski ulici. Za zagon študijskega programa na takratni Višji pedagoški šoli in kasnejši Pedagoški akademiji je bilo potrebno veliko volje in odrekanj. Šele leta

1978 se je Oddelek za biologijo skupaj z drugimi oddelki preselil v sodobno opremljeno stavbo na Koroški cesti 160.

Študij na Pedagoški akademiji je trajal dve leti oziroma štiri semestre. Študent je med študijem opravljal obveznosti pri pedagoško-psiholoških predmetih, strokovnih bioloških predmetih in pri didaktiki biologije. Že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so mariborski biologi za svoje študente organizirali vsakoleten terenski delovni kurz iz morske biologije v Rovinju, v današnjem Centru za raziskovanje morja Inštituta Rudjer Bošković. Terensko delo je potekalo še na Lošinju, v Alpah, na Krasu in v slovenski Istri ter v subpanonskem svetu.

Novo obdobje študija biologije na mariborski univerzi se je začelo leta 1985, ko je akademija prerasla v Pedagoško fakulteto, študij pa je postal štirileten. Pedagoški študijski program je bil dvopredmetni, diplomantom je omogočal zaposlitev v osnovnih in srednjih šolah. Pri izvajanju predmetov, za katere novoustanovljena Pedagoška fakulteta še ni imela lastnih habilitiranih učiteljev, so v osemdesetih letih priskočili na pomoč biologi z ljubljanske univerze. Postopoma se je Oddelek za biologijo kadrovsko okrepil z lastnimi nosilci.

Danes so na Oddelku za biologijo kot učitelji zaposleni s polno pedagoško obvezo trije redni profesorji, en izredni profesor in pet docentov. Pri pedagoškem delu sodelujejo še sodelavci: trije asistenti mladi raziskovalci, štirje asistenti, dve strokovni sodelavki in dva laboranta.

Z botaniko, ki je zelo močno zastopana, se ukvarjajo prof. dr. Mitja KALIGARIČ, doc. dr. Sonja ŠKORNIK, doc. dr. Nina ŠAJNA, dr. Nataša PIPENBAHER in sodelavci. Biokemijo izvaja doc. dr. Leon SENČIČ. Z zoologijo, ki je dobro zastopana, se ukvarjajo prof. dr. Franc JANŽEKovič in sodelavci. Rastlinsko fiziologijo razvija doc. dr. Jana AMBROŽIČ DOLINŠEK, živalsko pa prof. dr. Dušan DEVETAK s sodelavci. Ekologijo predava prof. dr. Tone NOVAK, biologijo celice pa doc. dr. Saška LIPOVŠEK. Didaktiko biologije izvaja doc. dr. Andrej ŠORGO s sodelavci.

Mariborski biologi se ob pedagoškem delu vključujejo tudi v raziskovanje kot nosilci temeljnih in aplikativnih projektov. Od leta 1981 do 1992 so na tedanji Pedagoški fakulteti potekala srečanja mariborske sekcije Slovenskega entomološkega društva Štefana Michielija. Redno se srečujejo botaniki na botaničnih večerih (od 1989) ter ornitologi iz severovzhodne Slovenije (od 1988) na mesečnih srečanjih Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Občasno na kolokviju biologov (Colloquiumbiologorum) predavajo priznani biologi iz tujine. Oddelek je organiziral nekaj znanstvenih srečanj, kot so bila Srečanje biologov iz Hamburga in Maribora (1987), srečanje raziskovalcev panonskega prostora Forum pannonicum (1988), mednarodno delavnico SNACE, FACE and OTCs CO2 enrichment at the leaf/airinterface and/or at the root/soil interface (1999), mednarodni simpozij (skupaj

z Botaničnim društvom Slovenije) Flora in vegetacija v spreminjajočem se okolju (2002) in skupaj z Morsko biološko postajo v Piranu 10. mednarodni nevropteroški simpozij (2008).

Na akademiji se je izvajal dveletni program, na Pedagoški fakulteti pa štiriletni dvopredmetni pedagoški študijski program biologije. Še na Pedagoški fakulteti je Oddelek za biologijo izvajal magistrski in doktorski študij Biologije ter specialistični program Podiplomski študijski program za pridobitev specializacije s področja okoljskega izobraževanja.

Danes na Fakulteti za naravoslovje in matematiko poteka izvedba pedagoških in nepedagoških bolonjskih študijskih programov. Pedagoški študijski program je Izobraževalna biologija (prvo- in drugostopenjski študij). Nepedagoški programi so Biologija (prvostopenjski študij), Ekologija z naravovarstvom (prvostopenjski študij), Biologija in ekologija z naravovarstvom (drugostopenjski študij) ter Ekološke znanosti (tretjestopenjski študij). V pripravi so še tretjestopenjski – doktorski študiji drugih bioloških usmeritev.

Dr. Aleš Fajmut

50 let študija fizike na Univerzi v Mariboru

Ustanovitev Oddelka za fiziko sega v sam začetek obstoja tedanje Pedagoške akademije v Mariboru, v leto 1961. Njegovo glavno poslanstvo je bilo izobraževati predmetne učitelje fizike za potrebe osnovnih šol in nuditi podporo vsem drugim naravoslovnim, matematičnim in tehničnim usmeritvam, ki so se tedaj začele izvajati na akademiji. Vse do ustanovitve Pedagoške fakultete leta 1986 so se v okviru akademije izobraževali predmetni učitelji fizike v okviru višješolskih dvopredmetnih študijskih programov. S preoblikovanjem v fakulteto so vsi študijski programi z vezavo fizika prerasli v visokošolske in kasneje v univerzitetne dvopredmetne programe. Vpis v te programe, katerih cilj je bil izobraževati kakovostne profesorje fizike za potrebe osnovnih ter srednjih poklicnih in strokovnih šol, je potekal vse do uvedbe novih bolonjskih dvopredmetnih izobraževalnih študijskih programov v letu 2009, ki nadaljujejo tradicijo izobraževanja učiteljev. V tem času so na Oddelku za fiziko potekale tudi številne dokvalifikacije diplomantov starih študijskih programov in za poučevanje naravoslovja v osnovnih šolah. V šolskem letu 2011/12 bodo svoj študij zaključili še zadnji študenti dvopredmetnih študijskih programov z vezavo fizika, katerih korenine segajo v leto 1987.

Kmalu po preoblikovanju v Pedagoško fakulteto leta 1986 se je Oddelek za fiziko pomembno kadrovsko okrepil z novimi profesorji in asistenti (tudi že iz vrst lastne fakultete), ki so dali oddelku nov zagon in povsem nove razsežnosti. Okrepilo se je znanstvenoraziskovalno delo, z razvojem računalništva in elektronskih senzorjev pa je velik razmah doživelo tudi pedagoško raziskovalno delo. S sodobno pedagoško opremo so se opremili številni laboratoriji za izvedbo laboratorijskih vaj v pedagoške namene. Vse te potencialne je Oddelek za fiziko izkoristil in že v letu 1993/94 prvič razpisal tudi enopredmetni študijski program Fizika, katerega namen je bil izobraževati učitelje fizike za potrebe gimnazij. Program je zelo hitro zaživel in po petih letih dal prve diplomante (profesorje fizike). Ambicije mnogih izmed njih po zaključku študija niso bile takoj začeti s poučevanjem na šolah, temveč se izobraževati še na podiplomskem študiju in se usmerjati v pedagoško in nepedagoško raziskovalno delo. Tako je iz prvih dveh generacij študentov enopredmetne fizike kar 6 takšnih, ki je zaključilo magistrski in/ali doktorski študij (dr. Aleš Fajmut, dr. David Haložan, mag. Borut Krajnc, mag. Robert Šoster, dr. Vladimir Grubelnik, mag. Robert Repnik). Vsi so takoj po zaključku dodiplomskega študija postali asistenti ali sodelavci na različnih fakultetah Univerze v Mariboru (Pedagoška fakulteta, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, Fakulteta za strojništvo, Fakulteta za zdravstvene vede, Medicinska fakulteta). Ker je bila ambicija

po nadaljnjem izobraževanju teh študentov že med študijem zelo izražena, je Oddelek za fiziko leta 1999 začel z izvajanjem magistrskega, leto kasneje pa tudi specialističnega študijskega programa Fizika – področje izobraževanja, kamor so se lahko vpisali študenti z željo po podiplomskem izobraževanju v pedagoški smeri ali z željo po pretežnem znanstvenoraziskovalnem delu. Tudi veliko kasnejših naših diplomantov fizike se je vpisalo na omenjen magistrski študij ali pa so nadaljevali šolanje na drugih podiplomskih študijih (predvsem na Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana in na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani). Večina diplomantov, ki se je odločilo nadaljevati izobraževanje, je dobilo mesta mladih raziskovalcev na fakultetah, institutih in v gospodarstvu – Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru (dr. Matjaž Perc, dr. Marko Gosak), Regionalna razvojna agencija Mura (dr. Milan Svetec, Matej Cvetko), Inštitut Jožef Stefan (dr. Jure Pražnikar, dr. Uroš Tkalec, Dalija Jesenek, Brigita Rožič), Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko (dr. Marko Jagodič), Reaktorski center v Podgorici (Petra Rogan) – ali mesta asistentov na fakultetah: Fakulteta za naravoslovje in matematiko ter Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru (mag. Andrej Dobovišek, Maja Milfelner). Ker je fizika čedalje več študentov zanimala predvsem kot znanstvena veda z ambicijami po raziskovalnem in razvojnem delu, ker so bili diplomanti z Oddelka za fiziko iskani kadri ne samo na pedagoškem, temveč tudi na nepedagoškem področju in ker je bilo znanstvenoraziskovalno delo članov oddelka dovolj kakovostno, obširno, svetovno odmevno in vpeto v nacionalne ter mednarodne raziskovalne mreže, se je Oddelek za fiziko odločil od leta 2008 najbolj perspektivnim študentom fizike na novi Fakulteti za naravoslovje in matematiko (nastali leta 2006 po razdelitvi Pedagoške fakultete na tri dele) omogočiti tudi nepedagoški študij v okviru bolonjske sheme na vseh treh stopnjah izobraževanja. Novi nepedagoški študijski programi so usmerjeni v fiziko kompleksnih sistemov, biofiziko, ekonomiziko, fiziko okolja, fiziko socioloških sistemov, računalniško fiziko in v druge številne sodobne interdisciplinarne povezave s fiziko, ki omogočajo široke zaposlitvene možnosti naših diplomantov v raziskovalnih in razvojnih inštitutih v industriji, telekomunikacijah, biotehnologiji, ekonomiji, medicini, farmaciji, bančništvu in številnih drugih panogah. Oddelek si je z razvojem novih študijskih programov tako zadal nove cilje, tj. izobraziti kadre, ki so uporabni v vseh družbenih sferah, v katerih so moderna in interdisciplinarna fizikalna znanja nujna za napredek in razvoj. S tem bo naš oddelek preko izobraževanja mladih in kompetentnih ljudi še naprej prispeval h gospodarskemu in tehnološkemu razvoju družbe. Doseganje teh ciljev, kljub temu da to takrat še ni bilo naše primarno poslanstvo, je oddelku uspevalo že v preteklosti, ko smo izvajali samo pedagoške študijske programe. Mnogo naših »pedagoških« diplomantov se namreč ni zaposlilo v šolstvu kot učitelji ali ravnatelji, niti ni ostalo na univerzah, temveč se je zaposlilo v gospodarstvu (Gorenje, Metal Ravne, Inštitut za fizikalno biologijo, Nova KBM, Zavarovalnica Triglav, Zavarovalnica Maribor ...), zdravstvu (UKC Maribor), državni upravi (Ministrstvo za šolstvo in šport), Slovenski vojski, energetiki (Nuklearna elektrarna Krško, Dravske elektrarne), če našte-

jemo samo nekatera podjetja in ustanove. Mnogi so se zaposlili tudi kot samostojni podjetniki. Naši diplomanti so dobili tudi obilico možnosti za izobraževanja v tujini v okviru podiplomskega študija ali podoktorskega izobraževanja (Inštitut za teoretično biofiziko v Berlinu, Max Planckov Institut v Potsdamu, Max Planckov Inštitut v Göttingenu, Max Planckov Institut v Dresdnu, Medicinska fakulteta v Leipzigu, Laboratorij za fiziologijo respiratornih celic v Bordeauxu, Univerza v Cambridgeu ...) in so prejemniki številnih uglednih štipendij. Ob vseh teh uspehih in prepoznavnosti naših diplomantov verjamemo in smo prepričani, da bomo to naše poslanstvo še naprej uspešno nadaljevali in ga nadgradili.

Ob vsem tem pa velja še posebej poudariti, da je kljub uvedbi nepedagoških programov izobraževanje in vzgoja učiteljev, ki bodo dosegali najvišja znanja, razumevanja in kompetence, še vedno ena izmed osnovnih prioritiet in poslanstev Oddelka za fiziko. To zagotavljamo s sodobnimi in prenovljenimi izobraževalnimi študijskimi programi na vseh treh stopnjah bolonjskega študija, ki sledijo družbenim, kulturnim in ekonomskim spremembam, ki ne narekujejo samo sodobnejših in interdisciplinarnih študijskih vsebin, temveč tudi drugačne organizacijske pristope ter sodobnejše metode dela. S tem pri študentih dosegamo večjo povezanost med teorijo in prakso, večji transfer pridobljenega znanja na različna področja poklicnega delovanja in višje kompetence.

50 let po ustanovitvi Pedagoške akademije in s tem tudi Oddelka za fiziko člani oddelka z zunanjimi sodelavci aktivno izvajamo 6 prenovljenih bolonjskih študijskih programov na vseh treh stopnjah in z drugimi oddelki na fakulteti v letu 2012 načrtujemo izvedbo še enega programa 2. stopnje za izobraževanje učiteljev naravoslovja v osnovnih šolah, uspešno zaključujemo nacionalni projekt Razvoj naravoslovnih kompetenc, v okviru Naravoslovnega izobraževalnega centra za trajnostni razvoj odpiramo Laboratorij za fiziko okolja in Interdisciplinarni didaktični center za okoljsko vzgojo, ki sta bila sofinancirana s strani Kraljevine Norveške v okviru Norveškega finančnega mehanizma, organiziramo največjo letošnjo Evropsko konferenco o tekočih kristalih, zaposlujemo tri nove mlade raziskovalce, širimo raziskovalne dejavnosti na nova eksperimentalna področja, prijavljamo in sodelujemo pri nacionalnih in mednarodnih projektih ter vsesplošno težimo k razvoju izobraževanja in vzgoje znotraj stroke, popularizaciji fizike in širšega naravoslovja ter s svojim raziskovalnim in razvojnim delom sledimo smernicam k trajnostnemu razvoju v visokotehnološko družbo.

Na koncu bi se rad še posebej zahvalil vsem našim diplomantom fizike, ki poučujete fiziko v osnovnih in srednjih šolah, kajti brez vas se Oddelek za fiziko FNM UM ne bi tako hitro razvijal. Vi namreč najbolj prispevate k popularizaciji fizike, nam zagotavljate kakovosten kader za nadaljnji študij, predstavljate našo učno bazo za izobraževanje študentov ter vsesplošno prispevate k dvigu naravoslovne in tehnične kulture v Sloveniji. Na Oddelku za fiziko se še kako zavedamo pomena

vašega dela, ki poteka počasi in v drobnih korakih, rezultati pa so vidni šele čez leta. Zato vam izrekamo največjo zahvalo za ves trud, ki ste ga vložili v vzgojo in izobraževanje učencev in dijakov na področju fizike.

Diplomanti pedagoških študijskih programov fizike na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (zdaj Fakulteti za naravoslovje in matematiko)

Na področju pedagoške fizike je na Pedagoški fakulteti in sedaj na Fakulteti za naravoslovje in matematiko diplomiralo že približno 300 študentov. Izpostaviti bi želeli vse, a ker nas prostor omejuje, v nadaljevanju izpostavljamo zgolj deset diplomantov – z izborom želimo izpostaviti raznolikost dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo diplomanti pedagoške fizike.

Red. prof. dr. Marko Marhl, prof. fiz. in mat. ter prof. fiz. – prvi doktor znanosti z Oddelka za fiziko na Pedagoški fakulteti v Mariboru; profesor, raziskovalec in član organov fakultet in univerze; zaposlen na Pedagoški fakulteti in na Fakulteti za naravoslovje in matematiko UM.

Red. prof. dr. Matjaž Perc, prof. fiz. – doktoriral na Oddelku za fiziko FNM UM; dobitnik Zoisovega priznanja za izjemne znanstvene dosežke na področjih matematičnega modeliranja kompleksnih fizikalnih sistemov ter socioloških in ekonomskih pojavov; zaposlen na Fakulteti za naravoslovje in matematiko UM.

Asist. dr. Uroš Tkalec, prof. fiz. – doktoriral na Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana; prvi soavtor člankov v reviji Science; zaposlen na Institutu Jožef Stefan v Ljubljani; trenutno na podoktorskem usposabljanju na Institutu Maxa Plancka v Göttingenu.

Mag. Gorazd Andrejč, prof. fiz. in fil. ter dipl. teol. – magistriral iz Krščansko-judovskih odnosov na Univerzi v Cambridgeu in dodatno diplomiral iz teologije na Adventistični teološki visoki šoli v Maruševcu na Hrvaškem; pisec člankov in »blogger« na temo etike in religije; trenutno doktorski študent teologije na Univerzi v Exeterju v Veliki Britaniji.

Mag. Borut Krajnc, prof. fiz. – magistriral iz fizike – področje izobraževanja na Oddelku za fiziko FNM UM; dolgoletni mentor študentom pri nastopih, ocenjevalec dijaških raziskovalnih nalog, član delovnih skupin na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo; zaposlen na Srednji prometni šoli v Mariboru.

Mag. Sebastijan Pungračič, prof. fiz. – magistriral na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani; deloval kot analitik in aktuar na področju zavarovalništva (Pozavaro-

valnica Triglav RE d. d.); zaposlen v lastnem podjetju AMMAR, aktuarstvo, poslovno, finančno in informacijsko svetovanje.

Gorazd Koletnik, prof. fiz. in ptv. – uspešen podjetnik; direktor podjetja Avto Koletnik v Mariboru.

Anton Obreht, prof. fiz. – ravnatelj, nekdanji župan občine Hoče - Slivnica, predsednik Sindikata direktorjev in ravnateljev Slovenije ter član Republiškega odbora združenja ravnateljev osnovnih in glasbenih šol; zaposlen na OŠ Franca Lešnika - Vuka v Slivnici pri Mariboru.

Petra Rogan, prof. fiz. in ptv. – nekdanja mlada raziskovalka na Rektorskem centru v Podgorici, asistentka na Fakulteti za gradbeništvo in na Medicinski fakulteti UM, študentka magistrskega študija Medicinske fizike in Jedrske tehnologije na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani; zaposlena v Univerzitetnem kliničnem centru v Mariboru.

Marko Žigart, prof. fiz. – sodelavec in vodja različnih projektov na temo e-gradiv in novih metod poučevanja fizike v šolah, asistent in sodelavec na študijskih smereh Razredni pouk in Predšolska vzgoja na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru; zaposlen na Gimnaziji Slovenska Bistrica.

Dr. Bojan Hvala

50 let pedagoških študijskih programov matematike v Mariboru

Zgodovinski pregled matematičnih študijskih programov na Univerzi v Mariboru

Pedagoški študijski programi matematike imajo svoj izvor na Pedagoški akademiji, ki je bila v Mariboru ustanovljena leta 1961. Študij na akademiji je bil dveleten, diplomanti pa so se zaposlovali kot učitelji matematike na osnovnih šolah. V začetku so bile razmere za delo težke, velika pridobitev pa je bila dosežena leta 1978, ko je bila zgrajena nova zgradba na Koroški cesti.

Leta 1985 je bila ustanovljena Pedagoška fakulteta. Namesto starih dveletnih pedagoških programov so nastali štiriletni univerzitetni programi. Prva generacija študentov je bila vpisana v študijskem letu 1987/88, prve diplomatke pa smo dobili februarja 1992.

V začetku je bilo načrtovano, da bi diplomanti dvopredmetnega pedagoškega programa matematike lahko poučevali matematiko na vseh osnovnih in srednjih šolah. Kasneje je prevladalo prepričanje, da je smiselno za poučevanje matematike na najzahtevnejših šolah, gimnazijah, študentom zagotoviti enopredmetno matematično izobrazbo. V tem duhu smo pripravili enopredmetni pedagoški program, ki smo ga prvič razpisali v študijskem letu 1993/94. Prvi diplomanti enopredmetnega pedagoškega programa so diplomirali junija 1998.

Še sredi osemdesetih let je bilo matematikov in didaktikov matematike na Pedagoški akademiji malo, stalno so bili zaposleni le trije. Z ustanovitvijo fakultete in s prehodom na štiriletne programe se je število zaposlenih začelo večati. Oddelek za matematiko se je okrepil, med drugim tudi z nekaterimi izjemno prodornimi znanstveniki. Vse to je omogočalo ambicioznejše načrte za razvoj matematike v Mariboru. Tako smo že v študijskem letu 1993/94 razpisali prvi podiplomski študijski program. Prvi magisterij na tem programu sega v leto 1995, leta 1997 pa smo na oddelku že imeli prvi doktorat iz matematičnih znanosti.

Mlada Univerza v Mariboru se je širila in razvijala ter pri tem potrebovala mlade kadre, asistente in profesorje. Vse to je imelo za posledico, da se je kar nekaj študentov enopredmetnega pedagoškega programa odločilo za univerzitetno kariero. To dejstvo je narekovalo nadaljnja razmišljanja o spremembah programov. Ideja je

bila, da bi pripravili nepedagoški program in s tem izobraževanje učiteljev matematike ločili od izobraževanja znanstvenega kadra za potrebe univerze. Obenem je ta program ponudil možnost študija tudi kandidatom, ki bi jih zanimali uporabni vidiki matematike. Takšen nepedagoški program smo prvič razpisali v študijskem letu 2002/03, prvega diplomanta pa dobili leta 2006.

Leto 2006 je zaznamoval še en dogodek. Izjemno velika Pedagoška fakulteta UM se je preoblikovala in Oddelek za matematiko in računalništvo je skupaj z vsemi svojimi študijskimi programi postal del novonastale Fakultete za naravoslovje in matematiko.

Nadaljnje pestro dogajanje glede študijskih programov matematike je povezano z bolonjsko prenovo. V študijskem letu 2008/09 smo vpisali prve študente v nov bolonjski študijski program 1. stopnje Matematika, ki se deli na splošno in uporabno smer. Ta bo skupaj s programom Matematika na 2. stopnji, ki ga prvič vpisujemo v študijskem letu 2011/12, nadomestil stari nepedagoški program.

Podobno smo bolonjsko prenovili pedagoške programe. Leta 2009/10 smo prvič vpisali študente na nov dvopredmetni bolonjski študijski program 1. stopnje Izboraževalna matematika, ki bo skupaj z dvopredmetnim študijskim programom Izboraževalna matematika na 2. stopnji, ki ga bomo kandidatom prvič ponudili v študijskem letu 2012/13, nadomestil stari dvopredmetni pedagoški program.

Glede enopredmetnega pedagoškega študija matematike smo se odločili, da bomo študij organizirali tako, da bodo kandidati za poučevanje matematike na gimnazijah najprej opravili študij splošne matematike na 1. bolonjski stopnji in ga nadgradili s študijem enopredmetne Izboraževalne matematike na 2. stopnji. Ta enopredmetni pedagoški program 2. stopnje prvič razpisujemo v študijskem letu 2011/12.

Še nekaj statistike. Na univerzitetnih programih iz matematike je doslej diplomiralo okrog 400 dvopredmetnih profesorjev matematike, 200 enopredmetnih učiteljev matematike in 33 nepedagoških matematikov. Poleg tega je pri nas podiplomski študij zaključilo 42 magistrov in 28 doktorjev znanosti.

O pomenu pedagoških študijskih programov v Mariboru

Pomen pedagoških študijskih programov matematike na Univerzi v Mariboru je večplasten. Po eni strani ti programi zagotavljajo enakomerno pokritost celotne Slovenije s kakovostnimi učitelji matematike. Centralizacija tovrstnih študijev bi, podobno kot pri medicini, imela za posledico, da bi v centru imeli tovrstnega kadra preveč, drugod pa bi ga primanjkovalo. Po drugi strani več pedagoških centrov v državi pomeni zdravo konkurenco programov. Nadalje pa so bili pedagoški pro-

grami dobra osnova za to, da se je na Univerzi v Mariboru razmahnila tudi znanstvena dejavnost na področju matematike. Matematika dandanes velja za enega raziskovalno najmočnejših področij naše univerze.

Vsebinski temelji pedagoških študijskih programov iz matematike

Pri sami zasnovi naših pedagoških programov smo želeli zagotoviti:

- kandidatovo trdno matematično znanje, prilagojeno specifičnim potrebam poučevanja na osnovnem in zahtevnejšem (gimnazijskem) nivoju;
- kandidatovo široko razgledanost s področja matematične stroke, ki bo zagotavljala, da bo diplomant iskri profesor z navdušenjem do matematike in z zagotovljeno množico lepih primerov za ilustracijo dejstva, da je matematika vznemirljiva in lepa znanost;
- kakovostno teoretično pripravo na bodoči pedagoški poklic, vključno s poznavanjem osnov razvojne psihologije otrok ter osnovami splošne didaktike in pedagogike;
- možnost soočanja s praktičnimi vidiki poučevanja matematike, skozi ure didaktike matematike, kjer se izkušnje na podlagi predavanj, vaj pa tudi preko nastopov in pedagoške prakse prenašajo na bodoče učitelje. Ob tem posebno pozornost posvečamo dejstvu, da imajo posredovalci dejanske izkušnje iz šolske prakse, in izgradnji mreže strokovnih sodelavcev za didaktiko matematike, učiteljev na šolah, ki nam pomagajo pri kakovostni izvedbi nastopov;
- soočanje kandidatov za pedagoški poklic z modernimi izzivi poučevanja matematike na način, da sodobne pristope spoznajo, jih preizkusijo, kritično ovrednotijo ter na tej podlagi s časom izgradijo svoj lasten učiteljski stil. Ob poudarjanju mladostne radovednosti in odprtosti do novosti želimo zagotoviti tudi zdravo kritičnost do modnih trendov v šolstvu.

Pogled na trenutno stanje in tri želje za prihodnost

Pri implementaciji zgoraj naštetih usmeritev smo bili sorazmerno uspešni. Kardrovska zasedba nam je zagotavljala kakovosten pouk matematičnih vsebin in soočenje naših študentov s predavatelji širokih obzorij. Na določenih področjih so dejavnosti v teku. Skrb za dober stik oddelka s šolami in tam delujočimi profesorji želimo zagotoviti z različnimi aktivnostmi, kot so Posodobitveni programi za učitelje matematike, s katerimi smo začeli v letu 2010, organizacije delavnic in predavanj

za dijake v okviru Tedna odprtih vrat in gostovanj članov našega oddelka na šolah. Na ta način tkemo mreže sodelovanja, ki po eni strani promovirajo našo stroko in naše študijske programe, po drugi pa lajšajo sodelovanje kakovostnih učiteljev na šolah pri praktičnih vidikih usposabljanja naših študentov, v razmerah, ko to področje ni sistemsko urejeno. Soočanje z izzivi poučevanja matematike je tako znanstveni kot strokovni izziv. Naša odzivnost na dogajanja na šolskem polju je vedno večja, naši člani sodelujejo v najvišjih organih s področja šolstva na državnem nivoju, aktivni smo v strokovnih razpravah. Lepa primera za to sta razprava na Posvetu o poučevanju fizike, matematike in biologije, ki ga je septembra 2010 organizirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, in strokovna razprava ob predlogu Bele knjige o vzgoji in izobraževanju leta 2011. Delo v duhu zgoraj predstavljenih vsebinskih temeljev želimo nadaljevati. Ob tem bi si želeli vsaj troje: razbremenitev obstoječih sil s kako dodatno kadrovsko okrepitvijo na področju didaktike matematike, šolsko politiko, ki bi promovirala poglobljeno delo ter prepoznavala in nagrajevala odličnost v šolstvu, ter zmerno število študentov pedagoških programov iz matematike, ki bi k študiju pristopali z ljubeznijo do matematike ter z veseljem do dela z mladimi.

Dr. Aleksander Vesel

Zgodovina razvoja pedagoških računalniških študijskih programov v Mariboru

V študijskem letu 1992/93 se je na Oddelku za matematiko takratne Pedagoške fakultete začel izvajati prvi pedagoški študijski program računalništva na Univerzi v Mariboru. Šlo je za pedagoški enopredmetni študijski program računalništva z matematiko. Program je bil namenjen bodočim učiteljem računalništva na osnovnih in srednjih šolah, diplomanti pa so si hkrati pridobili licenco za poučevanje matematike na osnovnih in nekaterih srednjih šolah. Program so izvajali zaposleni z Oddelka za matematiko ob pomoči sodelavcev z drugih oddelkov Pedagoške fakultete (predvsem Oddelka za fiziko) ter s Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko.

V času izvajanja tega študijskega programa je dozorelo spoznanje o potrebi po samostojnem pedagoškem študijskem programu računalništva. V študijskem letu 2000/01 je bil tako prvič razpisan dvopredmetni študijski program računalništva, ki ga sedaj nadomeščata bolonjska študijska programa: leta 2009/10 smo prvič vpisali študente na nov dvopredmetni bolonjski študijski program 1. stopnje Izobraževalno računalništvo, v študijskem letu 2012/13 pa bomo študentom prvič ponudili dvopredmetni študijski program Izobraževalno računalništvo na 2. stopnji. Oba programa se izvajata v sodelovanju s Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko.

Na univerzitetnih programih iz računalništva je doslej diplomiralo 50 dvopredmetnih profesorjev računalništva ter 43 enopredmetnih učiteljev računalništva z matematiko. Diplomanti pedagoških računalniških programov so pretežno zaposleni v slovenskih osnovnih in srednjih šolah ter v gospodarstvu. Nekateri diplomanti pa so z nadaljevanjem študija dosegli najvišje akademske nazive in nadaljujejo z akademsko kariero na Univerzi v Mariboru.

Dr. Darinka Sikošek

Retrospektiva izvajanja pedagoškega dvopredmetnega programa Kemija na Univerzi v Mariboru

Ustanovitev skupnega oddelka za predmetni področji kemija in biologija datira iz leta 1961, ki se je nato v sedemdesetih letih preoblikoval v samostojna oddelka. Redni študij omenjenih predmetnih področij je bil organiziran šele v študijskem letu 1963/64, medtem ko izredni študij predmetne vezave kemija in biologija datira že iz študijskega leta 1960/61. V letu 1978 je Oddelek za kemijo skupaj z drugimi oddelki začel delovati v tedaj novo zgrajeni in sodobno opremljeni stavbi Pedagoške akademije na Koroški cesti 160, kjer kot ena od entitet sedanje Fakultete za naravoslovje in matematiko domuje tudi danes. Od tedanjega dveletnega (akademij-skega) študija je študij kemije postal štiriletan z ustanovitvijo Pedagoške fakultete v letu 1986.

Ključno novost v organizacijski shemi izvajanja dvopredmetnih študijskih programov pomeni odločitev o preoblikovanju fiksne predmetne vezave v poljubno dvopredmetno kombinacijo, kar se je dogodilo v študijskem letu 1990/91. Tako je od tedaj naprej oddelek za kemijo izvajalec vseh do sedaj veljavnih pedagoških dvopredmetnih programov Kemija in ... Seveda je bila in še naprej ostaja predmetna vezava kemija in biologija najbolj pogosta, dosledno pa se pri vsaki generaciji pojavljajo povezave kemije tudi z drugimi tako naravoslovnimi kot tudi družboslovnimi predmetnimi področji, in sicer: kemija in matematika (ki je dokaj pogosta naravoslovna vezava); kemija in fizika (ki je najmanj pogosta); kemija in tehnika (prej proizvodno-tehnična vzgoja; samo občasni primeri vezave); kemija in geografija (dokaj pogosta); kemija in zgodovina (občasni primeri vezave); kemija in jezik (npr. slovenski jezik in književnost, angleški jezik in književnost, nemški jezik in književnost, madžarski jezik in književnost, prevajanje in tolmačenje – nemški jezik; vezava z angleškim jezikom je pogostejša, medtem ko se druge jezikovne vezave redko pojavljajo); kemija in pedagogika (občasni primeri); kemija in sociologija (zgolj občasni primeri); osamljen primer pa predstavlja vezava kemija in teologija.

Zadnja prenova visokošolskega izobraževalnega sistema je z uvedbo bolonjskega modela 3 + 2 Oddelku za kemijo prinesla partnersko izvajanje prve stopnje študijskega programa Izobraževalna kemija, katerega sonosilca sta Fakulteta za naravoslovje in matematiko (FNM) ter Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo (FKKT) (obe z Univerze v Mariboru). Kadrovska problematika, povezana z izvajanjem predhodno omenjenega študijskega programa Kemija in ..., je predstavljal stalnico v

razvoju Oddelka za kemijo. Realizacija kemijskega dela predmetnika kot ključnega programskega sklopa je že od vsega začetka naprej v domeni učiteljev in sodelavcev s »sestrske« fakultete, FKKT. Tako se Oddelek za kemijo, ki vse do sedaj tudi obstaja, ni mogel razvijati. Dolgoletna predstojnica oddelka (dr. Darinka Sikošek) se je zelo trudila, da bi zastavila oddelčno matično kadrovsko jedro, vendar ji tega zaradi uveljavljene notranje politike na obeh fakultetah in tudi širših teženj (v okviru univerze in pristojnega ministrstva) ni uspelo. Zato od vsega začetka naprej njegovi matični nosilci in izvajalci uresničujejo zgolj predmetno-didaktični (torej poklicno-kemijski del) predmetnika dosedanjih študijskih programov Kemija in ...

Tekom dobrih dveh dekad je Oddelek za kemijo od študijskega leta 1985/86 izvajal štiriletni visokošolski program Kemija in ... (900-urni), ki se je po prenovi 1996/97 preoblikoval v Univerzitetni dvopredmetni pedagoški program Kemija in ... (750-urni). Zadnja vpisana generacija tega programa je iz leta 2008/09, medtem ko se je v študijskem letu 2009/10 vpisala prva generacija študentov v novo razviti študijski program Izobraževalna kemija, 1. stopnja. Od leta 1996 oddelek razpolaga tudi z veljavnim Univerzitetnim enopredmetnim pedagoškim programom Kemija, ki je bil v prirejeni obliki kot Program dopolnilnih strokovnih znanj za poučevanje kemije v srednji šoli izveden v študijskem letu 2007/08.

Praviloma kontinuirano je Oddelek za kemijo razpisoval tudi programe nadaljnega izobraževanja in usposabljanja (prej stalnega strokovnega izpopolnjevanja) za potrebe učiteljev kemije, in sicer Program za poučevanje predmeta naravoslovje v 6. in 7. razredu OŠ ter Program dopolnilnih strokovnih znanj za poučevanje kemije v SŠ ter didaktične oz. metodološke delavnice (npr. Samoevalvacija pri učiteljih in učencih, Poskusi v kemiji).

V štirih desetletjih delovanja Oddelka za kemijo je na dodiplomskih pedagoških študijskih programih diplomiralo okoli 400 študentov – učiteljev kemije, promoviranih kot: predmetni učitelji kemije in biologije (sprva), profesorji kemije in biologije (kasneje), profesorji kemije in ... (od vpisne generacije 1990/91 dalje).

Poleg tega je v zadnjih letih vedno več študentov nadaljevalo študij na različnih podiplomskih programih iz kemije ali drugega izobraževalnega programa in so postali magistri ali doktorji znanosti. Učitelji kemije s študijem na univerzitetnem dvopredmetnem pedagoškem programu pridobijo strokovno znanje različnih vej kemije, splošno izobraževalnih predmetov, kakor tudi kemijskega izobraževanja, ki nudi izkušnje pri pedagoškem delu. Tako se diplomanti pedagoškega programa iz kemije zaposlujejo kot profesorji kemije na osnovnih in srednjih šolah, pogosto pa so iskan kader tudi v raziskovalnem delu na univerzah in inštitutih, kakor tudi pri različnih poklicih, ki zahtevajo večine dela z ljudmi.

V okviru rednega študija je v študijskem letu 2010/11 na oddelku potekalo izvajanje iztekajočega Univerzitetnega dvopredmetnega pedagoškega programa Kemija in ... (3. in 4. letnik) in novega Univerzitetnega študijskega programa 1. stopnje Izobraževalna Kemija (1. in 2. letnik). Učne enote omenjenih programov so izvajali učitelji (redni in izredni profesorji ter docenti) in sodelavci oddelka matične fakultete FNM in partnerske fakultete FKKT. Drugo- in tretjestopenjskega (doktorskega) študija oddelek še ne izvaja.

Člani oddelka za kemijo so priznani in uveljavljeni strokovnjaki in znanstveniki z različnih področij kemije. Področja znanstvenoraziskovalno-razvojnega in strokovnega dela omenjenih učiteljev in sodelavcev so zelo raznolika: Sinteze in karakterizacije: organokovinske spojine, magnetni nanodelci anorganskih spojin (prof. dr. Miha Drofenik in doc. dr. Matjaž Kristl); Polimerne asimetrične porozne membrane, Biorazgradljivi in biokompatibilni polimeri (prof. dr. Peter Krajnc, mag. Janja Majer); Elektrokemijske raziskave, Kemometrija, Kromatografske analizne metode (prof. dr. Darinka Brodnjak Vončina); Kinetika in mehanizmi reakcij na korodirajočih površinah kovinskih materialov v elektrokemijskih sistemih (doc. dr. Aljana Petek); Določitev osnovnih termodinamskih in transportnih lastnosti sistemov za načrtovanje procesov (prof. dr. Maja Habulin); Aktivne metode poučevanja in učenja kemije, Model demokratizacije preverjalno-ocenjevalnih didaktičnih situacij, Naravoslovne kompetence kot element kemijskega izobraževanja, Mentorstvo in raziskovalna dejavnost mladih (doc. dr. Darinka Sikošek, asist. Kornelia Žarič).

Dr. Amand Papotnik, dr. Srečko Glodež

Zgodovina razvoja pedagoških študijskih programov s področja tehnike v Mariboru

Prvi pedagoški študijski program s področja tehnike je takratna Pedagoška akademija v Mariboru začela izvajati v šolskem letu 1960/61. V začetni fazi delovanja Pedagoške akademije se je izobraževalni program za področje tehnike izvajal kot tehnična vzgoja in je bil v glavnem organizacijsko povezan s fiziko. Pozneje je tehnična vzgoja postala samostojna katedra z imenom Katedra za tehnični pouk.

Pedagoška akademija v Mariboru je od študijskega leta 1985/86 postopno začela izvajati visokošolske študijske programe, kar je bila tudi osnova za preimenovanje v Pedagoško fakulteto. Pri nastajanju Pedagoške fakultete so aktivno sodelovali tudi člani Katedre za tehnični pouk, še posebej njen predstojnik dr. Amand Papotnik, ki se je intenzivno zavzemal za visokošolsko izobraževanje oziroma preraščanje Pedagoške akademije v Pedagoško fakulteto. Na ta način sta bili ustvarjeni želja in težnja, da bi učitelji v osnovnih šolah imeli visokošolsko izobrazbo, posledično pa je takratna Pedagoška fakulteta v Mariboru prva v Sloveniji izobraževala za poklic profesorja s področja tehnične vzgoje. V okviru študijskega programa Proizvodno-tehnična vzgoja je fakulteta izobraževala bodoče dvopredmetne učitelje za osnovno šolo, ki so lahko ob tehniki izbirali tudi ustrezno drugo (naravoslovno ali družboslovno) smer. Vzporedno z nastankom novega študijskega programa se je nekoliko preoblikovala tudi pristojna katedra, ki se je preimenovala v Oddelek za tehnično in proizvodno-tehnično vzgojo. V okviru tega oddelka se je v tem času izvajal tudi enopredmetni višješolski študijski program, namenjen učiteljem praktičnega pouka v srednjih in poklicnih šolah tehničnih usmeritev.

Z ustanovitvijo Fakultete za naravoslovje in matematiko leta 2006 se je Oddelek za tehnično in proizvodno-tehnično vzgojo preimenoval v Oddelek za tehniko. V tem času so v skladu s t. i. Bolonjsko reformo nastajali tudi novi (bolonjski) študijski programi. Tako Oddelek za tehniko v okviru Fakultete za naravoslovje in matematiko od študijskega leta 2009/10 izvaja dvopredmetni študijski program 1. stopnje Izobraževalna tehnika, ki je namenjen predvsem poučevanju tehniških predmetov v osnovni šoli. Za pridobitev naziva profesor tehnike morajo kandidati končani študij na 1. stopnji nadaljevati še na 2. stopnji. Od leta 2010/11 oddelek izvaja tudi enopredmetni študijski program 2. stopnje Izobraževalna tehnika, ki je namenjen predvsem kandidatom, ki so končali ustrezno tehnično izobraževanje (strojništvo, elektrotehnika, računalništvo, gradbeništvo itd.) na 1. stopnji in želijo nadaljevati študij na 2. stopnji za pridobitev ustreznih pedagoško-didaktičnih znanj oziroma

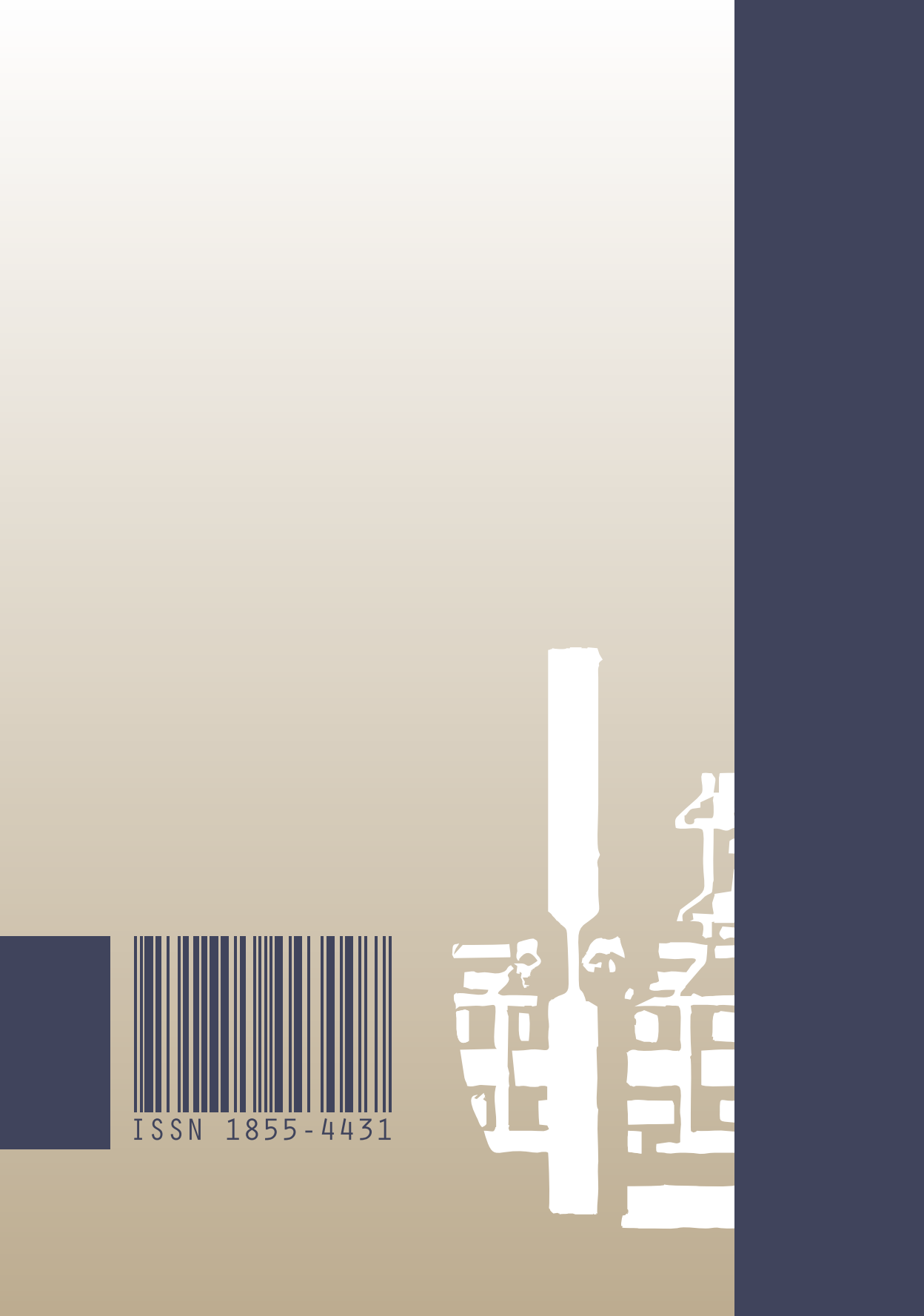
posledično pridobitev naziva magister profesor tehnike. Ti diplomanti so namenjeni predvsem za poučevanje tehničnih predmetov v srednjih in poklicnih šolah tehničnih usmeritev. Oddelek za tehniko pa izvaja tudi študijski program 3. stopnje Tehnika – področje izobraževanja za pridobitev naziva doktor znanosti. V okviru tega programa potekajo tudi številne raziskave in projekti.

V teh 50 letih je Oddelek za tehniko pomembno pripomogel k ustrezni strokovni usposobljenosti naših diplomantov, ki opravljajo dela in naloge učiteljev tehnike in tehnologije tako v osnovnih kot tudi v poklicnih in srednjih šolah po celotni Sloveniji. V vsakem obdobju so si člani oddelka prizadevali za kakovostno strokovno in pedagoško-didaktično usposobljenost naših diplomantov, kar se je odražalo preko stalnega strokovnega izpopolnjevanja v okviru vseživljenjskega izobraževanja. Oddelek je in še aktivno sodeluje pri mnogih projektih, programih in aktivnostih, ki zarisujejo pozitivno sled vpetosti učiteljev in študentov v ožje in širše okolje tehnične osveščenosti in tehnične kulture. Člani oddelka aktivno sodelujejo z Zvezo za tehnično kulturo Slovenje, organizirajo Srečanja mladih tehnikov ter gibanja Znanost mladini.

ISSN 1855-4431